

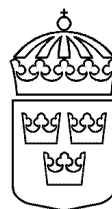
Riksdagens protokoll

2001/02:86

Torsdagen den 21 mars

Kl. 12.00 – 21.37

Protokoll
2001/02:86

1 § Val av ombudsman vid JO-ämbetet

Följande skrivelse hade inkommit:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har berett frågan om omval av ombudsmannen Kerstin André vid JO-ämbetet.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden från valet till dess nytt val har genomförts under fjärde året därefter omväljer justitieombudsmannen Kerstin André.

Stockholm den 14 mars 2002

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit omval av justitieombudsmannen Kerstin André för tiden från valet till dess nytt val genomförts under fjärde året därefter.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed – för tiden från valet till dess nytt val genomförts under fjärde året därefter – till

justitieombudsman

Kerstin André

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 mars.

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2001/02:FPM64 Europeisk åklagare *KOM (2001) 715* till justitieutskottet

Prot. 2001/02:86
21 mars

2001/02:FPM65 Kommissionens förslag till direktiv om straffrättsligt skydd av gemenskapens ekonomiska intressen *KOM (2001) 272* till justitieutskottet

2001/02:FPM66 Kommissionens förslag till direktiv om rättshjälp m.m. i gränsöverskridande civilrättsliga tvister *KOM (2002) 13* till justitieutskottet

2001/02:FPM67 Riktlinjer för transeuropeiska telenät *KOM (2001) 742* till trafikutskottet

4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 22 februari och fredagen den 1 mars inkommit.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2001/02:106 till socialförsäkringsutskottet

2001/02:113 till lagutskottet

2001/02:119 till socialförsäkringsutskottet

2001/02:122 till konstitutionsutskottet

2001/02:130 till trafikutskottet

2001/02:135 till justitieutskottet

2001/02:137 till miljö- och jordbruksutskottet

2001/02:138 till lagutskottet

2001/02:144 till arbetsmarknadsutskottet

2001/02:161 till utbildningsutskottet

2001/02:163 till socialutskottet

2001/02:164 till socialförsäkringsutskottet

Skrivelse

2001/02:129 till socialförsäkringsutskottet

Förslag

2001/02:RR17 till utrikesutskottet

Redogörelse

2001/02:NR1 till utrikesutskottet

Motioner

2001/02:So44 till socialutskottet

2001/02:L15 till lagutskottet

2001/02:K83 och K84 till konstitutionsutskottet

2001/02:Sf23 till socialförsäkringsutskottet

Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Europeiska rådets möte i Barcelona den 15–16 mars var ett bra och konstruktivt arbetsmöte. Framsteg gjordes på de områden som Sverige prioriterat. Samtidigt kunde vi se att ett antal frågor rör sig för långsamt framåt.

Det är min allmänna bedömning att toppmötet i Barcelona bidrog till att föra EU närmare de mål om full sysselsättning, social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft i världsklass som vi satte upp i Lissabon för två år sedan.

Inför Barcelonatoppmötet hade regeringen satt upp två övergripande målsättningar:

- att ge den ekonomiska reformprocessen ny fart samt
- att arbeta för att balansen mellan de olika delarna i Lissabonprocessen upprätthålls och att införlivandet av en miljödimension påbörjas.

Båda dessa strävanden kan sägas ha krönts med viss framgång.

På det ekonomiska reformområdet togs ett betydelsefullt steg mot skapandet av en gemensam inre marknad för energi. Fr.o.m. 2004 ska alla länder ha öppnat sina el- och gasmarknader för företagskunder. Det motsvarar minst 60 % av den totala energimarknaden inom EU. I och med detta är avregleringen av energimarknaderna i praktiken oåterkallelig. Redan nästa år kommer nya åtgärder att kunna beslutas.

Skapandet av en marknad för finansiella tjänster är en annan ytterst viktig strukturreform. Grunden för detta lades redan vid toppmötet i Stockholm för ett år sedan. Av de sammanlagt 42 direktiv som ingår i det paket som utgör ramarna för en effektiv gemensam marknad för finansiella tjänster har 25 redan antagits. Europeiska rådet i Barcelona satte som mål att ytterligare sju ska antas under detta år. Slutmålet att alla direktiv som vi bestämde i Stockholm förra året ska ha antagits 2005 ligger inom räckhåll.

Bland andra beslut som fattades på det ekonomiska området vill jag särskilt nämna följande:

- Handlingsplanen för e-Europa ska utvecklas. Tonvikten ska ligga på hur IT kan användas i den offentliga sektorn samt på IT-säkerhet. Vidare åtog sig alla medlemsstater att se till att bredband blir allmänt tillgängligt senast 2005.
- År 2010 ska satsningar på forskning och utveckling i EU motsvara minst 3 % av BNP.
- Den handlingsplan för bioteknologi som vi aviserade i Stockholm ska nu skyndsamt genomföras.

Från svensk sida har vi länge lagt stor vikt vid skapandet av ett kostnadseffektivt gemenskapspatent. Det skulle betyda mycket för de europeiska företagens konkurrenskraft, särskilt för småföretag i högteknolo-

giska branscher. Tyvärr är detta ett av Lissabonprocessens sorgebarn; beslut skulle ha fattats redan under 2001.

Denna frågas tekniska karaktär gör att den inte i detalj bör hanteras av Europeiska rådet. Vi har i stället skickat en tydlig signal till inre marknadsrådet i maj att lösa frågan. Lyckas inte detta har jag vid flera tillfällen framfört att s.k. förstärkt samarbete bör prövas som metod att bryta dödläget.

Europeiska rådet i Göteborg beslutade att integrera miljöfrågorna i Lissabonstrategin. Från svensk sida har vi varit medvetna om att detta måste göras i flera steg. Kommissionen har på detta område inte helt levt upp till sin roll som idégivare, och i det rådande osäkra konjunkturläget är flera medlemsstater ovilliga till mer långtgående åtaganden på miljöområdet.

Mot den bakgrunden har vi all anledning att vara nöjda med vad som uppnåddes i Barcelona. Europeiska rådet har nu slagit fast att miljöfrågorna har samma vikt som andra delar av Lissabonprocessen. Eller som det heter i slutsatserna: "Ekonomiska, sociala och miljömässiga överväganden måste ges jämbördig uppmärksamhet när politiken utformas och beslut fattas." Vi har också börjat tillföra Lissabonprocessen konkreta mål och tidtabeller även på miljöområdet. Några exempel på detta är följande:

- Vi har enats om att en handlingsplan för miljövänlig teknik ska tas fram redan detta år. Denna ska konkret visa hur utvecklandet av miljövänlig teknik också kan bidra till tillväxt och nya jobb.
- Ett gemensamt regelverk för energibeskattnings inom EU ska beslutas redan innan årets utgång. Detta är viktigt för att minska energiförbrukningen, främja alternativa energikällor och undvika att låga eller inga miljöskatter blir ett konkurrensmedel på den inre marknaden. Det är ett beslut som ska tas med enhällighet.
- Vi har på svenskt initiativ enats om målsättningen att till 2010 uppvisa en avsevärd förbättring när det gäller energieffektivitet. Vi vill bryta sambandet mellan tillväxt och energikonsumtion.
- Vi har också beslutat att ett förslag till regler för hur varje transportsystem ska bära sina egna samhällsekonomiska kostnader ska presenteras år 2004. Detta kommer att främja miljövänliga transporter, exempelvis järnvägstransporter.

Sammantaget utgör dessa och andra beslut en god grund för det fortsatta miljöarbetet inom Lissabonprocessen och inom andra delar av EU-samarbetet.

Herr talman! Den sociala dimensionen är en viktig komponent i arbetet för en modernare union. Lissabonprocessen handlar inte bara om marknad. Det handlar också om social välfärd, sysselsättning och att också rättigheter för löntagarna kan gälla över nationsgränser.

Denna inställning återspeglas också i slutsatserna från Barcelona. EU ska bestå av aktiva välfärdsstater som strävar efter en hög nivå på det sociala skyddsnätet, god utbildning, livslångt lärande och hög sysselsättning.

Den sociala fråga som den svenska regeringen prioriterat i förberedelserna inför Barcelona har varit utbyggd barnomsorg. Detta behövs, har vi argumenterat, av jämställdhetsskäl, för att öka sysselsättningsgraden för män och kvinnor och för att möta de demografiska utmaningar Europa står inför, men naturligtvis först och främst för att ge barnen en pedagogisk stimulans i tidig ålder.

Tillsammans med andra har vi också lyckats skapa en bred uppslutning kring detta synsätt. Europeiska rådet i Barcelona var enigt om att ett modernare Europa förutsätter utbyggd barnomsorg. Nu slås fast att år 2010 ska medlemsstaterna kunna erbjuda barnomsorg till 90 % av alla barn mellan tre år och den officiella skolåldern och till minst 33 % av alla barn under tre års ålder. Det är en viktig framgång för den typ av välfärdspolitik som den svenska regeringen förespråkar.

Jag är också glad över att vi i Barcelona gav ansvariga ministerråd i uppdrag att ge genomförandet av kommissionens program för bättre arbetsmiljö högsta prioritet. Det är en stor och viktig fråga. Varje år går omkring 500 miljoner arbetsdagar förlorade i unionen på grund av olyckor i arbetet och yrkesskador. Bakom de siffrorna döljer sig mycket mänskligt lidande och ett fruktansvärt slöseri med resurser.

För två år sedan stod jag i den här talarstolen och rapporterade från Europeiska rådet i Lissabon. Jag sade då att den inre marknaden kunde ses som EU:s första stora projekt under 80-talet. Valutaunionen var det som tog den mesta kraften under 90-talet. På samma sätt kan 2000-talets första årtionde komma att domineras av strävan efter full sysselsättning och social sammanhållning. Jag hävdade att om EU lyckades med den process som startas kan toppmötet i Lissabon i framtidens historieböcker komma att ges samma dignitet som det toppmöte som ägde rum i Maastricht.

De två år som har gått har inneburit växlande erfarenheter. Visst finns det saker som gått för långsamt och tidtabeller som inte kunnat hållas. Men en rad viktiga framsteg har också gjorts. Den bedömning jag gjorde för två år sedan gäller alltjämt.

Full sysselsättning är det övergripande målet för EU:s ekonomiska och sociala politik. Från svensk sida ser vi därför sysselsättningen som en sorts facit över hur Lissabonprocessen framskrider. De bedömningar som gjorts visar att det krävs drygt 20 miljoner nya jobb inom EU mellan år 2000 och 2010, eller drygt 1,8 miljoner per år, för att nå sysselsättningsmålen från Lissabon.

Under de två första åren klarade vi detta med råge. Den säkerhetsmarginal vi då vann försvinner nu delvis genom en sämre utveckling under 2002. Men ändå, trots svaga tillväxtsiffror, kommer 4,5–5 miljoner nya jobb att ha skapats i EU under Lissabonprocessens tre första år. Om de prognoser som nu görs för hur tillväxten inom EU utvecklas ligger något sånär rätt kommer vi redan nästa år att åter ligga i framkant för vad Lissabonprocessens sysselsättningsmål kräver.

Det finns alltså ingen som helst anledning till uppgivenhet. Det ambitiösa moderniseringsprojekt som Lissabonstrategin utgör är fullt möjligt att genomföra. Det blir tufft. Det blir en strid om varje tiondels procent i tillväxt, men det går. Jag tror dessutom att vi reformivrare ganska snart kommer att få draghjälp av exempelvis den demografiska utvecklingen i

Europa. Verkligheten i form av de utmaningar en åldrande befolkning innebär kommer att visa att Lissabonprocessen är helt nödvändig.

Låt mig avslutningsvis i punktform nämna något om övriga frågor som diskuterades vid toppmötet.

- Inför konferensen om utvecklingsfinansiering i Monterrey som pågår denna vecka slogs fast att EU-länderna i sin strävan att nå 0,7-procentsmålet för sitt bistånd bör nå nivån 0,39 % år 2006 som en första kontrollstation.
- Vikten av noggranna förberedelser av Johannesburgstoppmötet om hållbar utveckling underströks. En noggrannare diskussion om EU:s positioner vid toppmötet kommer att äga rum i Sevilla i juni.
- En diskussion om rådets arbetsformer sätts igång med sikte på att i Sevilla fatta beslut som gör bl.a. Europeiska rådets möten hanterligare, bättre förberedda och öppnare.
- En EU-delegation skickas i veckan i väg till södra Afrika för att till grannländerna uttrycka oro över demokratins ställning i Zimbabwe.

Herr talman! Därutöver ägnade vi som alltid vid våra sammankomster, sorgligt nog, en stor del av den fria diskussionen åt situationen i Mellanöstern. Vi fattade också beslut om ett gemensamt uttalande som riktade sig till båda parter och till världssamfundet.

Detta är i korthet, herr talman, en rapport från ett strålande vackert Barcelona, ett vårligt och försommarligt Barcelona, som också kom att få uppleva det som så många andra internationella möten har plågats av under senare år, nämligen våldsamma demonstrationer och sammanstötningar mellan poliser och demonstranter. Det är en tradition, om man ska använda ett sådant fint ord i sammanhanget, som i det här sambandet blir alltmer dystert att se. Det sätter naturligtvis toppmöten och hur toppmöten ska organiseras i framtiden i ett nytt ljus. Jag hoppas och tror att vi inte ska behöva falla undan för våldsamma demonstrationer och politiskt våld. Det vore ett nederlag för demokratin.

Anf. 2 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Herr talman! När Kofi Annan stod i talarstolen här framme i kammaren vädjade han till Europa att ge det som man har lovat i FN, nämligen 0,7 % av BNI i sina länder. Ni hade nu i Barcelona uppdraget att lägga fast ett schema, en tidsram och en plan för hur detta ska ske. När jag nu studerar materialet ser jag att om den tidsplan som ni har lagt fast ska gälla kommer det att dröja åtminstone 25–30 år innan vi är där.

Statsministern refererade till att man ska öka till 0,39 % till år 2006. Den intressanta siffran är för de elva länder som inte har nått upp till 0,7 % i dag. De ska inte räknas in där. Det finns då en annan siffra, och det är den jag går på. I dag ligger snittet ungefär på 0,28 % i de elva länderna. Ska man då nå upp till 0,39 % om fyra år tar det mycket lång tid.

Vad hände med tidsplanen, herr statsminister, som skulle läggas fast så att man snabbt skulle komma upp till målet för detta rika Europa, som har ett ansvar för resten av världen?

Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att vi inte är nöjda med skrivningen. Det var den magra kompromiss vi fick bära hem. Jag kan ändå avslöja så pass mycket i den här församlingen att när vi började förhandlingarna var det en ännu sämre skrivning.

Det finns i dag i många europeiska länder budgetmässigt hårt trängda regeringar som uppenbarligen inte har kraften att prioritera dessa frågor. Jag beklagar det. Vi gör vad vi kan och bildar opinion. Men vi kan inte direkt säga att vi i dag tillhör en majoritet.

Den formulering som nu finns om 0,7 % som långsiktigt mål och 0,39 % som ett mellanmål var vad vi kom fram till den här gången. Med detta är vi inte nöjda. Men det var ändå bättre än där vi började förhandlingen.

Anf. 4 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Herr talman! Det kunde vara intressant att få reda på hur resonemangen går. Vi talar mycket om Europas ekonomiska utveckling. Vi vet att vi globalt sett ändå är en rikemansklubb.

Vilka länder är det som stretar emot och inte kan förstå argumenten som Sverige, Luxemburg, Holland och Danmark mer än något annat land förstår? Vilka länder är det som inte fattar detta?

Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tror att Biörsmark svarade själv på den frågan. Det är naturligtvis de andra länderna. Biörsmark räknade upp de länder som har förstått detta och driver frågan.

Dit vill jag kanske också räkna våra finska vänner, som nu börjar på att röra sig åt rätt håll. De har en intern inrikespolitisk debatt i Finland om nivån på sitt bistånd.

Jag skulle ljuga för kammaren om jag sade att den här debatten är en stor inrikespolitisk fråga i Europas stora länder. Det är den inte.

Jag är stolt över den tradition vi har i Sverige, och jag är stolt över den tradition som Biörsmark ger uttryck för. Det är en lång svensk tradition. Det är också ett starkt engagemang för multilateralismen, dvs. FN-systemet och alla de organ som finns kopplat till detta.

Men vi får strida för det. I lågkonjunktur, med budgettätstramningar och med problem för vissa länder att klara konvergenskriterierna är detta något som sitter väldigt trångt. Det är ingen vacker syn, men det är tyvärr vad man ser.

Anf. 6 PER UNCKEL (m):

Herr talman! Låt mig understryka betydelsen av att arbetet med att göra Europa till den mest konkurrenskraftiga regionen i världen med kraft förs vidare. Som statsministern vet är detta både en europeisk uppgift och en uppgift för varje i Europa ingående nation. På något sätt är det en sorglig händelse som ser ut som en tanke att samtidigt som Barcelonamötet avhålls dimper ett par tre uppgifter ned i Sverige, som jag gärna skulle vilja be statsministern kommentera.

Först redovisar universiteten och högskolorna att de under de senaste åren har tappat uppemot 5 miljarder kronor i forskningsmöjligheter i förhållande till tidigare, vilket dramatiskt påverkar deras förutsättningar

att spela den roll i forskningsfronten som de skulle behöva. Samtidigt meddelas det att vi förra året hade det lägsta antalet nyskapande företag sedan mätningarna började, och lägre än den stora lågkonjunkturen 1991–1992.

Samtidigt meddelas en dramatisk utflyttning av svenska företag från Sverige. 6 % av de 250 största företagen hade sina huvudkontor utomlands 1990. År 1997 var det 10 %. År 2000 är det nästan en tredjedel av de största svenska företagen som inte längre finns med huvudkontoren i Sverige.

Min enkla, men samtidigt viktiga, fråga till statsministern är: Vad tänker regeringen göra åt det?

Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Man kan beskriva verkligheten på många olika sätt. Det som Per Unckel nu gör är att lägga *ett* visst perspektiv på utvecklingen i Sverige. Han kunde ha lagt ett annat, och jag kan också lägga ett annat. Jag kan göra det i samtal med mina europeiska kolleger, därför att alla i Europa just nu upplever en konjunkturedgång med starka spänningar inte minst på arbetsmarknaden.

Jämför vi Sverige med Europa i övrigt så ser vi en syntesrapport – och det var ju också den som var underlag för hela Barcelonatoppmötet – som jämför Sverige och hur Sverige klarar sig också i en fallande konjunktur med länderna i Europa. Då ser vi att vi står starka. Det innebär inte att vi är nöjda. Men vi har förstås bakom oss en kraftig tillväxt i sysselsättningen, ett kraftigt startande av nya företag och en massiv satsning på högskoleutbildning och forskning. Det är allt sådant som är och har varit stora framgångar för Sverige och som placerar Sverige i täten i Europa.

Nu har vi en konjunkturedgång. Kanske är vi på botten av den. Kanske är det t.o.m. så att det har vänt uppåt. Det vet jag inte – jag tar inte ut någonting i förväg. Men jag är utomordentligt optimistisk när det gäller våra möjligheter nu när konjunkturen vänder uppåt att hävda Sveriges tätposition vad gäller sysselsättning, vad gäller forskning, vad gäller kunskapsförmedling och vad gäller exempelvis miljöområdet och spets-teknologin.

Jag är på inget sätt uppgiven eller dyster. Tvärtom – det var länge sedan Sverige hade ett bättre utgångsläge i slutet av en lågkonjunktur. Det är resultatet av en medveten politik. Vi fördöljer inte problemen, men vi ska inte gripas av panik. Definitivt är det då en tröst att titta sig runtomkring i Europa och se hur utvecklingen ser ut.

Anf. 8 PER UNCKEL (m):

Herr talman! De företag som flyttar ut flyttar ju någonstans, så alla Europas stater kan rimligtvis inte ha samma utflyttning som Sverige. Det är att ha rätt låga anspråk på ett gott utgångsläge, Göran Persson, om man ser att utflyttningen av svenska företag med svenska arbetsplatser i släp-tåg går mycket fort och accelererar och om man ser att antalet nybildade företag aldrig någonsin har varit så litet sedan mätningarna började sedan nu. Vågar man dessutom inse och erkänna konsekvensen av att de statliga forskningsanslagen urholkas dramatiskt och därmed undergräver

svenska forskares möjligheter att här i Sverige bidra till det som är den gemensamma europeiska ambitionen?

Göran Persson svarade naturligtvis inte på min fråga om vad han tänkte göra. I avsaknad av svar blir den rimliga tolkningen: platt ingenting. Och det, Göran Persson, är inte tillräckligt bidrag till den Lissabonprocess som är så betydelsefull.

Prot. 2001/02:86

21 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Man kan naturligtvis som representant för oppositionen vara kritisk mot regeringen. Det ska man vara. Men kritiken blir tyngre och effektivare om den utgår från en rimlig beskrivning av verkligheten.

Jag skulle rekommendera Per Unckel att titta på den rapport som levererades som underlag till Lissabontoppmötet och som beskriver utvecklingen i Europa. Varje land jämförs där utifrån utgångspunkterna vilket land som är modernt och vilket land som ligger i framkanten. Bland de 15 länderna och i en lång rad olika discipliner är Sverige i topp på nästan varje område. Det är en fantastisk framgång. Vi ska fortsätta med den politiken. Vi ska ha en öppen ekonomi. Vi ska vara konkurrensutsatta och vi ska vara attraktiva för investeringar. Vi ska dra till oss företag från omvärlden.

Om vi har den ambitionen så ska en sådan politik också baseras på att vi ger en korrekt beskrivning av tillståndet i vårt älskade fosterland och inte kommer med nidbilder och svartmålning. Det kan vara frestande för en opposition ett valår – det förstår jag. Men titta ändock, i varje fall i hemlighet, Per Unckel, på de siffror som ligger till grund för hur Europa bedömer Sverige! Då kanske ett visst mått av stolthet sprider sig också i den Unckelska själen. Lycka till!

Anf. 10 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga om terrorismbekämpning till statsministern. Spanien har prioriterat frågan om terrorismbekämpning både mot bakgrund av händelserna den 11 september och den situation som råder i många länder, inte minst i Spanien, med politiskt våld och där människor ger sig på oskyldiga för att driva fram politiska förändringar.

Frågan aktualiserades i förra veckan i samband med Barcelonamötet. Det har visat sig att det kanske inte finns någon majoritet i riksdagen för EU:s rambeslut om att effektivisera bekämpningen av terrorism efter det att Moderaterna, som det nu verkar, har svängt 180 grader i frågan.

Min fråga till statsministern är denna: Kom terrorismfrågan upp i något sammanhang under toppmötet i samtalet med de övriga ledarna? Hur ser statsministern i så fall på läget för de här viktiga frågorna i Europa framöver, under våren?

Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Terrorismfrågan kommer alltid upp när vi numera träffas. Det är en sak som naturligtvis plågar Europa – de öppna demokratierna – att vi har detta hot. Samtidigt finns här en väldig vilja att samarbeta över nationsgränser mot terrorismen. Över huvud taget är brottslighet i dag internationell. Den är i allt större utsträckning någonting som går över nationsgränser, medan vi i vårt sätt att bekämpa brottsligheten däremot har väldigt svårt att snabbt agera över nationsgränser.

Visst kom det här upp, inte minst via mediernas frågor men också i samtal med en och annan kollega informellt. Jag hoppas att vi slipper sända två signaler till Europa.

Den första signalen jag hoppas att vi slipper sända är att vi driver en process i Sveriges riksdag som är av det slaget att det tycks som om en majoritet står bakom krafttag mot terrorismen, men när man väl kommer fram så finns inte majoriteten. Om det är den signal som vi vill sända till andra länder i Europa så är jag ganska säker på att de mycket väl kan komma att säga: Då går vi vidare utan Sverige. Det vore en utomordentligt beklaglig signal.

Den andra signalen, som jag tycker att vi ska sända, är naturligtvis att Sverige ska vara ett land med utomordentligt hårda regler, utomordentligt sträng lagstiftning och utomordentligt hög och skärpt vaksamhet mot terrorism. Vi ska inte i något sammanhang sända signalen att Sverige på denna punkt är veckt. Börjar Sverige tveka om att delta i europeisk ramlagstiftning mot terrorism så kan det mycket väl vara den signal vi sänder till de farligaste förbrytarna som finns i världen.

Jag hoppas att vi slipper en sådan situation. Jag hoppas att vi inte hamnar där utan att den debatt som nu kommer att föras i riksdagen för Sverige till den gemenskap som de 15 representerar. Där hör vi hemma, inte utanför.

Anf. 12 WILLY SÖDERDAHL (v):

Herr talman! Först vill jag tacka statsministern för informationen. Det är ett sätt att involvera riksdagen i EU-arbetet.

I Lissabonprocessen efter Göteborgsmötet är också miljöfrågorna medtagna. Kommissionen fick i uppdrag att ta fram ett material för hur miljöfrågorna skulle ingå som en av de viktigaste beståndsdelarna i strategin. Sverige har ju kritiserat kommissionen för detta arbete. Inför Europeiska rådets möte hade också EU:s egen miljöbyrå tagit fram ett material till kommissionen, bl.a. om hur EU bidrar till miljöbelastningen och hur det stämmer överens med en hållbar utveckling. Samma miljöbyrå uttryckte sig sedan mycket kritiskt om hur kommissionen handskats med det här materialet. De menade helt enkelt att kommissionen inte vågade presentera deras material eftersom det skulle få långtgående konsekvenser om man skulle ta det på allvar.

Jag undrar hur statsministern ser på detta. Gjordes det en riktig presentation av miljötillståndet? Det måste ju vara en av grundstenarna om vi ska bli en av världens mest konkurrenskraftiga och uthålliga ekonomier.

Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att Willy Söderdahl har en berättigad fråga. Jag tycker också att han gör rätt koppling på slutet. Vill vi vara konkurrenskraftiga måste vi vara moderna. Om vi är moderna har vi inte miljöförstörande teknologi. Då har vi energisnål teknologi. Då har vi en ny teknologi. Det är en given koppling att göra. Jag ser miljöfrågorna som drivkraft för ekonomisk tillväxt. Jag ser det som fullt möjligt att koppla loss energianvändning från tillväxt. Vi kan få tillväxt i ekonomin utan att öka energianvändningen. Vi kan ha tillväxt med minskande energian-

vändning om vi använder ny teknik. Det är här det ligger. Det har vi drivit. Jag har drivit det.

Jag försökte att vara så aktiv som möjligt under mötet. Jag noterade att miljöbyråns chef också uttryckte uppskattning över detta. Sedan var jag försiktigt kritisk till kommissionen i min inledning. Vi kunde ha fått mer från kommissionen i form av uppslag och idéer. Det handlar om att hela tiden spela in projekt. Det blev inte så. Men slutsatsen på den här punkten är ändå av det slaget att vi håller fast vid den här ambitionen. Vi kommer att fortsätta att kämpa. För mig är detta, både utifrån en personlig övertygelse och utifrån en objektiv bedömning av vad Sverige faktiskt har att driva, den viktigaste och mest lockande frågan. Det är en fantastisk möjlighet att kombinera ett klassiskt samhällsbygge med en ideellt hållen attityd och ansats att lämna över någonting bättre till våra barn och barnbarn och att samtidigt vara med i framkant i det tekniska och i det nya. Det är vår chans. Den ska vi ta. Jag är inte nöjd med resultatet.

Anf. 14 WILLY SÖDERDAHL (v):

Herr talman! Jag betvivlar inte att Sverige, statsministern och även Margot Wallström har försökt att driva de här frågorna. Däremot besannas ju mina farhågor att det inte verkar som om det finns så stor insikt kring detta i den övriga kommissionen och i övriga EU.

Det som är gjort eller inte gjort är ju historia. Frågan är hur Sverige går vidare. Det fanns bl.a. förslag om mätbara indikatorer.

I det här sammanhanget skulle jag också vilja koppla till miljöfrågornas betydelse när det gäller reformeringen av jordbrukspolitiken. Ser statsministern att det finns en insikt i EU om det här sambandet mellan miljöfrågorna och jordbrukspolitiken?

Sedan har jag en helt annan fråga. Det är egentligen bara av nyfikenhet. Inför de här mötena i Europeiska rådet förekommer det numera att ett antal statsministrar, antingen enskilda eller i grupp, skriver brev. Har de här breven någon betydelse? Hur behandlas de egentligen?

Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag sade på en pressträff att de åtminstone har betydelse för postverket. De är stora vinnare på detta. Det skrivs väldigt många brev. Det är svårt att säga vilken effekt de har, men det är ett sätt att ta politiska initiativ. Ett och annat kan man nog få se komma tillbaka i slutsatserna när ordförandeskapet presenterar dem. Det är som med all politisk opinionsbildning. Willy Söderdahl tillhör ju ett parti som har varit så ohyggligt framgångsrikt och satt sina frågor på dagordningen i alla sammanhang. Det sker ibland med brevskrivande och ibland med debattartiklar. Dem kan man skriva med än den ena än den andra, och man får upp frågorna. Så småningom smäller det till någonstans, och så blir det ett resultat. Jag tror att det är så här också. Det är inte konstigare än så. Sedan ser de partner som vi skriver tillsammans med ut som de gör från tid till annan. De är valda utifrån olika kriterier.

Jordbrukspolitiken blir naturligtvis en stor miljödiskussion också. Den återstår att föra. Det blir en väldigt tuff förhandling. Det gäller att vi har miljöfrågorna med som en utgångspunkt och är starka och aktiva. Kommissionen har fått i arbetsuppgift att gå vidare med indikatorer, målsättningar och sådant. De har nog underlag för att jobba. Nu gäller

det att stötta och stimulera kommissionen så att vi får ett underlag nästa år i Grekland som gör att detta kan följas upp mer aktivt.

Anf. 16 KIA ANDREASSON (mp):

Herr talman! Willy Söderdahl tog min fråga här. Men jag fortsätter på temat världens mest konkurrenskraftiga ekonomi och ekonomisk tillväxt. Miljöfrågorna måste ju absolut in där. Miljöpartiet anser inte att dessa frågor kommer in just i den ekonomiska diskussionen. En hållbar utveckling och miljöpolitiken har fått en egen punkt. Det ägnades inte så stor uppmärksamhet åt detta över huvud taget på mötet.

Hur går diskussionerna när det gäller den ekonomiska tillväxten? Tar man hänsyn till utsläpp till luft och vatten, sopor som produceras, förbrukning av naturtillgångar och koldioxidutsläppen i tillväxtbegreppet? Jag har inte hört att man har pratat om skatteväxling. Jag vet att diskussioner om dessa frågor pågår i parlamentet, och man har kommit ganska långt. Hur går det i rådet med den ekonomiska politiken, konkurrenskraften och tillväxten?

Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det går väl så där, kan man säga. Det är inte helt stumt, men det är inte lätt. Jag har inte heller låtsas som om det är lätt här från talarstolen. Särskilt svårt är det naturligtvis när konjunkturen inte är bra. Mycket av det vi talar om är ju sådant som man nog skulle kunna kalla för djupgående strukturförändringar i ekonomin. Sådant som är gammalt ska överges till förmån för sådant som är nytt.

När man talar om sådant betyder det att en del människor kommer i kläm. Någon blir arbetslös någonstans. Någon kanske tvingas flytta. Den typen av konsekvenser vägs också in. Det gör att sådant här alltid är lättare att hantera i goda konjunkturer. Där brukar jag luta mig mot en tidigare svensk statsminister som heter Thorbjörn Fälldin. Han fick frågan om vart miljöfrågorna tog vägen under hans första tid som statsminister. Han sade att de försvann i lågkonjunkturen. Så är det nog också nu. Miljöfrågorna sitter trångt i en lågkonjunktur också i Europa. Jag beklagar det synsättet. Jag tror att det är felaktigt. Jag tror att miljöfrågorna är en drivkraft för ekonomisk tillväxt.

Skattefrågorna finns med i slutsatserna, men, som jag har sagt så många gånger förut, jag vill inte ha skattebeslut i EU med hjälp av majoritetsbeslut. Då byter unionen karaktär. Däremot har vi ett stort behov av att samordna våra skatter, t.ex. miniminivåer för koldioxidutsläpp och sådan saker. Vi skickar en stark signal om att vi vill ha detta. Sedan får vi se hur framgångsrikt det blir. Men vi ska icke förtrötta. Vi ska, som alla andra små grupperingar i världshistorien, slita för vår sak och be och ibland också skrika. Vi ska inte ge upp. Det här kommer att gå därför att vi har rätt, Kia Andreasson och jag.

Anf. 18 KIA ANDREASSON (mp):

Herr talman! Det låter som om vi är på samma bas. Jag uppskattar statsministerns tal om att verkligen kämpa och skrika och höras. Det här är ju en överlevnadsfråga.

Tillståndet i världen och Europa känner väl de övriga ministrarna också till. Vi har en stor uppgift där.

En annan fråga gäller världstoppmötet i Johannesburg för hållbar utveckling. EU-dokumentet antogs inte inför Johannesburgsmötet, utan det ska ske vid junimötet i Sevilla. Det är ju väldigt sent. Finns det tid för en riktig diskussion inför det viktiga mötet i Johannesburg?

Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Ja, det gör det, även om jag inte hade haft något emot att vi hade antagit det i Barcelona. Det är ordförandeskapets planering, och vi kommer att ha toppmötet i mitten av juni. Vi träffas i Johannesburg från mitten av augusti till mitten av september. Det bör räcka.

Tid är alltid dyrbar. Jag hade gärna sett att vi hade haft mer tid, men det här är deras planering. Det är ingenting som man tar en jättestrid omkring. Man säger inte: Ni har tänkt fel i er planering. Ni ska göra det här en månad tidigare. Det är inte så det fungerar.

De gör bedömningen. Jag har ingen anledning att tro att de inte skulle vilja åstadkomma det bästa.

Anf. 20 MARIANNE ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag välkomnar att det skickas en EU-delegation till södra Afrika för att tala med ledarna där med anledning av händelserna i Zimbabwe. Det är oerhört viktigt att EU gör fullständigt klart att respekten för mänskliga rättigheter gäller precis lika mycket i nord och syd, och att det inte får vara någon skillnad när det gäller respekten för yttrandefrihet etc.

Det gemensamma uttalandet om Mellanöstern är bra. Vi är många som skulle önska att EU agerade med större kraft när det gäller Mellanöstern. Jag vill gärna ha en kommentar till det.

När det gäller Irland och ratificeringen av Nicefördraget hörde vi att den irländske premiärministern skisserade sin regerings strategi för hur man ska kunna åstadkomma en ratificering och att Europeiska rådet sade sig vilja stödja den strategin och hjälpa till. Hur ska detta gå till? Man kan ju inte gärna lägga sig i Irlands inre angelägenheter.

Irland har ju svårt med sina folkomröstningar. Vad händer om det blir ett nej igen?

Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det var tre frågor. Jag börjar med den sista: Vad händer om irländarna röstar nej en gång till, och vad ska EU göra för att stötta Irland?

Jag tror att det bästa vi kan göra för att stötta Irland i dess folkomröstningsansträngningar är att hålla oss därifrån, inte lägga oss i, inte visa oss. Detta är det irländska folkets sak att avgöra.

Jag tror att det vore utomordentligt provocerande om det uppfattades som om EU-kommissionen – trots all den briljans som ryms i den församlingen – eller Europeiska rådet engagerade sig.

Låt irländarna sköta detta. Irländarna är varma anhängare av en utvidgning av unionen. Nicefördraget syftade till att möjliggöra utvidgningen. Det är det centrala.

Jag har ingen anledning att nu spekulera kring vad som skulle hända om det blir ett nej, annat än att säga att vi löser den situationen då. Hur,

vet jag inte. Låt oss vänta med den diskussionen tills det är ett sådant läge.

Så till frågan om Mellanöstern. Det är ett skarpt uttalande som strävar efter att vara balanserat. Det är solklart om det som är den folkrättsliga grunden. Israels ockupation av de områden som sedan också bosättare har tagit över är inte förenligt med folkrätten. Det gäller också relevanta FN-resolutioner.

Det övervåld som pågår från israelisk sida, inte minst mot sjuktransporter, påpekas självklart också. Samtidigt pekar vi på den palestinska sidan och deras oförmåga att hantera och kontrollera den terrorism som finns.

Det är ett sätt för EU:s del att uttrycka både engagemang och oro utan att för den skull hamna i ett läge då vi skapar en konflikt med den ena eller andra sidan. Vi vill, och kan troligen, spela en roll, men inte förrän parterna själva kommer till ett förhandlingsbord. Kanske ser vi just nu detta hända. Säker är jag inte, men man kan alltid hoppas.

Det är ett solklart avståndstagande i frågan om Zimbabwe och en solklar kritik av Mugabe och hans regim och ett djupt beklagande av hur valet gick till. Det är ett bakslag för alla demokrater. De flesta nu verk samma demokrater världen över var djupt engagerade i Zimbabwes frigörelse, och så har vi fått uppleva detta. Det är förstämning och ilska.

Anf. 22 MARIANNE ANDERSSON (c):

Herr talman! Vi undrar hur andra afrikanska ledare kunde gratulera Mugabe till segern. Det är för oss ganska obegripligt. På något sätt kanske det handlar om någon sorts missriktad vördnad för den äldste ledaren. Det är viktigt att EU är mycket tydliga mot de andra.

Jag hoppas naturligtvis också att det är någonting på gång i Mellanöstern.

En fråga som jag tycker är en av de värre är förstörandet av all infrastruktur som ju utgör basen för en palestinsk stat. Jag hoppas att EU är mycket tuff i sina uttalanden på den punkten och också gör någonting gentemot Israel när det gäller den delen.

Jag håller helt med statsministern om att vi inte ska lägga oss i den irländska folkomröstningen. Jag vet att man uttalat sitt stöd för processen och var villig att stödja den på något sätt. Jag ställde frågan för att få veta om EU tänker göra något konkret när det gäller processen inför den irländska folkomröstningen.

Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Nej, ingenting konkret. Min bedömning är att om vi gör något konkret blir det bara ett elände. Låt dem folkomrösta och folkomrösta i frid så blir det säkert också fred med Nicefördraget.

Det är ett bra fördrag. Jag tror att det ligger i linje med vad irländarna vill, men det ska de själva ta ställning till. Det ska inte andra upplysa dem om.

Jag skulle bli vansinnigt upprörd om något sådant hände i Sverige; om det plötsligt kom folk tillresande från Irland och talade om för oss hur vi skulle rösta. Det är fortfarande så i Europa. Vi är här tydligt urskiljbara nationalstater med en nationell politisk kultur som försöker samarbeta med varandra. Vi måste respektera det.

Jag har ingen anledning att ytterligare kommentera frågan om Mella-nöstern och Zimbabwe. Vi har väl i huvudsak samma värderingar. Det finns en solidaritet bland olika ledare att Afrika själv ska lösa sina problem. En sådan solidaritet kan ibland uppenbarligen bli litet missriktad.

Anf. 24 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Först vill jag tacka för en informativ och klar redogörelse från Barcelona.

Det är viktiga mål som är uppsatta. Tillåt mig konstatera att det är långt kvar innan vi har nått målen, men de är inte desto mindre viktiga.

Jag vill instämma i vad statsministern sade när det gäller den miljödrivna tillväxten och att den inte har fått det genomslag som vi hoppades och önskade. Ska vi nå en verklig tillväxt och nå de här jobben är det naturligtvis viktigt att tillväxten blir hållbar.

Vi har hört ambitionen från statsministern.

Finns det någonting mer konkret att göra för att ge starkare tyngd åt miljöfrågorna och den uthålliga tillväxten?

Jag vill anknyta till den brevskrivning som Willy Söderdahl var inne på. Där har statsministern tillsammans med Tony Blair tagit upp snabbheten i att starta företag i Europa och att bygga ut bredbanden till 2005. Togs frågan att ta bort byråkratin för småföretagen upp i Barcelona, och small det till och gav resultat? Om jag förstod det rätt av redogörelsen small det till och gav resultat för målsättningen att bygga ut bredbanden i Europa. Jag skulle kunna fråga om Sverige ingår in den planen, men det förstår jag att vi gör. Min fråga är snarast hur statsministern ser på vad som i nationellt perspektiv krävs för att öka trovärdigheten från Sverige för kravet att nå målet om bredband till alla hushåll i Europa 2005?

Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det var många frågor, och jag ska försöka besvara dem.

På miljöområdet är det viktigt med indikatorer, alltså tydligt uppsatta signaler som talar om i vilken riktning EU går miljömässigt. Kommissionen har ett sådant uppdrag.

Vad gäller förebilder behöver vi inte vänta på EU för att göra det själva. Exempelvis är den energipolitiska proposition som vi lägger fram tillsammans – Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna – ett uttryck för en ny teknologisk ansats för denna viktiga del av vårt ekonomiska liv.

I fråga om de små och medelstora företagen är det kanske för mycket sagt att det small till. Det gjorde det inte. Däremot var vi helt överens om att ge grekerna i uppgift att till kommande år, nästa toppmöte som hålls i Grekland, göra till en av de stora frågorna hur vi hanterar startandet av nya företag i Europa med så lite byråkrati som möjligt. Där är USA bättre än vi, det vet vi. Samtidigt har vi i Sverige ett och annat att bidra med omkring våra erfarenheter, både negativa och positiva, och det ska vi göra.

Anf. 26 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag välkomnar självklart och står bakom att man nu lägger större tyngd på småföretagarfrågorna vid de kommande mötena för att nå resultat också där.

Min fråga om bredbanden, de nationella konsekvenserna och förebilderna blir: Vilken ljus förebild ser statsministern framför sig vad gäller bredbandsutbyggnaden i Sverige?

Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag glömde den frågan, förlåt, jag skulle ha besvarat den vid första inlägget. Jag är ganska optimistisk därför att bredband är en ny form av infrastruktur, som ju så påtagligt kopplas till IT-boomen. Den är så att säga kusin med teknologirevolutionen. Vi vet att det med all ny teknik kommer en fruktansvärt snabb uppgång och väldiga förväntningar. Sedan kommer konkurserna, sedan den ekonomiska baksmällan och sedan faller det. Vi har just fallit, vi är där nere, men sedan kommer tillväxten. Jag är helt säker på att vi just nu står i det läge då det börjar att röra sig i hushåll och hos andra som är de egentliga efterfrågarna av bredbandstjänsterna. Nu börjar det gå åt rätt håll. Då har vi en stadig tillväxt framför oss.

Vi kan se på Ericssons systemleveranser för den nya generationens telefoner. Där är det precis samma teknologikurva. Det går jättesnabbt uppåt, sedan dyker det, sedan kommer det i gång och växer. Jag tror att Sverige kommer att vara en förebild i Europa för användningen av bredband. Jag tror att Lennart Daléus stridsrop, digital allemansrätt, kommer att vara någonting som sprids ut över Sveriges gränser och på så sätt upplyser hela den europeiska kontinenten.

Anf. 28 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! På EU-toppmötet i Göteborg var en av huvudfrågorna, om inte huvudfrågan, utvidgningen av EU. Nu är det knappt två år kvar tills eventuellt tolv nya stater ska komma med. I statsministerns uppräknings av de punkter som behandlades nämndes inte utvidgningen. Var den frågan över huvud taget inte med på dagordningen?

Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Nej, det var den inte, men samtidigt ja, den var närvarande, närvarande i form av att samtliga stats- och regeringschefer från ansökarländerna deltog i toppmötet under den fas då vi diskuterade Lisabonprocessen. De fick ge sin syn på den. Däremot var vid det här toppmötet tid inte avsatt för att diskutera förhandlingarna om de nya medlemsländerna, de svåra förhandlingarna om regionalfonder och jordbruk. Vi kommer tillbaka till det i Sevilla. Däremot var de på plats, och de uttryckte tillförsikt. Det kändes naturligt att vara några fler kring bordet.

Dessutom var de i allra högsta grad på plats när vi diskuterade reformerna av rådets arbetsformer i framtiden, hur vi betar oss när vi är 20, 25, 30 medlemmar kring bordet för att komma fram till beslut. Det ska också diskuteras i Sevilla.

Överläggningen var härmed avslutad.

Föredrogs och bordlades åter
Kulturutskottets betänkanden 2001/02:KrU10–KrU14

8 § Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar

*Sveriges tillträde till
Stockholmskonventionen om långlivade
organiska föreningar*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU14
Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar (prop. 2001/02:75).

Anf. 30 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Herr talman! Det här betänkandet behandlar förutom Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen ett antal motioner om kemiska ämnen och produkter. Vänsterpartiet har i betänkandet reservation om avfallsförbränning samt om produkter och avfall från fiskenäringen. Vi har även ett särskilt yttrande om kvicksilver i amalgam.

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1 men står givetvis även bakom vår andra reservation.

Syftet med Stockholmskonventionen är att förhindra skadlig påverkan av s.k. POP-ämnen. Ännu är det bara tolv ämnen eller ämnesgrupper som omfattas av konventionen, men det är inte vilka ämnen som helst. Det är åtta bekämpningsmedel – aldrin, klordan, DDT, dieldrin, endrin, heptaklor, mirex och toxafen. Till detta kommer de två industrikemikalerna PCB och hexaklorbenzen. Utöver dessa finns på listan två ämnen som bildas som biprodukter vid förbränning. Det är polyklorerade dioxiner och furaner.

Dessa långlivade organiska och bioackumulerbara ämnen är inte att leka med. När de släpps ut i miljön kan de finnas kvar i årtal, decennier eller t.o.m. i århundraden. De sprids med luft och vatten över stora avstånd, från ekvatorn till Nordpolen. En del av dem lagras i feta vävnader hos djur och människor, vilket gör dem till de mesta problematiska kemikalier som vi och miljön kan utsättas för. Vi har fått kostråd när det gäller dioxin i fisk. När får vi kostråd baserade på kemikalier i andra livsmedel? Eller ska vi sluta producera dessa ämnen som produceras både avsiktligt och oavsiktligt?

En del vanlig mat innehåller i dag så höga nivåer av dioxin att en stor del av livsmedlen skulle vara otjänliga om gränsvärdena sattes på säkra nivåer. Inom FN har över 100 länder enats om att utsläppen måste minska för att till slut helt upphöra. EU har sagt att medlemsstaterna måste vidta åtgärder för att minimera utsläppen. Riksdagen har sagt och beslutat att alla utsläpp av farliga ämnen till miljön ska upphöra.

Men i Sverige pågår ändå en av de största utbyggnaderna av en dioxinkälla i modern tid, nämligen sopförbränningen som ska fördubblas inom fem år. Denna utbyggnad sker dessutom utan någon övergripande konsekvensbeskrivning. Det är det som vår reservation nr 1 handlar om.

Vi anser att det är anmärkningsvärt att denna utbyggnad – en av de största industriella utbyggnaderna i modern tid – sker utan en nationell

övergripande konsekvensbeskrivning. Visserligen prövas varje enskild anläggning, men ingen bedömning görs av miljöeffekterna av den samlade utbyggnaden. Det tycker vi är helt oacceptabelt, för oavsett reningsutrustning och modernisering kommer mängden dioxin i aska som läggs på våra svenska soptippar att öka i proportion med den ökade förbränningen.

Då kan man ställa sig frågan om vi följer konventionens inriktning om att minimera och slutligen helt eliminera utsläppen av dioxiner, furaner, PCB samt hexaklorbenzen – ämnen som bildas vid sopförbränningen.

Dioxin är ett människoskapat, mycket farligt miljögift som lagras i fettvävnaderna hos människor och djur. Så länge dioxin produceras kommer det att spridas till miljön och människorna. En stor mängd finns redan spridd i miljön, och den bryts ned sakta. Vi och myndigheterna måste vidta kraftfulla åtgärder. Minskade utsläpp räcker inte, de måste elimineras. Alla källor till dioxinutsläpp bör kartläggas och åtgärdas.

Behovet av detta ser vi när kostråden kommer i stället för åtgärder. Vad ska vi göra med den återkontaminering som sker av vatten och våra hav genom produkter och avfall från fiskerieringen? Vi anser att Livsmedelsverket borde få i uppdrag att i samråd med Fiskeriverket och Naturvårdsverket se över problematiken och föreslå en strategi för att hantera just detta problem. Detta tar vi upp i vår reservation 2.

Slutligen, herr talman, vill jag nämna vårt särskilda yttrande som beskriver vår syn på kvicksilverhaltigt tandvårdsmaterial. Vår syn är att detta tandvårdsmaterial måste fasas ut och förbjudas.

Vi anser att skrivningen i delmål tre i kemikaliestrategin för giftfri miljö om utfasning av kvicksilver senast 2003 ska inkludera kvicksilverhaltigt tandvårdsmaterial.

Eftersom regeringen avser att anmäla ett förbud mot användning av kvicksilver till EU har vi här avstått från att reservera oss i denna del. Vi avvaktar nu regeringens arbete på EU-nivå och avser att återkomma om detta arbete inte leder till några konkreta åtgärder inom en snar framtid.

Anf. 31 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! I detta betänkande behandlas propositionen *Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar* och därtill ett antal motionsyrkanden. Jag tänker uppehålla mig vid ett av dem, och det rör kvicksilvret.

Sverige har, som alla känner till, systematiskt under många år arbetat med att avveckla kvicksilvret och dess användning inom olika områden. Det är bara inom tandvården som amalgamanvändningen och därmed kvicksilvret har utgjort något slags fredad zon. Det är just därifrån som det stora utsläppet sker i dag av kvicksilver i vårt kretslopp. År 1995 kom en tredjedel av utsläppen till luft t.ex. från våra krematorier och därmed från kvicksilvret i amalgamet i de avlidnas tänder.

Sveriges riksdag beslutade 1994 att amalgamet skulle avvecklas senast 1997. Många som arbetat länge för ett amalgamförbud tyckte då att detta var ett senkommet beslut. Det fördröjdes emellertid beroende på vårt inträde i den europeiska unionen. Det förbud som riksdagen hade beslutat om förhindrades rentav. Men eftersom kvicksilvret klassats som en medicinteknisk produkt kunde vi inte tillämpa normala miljöregler.

Detta tycker jag, herr talman, är en orimlig politik. Påverkan på naturen är givetvis densamma om kvicksilverutsläppen kommer från varor som termometrar och batterier eller från amalgamfyllningar som innehåller kvicksilver. Jag tycker att miljöreglerna bör gälla allt kvicksilver oavsett hur det används.

Jag vill, herr talman, med detta korta anförande yrka bifall till reservation nr 6.

Anf. 32 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! Vad är då långlivade organiska föreningar? Jo, typiskt för dessa är att de bryts ned mycket långsamt i naturen. De sprids över stora områden med nedfall också långt från ursprungskällan. Natur, fåglar, andra djur liksom människor drabbas.

Genom att vi nu tillträder Stockholmskonventionen bidrar vi till att förhindra skadlig påverkan på människors hälsa och på miljön. Ett tydligt exempel på att skador tyvärr redan skett är situationen i Östersjön. Fisken är så förgiftad att unga kvinnor rekommenderas att avstå från att äta den.

Jag vill, herr talman, peka på två viktiga delar i en politik för att komma åt de här problemen.

Den ena delen handlar om EU:s kemikalielagstiftning. Vi socialliberaler anser att utredningsansvaret ska gälla alla kemiska ämnen och produkter och att informationen om alla kemiska ämnens egenskaper ska vara tillgänglig. Jag har tagit upp detta i reservation 4, till vilken jag yrkar bifall.

Miljöfrågorna är drivkraft för ekonomisk tillväxt, sade statsministern för en stund sedan. Jag tror att han har rätt. Jag kommer att tänka på det när jag ska peka på den andra delen i en nödvändig politik för att stoppa förgiftningen i naturen, nämligen hur vi tar hand om vårt avfall.

En hantering som är hållbar är återvinning, återanvändning och också minskning av den totala avfallsmängden. Deponering av avfall är en miljöovänlig hantering, och det är också den sopförbränning som bedrivs i dag. Dioxiner sprids till både luft och mark, men också vissa andra gifter. Politiken är i det här avseendet för otydlig. Vi har infört skatt på deponering av avfall, men inte på miljöstörande förbränning.

Jag menar också att många politiker ute i landet sprider tveksamhet om vilken väg vi måste vandra genom att då och då ifrågasätta den, som vi menar, nödvändiga inriktningen på att sortera vårt avfall, återvinna, återanvända och totalt minska avfallet.

Det är mot den här bakgrunden som vi menar att det är viktigt att nu ifrågasätta och också vidta åtgärder för att hejda den mycket kraftiga utbyggnad av sopförbränningen som pågår på olika håll i landet, åtminstone tills vi vet ännu mer om konsekvenserna av den.

Herr talman! Jag yrkar alltså bifall till reservation 4.

Anf. 33 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Vi i Miljöpartiet är mycket glada att regeringen nu föreslår riksdagen att Sverige ska godkänna tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar, s.k. POP. Det är synnerligen väsentligt att vi i Sverige tar vår del av ansvaret för att få bort de här farliga kemiska ämnen ur kretsloppet. Problemet med just POP är att de är långlivade och att de byggs upp i kroppsvävnaderna. Ju högre upp i

näringskedjan man kommer desto mer gifter har det ansamlats i organismerna. Människan finns högt upp i näringskedjan. Det innebär också att halterna i kroppen är betydligt högre än i omgivningen och att även mycket små mängder av de här ämnena kan vara väldigt skadliga.

Syftet med Stockholmskonventionen är att dessa ämnen ska fasas ut helt och hållet. Där tar man upp tolv av de här ämnena. Det kan tyckas som en droppe i havet när man betänker att det, om man bara räknar Sverige, finns ca 30 000 kemikalier som vi inte har någon kunskap om – eller mycket liten kunskap. Alla dessa är förstås inte POP, men det finns betydligt fler än tolv även av dem.

Nåja, det här är ett steg i rätt riktning, och man får väl se det som en miniminivå som förhoppningsvis kan stödjas i ett brett internationellt perspektiv. Vi tycker att det borde vara självklart för ett land som Sverige, som säger sig vilja vara en föregångare på miljöområdet, att gå betydligt längre än den här miniminivån. Tyvärr finns det tecken på att det ur flera aspekter inte förhåller sig på det sättet i dag. Därför har Miljöpartiet en motion med förslag på åtgärder för att skärpa Sveriges åtföljande av den här konventionen.

En verksamhet som vi tar upp särskilt där, och som går i helt motsatt riktning jämfört med syftet med Stockholmskonventionen, är den gigantiska pågående utbyggnaden av sopförbränningsanläggningar, som flera tidigare har tagit upp här. År 1997 bestämde man att man skulle införa ett deponeringsförbud. Detta trädde i kraft vid det senaste årsskiftet. Man beslutade då också att införa en skatt på deponering av avfall. Redan då påpekade Miljöpartiet risken med att det skulle bli en storskalig utbyggnad av sopförbränningsanläggningar på grund av att det då var det billigaste alternativet.

Nu ser vi effekten, nämligen att det är precis det som håller på att hända och som till viss del redan har hänt. 19 kommuner har i dag planer på att bygga stora anläggningar för att elda upp soporna. Anledningen är att de ekonomiska villkoren är sådana att detta är det billigaste alternativet. Det finns stora problem med det här, och ett av problemen är bildandet just av POP, t.ex. dioxin. När man förbränner sopor bildas dioxiner. Dessa kommer antingen ut i luften, via gaser, eller i askan eller via filterresterna. Den aska som bildas, där de högsta mängderna dioxin finns, måste behandlas som farligt avfall och läggas på soptipparna. Det finns många exempel i dag på att detta inte sköts på ett bra sätt på soptipparna. Det finns, som vi ser det, stora risker att det här dioxinet också kommer ut i kretsloppet. Det enda man gör ur dioxinsynvinkel är i princip att man gör vanligt avfall till farligt avfall som innehåller höga halter av dioxin.

Ett annat problem med sopförbränning är att det bryter kretsloppet. En stor del av det material som eldas upp skulle kunna återvinnas eller återanvändas, och en stor del av materialet skulle säkerligen inte behöva produceras över huvud taget.

Vi ser också att sopförbränning till stor del är ett systemfel, eftersom det minskar drivkrafterna för att vidta andra åtgärder för att minska uppkomsten av avfall och för att öka sopsorteringen. Det ger tvärtom snarare en drivkraft för att införskaffa avfall. Man binder upp sig med långsiktiga avtal om att ta hand om avfall åt andra kommuner, vilket gör att man behöver en viss avfallsmängd. Vi ser det här som en väldigt farlig utveckling.

Det finns också ett stort problem i att man inte gör, och inte har gjort, någon övergripande miljökonsekvensbedömning gällande den totala utbyggnaden av sopförbränningsanläggningar. Det är bl.a. det som vi tar upp i vår motion.

En annan fråga som vi tar upp i motionen handlar om mätning och kontroll, något som vi anser vara totalt undermåligt i dag. Man mäter och kontrollerar dioxinutsläpp från sopförbränningsanläggningar en gång per år under optimala driftförhållanden, och när man eldar just avfall är driftförhållandena oerhört varierande beroende på att innehållet i avfallet kan variera. Det är svårt att hålla en optimal drift hela tiden. I Belgien har man infört stora skärpningar när det gäller just kontroll och mätning av dioxin. Det tycker vi är en förebild, och vi tycker att Sverige ska ta sig en titt på detta.

Vi i Miljöpartiet menar att det behövs ett tillfälligt stopp för planerna på utbyggnad av sopförbränningsanläggningar tills en sådan här övergripande miljökonsekvensbedömning är gjord för att inte riskera att Sverige långsiktigt undergräver syftet med Stockholmskonventionen och i stället börjar nyproducera stora mängder av skadliga gifter som sedan sprids i naturen. Vi tycker också att det är viktigt att man under den här tiden försöker klargöra de framtida ekonomiska förutsättningarna för avfallsförbränning. Det har vi inte tagit upp i vår motion, men det är en viktig del. Jag instämmer därför i Vänsterpartiets yrkande av bifall till reservation 1.

Jag tänkte också säga några ord om en annan av Miljöpartiets reservationer, som handlar om bromerade flamskyddsmedel. I dag finns det ett 70-tal bromerade flamskyddsmedel som används som brandskydd i framför allt elektronisk utrustning, bl.a. datorer. Dessa ämnen är långlivade och har också den typen av egenskaper att de byggs upp i kroppsvävnaderna, i kroppens fetter. Bl.a. har man uppmätt höga halter i bröstmjölk. De här ämnena kan också påverka de mänskliga hormonerna. De stör därmed processer i kroppen och kan orsaka svåra skador.

Vi anser att man kan klara sig utan bromerade flamskyddsmedel, och det anser även t.ex. Räddningsverket. Vi menar att Sverige måste gå i täten med ett nationellt förbud mot hela gruppen bromerade flamskyddsmedel och att man också ska verka för att fasa ut de här ämnena i hela EU. Sverige jobbar med de här frågorna på EU-nivå, men vi menar att man också måste gå före nationellt med ett förbud mot hela den här gruppen. Jag vill yrka bifall till reservation 9, som handlar om bromerade flamskyddsmedel.

I övrigt har Miljöpartiet en mängd reservationer i det här betänkandet. Det är många av våra förslag som behandlas. Det handlar bl.a. om försiktighet och framförhållning vid tillverkning av nya kemiska ämnen. Det handlar om utfasning av enskilda kemikalier och kemikaliegrupper. Det handlar om kvicksilver i amalgam, som vi anser ska bort. Det handlar om avvecklingsplan för bekämpningsmedel och om utfasning av PVC. Sedan har vi ett särskilt yttrande om flera särskilt besvärliga kemikalier som skulle kunna fasas ut, varav Barbro Feltzing senare kommer att ta upp en del.

Anf. 34 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag får börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet *Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar* och avslag på samtliga motionsyrkanden, både de från följdmotionerna och de 38 motionsyrkandena från den allmänna motionstiden 2001 rörande kemikaliekontroll.

Stockholmskonventionen antogs vid en diplomatisk konferens i Stockholm den 23 maj förra året, därav namnet. Syftet är att förhindra skadlig påverkan av långlivade organiska föreningar på människors hälsa och miljö genom att förbjuda, avveckla eller begränsa användning och produktion av sådana föreningar samt att minimera eller, där så är möjligt, eliminera utsläpp av oavsiktligt bildade biprodukter som t.ex. dioxiner, som flera här har tagit upp.

Initialt omfattar konventionen tolv ämnen, eller ämnesgrupper, vilka samtliga redan är förbjudna eller strängt reglerade i Sverige. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner att Sverige tillträder Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar, s.k. POP-ämnena.

Förenta nationernas miljöprogramms styrelse beslutade 1995 att börja jobba med frågan, och Sverige undertecknade konventionen samma dag som den antogs, alltså den 23 maj förra året. Hittills har två länder ratificerat och totalt elva länder, och Europeiska gemenskapen, undertecknat den. För ikraftträdande krävs att minst 50 parter ratificerar, godtar eller godkänner konventionen.

Långlivade organiska föreningar, s.k. POP-ämnena, kännetecknas av att de bryts ned mycket långsamt i naturen, särskilt i kalla miljöer med sparsam biologisk aktivitet. De sprids över nationella gränser, och nedfall kan ske långt från ursprungskällan. POP-ämnena är fettlösliga och ansamlas i människors och djurs kroppsfett, dvs. de är bioackumulerbara. Det är därför vi kan hitta oroväckande höga halter i t.ex. modersmjölk och hos sälar. Sälar har mycket fett och vistas i kalla miljöer där ämnena bryts ned väldigt långsamt. Toppkonsumenter, såsom de stora rovdjuren och rovfågeln, är särskilt utsatta eftersom ämnena som regel ökar i koncentration ju högre upp i näringskedjan man kommer.

Mätningar i Östersjön har visat att halterna av vissa långlivade miljögifter inte har minskat trots långvariga förbud mot användning såväl i Sverige som i andra Östersjöländer. Östersjön är ett av världens största bräckvattenhav med en hög tillförsel av miljögifter och en låg vattenomsättning. Den låga salthalten ger ett ganska artfattigt växt- och djurliv som är särskilt känsligt för ytterligare påverkan av miljögifter. Livsmedelsverket har exempelvis utfärdat kostrekommendationer för konsumtion av fet fisk från Östersjön för kvinnor i barnafödande ålder på grund av de höga halterna.

Temperaturskillnaden mellan olika regioner har betydelse för spridningsmönstret. Forskningen om spridningsmönstret visar att ämnen avgår från mark och vatten till luft i varmare regioner och transporteras till varmare regioner och blir kvar där, i t.ex. tempererade och arktiska områden. De arktiska ekosystemen och ursprungsbefolkningen som livnär sig på fisk och däggdjur från Arktis är speciellt i riskzonen.

Detta visar att det är angeläget att vidta åtgärder på regional och global nivå för att stoppa spridningen av dessa ämnen. Stockholmskonventionen kan bidra till att minska nedfallet – bl.a. över Sverige – av dessa

ämnen, som i huvudsak används i andra delar av världen. Vi får hoppas att denna typ av internationella konventioner åstadkommer en större rättvisa mellan nu levande och kommande generationer. Vi som lever nu måste ta tag i våra egna miljöproblem för kommande generationer.

För att nå målet giftfri miljö krävs inte enbart nationella åtgärder utan också åtgärder inom EU och globala beslut. Vi har här i riksdagen med anledning av propositionen *Kemikaliestrategi för en giftfri miljö* redan beslutat att användningen av särskilt farliga ämnen ska fasas ut. Stockholmskonventionens ämnen omfattas av detta utfasningskrav.

Herr talman! Konventionen reglerar även import och export samt omhändertagande av lager och avfall av långlivade organiska föreningar. Initialt omfattas tolv ämnen eller ämnesgrupper som tidigare har räknats upp här.

När det gäller dioxiner och furaner ställer konventionen krav på att åtgärder ska vidtas för att minska eller eliminera utsläpp till följd av oavsiktlig bildning av dessa ämnen. Detta ska ske genom upprättande av handlingsprogram och genom att främja användning av bästa tillgängliga teknik och bästa miljöpraxis. Med stöd av miljöbalken kan regeringen föreskriva gränsvärden som måste iaktas när tillstånd till miljöfarlig verksamhet beviljas och omprövas: För svensk del finns det behov av att kartlägga utsläppskällor och ytterligare definiera behov av åtgärder för dessa oavsiktligt bildade ämnen. Därför ger regeringen Naturvårdsverket ett sådant uppdrag.

Stockholmskonventionens bestämmelser medför alltså endast behov av mindre kompletteringar i det svenska regelverket. Författningsändringar kan genomföras med stöd av befintliga bemyndiganden i miljöbalken.

Utskottet anser på samma sätt som regeringen att ytterligare POP-ämnen bör läggas till konventionen så snart som möjligt och tycker därför att det är bra att regeringen har gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket ta fram en prioriteringslista över sådana ämnen. Försiktighetsprincipen är vägledande för konventionens syfte och användning, särskilt när det gäller att lägga till nya ämnen.

Herr talman! Det är viktigt att vi fortsätter att vara framsynta och driva på miljöfrågorna i allmänhet och kemikaliefrågorna i synnerhet – nationellt, inom EU och internationellt. Detta är viktigt för att vi ska få en hållbar utveckling och för att kommande generationer ska kunna leva i en giftfri miljö.

Anf. 35 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson talade ganska mycket om dioxinproblemet, miljöproblemen i Östersjön och knöt även an till sopförbränningen. Jag trodde att Carina Ohlsson skulle sluta med ett konstaterande och kanske rent av en uppslutning bakom reservation 1. Man kunde tro det, åtminstone när man lyssnade till beskrivningen av problemen och deras storlek.

Därför vill jag fråga: Vilka åtgärder menar Carina Ohlsson är nödvändiga för att komma åt det stora problem som hon berörde i anförandet? Är ett förslag om skatt på sopförbränning på väg hit till riksdagen, eller ska det vidtas andra åtgärder för att vi ska komma åt det här problemet, som Carina Ohlsson mycket riktigt beskrev?

Anf. 36 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i en del av det som Harald Nordlund tog upp. Vi är naturligtvis inte nöjda när de här utsläppen fortfarande finns. Dioxinutsläppen ska minska ännu mer. Det är just vad Stockholmskonventionen säger: De ska minskas eller elimineras. Det gäller inte bara utsläppen från avfallsanläggningar, utan det gäller all hantering och alla typer av processer där dioxin framstår som en förorening.

Därför har Naturvårdsverket fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att minska dioxinutsläppen ytterligare. Det kommer i år också ett samlat grepp från regeringen när det gäller avfallshantering. Flera utredningar har nyligen presenterats i syfte att ge underlag för nya åtgärder. Därför avvaktar jag till dess, även om jag är säker på att Harald Nordlund inte är nöjd med det.

Anf. 37 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag är inte nöjd, och jag ställer en konkret fråga: Är Carina Ohlsson positiv till att införa en skatt på sopförbränning motsvarande deponiskatten?

Anf. 38 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag väntar till dess jag får ta del av alla utredningar och förslag för att få en samlad bedömning och för att se hur de olika förslagen ställer sig till varandra.

Det är svårt att se en helhet, för det bildas dioxiner vid andra processer också, t.ex. vid oavsiktliga bränder på soptippar eller deponier och även vid förbränning av bibränslen. Jag tycker att man bör ha en samlad bild innan man föreslår konkreta åtgärder. Det är möjligt att det behövs sådana åtgärder som Harald Nordlund beskriver.

Anf. 39 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson nämnde i sitt anförande dioxinproblematiken när det gäller fisken i Östersjön och de kostrekommendationer som finns från Livsmedelsverket. Jag kan inte låta bli att kommentera det.

Det är ju ganska viktigt att i sammanhanget påpeka att man faktiskt i de andra EU-länderna har bestämt att fisk som innehåller så höga halter av dioxin ska vara förbjuden att försälja för mänsklig konsumtion. Sverige har begärt och fått ett undantag från detta, så att vi i Sverige ska ha möjlighet att i affärerna köpa fisk med för höga halter av miljögiften dioxin, som behandlas bl.a. i Stockholmskonventionen.

Jag måste fråga: Anser Carina Ohlsson att detta är tillräckligt – att kostrekommendationer till unga kvinnor löser problemet med att vi i dag får i oss alldeles för höga halter av dioxin?

Anf. 40 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det bara är kostrekommendationer till unga kvinnor som behövs utan snarare kostrekommendationer över huvud taget.

Naturligtvis kan unga kvinnor vara mest drabbade för att de är i fertil ålder och för att den här typen av miljögifter kan ansamlas i bröstmjölk

och även föras över till det nyfödda barnet vid amning. Det är naturligtvis inte önskvärt. Jag tycker att det är fruktansvärt.

Här görs det också sammanvägningar. Å ena sidan är det nyttigt att äta fisk, å andra sidan får man i sig gift då. Experter säger att man har kommit fram till en avvägning som ska vara så balanserad som möjligt. Det får jag väl lita på i detta fall.

Anf. 41 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Experterna i EU har kommit fram till en helt annan bedömning, nämligen att den här fisken är farlig för mänsklig konsumtion. Detta i kombination med de höga dioxinhalter vi får i oss genom våra andra livsmedel gör att vi anser att man bör åtgärda detta.

Jag blir personligen väldigt frustrerad när jag hör experter tala om hur nyttigt det är att äta fet fisk. De säger att man ska äta fet fisk minst en gång i veckan. Eventuellt säger de i en bisats: Det här gäller tyvärr inte dig, därför att du är en ung kvinna i fertil ålder. Du får äta fisk högst en gång i månaden, och även då kan det innebära vissa risker.

Jag skulle naturligtvis föredra att jag visste att den feta fisk som finns i livsmedelsbutikerna kom från hav där man inte har så höga dioxinhalter som man har i Östersjön – det är inte så att det inte skulle finnas fet fisk på marknaden om vi förbjöd just den här värsta dioxinhaltiga feta fisken från vissa delar av Östersjön – eller att fisken kom från sådana bestånd i Östersjön där man vet att dioxinhalterna ligger under de gränsvärden som experterna inom EU har kommit fram till är farliga för människor.

Jag tycker att det är mycket underligt att man från Socialdemokraternas sida anser att det räcker med kostrekommendationer och att man inte vill garantera oss unga kvinnor rätten att faktiskt kunna köpa fet fisk i affärerna och våga äta den.

Anf. 42 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Det vore önskvärt att man kunde garantera att alla typer av livsmedel var bra ur hälsosynpunkt och inte innehöll några gifter. Det är naturligtvis vår gemensamma önskan att vi tillsammans kan lösa detta genom sträng miljölagstiftning, så att våra kommande generationer inte ens ska behöva göra dessa ställningstaganden. Det är den första utgångspunkten.

Vi har i Sverige jobbat mycket med dioxinfrågan, även om Maria Wetterstrand inte tycker att det är tillräckligt. Dioxinutsläppen från sopförbränning har dock minskat från 90 gram per år 1985 till 3 gram per år. Det är alltså en minskning på 97 %. Det har alltså gjorts saker.

Jag ska återgå till frågan om att äta fisk eller inte. När man talar med unga kvinnor är det i alla fall ett som är säkert, nämligen att informationen har gått fram. Man informerar hela tiden på mödravårdscentraler osv.

Men det är mycket svårt att ge garantier för att alla typer av livsmedel inte innehåller gifter, eftersom det finns andra fetthaltiga livsmedelsprodukter som inte har helt uppmätta halter av alla typer av gifter. Det är därför som det är så viktigt att vi kommer överens om internationella konventioner. De flesta ämnena kommer ju från andra länder än Sverige.

Anf. 43 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson talar på ett förtjänstfullt sätt om konventionen och framför allt om dioxinfrågan i sitt anförande. Men hon undviker att ta upp den fråga som jag reste, nämligen frågan om kvicksilvret, ett av de mest farliga giftiga ämnen som vi känner till i vår miljö. Har inte Carina Ohlsson och det parti som hon företräder någon åsikt i den frågan, eller varför undviks frågan? Jag tycker, som jag nämnde i mitt anförande, att det nu är dags att infoga all användning av kvicksilver i den normala ordningen, nämligen att allt kvicksilver ska omfattas av gällande miljöregler. Vi ska inte ha kvar några fredade zoner. Vad tycker Carina Ohlsson?

Anf. 44 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tog inte upp frågan om kvicksilver i mitt huvudanförande eftersom den inte ingår i Stockholmskonventionen. Men jag var helt övertygad om att Eskil Erlandsson skulle återkomma till den. Jag kände mig därför lugn i den förhoppningen, och jag har naturligtvis förberett ett svar.

Den här frågan är en följetong som jag personligen skulle vilja se ett slut på i denna debatt. De som har varit ledamöter av riksdagen längre har naturligtvis följt denna fråga under ännu längre tid här i kammaren.

Vi hade denna fråga uppe när vi antog kemikaliestrategin för en giftfri miljö, alltså den nationella, och när vi antog delmål 3 innebar det att nyproducerade varor så långt det är möjligt ska vara fria från kvicksilver från år 2003 och att kvicksilver inte heller ska användas i produktionsprocesser. Ett förbud mot export av kvicksilver finns redan, men det finns även dispenser t.ex. för dentalt amalgam. Men det finns alltså redan ett exportförbud. Tandvårdersättningen för amalgam slopades fr.o.m. 1999. Och regeringen betonar i flera propositioner att det är angeläget att användningen av amalgam inom tandvården snarast upphör. Och i budgetpropositionen 2001 anförde regeringen att man borde undersöka möjligheterna att förbjuda amalgam av miljöskäl inom EU eftersom man inte lyckats förbjuda det genom EU-direktivet om medicintekniska produkter. Jag vet också att det fortgår ett arbete från svensk sida med att försöka förbjuda och fasa ut allt kvicksilver och därigenom också amalgam.

Anf. 45 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd):

Herr talman! Vi kristdemokrater tycker att det är självklart att Stockholmskonventionen ska undertecknas. Därför har vi inte väckt någon motion om detta.

Som vi har hört finns det även motioner från allmänna motionstiden. Där har vi en motion som berör flamskyddsmedel. Det är något som har debatterats mycket. Det talas framför allt om bromerade flamskyddsmedel. Det finns ca 800 flamskyddsmedel att välja på, vilket är en otrolig mängd. Det är också en otrolig mängd kemiska substanser bara i detta syfte. Men det är de bromerade flamskyddsmedlen som har kommit att användas mest och därför förekommer mest. De är långlivade. Därför vill vi ha bort dem. Dessutom har Räddningsverket sagt att vi kan undvara just de bromerade flamskyddsmedlen, det finns andra medel.

Det är också ett problem att många av de ersättningsmedel som vi tar till också visar sig vara skadliga på olika sätt, och det finns motioner om detta. Det är alltså inte helt enkelt.

Det behövs mycket materialarbete. Man har prövat hur fort flygplan brinner. Man kan se att det skiljer väldigt mycket mellan olika material. Mycket kan alltså göras bara genom att man får fram de bästa materialen för detta ändamål.

Vår motion handlar om att vi vill verka för ett förbud av pentaBDE, oktaBDE och decaBDE. Vi vill att Sverige ska verka för att produktion och import av dessa ämnen ska förbjudas i EU.

Utskottet redovisar på ett bra sätt att arbete pågår och att Sverige har varit pådrivande. Det är vi glada för. Vi har tidigare fått höra att Naturvårdsverket har utarbetat en strategi för hur vi ska komma ifrån dessa bromerade flamskyddsmedel. Jag vet inte om Carina Ohlsson vet vad den strategin går ut på, men det hade varit intressant att höra.

Det talas om att man inom EU på frivillig väg har upphört att tillverka PBB. Man har insett vart det har varit på väg. För de andra ämnena som vi har motionerat om är det också på väg. Men det är riskbedömningar på gång, och man vet inte hur lång tid det tar innan detta går igenom. Parlamentet är pådrivande och driver på kommissionen som verkar mer tveksam, ofta av marknadsskäl.

Vi har inte funnit anledning att reservera oss i ämnet eftersom arbete pågår och Sverige verkar för detta. Vi tycker dock att vi kunde ha fått höra mer om vad Sverige verkligen gör för att driva på detta och vad Naturvårdsverkets strategi går ut på. Vi har därför skrivit ett särskilt yttrande om detta.

Vi kommer att följa frågan noga i fortsättningen. Jag yrkar alltså bifall till förslaget i betänkandet och har inte någon invändning mot själva Stockholmskonventionens undertecknande.

Anf. 46 BARBRO FELTZING (mp):

Herr talman! Jag ska prata lite om de motioner som jag har väckt och som behandlas i det här betänkandet.

Ett av de motionskrav som jag har drivit sedan jag kom in i riksdagen 1994 är ett förbud mot bromerade flamskyddsmedel, som vi har pratat mycket om i dag. De finns i textilier och i elektroniska applikationer. Medlen har som ordet beskriver flamskyddande egenskaper, och den kemiska strukturen är närbesläktad med PCB. När bromerade flamskyddsmedel förbränns bildas, som vi också har hört här i dag, dioxiner och freoner. De är mycket giftiga för miljön och ackumuleras.

De nya bromerade medlen, difenyletrar, är spridda i stora delar av Sverige. Vi vet att halterna har höjts drastiskt sedan 70-talet. De återfinns i bröstmjölk. Man trodde att nivån gick ned ett tag, men den har ökat igen. Bl.a. återfinns de i vårt blod.

För ett par år sedan hittade man mycket höga halter av bromerade flamskyddsmedel i Viskan. Värdena i fisken var tio gånger högre än i fisk som fångats i Nordsjön. Dessa värden är hundra gånger högre än i övriga världen beroende på att man släppt ut väldigt mycket bromerade flamskyddsmedel i Viskan.

Det är viktigt, herr talman, att ett förbud genomförs. Jag tycker att jag har kämpat länge för detta. Det sägs att det kommer och att det ska

komma i EU, men hela tiden måste man trycka på för att det verkligen ska hända någonting. Det har tagit väldigt lång tid.

Det har kommit fram ett nytt flamskyddsmedel. Det är väl bra att man försöker få fram andra medel. Det kallas för trifenyfosfat. Svenska forskare har upptäckt detta i dataskärmar. När man har använt de här dataskärmarna under två år finns medlet fortfarande kvar. Det löser sig när man sätter sig framför datorn. På grund av det elektriska fält som finns omkring datorn dras det närmare ansiktet och man andas in det. Man tycker bl.a. från Chalmers att det här medlet bör fasas ut. Det är ingenting vi ska ha.

Jag har också motionerat länge om hormoner och hormonliknande ämnen. Ett sådant ämne är nonylfenol som använts under 40 år i plaster och tvättmedel. Man sade från början att sådana här små mängder inte gör någonting. Men vi har nu sett, efter att det har gått så här många år, att det har hänt väldigt mycket. Om man tittar på den kemiska uppbyggnaden ser man att det är uppbyggt precis som östrogen. Det ser ungefär likadant ut. De här utsläppen har gett allvarliga skador. Vi vet att manliga individers spermieproduktion har minskat med 50 %. Ämnet finns i hela vårt vattensystem, i sjöar och i dricksvatten.

Det sker en samverkan med de här produkterna och ämnena, bl.a. med DDE som är en nedbrytningsprodukt av DDT. DDE medverkar till att pojkar föds med missbildade könsorgan. Man har sett det på krokodiler i Sydamerika, och man har hittat väldigt mycket av sådana här missbildningar världen över.

Ett kemiskt ämne skulle inte få tillverkas med mindre än att tillverkaren kan bevisa att det är ofarligt för organismer och att det är viktigt för samhället. På grund av detta har vi en reservation, och jag vill yrka bifall till reservation 3 i betänkandet.

De syntetiska hormonerna som liknar östrogen bryts inte ned i våra reningsverk, därför har man uppmätt väldigt höga värden bl.a. i Stockholms-, Umeå- och Göteborgsområdet. Man har upptäckt tvåkönade isbjörnar med stört immunsystem på Svalbard. Det gäller att det sätts in starka krafter för att avveckla de här hormonerna och hormonliknande ämnena. Vi vet att de finns kvar länge i naturen.

Herr talman! Jag har också skrivit om läderhantering. Genom att jag skrev den här motionen väcktes faktiskt frågan om de kemikalier som finns i läder. Jag har själv arbetat med garvning, så det var ett sätt för mig att upptäcka detta och anledning till att skriva en motion om det. Det här har stor påverkan på vår miljö.

Det garvas bl.a. med trevärd krom och det är allergiframkallande. Men om man förbränner trevärd krom omvandlas det till sexvärd krom, och det är starkt cancerframkallande och allergiframkallande. Därför tycker jag att man inte ska bränna läder som man gör nu. Ni har pratat om sopförbränning. Sopor förbränns nästan alltid på tippen, och det skulle man inte göra med läder.

Vi har skrivit om pentaklorfenol som finns som ett konserveringsmedel i läder, bl.a. i Indien och Kina. Allt läder som vi importerar innehåller pentaklorfenol. Det blir dioxin även när det förbränns.

Jag tycker att regeringen ska försöka pröva ett nationellt förbud mot pentaklorfenol. Militären ska nu ta bort mängder av maskeringsnät som

innehåller pentaklorfenol. Man återfinner alltså detta i stora mängder i vårt blod.

En annan sak är azofärgämnen som finns i vårt läder. De bör också förbjudas, men EU har inte låtit oss göra ett undantag. Hos garveriarbetare har man faktiskt hittat cancer av många olika slag.

I en motion talar jag om babyns hälsa och om babyprodukter. Vi har ett särskilt yttrande som bl.a. tar upp detta. Små barn i babyåldern utsätts för skadliga kemikalier. Allting som läggs på babyns hud tas upp. Det finns alltså fruktansvärt mycket. Av 70 produkter som man har undersökt är det endast 12 som godkänts. Ett exempel är att man dagligen tvättar babyn med tvättserverter. Tillverkaren säger att produkten ska klara två och ett halvt år. Bättre vore kanske att sätta ett datum för sista dagen man bör använda dem. Ett större krav på produkterna till våra små barn är väldigt viktigt. Kemikalierna återkommer naturligtvis i naturen sedan. En baby har så tunn hud att allting som man lägger på den tas upp. Man ska tänka på det. Det gäller nästan alla produkter. Det är nästan ingen som klarar kraven.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Ändrade regler om annonser i TV-sändningar

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU16

Ändrade regler om annonser i TV-sändningar (prop. 2001/02:82).

Anf. 47 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Radio och TV har diskuterats i väldigt många år. Vilken frihet ska finnas i etern? Den frågan aktualiserade redan författaren Vilhelm Moberg på sin tid. Det kan inte vara rimligt, sade han, med ett monopolföretag inom ett så viktigt massmedieområde. Det sade han redan för 40–50 år sedan. Det är orimligt, menade han, att ha ett monopolföretag som har möjlighet att påverka människor så mycket. Det skulle vara lika orimligt menade han att ha en enda tidning, Sveriges Tidning, som hade någon sorts monopol på utgivning i vårt land.

Själv minns jag tiden med Radio Nord, som på eget bevåg bröt monopollet med sändningar från ett fartyg ute i Östersjön. Söderut fanns Radio Syd med ungefär samma typ av program. Även de bröt mot den då gällande lagen.

Den första borgerliga regeringen på 44 år införde närradion på 70-talet. Den gav föreningar och organisationer rätt till egna, lokala sändningar vid sidan av Sveriges Radio.

Samtidigt kom TV-sändningar från satelliter. Det föranledde vissa socialdemokrater att kräva förbud mot enskilda innehav av parabolantennor, något som givetvis aldrig beslutades i riksdagen. År 1987 började TV 3 sända, och svenska hushåll fick möjlighet att se program med inslag av reklam.

I den vevan genomförde lokalradion hemma i mitt län, Skaraborg, en debatt om reklam i TV. Den socialdemokratiska företrädaren, en riks-

Prot. 2001/02:86
21 mars

*Sveriges tillträde till
Stockholmskonventionen om långlivade
organiska föreningar*

*Ändrade regler
om annonser i
TV-sändningar*

dagsledamot, lovade skaraborgarna, och svenskarna gissar jag, att man aldrig skulle behöva konfronteras med reklam i marksända svenska program därför att en socialdemokratisk partikongress hade beslutat så.

Så fick vi TV 4 i mars 1992, och det statliga monopollet bröts. Det är alltså precis tio år sedan. Därefter har allt gått mycket snabbt. Låt mig efter den här korta historiken peka på några grundläggande riktlinjer för den moderata synen på mediepolitik.

Herr talman! Målet måste alltid vara att säkerställa yttrandefriheten, respekten för upphovsrätten och mediernas oberoende och tillgänglighet.

Vi menar också att staten ska verka för etableringsfrihet så långt tekniken medger. Dessutom anser vi som självklart att tryckfrihetens principer och yttrandefrihetsgrundlagen ska vara ramen för vad som får sändas och inte får sändas. Olika medier ska ha rätt att finansiera sin verksamhet t.ex. med reklam.

I betänkande KU16 diskuteras regeringens förslag om vissa lättnader i radio- och TV-lagen. Majoriteten i utskottet står bakom de förslagen. Bl.a. ska det bli tillåtet att under vissa förutsättningar avbryta TV-program med annonser. Några inskränkningar gäller, t.ex. att gudstjänster inte får avbrytas med reklam och inte heller barnprogram som vänder sig till barn under 12 år. Men visst är det märkligt att i detalj bestämma hur många minuter ett program ska vara för att få sända reklam, särskilt som vi vet att det går att kringgå bestämmelserna genom att hitta på speciella programinslag.

Vi säger därför i vår reservation nr 2, som är fogad till betänkandet, och jag yrkar samtidigt bifall till reservation nr 2, att regelverket är föråldrat. Vi vill ha ett betydligt bredare och friare utbud av medier i vårt land. Det ska vara fria medier som kan verka oberoende av statlig styrning och som hör samman med ett fritt och öppet samhälle. Vi vill skapa bättre konkurrensförutsättningar för TV-reklammarknaden. Det finns alltför många aktörer – TV 3 och Kanal 5 är några som i dag har stor täckning – men regelverket ger olika förutsättningar beroende på vilket land sändningarna kommer från och beroende på sändningsteknik.

En särskild fråga vi tar upp i vår kommittémotion är hur man ska se på den sponsring som sker av program i Sveriges Television, dvs. vid sidan av den vanliga reklamen. Det är ju en stor inkomst som SVT får på det sättet.

Vi föreslår att alla dessa frågor allsidigt måste belysas i en utredning som ska tillsättas så snart som möjligt. Det ska vara en utredning som ska genomlysas reklamreglerna och ge regeringen underlag för att lägga fram förslag till ett regelverk som innebär att staten ställer sig neutral inför olika TV-kanaler, olika TV-bolag och sändningstekniker. Vad svenska folket behöver och vad alla nuvarande och kommande TV-aktörer är i behov av är att vi får regler som utgår från den verklighet som råder, nu och i framtiden. Det ska vara regler som blir lätta att tillämpa och som håller för lång tid framöver.

Jag har redan yrkat bifall till vår reservation nr 2.
(forts. 12 §)

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Frågestund

Anf. 48 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde återupptas för riksdagens frågestund. Vid dagens frågestund deltar följande statsråd: jordbruksminister Margareta Winberg, utrikesminister Anna Lindh, statsrådet Mona Sahlin, socialminister Lars Engqvist och statsrådet Lars-Erik Lövdén. Jordbruksministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Övriga statsråd svarar var och en för sitt ansvarsområde.

Det är som vanligt många som vill ha ordet. Jag vill därför uppmana alla till koncentration och till så korta frågor och svar som möjligt.

Maxtaxa för äldre

Anf. 49 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till socialministern.

Beslutet om maxtaxa och nationellt förbehållsbelopp för de äldre var ett viktigt steg för att kapa orimliga skillnader i avgifter för lika insatser mellan olika kommuner, och många äldre hade sett fram emot det beslutet.

Redan när propositionen kom, och vi debatterade ämnet, fanns en lång rad frågetecken kring tolkningen. De restes inte minst av Kommunförbundet. Vi kristdemokrater var positiva till själva sakbeslutet, rättvisan i det, men kritiska till otydligheten.

Nu upplever vi att både kommuner och enskilda har många frågor. Det finns inte utrymme att här diskutera detaljerna, men jag vill fråga socialministern om han finner anledning att medverka till att räta ut kommunernas frågetecken och stilla oron hos de äldre som nu bekymrar sig för att behöva begära socialbidrag därför att ett nytt taxsystem införts.

Anf. 50 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Beslutet att införa maxtaxa i äldreomsorgen är, som Sven Brus påpekar, en mycket viktig reform. Det är en reform som ser till inte bara att vi får ett högsta tak för kommunernas avgifter för äldreomsorg utan också, vilket kanske är ännu viktigare, att vi klargör vilket förbehållsbelopp som ska gälla, dvs. från vilken inkomst kommunerna över huvud taget ska få ta ut avgifter.

Det här är en reform som inte på något enda sätt påverkar kommunernas övriga bedömningar av socialbidrag. Det har funnits osäkerhet om detta, och i förra veckan träffades folk från Socialdepartementet och Kommunförbundet för att klargöra frågan. På Kommunförbundets hemsida informerar man nu följande: Den nya lagen innebär inte några försämringar för någon pensionär. Lagen tydliggör det försörjningsstöd som kommunerna redan i dag ger till pensionärer som har för låga inkomster för att klara sin försörjning.

Det är alltså nu helt entydigt att kommunerna ska se till att genomföra maxtaxan, och ingen enskild pensionär ska få det sämre. Det är upp till kommunerna att hantera detta enligt den lagstiftning som riksdagen har beslutat om.

Anf. 51 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret. Jag har också erfarit att Socialstyrelsen har fått i uppdrag att följa tillämpningen av de nya bestämmelserna under så mycket som en femårsperiod.

Det hade naturligtvis varit bra, med tanke på de många frågetecken som finns kring den här reformen, om frågetecknen hade raderats ut innan den nya taxan införs. Många förtroendevalda i socialnämnder runt om i landet hör av sig med funderingar till vårt riksdagskansli och även till andra.

Jag noterar att socialministern nu har kommit fram till en överenskommelse med och information till Kommunförbundet, och jag hoppas att det når ut.

Ska jag tolka svaret så att socialministern här i dag kan garantera att ingen äldre vårdtagare i någon kommun ska behöva söka socialbidrag på grund av den nya taxan?

Anf. 52 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Ja, det kan jag verkligen garantera, eftersom maxtaxan inte innebär någon som helst förändring av de system som kommunerna har för socialbidragen. Huruvida kommunerna sedan ändrar sina system och sina bedömningar av socialbidrag är en fråga för varje kommun.

Det är alltså upp till ansvarsfulla kommunalpolitiker att se till att maxtaxan innebär det som Sveriges riksdag beslutat om, nämligen att ge en trygghet för pensionärerna.

Ingen enda pensionär ska få det sämre som en följd av beslutet om maxtaxan. Och jag tror att kommunalpolitiker runt om i landets kommuner är medvetna om detta och ser till att det inte innebär en försämring för någon. Men man ska inte blanda ihop beslut om maxtaxan med kommunernas bedömningar av socialbidrag. De är två helt olika saker.

Kostnader för rehabilitering

Anf. 53 LENA EK (c):

Fru talman! Min fråga riktar sig också till socialministern.

Vi har ju hemska kostnader för långtidssjukskrivningar och förtidspensioneringar i Sverige. I dag går över 108 miljarder till detta av de

drygt 700 miljarder som vi totalt kan spendera per år. Kvinnors andel av långtidssjukskrivningar har ökat kraftigt, från under 50 % till över 64 %.

Häromkvällen redovisade SVT en undersökning som gjorts i några län av hur försäkringskassorna använder rehabiliteringsmedel till människor som har skadats i sitt arbete eller på annat sätt. Det visade sig att i de undersökta länen spenderades i snitt ca 25 000 kr på varje kvinna som hade skadat sig, medan summan för männen var ca 125 000 kr per person. Jag känner inte till någon vetenskaplig undersökning som säger att män är fem gånger klenare än kvinnor.

Därför undrar jag hur socialministern ser på dessa uppgifter.

Anf. 54 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Nu har jag inte det direkta ansvaret för försäkringsfrågor, utan det har statsrådet Ingela Thalén. Men så pass mycket ansvar har jag att jag omedelbart kan säga att den typen av hantering är oacceptabel. De skillnader som uppenbart finns i bedömningen kan vi inte acceptera.

Den riktigt stora frågan handlar om rehabilitering över huvud taget. Det lite spännande och hoppfulla är att antalet sjukanmälningar på korta sjuktider inte ökar. Det bekymmersamma är att de långtidssjukskrivna förblir långtidssjuka alldeles för länge. Den stora utmaningen är därför att se till att rehabiliteringen fungerar och att vi erbjuder alla långtids-sjuka en bättre möjlighet att återvända till arbetslivet. Då måste män och kvinnor naturligtvis bedömas på samma sätt.

Anf. 55 LENA EK (c):

Fru talman! Det gläder mig att socialministern tycker att man ska bedöma män och kvinnor på samma sätt och att det är viktigt att det kommer fram medel till rehabilitering för dem som har råkat ut för sjukdom eller arbetsskada.

När Socialstyrelsen, som ligger under ministerns ansvarsområde, tittade på detta – jag tror att det var för något år sedan – visade det sig att av de tillfrågade som varit långtidssjukskrivna ett år eller mer hade 14 % fått någon form av rehabilitering. I den aktuella undersökningen hade man satt gränsen för rehabilitering vid ett telefonsamtal under ett år. Det är helt oacceptabelt.

När det sedan finns indikationer på att kvinnor behandlas fem gånger sämre än män – det finns som sagt ingenting som säger att män är fem gånger klenare än kvinnor – undrar jag om socialministern är beredd att ge Socialstyrelsen i uppdrag att titta på hur rehabiliteringsmedel fördelas mellan män och kvinnor i den här verksamheten för att dels se till att det kommer fram rehabiliteringsmedel, dels se till att de fördelas rättvist.

Anf. 56 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är principiellt mycket viktigt att bedömningen är densamma. Jag är dock inte beredd att omedelbart dra slutsatser av det material som har lämnats. Man får titta på vad det grundar sig på och hur det faktiskt ser ut.

Men det är klart att män och kvinnor ska ha samma bedömning. Det är också viktigt att det fungerar ute i försäkringskassorna. De gör naturligtvis bedömningar likaväl när det gäller själva rehabiliteringsarbetet. I vilken mån man behöver en särskild studie för att undersöka kunskaps-

tuationen vågar jag inte riktigt bedöma, men jag ska naturligtvis tala med det ansvariga statsrådet, Ingela Thalén, om detta.

Aktivitetsgarantin

Anf. 57 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Jag skulle vilja vända mig till statsrådet Mona Sahlin och ställa en fråga.

År 2000 ökade AMS åtgärderna när arbetslösheten minskade, vilket var ett trendbrott i förhållande till hur AMS hade gjort tidigare. Det var ingen tvekan om att man då började fundera på om AMS gjorde detta för att hyfsa till arbetslöshetsstatistiken.

I gårdagens DN kunde man också läsa att en intern utvärdering av aktivitetsgarantin inom AMS visar att det snarare är svårare att få jobb om man har aktivitetsgarantin än om man inte har den. AMS försökte då att dölja den här rapporten. Vi har 37 000 personer som befinner sig i aktivitetsgarantin. Den upplevs, som sagt, enligt DN som ett stort misslyckande av AMS självt och av många som är med i den.

Då kan man fråga sig varför man har en sådan ineffektiv åtgärd och hur ministern ser på att AMS försöker dölja den här utvärderingen. Kommer ministern att verka för att utvärderingen ska få allmän publicitet?

Anf. 58 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! AMS åtgärder är inte till för att dölja några siffror. AMS åtgärder är inte till för att hyfsa till några siffror. Jag vill upplysa Kent Olsson om att arbetsmarknadspolitiken är mycket viktigare än så. Också när arbetslösheten minskar finns det nämligen stora grupper i vårt land som har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är de som behöver aktiva insatser. Det är de som har behov av att vi tar bort diskrimineringen, och det är de som också i en tid när antalet jobb växer behöver få del av arbetsmarknadspolitiken.

Enligt de uppgifter som jag har fått av ansvarigt statsråd, Björn Rosengren, handlar det inte om att det fanns några uppgifter att dölja. Det är inte heller sant att aktivitetsgarantin har gjort det svårare för människor att få jobb. De siffror som vi har visar att fler har kunnat komma ut i arbete. Låt oss visa respekt för den grupp människor som efter många års utanförskap när det gäller arbetsmarknaden behöver ett mycket ömsint hanterande för att få hjälp att komma tillbaka! Det är det som aktivitetsgarantin handlar om, inte att hyfsa siffror, Kent Olsson.

Anf. 59 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att vi diskuterar arbetslösheten, men tyvärr visar det sig i bl.a. en undersökning som är gjord av Företagarnas Riksorganisation att det som skedde år 2000 var att AMS helt plötsligt bytte metod. Man kan titta på en 20-årsperiod och se att AMS nu helt plötsligt bytte metod. Man ökade antalet åtgärder i en högkonjunktur, kanske för att regeringen skulle uppnå sitt mål.

Men det intressanta är ju att det vore bra om statsrådet såg till att en sådan här rapport kom i offentlighetens ljus. Det gäller framför allt ef-

tersom det i den här rapporten står att det är svårare att få jobb när man går igenom aktivitetsgarantin än när man inte gör det. Det kan ju inte vara meningen med en åtgärd att göra det svårare. Vi måste ändå ha åtgärder som gör det lättare för människor att få jobb och inte svårare. Därom kan vi väl vara överens. Det skulle vara intressant att höra ministerns syn på att man har en garanti som gör det svårare att få jobb.

Anf. 60 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag måste upplysa Kent Olsson om att vi i arbetsmarknadspolitiken aldrig kan stanna vid att vara nöjda med att ganska många har ett arbete eller att nästan alla har ett arbete.

Är det så märkligt att arbetsmarknadsåtgärderna kan öka i en tid när arbetslösheten minskar? Vi nöjer oss inte med att den som har varit långtidsarbetslös, den som är handikappad och den som har psykiska problem inte ska få en plats på arbetsmarknaden. Därför, Kent Olsson, är det helt riktigt att åtgärderna kan öka också i en tid när arbetslösheten minskar.

Jag vet att Björn Rosengren kommer att återkomma till själva rapporten, men jag vill upplysa om att aktivitetsgarantin gör det lättare för människor att komma ut i arbete. Därför är den en viktig åtgärd och ingenting som förtjänar att förlöjligas eller misstänkliggöras, som jag tycker att Kent Olsson nu gör.

Lönediskriminering av mödrar

Anf. 61 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag vill återvända till bristerna i jämställdhetspolitiken och därför vända mig till Margareta Winberg.

Det kom en rapport i dag som visar att när par får barn vinner männen lönemässigt, men kvinnorna förlorar. Det är en oerhört oroande tendens som belyser hur liten bit vi har kommit när det gäller att bekämpa lönediskrimineringen.

Jag undrar om regeringen är redo att tänka om på det här området och sätta in åtgärder för att bekämpa lönediskrimineringen. Man kan t.ex. ha en mera positiv attityd till konkurrens på de områden där kvinnor dominerar arbetsmarknaden – vård, omsorg och utbildning. Och är regeringen äntligen beredd att tänka om när det gäller det område som TCO:s ordförande lyfte fram i en artikel i dag om större möjligheter för familjer att få livspusslet att gå ihop genom att hushållsnära tjänster blir billigare?

Kan vi få ett omtänkande på dessa två punkter?

Anf. 62 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är en mycket angelägen fråga som både Sture Nordh och Lars Leijonborg tar upp. I och för sig är det väl inte något nytt att kvinnors löner och kvinnors situation släpar efter i och med att ett par får ett barn. Däremot tycker jag att det nya var att män premieras så oerhört, som det tycks i den här rapporten, av att kvinnan och mannen får ett barn tillsammans.

Lars Leijonborg riktar in sig på löneskillnader. Det är inte riktigt den slutsatsen som Sture Nordh och TCO drar i sin rapport, utan slutsatsen är ju att man t.ex. ska ha en arbetsrättslagstiftning som inte diskriminerar

kvinnor. Det har vi haft, men där har ju Lars Leijonborg medverkat till en förändring och försämring. Man drar också fram föräldraförsäkringen och vill göra den mera jämnt fördelad mellan kvinnor och män. Det är en åsikt som jag delar – jag undrar hur Lars Leijonborg ställer sig till det. Man vill ha en ny arbetstidslag. Det är någonting som vi arbetar med i Regeringskansliet, och man vill att taken i försäkringssystemen ska höjas. Vi är beredda att göra detta. Är ni med oss där?

Anf. 63 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Fru talman får väl vid tillfälle ta upp med statsråden vad de här frågestunderna är till för. Det är inte regeringen som ska fråga oppositionen utan tvärtom.

Men jag kan svara att vi har kämpat hårt för att få regeringen att höja taken i socialförsäkringarna. Det är en mycket viktig jämställdhetsreform. Jag är också mycket för en lagstiftning som hindrar diskriminering av kvinnor i arbetslivet, men nu gällde det ytterligare åtgärder för att bekämpa lönediskriminering. Det är klart att vad vi ser i den här rapporten är en lönediskriminering. Det är orimligt att män som får barn vinner men att kvinnor som får barn förlorar.

Två av de åtgärder som jag kan tänka mig utöver många andra är just att man främjar konkurrens om den kvinnliga arbetskraften – vi vet att det höjer lönenivån – och att man gör någonting åt möjligheten att köpa hushållstjänster. Kan vi inte få ett positivt besked på de båda punkterna?

Anf. 64 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Vad jag menade när jag pratade om arbetsrätten var de rapporter som har kommit den senaste tiden till följd av den nya ordning som Lars Leijonborg och Folkpartiet har varit med om att skapa. Kvinnor får nämligen inte bara lägre lön utan blir t.o.m. av med sina jobb därför att turordningsreglerna nu är förändrade. Där har ni ett stort ansvar.

När det sedan gäller jämställdhetslagen och lönediskrimineringen vill jag säga att jämställdhetslagen i dag är mycket skarp. Vi skärpte den för 13–14 månader sedan. Jag vet inte om Lars Leijonborg och Folkpartiet är anhängare av någon mer statlig lönepolitik. Det är inte regeringen. Vi har nu givit parterna detta verktyg, och sedan hoppas vi att parterna ska använda sig av det. Det är lite för tidigt att nu säga att jämställdhetslagen behöver skärpas ytterligare. Vi måste låta en period gå och se hur man kan använda den.

Jag tror inte att hushållsnära tjänster är lösningen på hela det problem som vi nu talar om, men det är ett enkelt recept för Folkpartiet att framhålla.

Skuldavskrivningar

Anf. 65 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga som jag vill ställa till utrikesminister Anna Lindh. Det gäller det pågående mötet i Mexiko. Många hade sett fram emot mötet eftersom det skulle vara ett globalt möte. Man skulle samla de ekonomiskt starka krafterna och samtliga regeringar för att kunna leva upp till lite – eller helst allt – i millenniedokumentet och få

till stånd de satsningar som behövs för fattigdomsbekämpningen. Det är många av oss som ser ganska pessimistiskt på resultatet av mötet utifrån vad som hittills kommit fram.

Jag har en fråga som gäller Världsbanken och skuldavskrivningarna. Världsbankens sätt att räkna har länge diskuterats och kritiserats när det gäller det man kallar hållbar skuld. Det har kommit fram nya tankar om att man också skulle räkna in det som rör hälsa, skola och övrigt i mil-lenniebeträktandet. Stöder regeringen detta?

Anf. 66 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är en väldigt viktig konferens i Monterrey. Exakt vilka överenskommelser som kommer att göras, när det gäller t.ex. skuldavskrivningarna, kan jag inte svara på här. Mycket av detta diskuteras. Olika alternativ presenteras och diskuteras nu i Monterrey. Det är fram-för allt biståndsministern som har arbetat och arbetar med dessa frågor.

Allmänt håller jag verkligen med Marianne Samuelsson om att även Sverige haft stora förhoppningar på konferensen. Vi ser det som oerhört viktigt att de rika västländerna faktiskt tar sitt ansvar, att vi får en bred överenskommelse om 0,7 % i bistånd men också att vi arbetar vidare med skuldavskrivningarna och att inte minst näringslivet tar ett ansvar för att försöka se till att vi får investeringar i tredje världens länder. När det däremot gäller exakt hur skuldavskrivningarna ska gå till får jag hän-visa till biståndsministern.

Anf. 67 MARIANNE SAMUELSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret. Jag tycker dock att det inte bara är en bi-ståndsministerfråga när det gäller synen på Världsbanken och IMF:s hantering av skuldavskrivningarna och den syn som man i dag har på det som man kallar hållbar skuld. Man räknar inte in hälsa och skola i beräk-ningarna av vad som är hållbarhet. Det borde vara en självklarhet. Även miljö borde räknas in i den aspekten.

Man måste ha råd att satsa på sin egen befolkning innan man kan börja betala tillbaka skulder till rika länder, som ju är de som har lånat ut pengarna.

Dessa tankar måste ändå vara en regeringsfråga, eftersom Världsban-ken är av den digniteten. Det måste vara en fråga som hela regeringen och framför allt utrikesministern är med och diskuterar. Jag vill veta om denna fråga över huvud taget har diskuterats i den svenska regeringen.

Anf. 68 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi har allmänt från svensk sida drivit frågan om skuldav-skrivningar. Vi har också varit väldigt måna om att ingen av de stora organisationerna, vare sig Världsbanken, IMF eller andra, ska ställa såd-ana krav på utvecklingsländer att de inte klarar sitt välfärdssystem. Vi har tidigare varit kritiska mot att det ofta har ställts sådana krav – det kan gälla lån, det kan gälla skuldavskrivningar och annat – att ländernas egna åtminstone begynnande välfärdssystem hotas.

Men vi driver inte heller frågan om en totalt villkorslös skuldavskriv-ning. Finns det länder som har en uppenbar misshushållning med eko-nomin är det rimligt att man ställer krav på länderna själva för att de ska få en total skuldavskrivning.

Frågestund

Anf. 69 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern. Den 19 oktober 2000 frågade jag socialministern här i kammaren när Daisy-skivor, som är talbokssystem för synskadade, skulle bli tillgängliga för synskadade. Det är nämligen en mycket dyr apparat. Ministern sade då att frågan inte bara var otroligt stor utan också otroligt viktig. Just nu har vi en vykortskampanj om det här i riksdagen.

Jag undrar – med tanke på att frågan är otroligt viktig – vad som har hänt sedan sist.

Anf. 70 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är en viktig fråga. För dem som till äventyrs inte följer handikappolitiken kan man mycket enkelt förklara att det gamla systemet för textöverföring håller på att ersättas av ett nytt system. Problemet är att det kostar ganska mycket att skaffa nya apparater, och landstingen gör olika bedömningar.

Det som har hänt sedan Susanne Eberstein frågade mig senast är att vi just har utsett en ledamot av Sveriges riksdag, Catherine Persson, att utreda hela frågan om de tekniska hjälpmedlen och det stöd som samhället ska ge. Denna fråga hänger ihop med många andra frågor som är viktiga. Vi hoppas att Catherine Persson ska komma med ett förslag både om hur staten ska agera och om hur vi ska kunna ge rekommendationer till landstingen för att se till så att man snabbt löser de här frågorna. Det är viktigt att man gör någorlunda likvärdiga bedömningar och ger likvärdigt stöd i de olika landstingen.

Anf. 71 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag är nyfiken på vad ministern säger om jag säger att det egentligen är en generell välfärdsfråga att alla människor har tillgång till litteratur. Vad tycker ministern om det synsättet?

Anf. 72 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är lätt för mig att instämma i Susanne Ebersteins principiella hållning. Det är också en sådan hållning som genomsyrar den handikappolitiska proposition som riksdagen antog för ungefär ett och ett halvt år sedan. Det handlar om att flytta över det tidigare vårddominerade perspektivet i handikappolitiken till ett medborgarperspektiv. Varje funktionshindrad ska ha samma mänskliga och medborgerliga rättigheter som alla andra. Det är en fundamental rätt att kunna läsa litteratur.

Utländskt ägande av svenska företag

Anf. 73 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Vi kan i dag konstatera att vi har en omfattande utflytning av företagsägande och investeringar. Vi ser i rubriker i ett antal olika tidningar att företag efter företag får utländska ägare. Under 90-talet är det ungefär 400 miljarder kronor netto i företagsägande som har

flyttat utomlands. Det är en industri- och näringslivsstruktur som håller på att raseras.

Jag har mot den här bakgrunden en fråga som egentligen är avsedd för statsministern men som får riktas till hans ställföreträdare här i dag. Den här utvecklingen slår också mot olika små orter. Dagens Industri hade häromdagen ett reportage om hur detta slår mot Hillerstorp i Gnosjö. Där säger statsministern: "Det visar att Hillerstorp är attraktivt för utländska företag. De är duktiga där, och vi gratulerar dem till det".

Jag gissar att statsministern när han säger "vi" menar regeringen. Jag skulle därför vilja fråga om regeringen anser att Sverige är att gratulera till att alltfler av våra stora och små företag får utländska företagare och att en allt större del av investeringarna flyttar utomlands.

Anf. 74 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Göran Persson sade vid detta besök också att vi inte kan inbilla oss att vi kan isolera oss från övriga världen i den globaliseringens tid som vi lever i. Vi kan inte sätta upp några murar för investeringar vare sig åt det ena eller andra hållet. Eftersom det inte precis är min fråga får detta bli mitt mycket enkla svar.

Men jag skulle också vilja hänvisa till en tidigare debatt här under frågestunden som en ledamot hade med vår handelsminister. Handelsministern förklarade då på ett oerhört pedagogiskt sätt de investeringar som utländska ägare gör i Sverige. Det förekommer inte bara ett ensidigt köp av svenska företag, utan en del företag flyttar hem igen. Sverige investerar också i utlandet.

Detta får bli mitt svar, eftersom jag inte kan frågan i detalj. Jag skulle föreslå att frågan ställs till handelsministern vid ett senare tillfälle.

Anf. 75 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Detta har nog inte så mycket med handelsministern att göra. Det har att göra med regeringens syn på ägande och företagande i Sverige. Jag måste tyvärr säga att Margareta Winberg blandar ihop rätt mycket. Att det investeras mycket i Sverige beror ju på att det köps många svenska företag. Att en större del av de svenska företagen blir utlandsägda räknar regeringen uppenbarligen som en framgång.

Det handlar inte om att det ska vara öppet – det är självklart. Det handlar om huruvida Sverige ska vara förlorarnation eller om vi ska se en allt större del av vår företagsstruktur ägas utifrån på grund av en politik som missgynnar svenskt ägande.

Därför ställer jag än en gång frågan: Anser regeringen att denna utflyttning av ägande och av egentliga investeringar är ett problem, eller är det så att vi ska gratulera oss till att alltfler svenska företag blir utlandsägda?

Anf. 76 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Mitt svar måste återigen bli att vi inte kan isolera oss. Vi kan inte sätta upp ett stopp vid vår gräns, utan vi måste tolerera att också utländska investerare köper i Sverige.

Men återigen: Det finns också bevis för motsatsen. Carl Bennet, en stor svensk ägare, har beskrivit hur han har dragit hem företag från utlandet – från Tyskland, tror jag, och t.o.m. från USA – till Sverige, därför att

han utifrån sitt perspektiv som företagare anser att det är bra att vara företagare i Sverige. Det finns alltså både-och, och det är kanske så det måste få vara.

Bostäder i tillväxtregioner

Anf. 77 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till Lars-Erik Lövdén.

I en LO-rapport som kom nyligen konstateras att bostadssituationen i storstäderna är oerhört tillväxthämmande för både näringsliv och offentlig sektor. Trångboddheten bland LO-medlemmarna är stor. Bland dem som har tre barn eller fler är 80 % trångbodda. Färre har råd att skaffa sig ett småhus. Ungdomars möjlighet att skaffa bostad är sämre nu än för några år sedan, trots att fler arbetar heltid och färre är arbetslösa. Bland SACO- och TCO-medlemmar är situationen betydligt bättre. Boendet börjar åter bli en klassfråga på grund av bostadsbrist, höga boendekostnader och små möjligheter för många att köpa en bostad.

Vad vill ministern göra för att bryta den här utvecklingen?

Anf. 78 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag delar Owe Hellbergs syn att det har byggts alldeles för lite under de sista åren på 90-talet. Nu ser vi dock ett trendbrott. Bostadsbyggandet ökar. Framför allt börjar vi också se exempel på byggande av hyresrätter till rimliga kostnader som även normalinkomsttagare kan efterfråga.

Tyvär kan vi inte riktigt iaktta den tendensen i Stockholmsområdet ännu. Men runtom i landet – i Göteborg, Linköping, Malmö, Skövde och på flera andra håll – byggs det nu hyresrätter till rimliga kostnader som normalinkomsttagare kan efterfråga. Det är bl.a. en följd av det investeringsbidrag som Owe Hellbergs parti och mitt parti har varit överens om att införa.

Vi behöver få upp bostadsbyggandet till högre nivåer än i dag. Vi når i år kanske upp till 25 000 lägenheter, men vi behöver höja produktionen upp till 30 000 för att motsvara den efterfrågan som finns i tillväxtregionerna.

Anf. 79 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Investeringsstödet är en bra början, men 2001 ledde det bara till 390 vanliga hyresrätter i Stockholmsområdet. LO-receptet är ökade statliga subventioner och skärpta krav på sänkta kommunala kostnader för mark och anslutningsavgifter. Vidare ska byggföretagen hålla sig inom givna prisramar med krav på hög kvalitet, och bostäderna ska byggas med ett barnperspektiv för att attrahera barnfamiljerna.

Vänsterpartiet stöder de här kraven. Vi vill även se över bostadsbidragens funktion. Regeringens byggkostnadskommission borde ha fått ett vidare uppdrag än att bara rikta in sig på byggkostnadsfrågan. Jag undrar på vilket sätt ministern tänker ta itu med de här övriga frågorna som också påverkar boendekostnaderna.

Anf. 80 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Owe Hellberg deltog liksom jag i Bostadsveckan i Gävle den här veckan. På Bostadsveckan visades med stor tydlighet att det går att bygga bra, funktionella och billiga lägenheter i hyresrätt om man verkligen vill. Det går framför allt med det investeringsbidrag för hyresrättsproduktion som regeringen har infört tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Tyvär kräver det också en väldigt stark medverkan från kommunernas sida. Alla kommuner är inte villiga – framför allt inte moderatstyrda kommuner i Stockholmstrakten – att inta den aktiva roll som behövs för att man ska få fram den typen av bostadsproduktion. Det är väl en uppgift för både Owe Hellbergs parti och mitt att bedriva opinionsbildning i det avseendet så att kommunerna intar en aktiv roll och främjar en bostadsproduktion till rimliga kostnader.

Torskfiske

Anf. 81 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksminister Margareta Winberg.

Jordbruksministern skriver så här i en debattartikel i Göteborgs-Posten om torsken i Östersjön:

”Om beståndssituationen inte förbättrats för det östra beståndet måste EU vid de kommande förhandlingarna i september förespråka ingående begränsningar i fisket eller, om nödvändigt, ett gemensamt torskstopp för fisket på detta bestånd.”

Vi i Miljöpartiet har ett flertal gånger påtalat att ett torskfiskestopp på två år såväl i Östersjön som på Västkusten är nödvändigt. Vi har då fått till svar att vår begäran är orealistisk och inte möjlig att genomdriva. Vi är därför glada över det här uttalandet.

Ministern skriver ”om nödvändigt”. Faktum är att experterna redan inför förra årets förhandlingar om kvoter föreslog att kvoten för det östra beståndet skulle sättas till noll. I stället tillät man fiske av 76 000 ton torsk i Östersjön. Ska debattartikelns formulering tolkas som att ministern fortfarande tvekar om huruvida det är nödvändigt med ett stopp för torskfisket?

Anf. 82 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Inför förhandlingarna inför nästa år kommer vi att få nya rapporter och analyser från våra forskare. Precis som Maria säger förespråkade dessa redan inför det här året ett torskstopp. Det försökte vi också att driva i Polen, där förhandlingarna alltid sker. Vi hade ingen som helst framgång med det. Vi kommer naturligtvis att fortsätta. Om det fortsätter att vara så här dåligt – och det tror jag att det gör – kommer detta krav att upprepas.

Vad jag hoppas på nu är – och det står också i artikeln – att tillsammans med inte minst den tyska gröna ministern kunna få en större kraft bakom vårt yrkande. Hittills har inte heller hon velat stå bakom Sverige i detta krav.

Anf. 83 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! EU-länderna har 60 % av kvoten för torsk i Östersjön, som det är i dag. Om det inte lyckas att få med de baltiska staterna och Polen på en nollkvot, är ministern då beredd att göra överenskommelser med de andra EU-länderna runt Östersjön om att vi gemensamt avstår från att fiska på vår del av den här kvoten?

Anf. 84 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det var en ny variant på stoppfrågan. Tidigare har det varit fråga om ett ensidigt svenskt fiskestopp, och det har jag sagt att jag inte tror så mycket på. Men det är klart: Om 60 % av dem som har fiske i Östersjön gör det får det en annan tyngd. Jag kan säga att jag i alla fall är beredd att diskutera det med mina kolleger inom EU. Med tanke på hur deras inställning har varit hittills kan jag inte vara alltför optimistisk om resultatet, men jag ska gärna prata med dem på det sättet.

Svarta lägenhetsaffärer

Anf. 85 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har en fråga till bostadsministern om de svarta lägenhetsaffärerna i främst Stockholm.

Vi är tre sossar som har skrivit en motion med förslag till åtgärder, som vi ska diskutera senare här i kammaren. I veckan har dock TV:s Uppdrag granskning visat att polisen inte jobbar med anmälda brott. Vi har också i dag fått bekräftat att de fastighetsägare som blev intervjuade i programmet tillhör Stockholms Fastighetsägareförening.

Vad jag nu undrar är vad bostadsministern kan göra åt polisens ointresse av att utreda anmälda brott, om bostadsministern är beredd att ta ett resonemang med Fastighetsägareföreningen i Stockholm om vad man gör åt deras medlemmar som inte följer svensk lag samt naturligtvis om det finns några andra planer för att komma till rätta med de svarta lägenhetsaffärerna i Stockholm, som framför allt drabbar ungdomar i dag.

Anf. 86 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Inger Segelström tar upp ett väldigt allvarligt problem: de svarta lägenhetsaffärerna. Jag tycker att det är oerhört upprörande att t.o.m. fastighetsägare som är medlemmar i Fastighetsägareföreningen i Stockholm ägnar sig åt den här typen av skumraskaffärer. Jag utgår från att Fastighetsägareföreningen i Stockholm ser till att vidta åtgärder mot berörda fastighetsägare.

Jag tror även att det allmänt sett är väldigt betydelsefullt att de seriösa fastighetsägarna – det finns ju sådana också – ser till att arbeta för en självsanering i branschen. Jag tar vid tillfälle gärna upp den diskussionen med fastighetsägarföreningen, men jag utgår också från att den i eget intresse är angelägen om att se till att man ägnar sig åt självsanering i branschen.

De svarta lägenhetsaffärerna är vidare en spegling av den bostadsbristsituation som vi har i Stockholmsområdet. Vi behöver bygga fler bostäder i Stockholm, och kommunpolitikerna måste anta den utmaning

Anf. 87 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Bostadsministern och jag är helt överens om att det måste byggas mer bostäder i Stockholm. Framför allt måste vi få de borgerliga politikerna i det här länet att ta ett ansvar främst för ungdomars boende. Men det räcker inte med det, för vi har snart inga hyresrätter kvar i Stockholm. Det finns inga lägenheter för dem som inte vill köpa sin lägenhet. De som inte har möjlighet att köpa en bostadsrätt eller ett hus har snart ingen möjlighet att bo i det här länet.

Vi socialdemokrater som har väckt en motion som senare ska debatteras här i riksdagen har föreslagit ett antal åtgärder. Jag tror att vi måste hjälpas åt med att vara lite nytänkande för att komma till rätta med situationen.

Jag skulle också vilja ha en kommentar till att polisen säger rakt ut i TV att den inte jobbar med de anmälningar som gjorts av svarta lägenhetsaffärer.

Anf. 88 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är så som Inger Segelström säger att bostadssituationen i Stockholm har hårdnat, framför allt på hyresmarknaden. Det är en följd av att det har byggts väldigt lite hyresrätter, framför allt hyresrätter för normala inkomsttagare. Det har också funnits en politisk ovilja att göra det i Stockholm. Det är också en följd av den ombildning från hyresrätt till bostadsrätt som har skett av tusentals lägenheter i allmännyttan. Också detta har försämrat bostadssituationen bl.a. för unga människor i Stockholm.

Det krävs därför en ny politik, där hyresrätten värderas upp, och ett politiskt engagemang för att bygga hyresrätter till mer rimliga kostnader. Regeringen har ställt 1 miljard till förfogande för att åstadkomma en sådan bostadsproduktion, och jag utgår från att Stockholmspolitikerna tar den utmaningen på allvar.

Också jag blev förvånad när jag hörde uttalandena från polisen och från åklagarhåll. Svarta lägenhetsaffärer i organiserad verksamhet är inga bagatellobrott, och jag tycker självfallet att polisen ska ingripa mot den typen av skumraskaffärer.

Samepolitiken

Anf. 89 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksministern, som också är sameminister. Enligt den propositionsförteckning som vi fick i höstas skulle i dag en samepolitisk skrivelse föreläggas riksdagen. Den kommer tydligen inte att läggas fram nu, och det har under ett antal år lagts väldigt många frågor på hög. Slutligen har de lagts över på den rennäringsspolitiska kommittén. Den kommittén har lagt fram sitt betänkande, som nu ska vara ute på remiss ända fram till mitten av november. Det drar ut på tiden med de här frågorna.

Det hade varit väldigt bra att få en lägesbeskrivning i den här skrivelsen. Min fråga är: Vad beror det egentligen på att den här skrivelsen inte kunde komma fram? Det hade varit bra att få en lägesbeskrivning före valet.

Anf. 90 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Som Ulf Björklund mycket riktigt påpekar har vi under den här mandatperioden inte fattat några beslut som rör vare sig same- eller rennäringspolitiken. Den har varit föremål dels för en utredning som genomförts av Sven Hörgren, dels för en utredning gjord av Rennäringspolitiska kommittén. Sven Hörgren sade att vi måste vidta ett antal ytterligare åtgärder, bl.a. en informationssatsning som nu är i full gång. Vi måste också ha en gränsdragningskommission, och den har vi just tillsatt.

En skrivelse innehåller inte några förslag, men det är klart att man alltid vill ha en viss framåtsyftning. Jag har sagt att jag inte tycker att vi kan lägga fram denna skrivelse nu eftersom frågan om en anslutning till ILO-konventionen fortfarande är oklar och outredd. Sven Hörgren började arbeta med detta, men det finns fortfarande oklarheter, speciellt vad gäller ägandefrågan kontra bruksrättsfrågan. Detta har visat sig inte minst under den senaste tiden i Norge, när man har talat om vinsterna från gasledningen i Barents hav.

Anf. 91 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att redan den Hörgrenska utredningen tog upp de här frågorna. Det är väldigt bra att informationssatsningen nu har kommit i gång och att tydligen också Gränsdragningskommissionen börjar kunna arbeta.

Redan i den Hörgrenska utredningen föreslogs dock att frågan om jakt och fiske måste utredas och utvärderas med tanke på möjligheterna att få till stånd en mer lokal förvaltning, som lokalbefolkning inklusive samebyar skulle kunna känna större delaktighet i. Ska även den utredningen nu vänta på en remissomgång vad avser det som har att göra med Rennäringspolitiska kommittén, skjuts detta upp alltmer. Det är viktigt att dessa frågor får en snar och snabb lösning.

Visst är frågorna lite heta, men jag tror ändå att det vore bra om vi fick ta tag i det här så fort som möjligt. Jag vill fråga om just det som gäller jakt och fiske skulle kunna hanteras tidigare. Förslag om en utredning har förelegat i många år. Kan man göra något på denna punkt?

Anf. 92 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag tror inte att det här är frågor som kan lösas snabbt. De är mycket kontroversiella och kräver sin process, för att ingen ska behöva känna sig överkörd. Gränsdragningskommissionen kommer säkert att ta tre, fyra eller kanske fem år på sig att bli klar.

Vad som just nu är på gång är att vi ska tillsätta en ämnessakkunnig person, som ska borra ytterligare i ILO-konventionen för att se om det går att jämställa äganderätt och bruksrätt. Vi är lite osäkra på det, inte minst efter den norske sametingspresidentens krav på att samerna ska få del i vinsten från gasen i Barents hav.

När det gäller jakt och fiske kan jag säga att Rennäringspolitiska kommittén inte hann utreda dessa frågor utan framhöll att de måste utre-

das i särskild ordning. Normalt brukar man remissbehandla hela utredningen och sedan gå vidare. Jag överväger om jag ska vänta tills remissomgången är slut eller om vi ska behandla just denna del i förväg.

Prot. 2001/02:86

21 mars

Frågestund

Kvinnoförtryck

Anf. 93 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Min fråga går till utrikesministern. En kvinna som heter Safiya Husseini Tungar-Tudu hotas av att bli stenad i Nigeria. Väldigt många humanitära organisationer och enskilda personer arbetar nu för att rädda livet på den här kvinnan. Jag skulle vilja höra en kommentar från utrikesministern.

Anf. 94 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det här är ett väldigt tragiskt och otäckt fall. I en utveckling mot en riktig demokratisering i Nigeria och en betydligt större respekt för mänskliga rättigheter dyker det plötsligt upp ett sådant här fall. Vi har agerat tidigare från svensk sida, både på egen hand och genom EU. Jag tog också upp detta med den nigerianske utrikesministern när han var i Stockholm på Norden–Afrika-mötet för ett par månader sedan.

Just nu ligger vi däremot lite lågt med den öppna diskussionen och kritiken av det här fallet eftersom bl.a. Amnesty International men också våra egna bedömare menar att det för tillfället kan motverka sitt eget syfte att gå ut i offentliga aktioner till kvinnans försvar.

Jag har förstått att Nigerias egen regering och väldigt starka krafter i Nigeria vill se till att det här dödsstraffet inte genomförs och själva tycker att det här är oerhört obehagligt. Vi hoppas också att det är de krafterna som kommer att segra.

Anf. 95 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Tack för svaret. Det som händer visar att talibanernas fall inte betyder att det är slut på kvinnoförtrycket i världen. Jag skulle också vilja få en kommentar till situationen för kvinnorna i Iran i dag. Jag träffade väldigt många iranska kvinnor omkring den 8 mars, och de har fortfarande en väldigt mörk syn på det som händer med kvinnorna i det egna landet. Det skulle vara intressant att få veta hur man från Utrikesdepartementet ser på den frågan.

Anf. 96 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan helt instämma i problembeskrivningen. Det är en väldigt svår situation för kvinnorna i Iran. Vi har en situation där det står och väger mellan de väldigt traditionella konservativa krafterna och reformvännerna. Kvinnor som anade morgonluft under en period när reformvännerna var starka har tyvärr fått se att de konservativa krafterna till och från växer sig starkare.

Vi har i utrikesdeklarationen presenterat att vi kommer att försöka ha speciell kontakt med kvinnor i muslimska länder och länder där vi upplever att man har haft en speciellt svår situation för kvinnorna. Där ingår Iran. Vi kommer på olika sätt att titta på vad vi kan göra för att underlätta och förbättra situationen för bl.a. kvinnorna i Iran.

Anf. 97 ROY HANSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruks- och jämställdhetsminister Margareta Winberg som i statsministerns frånvaro svarar på allmänpolitiska frågor.

Det har nu gått ett halvår sedan generaldirektören för Jordbruksverket förflyttades till en tjänst inom Regeringskansliet. Trots denna avsevärda tid har Irhammar ännu inte fått några nya arbetsuppgifter.

Under tiden har Irhammar behållit sin lön på 60 000 kr i månaden. Det innebär en kostnad för skattebetalarna på 360 000 kr. Därtill kommer sociala avgifter. Beloppet lär nu närma sig en halv miljon.

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att se till att den tidigare generaldirektören får nya arbetsuppgifter och därmed utför arbete som motsvarar i vart fall en del av lönen?

Anf. 98 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är självklart att en regeringstjänsteman ska arbeta för sin lön. Avtalet för generaldirektörer är lite speciellt. Det går inte att jämföra med vanliga regeringstjänstemän. Icke desto mindre är det klart att generaldirektörer som finns i Regeringskansliet ska arbeta.

Vi hade ett erbjudande som Ingbritt Irhammar inte accepterade. Vi har hittills inte funnit något passande arbete. Nu har vi emellertid ett antal erbjudanden som hon alldeles strax ska få.

Anf. 99 ROY HANSSON (m):

Fru talman! Det var ju hoppfullt. Tidigare har den administrativa chefen sagt att man inte har hunnit med att lösa frågan om arbetsuppgifterna. Jag tycker att det var ett märkligt svar. Finns det så gott om arbetsuppgifter i Regeringskansliet att man inte hinner med att fördela dem, eller är det ont om dem?

En annan anledning till att jag tar upp frågan är de olika turerna i regeringens utnämningsspolitik. Ett fall som detta undergräver förtroende för hur Sverige styrs. När kommer ett besked om när den tidigare generaldirektören får nya arbetsuppgifter?

Anf. 100 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Beträffande utnämningsspolitiken vet jag att det har funnits kritik från bl.a. Moderaterna över att vi utser politiker. Jag delar inte den uppfattningen.

Jag tror t.ex. att Urban Bäckström och Joakim Ollén har varit och är alldeles utmärkta ledare för sina respektive verksamheter. Jag skulle vilja säga att de är ett mycket bra val.

Det finns goda duktiga ledare från alla partier. Det är också det som regeringen försöker använda sig av när vi då och då väljer att utse politiska personer som ledare för myndigheter och verksamheter.

Återigen till den första frågan. Det finns nu ett antal arbetsuppgifter som Ingbritt Irhammar kommer att erbjudas.

Anf. 101 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! De senaste åren har tallskogen drabbats av svampen gremmeniella. I Dalarna har svampen fått fäste i Västerbergslagen. Även i norra delen av Falu kommun är områden drabbade. Utöver Dalarna är skog drabbad i bl.a. Hälsingland, Värmland och Västmanland. Stora ytor kan behöva avverkas i förtid. Forskare varnar för att detta bara är början. Svampangreppen riskerar att leda till stora ekonomiska förluster för enskilda skogsägare.

Jag har i motioner och i interpellationer diskuterat den här frågan med framför allt skogsminister Messing. Jag har försökt att anstränga mig för att få regeringen att inse allvaret i frågan med gremmeniellaangreppen. Tyvärr har jag inte lyckats särskilt bra.

En fråga hänvisades till jordbruksministern av kollegan Messing. Det handlade just om forskningen. Där framgår enligt uppgift att SLU icke har tillräckligt med resurser för att klara den forskning som onekligen behövs. Vad avser jordbruksministern göra för att se till att befintlig forskning intensifieras så att vi klarar av de hot som står framför oss?

Anf. 102 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Skogsfrågorna ligger inte på Jordbruksdepartementet utan är som sades Ulrica Messings område. Däremot ligger SLU och den forskning som finns där under Jordbruksdepartementet.

Skogsfrågorna, som är en stor del av SLU:s verksamhet, är oerhört viktiga. Det gäller inte minst forskningen. Däremot är det lite svårt för mig att här säga att på grund av svampangreppen måste forskningen vid SLU få ytterligare pengar. Det skulle indirekt vara att dessa pengar – om jag nu hade dem – skulle gå till just den här forskningen.

Riktigt så går det inte till. Det är en intern prioritering som man gör vid våra olika lärosäten. Är det så att det bedöms att problemen i just denna del, dessa svampangrepp, är så stora, svåra och farliga är jag säker på att man också tar upp det när man gör den interna fördelningen i SLU.

Anf. 103 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Nu har det anslagits extra medel, men de är slut fr.o.m. den 1 juli enligt uppgifter som har framgått av pressen. När man talar om att satsa på forskning och att långsiktig forskning är nödvändigt får jag inte det att gå ihop med att man varslar tre av våra främsta skogsforskare om just gremmeniellan.

Kanske försvårar vi på det viset att ta tag i de långsiktiga problem som den här otäcka svampen för med sig. Jag är övertygad om att det övergripande ansvaret ligger hos regeringen. Den ska se till att den långsiktiga forskningen fungerar. Här är det ett stort hot.

Det finns brist på pengar. Forskare är varslade från den 1 juli. Jag begär inte att jordbruksministern ska gå in i SLU:s interna hantering. Men jag tycker att det är väldigt viktigt att man ändå på ett övergripande sätt ser till att vi tar tag i problemen på lång sikt. Det måste vi göra åtminstone för de enskilda skogsägarnas och den biologiska mångfaldens behov.

Anf. 104 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag delar den oron. Det gör jag verkligen. Men som Kenneth Johansson så riktigt påpekade kan jag inte gå in och fördela om medel. Om medlen är slut kan jag beklaga det, precis som Kenneth Johansson själv gjorde. Men jag kan inte gå in och säga: Nu måste ni göra en omfördelning så att det internt kommer mer pengar till just den här delen. Det är inte riktigt så en minister arbetar. Det här är en intern sak för SLU. Jag är övertygad om att det klarar det.

Föräldraledighetslagen

Anf. 105 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsrådet Mona Sahlin. Jag till ta upp frågan om en skärpning av föräldraledighetslagens 16 och 17 §§. De ger ett visst men inte tillräckligt skydd när arbetsgivare anger andra skäl till uppsägning än graviditet eller föräldraledighet.

Efter en motion av Miljöpartiet år 2000 gavs ett tillkännagivande om en skärpning av föräldraledighetslagen. Det beslutet fattades redan för ett år sedan. Jag vill fråga statsrådet Mona Sahlin om förslaget till en ändrad lag kommer att läggas fram nu eller om det kommer att läggas fram först efter valet.

Jag vet att statsrådet väldigt sent har gett Arbetslivsinstitutet i uppdrag att se över om det behövs en förstärkning av föräldraledighetslagen. Jag tycker att det är lite för sent. Jag hoppas att ett förslag kommer att läggas fram snarast.

Jag vill också med min fråga be statsrådet besinna sig när hon nu går ut och anklagar undantaget i turordningsreglerna för småföretagare med under tio anställda för att gravida och föräldralediga sägs upp.

Anf. 106 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! I höstas lämnade regeringen ett uppdrag åt Arbetslivsinstitutet att komma med förslag om förändringar för att skydda föräldralediga och gravida från att bli orättfärdigt uppsagda. Det tar inte ifrån Miljöpartiet ansvaret för att turordningsreglerna också har kommit att drabba just dessa grupper. Det gäller inte bara dem utan också andra grupper som arbetsrätten just är till för att skydda.

Om Barbro Feltzing menar att jag ska besinna mig när det gäller att inte påminna Miljöpartiet om effekterna av de förslag som man har röstat igenom här i riksdagen så tänker jag inte tillgodose det önskemålet. Jag tänker fortsätta att peka på det orättvisa i detta.

Anf. 107 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Jag vill be statsrådet besinna sig när hon ger vidlyftig information till massmedierna samt statistik som det kanske inte finns underlag för. Bl.a. gick Mona Sahlin ut i måndags och sade att hon är bekymrad över den ökade diskrimineringen – och vem är inte det? Den har ju blivit hårdare. En sådan tendens är enligt Mona Sahlin diskriminering av gravida eller föräldralediga. Hon menar att undantaget i turordningsreglerna för småföretagare har medför detta.

Jag vill att man ska besinna sig när man går ut med statistik som kanske är felaktig. Man ska ta reda på detta.

Själv har jag och min familj blivit så hotade att vi känner att det är tråkigt när det händer sådana här saker med osaklig information. Vi kan ju se vad som har hänt i Italien på den senaste tiden.

Anf. 108 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Självfallet är det helt orimligt om Barbro Feltzing eller någon annan blir hotad för de åsikter de står för. Det tar jag mycket bestämt avstånd ifrån. Däremot måste man tåla kritik för förslag som man är med och röstar igenom och som får effekter som många blir upprörda över.

Jag fortsätter att hävda att de som borde besinna sig är de här i riksdagen som mitt i ett läge där man visste att det är just bl.a. kvinnor med barn, kvinnor som önskar att ha barn, människor som vill gå med i facket eller den som blir sjuk som drabbas om man försvagar arbetsrätten ändå gör detta. Det är en debatt som vi får fortsätta att föra. Men självfallet ska ingen behöva stå ut med hot för de åsikter som man står för.

Anf. 109 TALMANNEN:

Riksdagens frågestund är därmed avslutad. Jag tackar kammarens ledamöter och regeringens företrädare för er medverkan.

11 § Aktuell debatt: Situationen i Mellanöstern

Anf. 110 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Israeliska soldater spränger dörren till ett hem. Explosionen sårar en kvinna i huset som ramlar blödande till marken medan hennes barn gråter. Hennes man försöker tillkalla en ambulans, men hindras av soldaterna som är sysselsatta med att slå ned en vägg för att nå in i nästa hem. Dottern i familjen ber dem att inte slå sönder allt, men uppmanas att hålla tyst. Kvinnan dör. En soldat vänder sig mot en israelisk TV-kamera och säger: Inte vet jag varför vi är här. Rensning heter det visst.

Det som jag berättar här är bara toppen på ett isberg av det våld som palestinierna får utstå under ockupation. Som ockupationsmakt avrättar Israel folk, dödar och skadar civila, kvinnor och barn och sätter 14- och 15-åringar i fängelse och torterar dem även. Man skjuter på ambulanser och sjukhuspersonal, förvägrar människor sjukvård och jämna människors hus, polisstationer och myndigheter med marken. Man förstör vägar, stänger av vatten och el och spärrar in folk i små, små zoner – mindre än en svensk stadsdel – samt trakasserar palestinierna för att få dem att lämna sitt hemland.

Sverige har varit en garant för folkrätten. Anledningen till att vi i Miljöpartiet har begärt den här debatten i dag är att vi vill diskutera hur Sverige ska agera för att få Israel att följa folkrätten och att avsluta ockupationen. Sveriges politik hitintills har varit mycket fina ord, men lite aktion. Den enda aktion som har varit har mest bestått av bistånd, och det räcker inte.

*Aktuell debatt:
Situationen i
Mellanöstern*

Anf. 111 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! En morgon i förra veckan hörde jag två kvinnor intervjuas i radio om hur det är att leva i konflikten Mellanöstern. Den ena var palestinska och den andra israeliska. Den palestinska kvinnan berättade om sin rädsla och ångest varje dag när hon skickade i väg barnen till skolan, för de var tvungna att passera flera vägspärrar med nervösa och arga israeliska soldater. Den israeliska kvinnan berättade hur hon inte längre vågar vistas utomhus i parker och på promenader med sin tvååring av rädsla för attentat.

Här ryms konflikten hela tragik. Det finns inga fristäder från våldet – inte för civila, inte för kvinnor eller barn. Våldet trappas upp, och parterna har fastnat i en hämndspirall där det blir allt svårare att se vad som är orsak och vad som är verkan. Den palestinska infrastrukturen ligger i spillror. Den normala ekonomiska aktiviteten har avstannat. Arbetslöshet, korruption och social misär sprider sig.

Även den israeliska ekonomin drabbas hårt. Turisterna sviker, hotell och restauranger står tomma. Arbetslösheten stiger. Unga och välutbildade flyr landet för en bättre tillvaro.

Civila på båda sidor lever i ständig rädsla för att bli attackerade eller dödade när de går till skola och arbete. Situationen blir alltmer outhärdlig. Konflikten har kommit att handla om själva existensen för både palestinier och israeler.

De senaste veckorna har vi sett ännu mer ökad förödelse och mänskligt lidande när den israeliska militären har invaderat de palestinska flyktinglägren. Vi har sett husdemoleringar, avspärningar och daglig förnedring. Mustafa Barghouthi, läkare och chef för Palestinian Medical Relief Committees, gav mig på telefon häromdagen en förfärande ögonvittnesskildring av israeliska säkerhetsstyrkors attacker mot palestinska ambulanser och sjukhus. Det är skamligt, det är omoraliskt och det är ett tydligt brott mot Genèvekonventionen.

Det är svårt att förstå vad Israel vill uppnå. Övervåld mot civila och utomrättsliga avrättningar gör palestinerna än mer upproriska mot den israeliska ockupationsmakten. Beskjutningen av den palestinska myndighetens olika institutioner omöjliggör styre, kontroll och ingripanden och är därmed kontraproduktiv. Husarresten av Arafat har inte haft den verkan som Sharon har avsett. I stället har våldet ökat.

Sharon gick till val på att skapa säkerhet. Men resultatet är det motsatta. Israels regering bär huvudansvaret för den nuvarande krisen.

Men palestinska självmordsbombningar och andra terroristaktioner mot oskyldiga israeler är också hänsynslösa illdåd som bara kan fördömas. Det är helt oacceptabelt att extremister och fundamentalister bedriver en värvningskampanj av terrorister bland unga människor i de palestinska områdena. Den palestinska myndigheten måste ta sitt ansvar och använda alla lagliga medel för att gripa och ställa de skyldiga inför rätta.

De senaste veckorna har kort sagt varit de mest våldsamma på decennier. Misstro, hat och extremism har fått övertaget. Fred och försoning tycks vara mer avlägset än på länge. Men samtidigt som läget är mörkare än på länge kan det leda till nya öppningar. Det är uppenbart att det inte finns någon militär lösning på konflikten. Den kan bara lösas genom dialog och fredliga förhandlingar. En rättvis och hållbar fred måste innebära etablerandet av en fredlig, demokratisk och livskraftig palestinsk

stat sida vid sida med staten Israel, med säkra och erkända gränser för båda. Den måste baseras på folkrätten, inklusive FN:s resolutioner 242, 338 och 1397, och principen om land för fred. Den innefattar kraven på att bosättningspolitiken och ockupationen måste upphöra.

Vi känner alla konflikternas rötter, två folks anspråk på samma stycke land. Eftersom konflikten har en bakgrund i ett FN-beslut har FN och dess medlemsstater ett särskilt ansvar att medverka till en lösning.

Det var därför ett viktigt steg när FN:s säkerhetsråd nyligen antog resolutionen 1397 som initierats och förhandlats av USA. Resolutionen utmynnar i visionen av en palestinsk stat sida vid sida med Israel. Det är första gången säkerhetsrådet hänvisar till två stater, Israel och Palestina.

Ett nytt viktigt fredsinitiativ har tagits av Saudiarabien som föreslår att arabvärlden ska normalisera sina förbindelser med Israel i utbyte mot att Israel drar sig tillbaka från ockuperat område i enlighet med FN-resolutionerna. Det är första gången som ett arabland föreslår en politisk lösning som utmynnar i ett gemensamt erkännande av Israel inom erkända och säkra gränser. Förslaget ska diskuteras på Arabförbundets toppmöte i Beirut den 28 mars. EU och USA har förklarat att de stöder förslaget.

Mellanösternkonflikten kan inte lösas utan ett amerikanskt engagemang. Vi välkomnar därför att USA nu verkar vilja öka sin roll. Vicepresident Cheneys rundresa i arabvärlden och general Zinnis besök i regionen kan öka chanserna till en vapenvila. Sharons förklaring att han inte längre kräver sju dagars totalt lugn innan en politisk dialog kan återupptas underlättar också möjligheterna att genomföra Tenetplanen och Mitchellrapportens rekommendationer om säkerhetssamarbete och förtroendeskapande åtgärder.

Men inget säkerhetsavtal kommer att hålla utan ett politiskt sammanhang. Konflikten kan bara lösas av parterna själva, men det internationella samfundet måste samverka och sätta press på parterna. Krisen handlar inte bara om dem utan är ett hot mot allas vår säkerhet.

Sverige bedriver sedan länge en aktiv Mellanösternpolitik. Vårt land har i olika omgångar genom åren utgjort bas för fredssamtal. Senast var det under Barakregeringens tid när parterna var mycket nära en överenskommelse också kring de svåraste frågorna om Jerusalem och flyktingarna. Vi är självklart beredda att ge vårt stöd till nya fredssamtal om parterna så önskar.

Den svenska regeringen ger ett stort och långsiktigt bistånd till den palestinska myndigheten och till enskilda organisationers verksamhet i de palestinska områdena. Målet är att främja en fredlig utveckling och bidra till uppbyggnaden av en demokratisk palestinsk rättsstat.

Sverige värnar folkrätten och respekten för mänskliga rättigheter. Det gör vi genom uttalanden och protester mot övervåld och terrorhandlingar. Senast gjorde vi det genom ett brev till Shimon Peres i förra veckan om brotten mot Genèvekonventionen. Men vi stöder också organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter. Vi ökar insatserna ytterligare för att hjälpa barn och ungdomar som naturligtvis drabbas hårdast av det krig som vi nu ser.

Vi agerar också i den akuta humanitära krisen. Förra veckan beslutades om ökat bistånd till Röda korset och UNWRA, bl.a. för inköp av

ambulanser som ersättning för dem som har förstörts och för annan medicinsk verksamhet.

Vi vill också stärka EU:s gemensamma Mellanösternpolitik. EU har haft en aktiv roll och bidragit till att hålla liv i den politiska dialogen och säkerhetssamarbetet, bl.a. genom Javier Solanas och Miguel Moratinos tydliga närvaro i regionen. EU är också den största biståndsgivaren och har gett ett avgörande stöd till palestinierna för att hindra en total kollaps av den palestinska myndigheten.

En viktig insats för att få slut på våldet är att få till stånd en internationell oberoende övervakningsmekanism. EU har förklarat att man är beredd att ställa upp med övervakare. Självklart är Sverige det också.

Freden är möjlig, men frågan är hur högt priset för de båda folken ska tillåtas bli under vägen dit och hur våldsspiralen påverkar människors uppfattning om vad fred egentligen är. Nu måste båda parter ta sitt ansvar för att inte ge extremisterna vetorätt över regionens framtid. Hatpropagandan måste stoppas, och förtroendet byggas upp på nytt steg för steg mot en fredlig och rättvis lösning. Här spelar fredskrafterna på båda sidor, som trots motstånd arbetar vidare med mod och envishet, en viktig roll, och de har vårt starka stöd.

De två kvinnornas berättelser som jag började med sammanfattar konflikten, en omöjlig vardag, en dröm om en framtid i trygghet. De har samma rädsla, men också samma längtan, och däri ligger hoppet om en fred och två stater sida vid sida.

Anf. 112 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Regeringen med Anna Lindh i spetsen säger sig värna folkrätten. Det gör man med läpparnas bekännelse, med ord och ekonomiskt bistånd, men man gör det inte med politik. Det räcker inte med fina ord för att avsluta bosättningspolitiken eller ockupationen. Det räcker inte att lappa och laga efter israelernas våld. Det räcker inte med bistånd.

Det som behövs är en politisk lösning. Den lösningen kan man inte vänta på att USA, som inte är en neutral part och som inte har tagit ansvar hittills, kommer att ge.

Anna Lindh säger att det behövs två parter. Om både israelerna och palestinierna säger att de vill ha Sveriges eller EU:s hjälp som medlare kommer vi att agera. En part, det ockuperade palestinska folket, har bett, hitintills förgäves, att Sverige och EU går in och medlar. Man vill att Sverige ska kalla till en FN-konferens där USA, EU och Ryssland kan spela en roll. Man vill förhandla om en politisk lösning och inte bara prata om en vapenvila, vilket man har gjort i evigheter. Det har lett till mer eskalerat våld och dödsoffer bland både palestinier och israeler. Man vill att Sverige aktivt försöker se till att FN-trupper går in. Det här är faktiskt en vilja som finns hos vissa israeler. Förr utrikesministern Schlomo Ben-Ami säger: Vi behöver att omvärlden går in och stannar inne för att vi ska kunna lösa konflikten. Det räcker inte med Mitchellplanen eller Tenetplanen.

Sverige skulle kunna erkänna den palestinska staten med 1947 års gränser. Sverige skulle kunna använda ekonomiska och politiskt riktiga sanktioner för att få Israel att förhandla om en politisk lösning och t.ex. gå med på en FN-konferens. Det är också någonting som nu krävs av 15 kristna organisation i EU.

I dag har Lutherhjälpen och Diakonia och 13 andra kristna organisationer i EU gått ut med ett krav att man ska frysa EU:s handelsavtal med Israel till dess att Israel uppfyller handelsavtalet. Vilket annat land tillåts att bryta mot handelsavtal? Man skickar bara brev eller pratar. Israel har vägrat att leva upp till handelsavtalet. Man har vägrat att uppfylla kraven på ursprungsmärkning. Man har saboterat det samarbete som ska finnas kring tullarna. Trots det har EU inte agerat mer kraftfullt. EU upphävde handelsavtalet med Haiti. Det tog inte lång tid innan man tog till politiska och ekonomiska sanktioner mot Zimbabwe. Varför gör man inte det mot Israel?

De här 15 kristna organisationerna tycker att man ska frysa handelsavtalet med Israel till dess att Israel inte säljer produkter producerade på ockuperad mark och till dess att grova kränkningar av mänskliga rättigheter och folkrättsbrott upphör, t.ex. granatbeskjutningar av civila flyktingläger, godtyckliga massarresteringar, attacker på ambulanser och skyddade symboler, förstörelse av hus, mark och vatten, hindrande av rörelsefrihet för medicin, avrättande av folk, flyttande av befolkning från de ockuperade områdena och kollektiva bestraffningar.

När man upphör med detta och lever upp till EU:s handelsavtal kan man fortsätta med handelsavtalet.

Anser Anna Lindh att det är acceptabelt att Israel bryter mot EU:s handelsavtal? Jag vet att Anna Lindh har sagt att det inte är acceptabelt, men hur agerar man mer än att bara försöka samtala med Israel?

Hur kan Sverige förlita sig på USA? Det är ingen hemlighet att USA:s största intresse just nu är att få stöd i världen för att anfälla Irak. USA har inte agerat och kommer inte att agera som en neutral part. Anser Sverige att USA agerar som en neutral part; det land som har gett Israel 920 miljarder kronor i ekonomiskt bistånd och vars plan och attackhelikoptrar skjuter på palestinierna?

Man kan inte vara neutral mellan en ockupationsmakt och ett ockuperat folk. Man kan och ska försvara mänskliga rättigheter för alla människor – palestinier och israeler – lika mycket, men man kan inte vara neutral mellan en ockupationsmakt och ett ockuperat folk. Anser Anna Lindh att man kan vara det? Det är så jag tolkar det Anna Lindh säger här i talarstolen.

Anf. 113 BERTIL PERSSON (m):

Fru talman! Israel-Palestina-konflikten visar en katastrofal utveckling. För ett och ett halvt år sedan var en lösning nära. Nu har upptrappningen nått en intensitet och våldsamt som får hela världen att reagera med häpnad och bestörtning.

Båda parter måste omedelbart vidta effektiva åtgärder för att stoppa våldet. Konflikten har ingen militär lösning. Fred och säkerhet kan endast uppnås genom förhandlingar.

Sverige måste fortsätta att sluta upp bakom EU:s roll i regionen – att i samverkan med parterna, länderna i regionen, USA, FN och Ryssland arbeta för en lösning baserad på FN-resolutionerna 242, 338 och 1397 och på principerna från Madrid- och Osloöverenskommelserna och påföljande överenskommelser. Detta skulle tillåta två stater – Israel och Palestina – att leva i fred och säkerhet och spela sina regionala roller fullt ut.

Förluster av människoliv är oacceptabla. Ett säkerhetssamarbete måste fram. Palestinskt våld och terrorattacker i Israel måste upphöra. Likaledes måste israeliska attacker mot palestinska myndigheter och civila också upphöra och isoleringen av städer måste lättas.

Förhandlingar måste snabbt återupptas om flyktingåtervändande och om de illegala bosättningarna. Man får faktiskt inte ändra befolkning i ockuperade områden.

Det är angeläget att finna en lösning för Gamla staden i Jerusalem, som gör den till en öppen stad, där trosbekännare från olika religioner kan få tillträde till sina religiösa platser.

De människor som lever i regionen - inte minst ungdomarna - måste få slippa ständiga hot om våld och terror. De måste i stället få koncentrera sig på att utbilda sig och skapa utveckling och framtidstro i hemländer som präglas av dynamik och tillväxt. De måste få samma chanser som människor i andra länder till fred, demokrati och mänskliga rättigheter.

Fru talman! Större delen av regionen är konfliktrött. Egypten och Jordanien har redan slutit fred med Israel. Saudiarabiens initiativ nyligen är ett positivt tecken som pekar i samma riktning.

Låt oss hoppas att kommande toppmöte för arabstaterna kan ge ett positivt bidrag, både till lösningen av konflikten mellan israeler och palestinier och till utvecklingen i regionen. Låt oss hoppas att detta förslag också kan mottas positivt av Israel.

Ingen av parterna är utan skuld, men båda har ett ansvar att blicka framåt och genom förhandlingar nå fram till en lösning. Vi måste få en rättvis, varaktig och allomfattande fred som omfattar både säkerhetsmässiga, politiska och ekonomiska aspekter.

Vägen dit är att en gemensam världssopinion ställer krav på ett snabbt eldupphör och att förhandlingarna återupptas och bringas till en lösning i enlighet med FN-resolutionerna. Sverige bör härvid ställa sig bakom EU i dess stöd till fredssträngningarna samt i dess roll som viktig biståndsgivare.

Två saker är viktiga, nämligen att skapa en demokratisk, självständig och livskraftig palestinsk stat, vilket skulle medföra ett slut på ockupationen 1967 och att demokratin Israels rätt att leva inom säkra gränser garanteras genom ett åtagande av det internationella samfundet, i synnerhet arabstaterna.

Anf. 114 MURAD ARTIN (v):

Fru talman! I 35 år har den israeliska staten brutit mot folkrätten och ockuperat Palestina. I 35 år har man brutit mot folkrätten genom upprättandet av israeliska bosättningar i Gaza och på Västbanken. I 35 år har man utövat ett omänskligt förtryck av den ockuperade palestinska befolkningen. Krigsförbrytelser har begåtts i Sabra och Shatila. Allt detta är omfattande brott mot internationell lag. För mig är det obegripligt hur detta har kunnat tolereras.

Flera FN-resolutioner har antagits som fördömer ockupationen. Den israeliska staten har handlat som om dessa resolutioner inte existerade.

Israel är i dag en militär stormakt i Mellanöstern. USA har försett ockupanten Israel med de modernaste vapen. Denna militärmakt riktar sig i dag mot palestinerna.

I dag angrips inte palestinierna med gummikulor. Den israeliska staten har tillgång till – och använder sig av – stridsvagnar, attackhelikoptrar och annan modern utrustning. Nu handlar det om bomber och raketer. Palestinierna har stenar och handeldvapen. Det handlar inte om jämbördiga parter.

Under den senaste intifadan som är framprovocerad av Ariel Sharons besök på Tempelberget har 2 300 palestinier mist livet och 10 000 skadats, många för livet.

Under den upptrappning som skett under den senaste tiden har israelisk militär stängt av vatten, stängt av elektriciteten, förhindrat människor att komma till sjukhus, beskjutit ambulanser och fortsatt att riva bebyggelse. Israeliska soldater plundrar och vandaliserar i de palestinska flyktinglägren. I sin tillämpning är den israeliska statens politik alltmer lik apartheid.

På senare tid har man börjat att systematiskt mörda palestinska ledare. FN:s generalsekreterare Kofi Annan har förklarat att det Israel bedriver alltmer tagit formen av ett regelrätt krig mot palestinierna. Han har förklarat ockupationen för olaglig och hårt kritiserat Israel.

Den extrema palestinska organisationen har tillgripit terror, nämligen självmordsbombare. Men är inte det som den israeliska staten gör mot palestinierna också terror?

Terror måste alltid fördömas. Det spelar ingen roll vem som begår terrordåd. Terror måste fördömas om dess syfte är att sprida skräck och tvinga till underkastelse. Den måste också fördömas om dess syfte är att bekämpa förtryck. Terrorismen motverkar i det fallet sitt syfte. Men vi kan inte undgå att se att israelisk och palestinsk terror har olika karaktär och ursprung. Den israeliska statsterrorismen har som mål att cyniskt tvinga ett folk till underkastelse. De palestinska självmordsbombarnas terror har sin grund i den desperation som förtrycket skapat.

Det palestinska folket kommer inte att ge sig, inte att underkasta sig. Det kan inte ge sig eftersom det vore detsamma som självutplåning. Om Israel och Sharon håller fast vid sin politik och kräver underkastelse, vad händer då? Vad säger logiken? Några kanske inte törs tänka på vad som blir resultatet. Likafullt måste vi göra det. Vad kommer den israeliska statens militära överlägsenhet i så fall att leda till? Vad blir den yttersta konsekvensen av Sharons politik?

Det är otillräckligt att mana palestinierna till besinning om man inte samtidigt kräver att Israel upphör med sin olagliga ockupation och lämnar Västbanken och Gaza. Israel och USA kräver att Yassir Arafat ska sätta stopp för extremisternas terror, men hur kan de kräva detta när man raserat och skjutit sönder all palestinsk infrastruktur och placerat Arafat i husarrest? Hur kan man utkräva ansvar av Arafat samtidigt som man berövar honom alla medel och möjligheter att uppfylla de krav som ställs?

I dag finns en FN-resolution som stöder upprättande av en palestinsk stat sida vid sida med den israeliska staten. Det finns ett saudiskt förslag till ett arabiskt erkännande av Israel mot att Israel lämnar Palestina. Detta är två konstruktiva förslag och en öppning.

Jag har några korta frågor till utrikesministern: Hur vill utrikesministern rubricera situationen i Israel? Är det väpnad konflikt, eller råder det regelrätta krigsförhållanden? Hur ser utrikesministern på möjligheten

att Sverige i EU tar initiativ till en internationell konferens om Israel och Palestina dit båda parter samt USA och Ryssland inbjuds?

Anf. 115 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag är fullständigt övertygad om att vi alla känner den djupaste sorg och förtvivlan när vi närmast dagligen via TV tvingas bevittna hur människoliv släcks i Mellanöstern. Oavsett vilken av parterna som kränker mänskliga rättigheter måste det med kraft fördömas. Ett människoliv är precis lika mycket värt på vilken sida av konflikten det än kränks eller släcks. Nu måste parterna ta sitt ansvar för att öppna för en process som kan stoppa det ständigt upptrappade våldet.

Det finns ändock anledning att påminna lite grann om historien bakom den här konflikten.

Ända från första stund har Mellanösterns enda demokratiska stat – staten Israel – varit outhärdlig för vissa grupper i Mellanöstern. Staten Israel har ständigt varit hotad till sin existens och fått möta krig på krig på krig med det uttalade syftet att israelerna kastas i havet.

När man talar om ockuperade områden, fru talman, bör man också erinra sig hur det var före sexdagarskriget, hur exempelvis kibbuzerna runt Genesaret var ständiga måltavlor för prickskyttar och grövre artilleri från Golanhöjderna och andra strategiska angreppspunkter. Jag skulle vilja drista mig till att påminna dem som inte tror att Israel vill fred i regionen om att staten Israel lämnade tillbaka varenda kvadratmeter land i Sinai till Egypten för att få ett fredsavtal. Allt återlämnades, inklusive strategiskt viktiga oljekällor, för att skapa fred. Jag tror att vi inser att det krävs två parter som kan leverera för att det ska bli hållbara fredsavtal.

Det som måste ha förvånat en hel värld var att Yassir Arafat inte svarade ja för det fredsfördrag som president Clinton och dåvarande premiärminister Ehud Barak arbetade fram i slutet av sina ämbetsperioder, trots att Arafat visste att efterträdaren hette Ariel Sharon och att Ariel Sharon knappast skulle få sitt mandat på att ge Arafat bättre villkor.

Utgångspunkten för omvärlden i detta läge måste vara – jag håller med utrikesministern och Bertil Persson som har talat om detta – opartiskhet och krav på absolut respekt för mänskliga rättigheter. Alltför ofta har debattörer i Sverige och västerlandet tagit oreserverad ställning för *en* sida i denna blodiga och meningslösa konflikt.

Fru talman! Det enda vi vet med bestämdhet är att en enkel och snabb lösning inte finns. Det är t.ex. naivt att tro att enbart ett villkorslöst tillbakadragande av Israels trupper från palestinska områden skulle vara nog för att få terrorismen att upphöra. När parterna återvänder till förhandlingsbordet behövs förtroendeskapande åtgärder av olika slag. Man måste också enligt min uppfattning försöka komma överens om ett gemensamt etiskt minimum om att varje enskild människa måste tillförsäkras vissa rättigheter. Som ett första steg måste människors rätt till säkerhet och rätten till trygghet inom fasta och erkända gränser respekteras av alla parter. De folkrättsliga humanitära principerna måste beaktas, dvs. ickevåld mot civila och proportionalitet i väpnade insatser.

Sverige, EU och det internationella samfundet måste självklart agera som opartiska medlare där vi stöder parterna i deras strävan att själva finna en lösning på konflikten.

Sedan tror jag att vi måste se och besinna att vissa tongivande ledare inom den palestinska rörelsen fortfarande vägrar att erkänna den judiska statens existensberättigande. Och oförsonlighet sprider sig på båda sidor bland folken och eldar på dem som offerar sina liv i terrordåd mot oskyldiga civila. Den palestinska myndigheten verkar vara oförmögen att sätta stopp för terrorgrupperna. En avgörande fråga är därför, och den riktar jag också till Anna Lindh: Har Yassir Arafat och den israeliska myndigheten några som helst möjligheter att tygla hizbolla, hamas och islamiska jihad?

Å andra sidan står det klart, och det är lika viktigt att konstatera, att vissa "hökar" bland de israeliska ledarna är ovilliga att ens erkänna palestiniernas rätt till och behov av självstyre. Jag tycker också att den fortsatta bosättningspolitiken och det oproportionerliga och fullständigt oacceptabla våld som israeliska trupper utövar i de palestinska områdena är allvarliga bevis för detta.

Vi kan slutligen självfallet aldrig någonsin ge upp hoppet om att de israeliska och de palestinska folken ska kunna leva sida vid sida i fred. Det finns hoppfulla tecken. På båda sidor finns fredsälskande människor som inser att konfrontation och våld inte är en framkomlig väg.

Anf. 116 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har länge varit engagerad för judarnas sak, för dem som förföljdes i f.d. Sovjetunionen på 80-talet, för asylsökande i Sverige som har svårt att få uppehållstillstånd här.

En medlem i Judiska församlingen här i Stockholm frågade mig: Varför jobbar du så mycket för oss? Har du någon särskild anknytning till det judiska folket? Nej, det har jag inte, jag engagerar mig alltid mot kränkningar av mänskliga rättigheter. Just därför blir jag dubbelt upprörd och känner vanmakt över dagens galna situation i Mellanöstern.

Sharon valdes ju av säkerhetsskäl. Aldrig har väl säkerheten varit sämre för israelerna än nu. Ändå jagas han från höger av Netanyahu. Jag har mycket svårt att förstå detta.

Folket tycks tro att konflikten kan lösas med våld. Häromdagen fick vi siffror på att 74 % tror det. Jag undrar vilken framtid de då ser: Ett stort Israel inklusive de ockuperade områdena? Ska palestinierna flytta till Jordanien? Vad ska egentligen hända?

Jag har försökt fråga israeler hur de ser på framtiden. Jag har inte fått något riktigt svar, utom att Arafat måste bort, ingenting om vem som i så fall ska komma i stället. Man demoniserar Arafat hela tiden och tvingar folket till underkastelse. Jag tror inte att det är rätt väg. Jag försvarar honom inte. Han är inte demokratisk i alla lägen – det kan vi alla vara överens om – men ändå.

I dag kom ett mejl från en israelisk fredsaktivist. Han heter Uri Avnery och fick The Right Livelihood Award förra året. Det finns fredsaktivister, och jag tror att de växer sig starkare nu. Mejllet var ganska kort och löd så här: Trött på Tenet, trött på Mitchell. Alla dessa manövrar leder ingenstans, och alla vet det. Om avsikten verkligen är att få slut på konflikten måste ordningen vändas helt om. Först måste man komma överens om lösningen, sedan diskutera vägen att nå målet. Annars dömer vi oss själva att återvända till den onda cirkeln av blodutgjutelse.

Han tror inte att Sharon vill ha någon fred. Han tror att Sharon alltid kommer att hitta på hinder för förhandlingar och lösningar och hindra tillkomsten av en palestinsk stat. En bekräftelse på den åsikten är förstörelsen av den infrastruktur som skulle kunnat vara grunden till en palestinsk stat. Jag hoppas att han har fel, förstås. Men han har mycket större erfarenheter och kunskaper om mentaliteten hos människorna i området än vad vi någonsin kan få.

En sak kan vi vara säkra på och överens om: Det går inte att lösa den här konflikten med våld. Den måste lösas genom förhandlingar. Den kan inte lösas med bibehållen ockupation och med bibehållna bosättningar.

Vi känner alla en stor vanmakt när de som varit utsatta för de värsta av alla kränkningar själva använder sig av metoder som är ägnade att kränka den enskilde grannen och medmänniskan dagligen: Vardags-trakasserier och förödmjukelser, inskränkningar i rörelsefriheten, rivning av bostäder, förstörelse av odlingar, beslag av skattemedel för palestinierna och avstängning av vatten och el, israeliska bosättningar med vägar som skär rakt över palestiniernas områden – listan kan göras jättelång. Detta har pågått länge, och det leder förstås till att motsättningar och hat ökar. Det som hänt på senare tid är mycket värre. Jag ska inte räkna upp det, för det har andra gjort. Men vedergällningspolitiken, som har trappat upp våldet bortom allt förnuft, måste få ett stopp.

I morse kunde vi se en företrädare för Röda korset sitta i TV och berättat om angreppen på ambulanser och sjukvårdspersonal. Han sade: Jag har varit i Somalia i sju år, men jag har aldrig sett något liknande. Enligt honom var det mycket tydligt att det inte var fråga om dolda vapentransporter, som Israel hävdar. Här fanns människor. Och förarna vågrade att köra ambulanserna.

Det här har lett till att Röda korset, Diakonia, Lutherhjälpen och flera andra organisationer i Sverige och andra länder har lagt fram krav på suspension av handelsavtalet mellan EU och Israel. Jag hoppas att de samtal som nu pågår kan lyckas, men om de skulle misslyckas är jag beredd att stödja ett sådant förslag.

Först av allt vill jag förstås säga att jag självklart inte försvarar något våld, inte från någon sida. Det är viktigt att slå fast att både israelerna och palestinierna har rätt till en stat med säkra och erkända gränser där de kan leva i fred med sina grannar. Kraven måste ställas på båda sidor. Aldrig något försvar för någon självmordsbombare. De måste stoppas, de också.

Jag var i området förra året vid två tillfällen och besökte båda sidorna, både ledare och vanligt folk. Det vanliga folket är dödligt trötta på våldet och vill leva ett eget liv.

Det finns ändå positiva tecken, och det är att freds rörelsen börjar att öka och öka i styrka. Anna Lindh refererade till ett besök, och jag träffade också dessa kvinnor den 8 mars. Man kände ändå att det fanns en styrka hos dem. Det kan ge oss hopp. Sedan får vi hoppas att de försiktiga förhandlingar som ändå pågår och de initiativ som är tagna av FN och Saudiarabien kan leda till resultat.

Anf. 117 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Som liten 12-årig grabb vaknade jag en morgon av att min äldre bror slängde en tidning i sängen och sade: Titta vad som har

skett! Med stora, svarta rubriker stod det att Folke Bernadotte var skjuten. Ända sedan dess har jag levt med den här konflikten, ibland med hopp och ibland med förtvivlan, mest förtvivlan.

Vi får alla bilder framför oss via medierna, via televisionen och tidningar, med ambulanser som far fram och tillbaka, ambulanser som blir beskjutna, sjukhus och, som vi hörde i morse, t.o.m. förlossningscentrum som blir beskjutna.

Jag har bilder framför mig på hur gamla fina olivträd förstörs av bulldozers – det tar hundra år att odla fram nya – och bilderna av självmordsbombare som går in på caféer där en massa civila människor, barn och vuxna, dör. Vi har alla de här bilderna framför oss.

Men är det någon gång som orden våld föder våld är en sanning så är det i Israel–Palestina-konflikten. Våld föder våld, och man kommer aldrig att klara ut att lösa konflikten med våld.

Egentligen är det fullt krig och stater i upplösning när det går till på det här sättet. Då säger vi i dag: Tillbaka till förhandlingsbordet! Det säger alla. Men egentligen är det ingen som har lösningen på det heller. För att lösa den här konflikten fordras det statsmän eller statskvinnor som kan lyfta sig över begångna oförrätter och ta ett nytt avstamp. Utan ett sådant handlingssätt tror jag inte att konflikten någonsin kommer att lösas. Det fordras alltså djärva statsmän och statskvinnor.

Man kan hålla på och försöka att se vem som har gjort värst i den här konflikten, men det leder ingen vart. Man kan säga att Israel är en demokrati och har rätt att försvara sig, och så är det. Men har Israel rätt att ockupera mark? Har Israel rätt att bygga ut bosättningar på ockuperad mark? Nej, enligt folkrätten har man inte det. Och man kan, som jag sade tidigare, fundera över om palestinier har rätt att döda civila genom att mörda sig själva. Nej, naturligtvis inte. Och så kan vi hålla på hur länge som helst, men vi kommer ingen vart.

Det är 4 miljoner flyktingar – de är inne på sin tredje fjärde generation – som lever i flyktingläger. Vi försöker på olika sätt, bl.a. genom UNWRA, att stödja dessa människor så att de ändå får utbildning och bostad. Men det är heller ingen lösning. UNWRA brottas med ekonomiska bekymmer och har inte pengar för att klara ut sin situation.

Båda sidor har alltså begått fel, men det är ingen idé att fortsätta att älta detta.

Tillbaka till förhandlingsbordet – ja, det måste till. FN-resolutionerna ligger där och väntar på att bli förverkligade, både de tidigare, 242 och 338, och den senaste, 1397. Här måste, som har sagts tidigare, USA spela sin roll – inte bara när egenintresset finns där utan även när inte egenintresset finns där. EU måste ta sig samman och föra en politik på det här området. Det finns olika syn, som det gör här i dag också, som ni märker. Men då måste man höja sig över detta för att hitta en handlingsväg. Det måste EU göra, och där måste Sverige vara aktivt. FN har naturligtvis också sin roll att spela.

Man kan bli väldigt pessimistisk i det här, och det är ett pessimistiskt anförande jag håller. Hittar man då inget hopp någonstans? Det enda riktiga hopp som jag kan se är de fredsgrupper som finns och som ändå försöker mötas över gränserna, israeler och palestinier, och bygga upp något annat, ett annat samhälle, något som tidigare generationer så har misslyckats med.

Det finns sådana grupper. Vi hade ett tillfälle bara för några veckor sedan att möta IPCRI, som är ett israeliskt/palestinskt centrum för forskning och för information just mellan israeler och palestinier. Det finns också PCR, som försöker få samtal mellan israeler och palestinier. Det finns 20–30 sådana här organisationer som måste få stöd. Det planeras en stor fredsdemonstration i Betlehem. Var finns massmedierna då? Var finns stödet då? Tänk om vi ändå kunde få se TV-kameror där och rapporter från dessa fredsdemonstrationer och ge dem ekonomiskt stöd. Jag skulle vilja vädja till utrikesministern att höja tonen när det gäller den delen av fredsprocessen.

Anf. 118 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan se att det finns enighet i kammaren om målet. Det finns en enighet kring frustrationen över läget i dag. Sedan finns det en hel del olika uppfattningar om hur vi ska nå målet.

Jag vill börja med att kommentera Yvonne Ruwaidas inlägg. Det räcker inte med bistånd. Det räcker inte med fina ord. Det behövs en politisk lösning, säger Yvonne Ruwaida. Självklart behövs det en politisk lösning. Det är det hela vårt arbete just nu handlar om. Men på vägen till den politiska lösningen är det faktiskt ganska bra om det finns ambulanser, skolor och humanitär hjälp. Därför ska man inte fnysa åt biståndet.

Problemet är att om Sverige kunde garantera en politisk lösning är det självklart att vi redan skulle ha gjort det. Vi kom ganska långt med de förhandlingar som hölls i Sverige, men tyvärr räckte det inte till. I den situation som vi har nu kan vi därför inte tänka bort verkligheten. Enda vägen framåt är nya fredsförhandlingar. Det är bra om vi kan få en internationell konferens, men båda parter måste vilja delta. Annars blir det inget resultat.

Det är bra om vi kan få internationella observatörer eller FN-styrkor, men FN-styrkor måste säkerhetsrådet fatta beslut om, och än så länge finns det ingen enighet. Sverige stöder dock alla tankar på observatörer och internationella monitorer.

Yvonne Ruwaida tar upp USA och undrar om jag verkligen tycker att USA är neutrala och därför bör styra en lösning. Det är självklart att USA inte är neutrala. Det är också självklart att USA inte ska bestämma hur lösningen ser ut. Men det är just för att USA inte är neutrala som de också har en möjlighet att påverka Sharonregeringen att göra eftergifter. Det är därför vi vill sätta press på USA att också agera gentemot den israeliska regeringen.

Till Murad Artin vill jag säga att jag inte håller med om att man på något sätt kan jämställa terrorattacker med frihetskamp. Tyvärr är det ju så att vi här ofta ser extrema grupper på båda sidor där ingen vill ha fred. Här ser vi lite grann av en sorts ömsesidig krigsdans mellan palestinska extremister och israeliska fundamentalister där ingen egentligen vill ha fredsförhandlingar och se till att man får en varaktig fred. Därför måste de krafter som vill ha fred på ömse sidor också samarbeta.

Mats Odell undrade hur vi ser på Arafat och hans möjligheter att stoppa våldet. Självklart borde Arafat göra mer för att stoppa våldet, men det är samtidigt svårare för honom när man skjuter sönder polisbilar, skjuter sönder fångelser och hela tiden utsätter både Arafat och palestinerna för en sådan förödmjukelse.

Låt mig också beröra handelsavtalet med Israel, associationsavtalet. Det är inte acceptabelt att Israel bryter mot det. Israel menar att man kan exportera varor från ockuperade områden med samma tullfrihet som varor producerade i det egentliga Israel. EU menar att bara varor från det egentliga Israel, inte från ockuperade områden, får säljas med tullfrihet.

Här har därför EU också agerat och gått ut och varnat alla importörer i Europa om att de varor som importeras från Israel men som visar sig komma från bosättningar inte omfattas av fördelaktiga tullbestämmelser. Det har också inneburit att importörerna nu är väldigt uppmärksamma på var varorna kommer från. Information har gått ut till alla tullverk, även det svenska. Den israeliska reaktionen har varit stark. Det här är bara ett av många exempel på att Sverige och EU har agerat för att upprätthålla respekten för lag och ordning också när det gäller handelsavtalet med Israel.

Anf. 119 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Utrikesminister Anna Lindh säger att det inte går att lita på USA. Men det går inte heller att tvinga parterna till förhandlingsbordet. Tidigare har man faktiskt tvingat regeringsledare till förhandlingsbordet under en väpnad konflikt. Det går att använda verktyg, ekonomiska och politiska, för att tvinga Israel till förhandlingsbordet. Palestinierna vill förhandla om en politisk lösning. Det är israelerna som inte godtar förhandlingar och faktiskt bromsar. Det här är det enda sättet att sätta stopp för den våldsspiral som pågår och som jag hävdar kommer att fortsätta pågå även om det är lite lugnare i just dessa dagar.

Det går inte att behandla parterna som jämställda. Man kan inte tro att det kommer något positivt av Tenet- eller Mitchellplanen. Där pratar man om vapenvila. Men vad menar man? Är inte ockupation någonting som *inte* är vapenvila? Under det som tidigare kallades fredsprocessen besköts civila palestinier, kvinnor och barn. Jag har beskjutits av en israelisk pansarvagn i det som kallas Område A. Jag, en svensk tjej som heter Ullis och två palestinska tjejer har beskjutits av pansarvagnar och haft strålkastare på oss under det som kallades fredsprocess och vapenvila. Och det var ingen unik företeelse.

Vi har också de odrägliga livsvillkoren, som faktiskt bara försämrades under det som kallades fredsprocessen. Under det som kallades fredsprocessen byggde man ut bosättningar och nya säkerhetsvägar. Man tog palestinsk mark. Man utnyttjade fredsprocessen och hoppet som palestinerna hade om en framtida fred för att ta palestinsk mark. Det är detta det handlar om. Därför måste man gå in. Det här är inte två jämställda parter, och jag tycker inte att det Sverige gör och det EU gör är tillräckligt.

Det är faktiskt så att Israel bryter mot EU:s handelsavtal. I andra fall har vi kunnat häva ett handelsavtal mellan EU och något annat land. Varför gör man inte det i det här fallet? Varför följer man inte den uppmaning som kommer från 15 kristna organisationer i EU? Jag tycker att det är väldigt underligt.

Jag tycker att Sverige därmed sviker. Jag hånar inte att man skickar ambulansvagnar till Gaza och Västbanken. Jag tycker att det är bra, men det är otillräckligt.

Hur blir det egentligen med allt det som Israel har förstört, all palestinsk infrastruktur? Det är så mycket som är förstört att man inte kan se det på en TV-skärm. Jag har nyligen sett med egna ögon hur mycket som är förstört. Palestinierna lever i ruinerna av en civilisation. Den ska byggas upp.

Mycket av det som har förstörts har byggts upp av EU:s biståndsmedel. Kommer EU att kräva tillbaka alla de pengarna av Israel, och hur kommer man att se till att man verkligen får de här pengarna av Israel? Det handlar inte bara om att säga någonting.

Under hela fredsprocessen sade EU att bosättningspolitiken var illegal, men man använde inga verktyg för att få Israel att sluta med bosättningspolitiken. Man använde inte heller några verktyg för att få Israel att upphöra med ockupationen. Det är verktyg som behövs. Det går om man vill.

Anf. 120 BERTIL PERSSON (m):

Fru talman! Den nuvarande våldsspiralen måste brytas.

Grova brott mot mänskliga rättigheter kan aldrig accepteras av världssamfundet. I den konflikt vi debatterar om i dag har de pågått i decennier. De förhandlingslösningar som man vid två tillfällen var så nära känns åter avlägsna. Ändå finns det en bred internationell uppslutning bakom FN:s resolutioner, och man kan i dem skönja hur en lösning kan komma att se ut. Men för att nå dit krävs först ett snabbt eldupphör och därefter en ny dialog mellan parterna. Siktet måste vara inställt på en varaktig, fredlig lösning mellan två länder som har säkra och respekterade gränser.

Världssamfundet kan bidra till att driva fram en lösning som ger regionen möjlighet att utvecklas mot respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och ekonomiskt välstånd. Omvärlden måste vara beredd att stödja dessa strävanden under lång tid efter en fredsuppgörelse. EU kan här bidra med att sätta press på parterna, i all synnerhet om hela unionen talar med en röst.

Efter den nuvarande våldsspiralen torde krigströttheten i regionen underlätta att få i gång fredssamtal. Saudiarabiens initiativ nyligen medför förhoppningsvis att Egypten och Jordanien snart får sällskap i skaran av arabländer som slutit fred med Israel.

Anf. 121 MURAD ARTIN (v):

Fru talman! Jag tror att utrikesminister Anna Lindh inte hörde vad jag sade i början: Terror måste alltid fördömas. Det spelar ingen roll vem som begår terroredåd och vilket syfte de har. Det är vi väl överens om?

Jag fick heller inte svar på min fråga om vad utrikesministern anser: Är det här en väpnad konflikt eller ett regelrätt krig? Vilken rubricering vill utrikesministern ge denna konflikt?

Utrikesministern säger att det är bra att vi ska ha en internationell konferens för fredsprocessen. Då undrar jag: Vill Sverige jobba för det i EU? Sverige skulle kunna vara aktivt i det sammanhanget och avisera en internationell konferens för fred i Mellanöstern.

Det är viktigt att vi också på allvar diskuterar riktade sanktioner, t.ex. konsumentbojkott av Israel så länge dess regering fortsätter sin folkrättsvidriga ockupation och så länge förtrycket av de ockuperade palesti-

nierna fortsätter. Det skulle också vara bra om man genomförde det förslag som har kommit från frivilligorganisationer om frysning av handelsförbindelserna när det gäller associationsavtalet mellan EU och Israel. Jag tycker att detta är ett konkret förslag som man skulle kunna jobba med och sätta press på Israel.

Anf. 122 MATS ODELL (kd):

Fru talman! I dag har man här i kammaren igen diskuterat USA:s roll i Mellanöstern. Det är självklart att man gör det. Jag uppskattar den analys som utrikesministern har gett. Inget land gör allting rätt – självklart inte – men någon gång måste det ändå sägas att utan USA:s stöd från 1948 och framåt hade staten Israel knappast existerat.

Flera har talat om opinionen i regionen. Den är naturligtvis inte enhetlig, men som Karl-Göran Biörsmark framhöll ser vi nu positiva tecken. Stora demonstrationer äger rum, och en allt större del av befolkningen vill se en fredsprocess. Vi har också märkt vissa försiktiga öppningar från ledarhåll, t.ex. den israeliska planen för reträtt från palestinska områden som nyligen har presenterats. Det finns också tecken på att flera arabländer kan vara beredda att erkänna Israels existensberättigande.

Men, fru talman, det här är också ett propagandakrig. Det går knappt en enda debatt utan att man talar om ambulanser. Jag har en fråga till utrikesministern. Det talas alltid om Röda halvmånens ambulanser som förstörs. Jag skulle vilja veta om UD har samma uppgifter som jag har fått, nämligen att också Röda Davidssköldens ambulanser har förstörts. Under de senaste 17 månaderna har 74 av Röda Davidssköldens ambulanser förstörts: elva intensivvårdsambulanser, 61 standardambulanser, en Land Rover-jeep och en blodtransportbil. En blodtransportbil och en standardambulans har stulits, det har varit beskjutningar osv. Stämmer detta, eller är det bara tillfälligheter som gör att man i detta propagandakrig alltid talar enbart om Röda halvmånens ambulanser?

Anf. 123 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Att det pågår ett stort propaganda krig kan vi vara överens om. Det finns hatpropaganda från båda sidor. Israelerna skyller väldigt mycket på medierna, och de skäller på svenska medier också. Jag kan konstatera att den israeliska propagandan är minst lika ensidig.

Det finns ändå en del hoppfulla tecken. Vi har talat om den växande freds rörelsen. Det finns också soldater som vägrar att tjänstgöra på ockuperade områden. De fredsaktivister som var här den 8 mars lämnade uppgiften att det var ungefär 1 300 officerare, reservofficerare, soldater och värnpliktiga som vägrar tjänstgöra där. Det är mycket strongly gjort med tanke på att man blir åtalad och bestraffad, och hela ens karriär är förstörd om man gör det. Jag tycker att det är starkt. Det är en positiv sak.

FN:s resolution om en palestinsk stat är också en stor framgång, det saudiarabiska initiativet likaså. Det innebär att man skulle erkänna Israel, egentligen i enlighet med de krav som finns i FN-resolutionerna. Då skulle det hot som Israel har levat med under alla dessa år undanröjas. Det skulle kunna vara en väg till en lösning. Vi hoppas, för hoppet är det sista som överger en. Vi hoppas att det ska bli så. Men vi ska inte hoppas

passivt. Vi ska agera. Sverige bör agera: stötta det civila samhället, stötta freds rörelsen och trycka på EU.

Till sist vill jag ställa en fråga till Anna Lindh. Om det skulle misslyckas, är Anna Lindh då beredd att pröva det förslag som har kommit från de kristna rörelserna om en frysning av hela handelsavtalet med Israel?

Anf. 124 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Vi är rörande eniga om att det är nya förhandlingar som ska till. Men det är egentligen väldigt lite av konkreta och konstruktiva förslag till hur man ska nå dit. Det beror väl på att man har försökt med olika lösningar och fått bakslag.

Det är också oroande att det är extremister som sätter dagordningen. Det är de som på något sätt bestämmer. Arafat har inte kontroll och auktoritet bland alla sina palestinier, lika lite som Sharon har det på sin sida. Som vi hörde här är det officerare och soldater som vägrar att lyda order på ockuperad mark.

Yvonne Ruwaida ger målande bilder av hur israeler gör gräsliga saker – självupplevda sådana. Men det finns ju israeler som med samma glöd, samma indignation och samma frustration beskriver hur deras släktingar har blivit dödade vid självmordsattentat i kaféer, i bussköer och på andra håll. Så kan man hålla på. Och som jag sade i mitt tidigare inlägg leder det egentligen ingen vart, utan man måste göra ett nytt avstamp.

Jag är orolig för att Sharon och Arafat har målat in sig i ett hörn. Jag vet inte vem som ska lyckas ta dem ur denna situation. Möjligtvis reser sig folket och säger att man måste ha ett annat ledarskap, att man måste ha andra personer som sätter sig ned vid förhandlingsbordet i stället för dem som är förbrukade.

Anf. 125 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan instämma i att det inte är två jämbördiga parter. Israel är en starkare part, och Israel har, som jag sade, huvudansvar för den nuvarande krisen.

Murad Artin, därför ser vi inte heller detta som ett krig mellan två jämbördiga parter. Detta är i stället fråga om en ockupation.

Yvonne Ruwaida säger att det inte är ord och bistånd som behövs utan verktyg och instrument. Men hon säger samtidigt inte vilka verktyg och vilka instrument det är som ska ge oss freden. Jag skulle vilja vädja till Yvonne Ruwaida att hon inte så där lättsinnigt ska slå bort Tenet- och Mitchell-rapporten, därför att de är stegen på vägen, de är just instrumenten och verktygen som man har en internationell överenskommelse om i dag.

Jag tycker också att det är viktigt att påminna om vilken stor vikt det svenska biståndet har, inte bara för att man går in akut just nu med humanitärt bistånd t.ex. när det gäller att ersätta ambulanserna. Och jag vill säga till Mats Odell att vi inte har några uppgifter om att man skulle ha haft en direkt förstörelse av israeliska ambulanser. Jag kan inte utesluta att det kan ha hänt någon gång. Men vi har inte alls de uppgifter som Mats Odell har.

Men biståndet handlar inte bara om att gå in och hjälpa till med ambulanser och med hjälp akut humanitärt. Framför allt handlar det svenska

biståndet om att politiskt långsiktigt arbeta för att vi ska få en demokratisk fredlig palestinsk stat, att ge känslan bland det palestinska folket att fred lönar sig, att bygga alla de institutioner som behövs i en stat, allt från att förbättra rättsväsende och annat, där man definitivt behöver förbättringar eftersom det inte alls är bra i dag, till att bygga upp elförsörjning, vattenrening och allt som behövs i en framtida palestinsk stat.

Jag tror att det viktigaste som vi kan göra i dag – förutom att vi fortsätter med det politiska och diplomatiska agerandet från Sverige och EU och verkar för att få tillbaka parterna till förhandlingsbordet, att i steg ett få ett omedelbart stopp på våldet, i steg två få fredsförhandlingar och i steg tre att genomföra målet med två stater sida vid sida – är just att stödja freds rörelsen på båda sidor.

Det är ett av skälen till att jag inte tror på handelsbojkott och stora sanktioner mot Israel. Jag tror att det får helt motsatt effekt. Vi behöver i dag en israelisk folkopinion som ställer upp på freden och på freds förhandlingar och vill avsluta våldspolitiken. Vi kan se att Sharon i dag brottas med ett sviktande opinionsstöd. Allt fler människor ser att de har fått en ökad osäkerhet och mer våld i stället för motsatsen som han lovade. I det läget är det också viktigt att israelerna upplever att de har omvärldens stöd för freds förhandlingar. Jag tror att en handelsbojkott eller riktade sanktioner omfattande ekonomiska sanktioner i ett sådant läge skulle slå undan marken för freds rörelsen på den israeliska sidan, och därför vill jag bestämt avråda från den typen av krav.

Däremot tycker jag att det är väldigt viktigt att Israel ska följa sin del av associationsavtalet och omedelbart upphöra att exportera varor från ockuperade områden. Därför ska vi fortsätta med aktionen mot det agerandet.

Anf. 126 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag vill ha fred. Jag vill ha säkerhet för alla palestinier och alla israeler. Detta kan bara uppnås genom att ockupationen och annekteringen av östra Jerusalem avslutas och genom att man löser frågan om de palestinska flyktingarna.

Jag har nämnt flera verktyg. Man kan använda både ekonomiska och politiska sanktioner. Jag tror inte själv på totala bojkotter. Men jag tror på delvisa bojkotter, t.ex. den som EU väldigt snabbt kunde göra gentemot Zimbabwe. Jag tror att Sverige kan ta initiativ för att anordna en FN-konferens där man ska se till att implementera alla FN-konventioner.

Detta är någonting som man faktiskt kan försöka få Israel att delta i. Att bara sitta och vänta på att Israel ska ha lust att delta i en konferens för att diskutera en politisk lösning är att ge upp och att inte försöka.

Sverige skulle kunna stärka den svagare parten, palestinierna, genom att gå ut och säga att man erkänner den palestinska staten enligt FN-konventionerna och genom att t.ex. tillåta palestinierna att ha en ambasadrepresentant i Sverige och inte bara ett generalkonsulat. Det finns många politiska vägar.

Utrikesministern anser att jag inte ska ge upp när det gäller Tenet och Mitchell. Jag stod här flera år innan intifadan bröt ut och varnade för att en intifada skulle bryta ut. Då lyssnade ingen. Jag anser att Tenet och Mitchell bara är ett tidsfördriv som ger israelerna tid att bygga ut fler bosättningar och fler säkerhetsvägar och broar, och det gör man just nu

och har gjort det även under de senaste månaderna i rasande takt. Det handlar om att ta palestinsk mark, och då skapar man ingen fred, eftersom freden bygger på att ockupationen ska avslutas.

Anf. 127 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi kommer aktivt att arbeta för en FN-konferens samma dag som vi tror att en sådan verkligen kan ge resultat i fredsförhandlingarna. Vi kommer att erkänna en palestinsk stat när palestinierna själva säger att det är tid och dags för det internationella samfundet att erkänna en palestinsk stat.

På vägen dit tror jag att en av de stora och viktiga insatserna som vi kan få är från alla de organisationer som engagerar sig i Mellanöstern. Vi har hört att det finns ett väldigt stort engagemang i kammaren. Vi vet att det finns många svenska organisationer som har ett mycket stort engagemang, inte bara ekonomiskt utan också genom människa-till-människa-utbyte, genom att delta och finnas med på de palestinska områdena, delta i utbyte med israeliska ungdomar, lära känna människor och hjälpa dem i den akuta och svåra vardagen som de nu har. De kan göra en väldigt stor insats, inte bara humanitärt. De kan också fortsätta att predika fredens budskap och därigenom fortsätta att få både israeler och palestinier att faktiskt vilja ha en fredlig lösning och därmed underlätta för två stater som kan leva i fred sida vid sida.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § (forts. från 9 §) Ändrade regler om annonser i TV-sändningar
(forts. KU 16)

Anf. 128 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Det här betänkandet handlar om en proposition där regeringen säger att dess förslag syftar till att minska de störningar som reklamavbrott i kommersiell TV innebär för publiken. Jag tycker att själva upplägget av syftet är rent hyckleri.

Utskottet har i sig valt att hålla med om att nuvarande regler inte tillgodoser ett skydd för publiken. Men utskottet trycker i betänkandet mer på att det är andra länders lagstiftning som verkar konkurrenshämmande för Sverige och att det är därför som utskottet går med på propositionen. Jag tycker att det är en klar glidning mellan propositionen och utskottets ställningstagande.

Från Miljöpartiets sida anser vi att omsorgen om publikens möjligheter att följa TV-program så ostört som möjligt fortfarande ska utgöra ledstjärnan i lagstiftningen, precis som den gjorde i proposition 1990/91:149. I dag finns inte fastställda kriterier för vad som är ett program och att det utnyttjas för att sända information i form av ett annat program, som man gör i t.ex. TV 4 när man kör Ally McBeal, tycker vi inte är ett tillräckligt skäl för att ändra reglerna så att vi i stället kan få två reklamavbrott under det programmet. I stället tycker vi att regeringen borde definiera vad som är ett program, om man har en öppen inställning

för att komma åt detta, som man säger att man har, och man vill skydda konsumenten.

Ja, fru talman, det finns mycket som är tillåtet i andra länder som inte vi vill ska bli tillåtet i Sverige. Att företag som sänder från Sverige får en konkurrensnackdel – som tas upp i betänkandet – om de inte får göra reklamavbrott tycker vi är ett ihåligt argument. Konkurrensnackdelen kvarstår ju i och med att det fortfarande enligt svensk lagstiftning ska vara förbjudet att sända reklam riktad till barn under 12 år. Sådan reklam får man sända från Storbritannien. Det gör MTG dagligen. Ska man vara konsekvent skulle regeringen också föreslå att man tog bort den regeln. Vi tycker att det här är ett ihåligt argument.

När det gäller regeringens förslag att ändra i radio- och TV-lagen så att det under vissa förutsättningar blir tillåtet att avbryta TV-program med annonser uppskattar vi att regeringen anger någon ambition att försöka begränsa avbrotten, de som regeringen nu öppnar för ska bli tillåtna. Men Miljöpartiet tror att det blir svårt att avgöra vad ”vissa förutsättningar” är. Här sägs att det ska ske med hänsyn till naturliga pauser, programmets sändningstid och karaktär och att varken programmets integritet och värde eller rättighetshavarens rättigheter ska kränkas.

Miljöpartiet menar, precis som Länsrätten i Stockholms län, att det hade varit önskvärt med en definition av i vilka avseenden annonsavbrotten skulle kunna vara kränkande. Hur ska annars TV-bolaget kunna inhämta rättighetshavarens tillstånd före en kränkning?

Regeringen anser att det är viktigt att i möjligaste mån undvika störande ingrepp i film. Alltså precis det som man öppnar för. Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, KLYS, menar tillsammans med Oberoende Filmars Förbund, Föreningen Sveriges Filmproducenter och Sveriges Regissörer att det här förslaget till lagändring kommer att innebära omfattande ingrepp i filmer. De föreslår att en etisk nämnd kopplas till Granskningsnämnden.

Men som Miljöpartiet utläser förslaget till lagändring kommer en långfilm som är 160 minuter lång att kunna drabbas av fyra reklamavbrott. För oss innebär det ett avsevärt större brott, en olägenhet och ett ingrepp i det konstnärliga skapandet, än t.ex. de längre nyhetsinslag i mitten av filmer som TV 4 brukar ha i dag. Därför anser vi att det är lättare att leva med dagens otydlighet än att släppa loss för reklamavbrott och kommande otaliga tvister om vad som är ”vissa förutsättningar” och kränkande.

Dessutom, fru talman, är vi mycket oroade av att den föreslagna EU-anpassningen öppnar vägen för nästa steg, att tillåta reklam riktad till barn under 12 år, eftersom det svenska förbudet, som jag sade tidigare, också medför konkurrensnedvridning för företag som sänder från andra länder, och det antalet ökar ju som bekant.

Med det yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 1.

Anf. 129 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Betänkandet som vi nu behandlar har att göra med de regler som vi i Sverige har satt upp för reklamfinansierad markbunden television. Det är riktigt som Lars Hjertén sade i sitt inlägg att det i dagarna är exakt tio år sedan som vi för första gången tillät reklamfinansierad television i Sverige. Det hade föregåtts av flera stora och mogna

överväganden, både av Ingvar Carlssons socialdemokratiska regering och den borgerliga regeringen under Carl Bildt. Sverige kände sig helt enkelt moget att ”släppa till” reklamfinansierad television.

Det var en födslovånda som var ganska svår, därför att det fanns många inom det politiska partiväsendet, inom kulturetablissemangen och på många andra håll, t.ex. i dagspressen, som inte tyckte att televisionen skulle bäras upp av reklamintäkter. Det skulle t.o.m. kunna försvåra för det tryckta ordet, hette det.

Nu har vi ett decenniums erfarenheter av reklam i television. Vi kan dra vissa slutsatser, och vi har fått många erfarenheter. En slutsats som man omedelbart kan dra är att ingen längre ens i denna kammare argumenterar för att vi ska sätta stopp för reklamfinansierad markbunden television. Tvärtom önskar vi att den reklamfinansierade televisionen går samman med *public service* och bygger ut den digitala televisionen, så att alla svenska hem kan få digital television med interaktivitet och många fler tjänster hemma i vardagsrummet. Då behövs också sådana stationer som finansieras av reklam.

Det har funnits en tid då reklamen har ansetts som kommersiell och av olika skäl mindre önskvärd. Jag har aldrig tillhört dem som tyckt det. Jag tycker att man i stället ska ha regler för reklam eftersom reklam och annonsering är en viktig del av att kommunicera budskap för varor och tjänster. Men det ska finnas regler. Alla demokratiska, öppna samhällen har sådana regler. De kan skilja sig från land till land, men vi i Sverige försöker närma oss de europeiska värderingarna, där Storbritannien, med *public service-TV* och -radio, BBC, har varit föregångsland i alla avseenden, inte bara för oss i Sverige utan faktiskt för de flesta andra länder i Europa.

När vi nu går till kammaren med ett betänkande som ger stöd för en proposition, är det för att möjliggöra för den nuvarande innehavaren av koncessionen, dvs. TV 4, att någorlunda anpassa sina reklamregler till ett europeiskt snitt. Dessutom vill utskottet på en punkt gå lite längre än vad regeringen önskar. Vi menar att det finns tillfällen – t.ex. när slutspelsmatcher, idrottsevenemang eller andra stora evenemang sänds, där utsatta tider överskrids – då det ska vara möjligt att på ett naturligt sätt i pauser bryta in med reklam i stället för att göra det konstlat och skapa ”informationsspärrarna” som Ewa Larsson talade om.

Det vi nu diskuterar är egentligen en liten, men dock viktig, anpassning för den svenska markbundna reklamfinansierade televisionen, så att man får ett bättre konkurrensläge gentemot de alltfler satellitbundna televisionskanalerna som också finns i merparten av de svenska hemmen.

Därutöver har regeringen annonserat ett par viktiga utredningssteg. Det är utredningar som dels är igångsatta med utredningsmän, dels komma ska för att se över regelsystemet. Därför ska man vara lite försiktig just nu eftersom de utredningarna berör mycket viktiga saker om radio- och TV-lagen och yttrandefrihetsgrundlagen. Debatten om de utredningarna ska inte tas just nu.

Får jag kort säga följande till Ewa Larsson. Hon tycker att det är bättre att göra konstlade informationspauser än att låta reklam komma in i TV. Jag är inte så säker på det. Det är precis den sortens demonstrationspolitik som TV 3, Kanal 5 och många andra kanaler tar till sig och gör bruk av för att demonstrera mot den svenska lagstiftningen. Lite

grann känner jag att TV 4 också gör det. Det är onödigt och meningslöst. TV 4 är en mycket viktig spelpartner för *public service* för att utveckla digital-TV.

Anf. 130 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Nu föreslås riksdagen anpassa sig utifrån TV 4:s demonstrationspolitik. Den kan då betraktas som lyckad.

Det var ingen fråga. Det var ett påstående.

Miljöpartiet var inte med i riksdagen för tio år sedan när lagstiftningen ändrades. Jag läste upp vad som stod i propositionen, nämligen att man anser omsorgen om publikens möjligheter att följa TV-program så ostört som möjligt fortfarande ska utgöra ledstjärnan i lagstiftningen.

Delar Kenth Högström åsikten tio år senare om ledstjärnan? Hur tror Kenth Högström att begreppet "vissa förutsättningar" ska kunna definieras? Vad är det för material som ges till Granskningsnämnden att hantera? Hur ska "vissa förutsättningar" hanteras? Kan jag få en kommentar?

Jag är allvarligt oroad över ingreppen i film, precis som regeringen är i propositionen och alla organisationer och fackliga företrädare som biträder dem som gör film är för att det konstnärliga ska störas eller kränkas. Hur ser Kenth Högström på den saken?

Är Kenth Högström lika oroad som Miljöpartiet är för att det här är ett steg in i att tillåta reklam för barn under tolv år? Det medför ju också konkurrenssnedvridning.

Anf. 131 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Den första frågan Ewa Larsson ställde till mig gällde huruvida den gamla ledstjärnan, som också nu är ledstjärna i propositionen, ska gälla, nämligen att det ska finnas skydd för konsumenten, tittaren, mot alltför mycken reklam och alltför stora avbrott. Ja, visst är det så. Det är därför vi har regler. Annars skulle det vara fritt, precis som i Amerika. Där sätts reklamen in precis när som helst. De som har tittat på amerikansk TV vet att man tröttnar efter ett par minuter och sedan lämnar TV-tittandet. Det är för att skydda konsumenten, TV-tittaren, det konstnärliga innehållet och den seriösa journalistiken som det finns regler.

Jag anser dock inte att de reglerna är sämre än de regler som antogs för tio år sedan. Det är mer fråga om en anpassning till dagens situation där det finns betydligt fler sändande stationer.

Ewa Larssons andra fråga gällde begreppet "vissa förutsättningar". Jag har sett att ni har det som ett portalbegrepp i er reservation. Jag går tillbaka till källan och funderar över var detta står i lagtexten. Det är naturligtvis ingenstans. Ni har läst en mening mitt i propositionen, där man använder sig av begreppet "vissa förutsättningar", men i lagtexten, den som ska styra Radio- och TV-verkets regeltolkning, finns inte något sådant begrepp. Där är mycket koncist och klart redogjort för vilka program det handlar om. Jag har faktiskt lite funderingar över ert sätt att reservera er.

Jag kan också vara orolig över att barn under tolv år ska bli måltavla för reklam. Men det är de redan via satellit-TV. Tyvärr. Jag tycker inte om det, men jag menar också att föräldrar måste ta ett ansvar.

Anf. 132 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Det sistnämnda om att föräldrar ska ta ansvar tolkar jag som en öppning från Socialdemokraternas sida att gå vidare och minska konkurrensnedvridningen genom att öppna upp för reklam riktad till barn under tolv år. Jag kanske kan få en kommentar.

Sedan var det begreppet ”vissa förutsättningar”. Det förslag till beslut som riksdagen ska ta ställning till lyder enligt följande: Reglerna i radio- och TV-lagen ändras så att det under vissa förutsättningar blir tillåtet att avbryta TV-program med annonser. Det är det vi ska besluta om. Jag förstår inte hur Kenth Högström kan vara fundersam kring det.

Anf. 133 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Jag ber Ewa Larsson läsa igenom propositionen och betänkandet. Det hon tar upp är en sammanfattande text i en ruta, där man i stället för att ta med alla dessa förutsättningar skriver ”vissa förutsättningar”. Man måste läsa lagtexten. Där framgår det klart vad som avses. Man behöver inte sväva i något som helst tvivelsmål på den punkten. Jag kan hjälpa Ewa Larsson att läsa detta sedan, så reder vi ut detta.

Jag är inte en anhängare av att öppna upp för målinriktad reklam för barn – inte heller vår minister Marita Ulvskog. Hon har gång efter annan i den europeiska gemenskapen slagits för att hålla den delen av familjelivet fri från reklam därför att barn är oskyddade och – menar många – mer lättmanipulerade av reklambudskap.

Det finns däremot de i Europa som inte tycker så, som har en helt annan syn och som dessutom tycker att det är en helt orimlig ståndpunkt som Sverige har. Men så länge vi har en bred majoritet i den här kammaren för att reklam riktad mot barn inte ska vara tillåtet menar jag att det inte heller finns någon anledning att tro att vare sig den här regeringen eller någon annan regering inom överskådlig tid kommer att låta våra markbundna kanaler tillverka sådan reklam. Den oron tror jag är helt obefogad, i alla fall på grundval av den här propositionen.

Marita Ulvskog har dessutom inför kammaren, inför interpellanter och frågeställare här i talarstolen gång efter annan redogjort för den svenska ståndpunkten.

Däremot måste jag säga att Miljöpartiet också måste ta en diskussion med alla dem som tillåter att satellitkanalerna står på hela dagarna i hemmen. Vi måste föra en dialog i det svenska samhället om vad reklamen är till för. Den har alltså avigsidor. Den träffar ibland barn och andra väldigt hårt. Dessutom, fru talman, är jag betydligt mer rädd för det överdrivna actionvåldet än för reklamen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU22
IT- och integritetsfrågor.

*IT- och
integritetsfrågor*

Anf. 134 INGER RENÉ (m):

Fru talman! KU22 är ett motionsbetänkande, där 16 motioner från allmänna motionstiden behandlas. Alla är viktiga, och de flesta är gamla bekanta.

Det som är nytt i betänkandet är att riksdagen efter tre år av påpekanden från KU och påtryckningar från ett enigt utskott äntligen tillsatt en särskild utredare med uppgift att se över personuppgiftslagen. Där behöver jag inte reservera mig.

Nästa fråga som jag vill ta upp gäller ett moderat krav på en omfattande analys av grunderna för integritetsskyddets framtida utformning. Vi tror att det är nödvändigt med en allmän teknikberoende integritetslagstiftning. Det har regeringen nu också börjat tro och aviserar en till sättning av en sådan utredning. Där behöver jag inte heller reservera mig längre, utan jag väntar på denna utredning.

Vi är inte samstämmiga i samtliga delar i utskottet. Som tidigare menar vi moderater att man kan ifrågasätta – det gör i och för sig inte bara vi moderater utan också t.ex. Lagrådet – om personuppgiftslagen står i överensstämmelse med dataskyddsdirektivet vad gäller offentlighetsprincipen. Där begär vi en utredning, och det gör vi i reservation nr 1, som jag yrkar bifall till.

Till slut är det fråga om SPAR, statens personadressregister. Vi menar att tillämpningen av offentlighetsprincipen inte bör utgöra en grund för försäljning av personuppgifter, eller för statens försäljning av personuppgifter, som det här är fråga om. Vi menar därför att SPAR bör avvecklas.

Jag står naturligtvis bakom också den reservationen, men jag yrkar alltså bifall bara till reservation nr 1.

Anf. 135 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Precis som Inger René får jag bekräfta att det här är favoriter i repris, t.ex. personuppgiftslagen. Centerpartiet har yrkat att den ska upphöra, men i detta betänkande får vi besked om att en särskild utredare är tillsatt. Vi accepterar detta och kommer inte att yrka på vårt förslag till avslag.

Vi väntar också på förslag om en ny integritetslagstiftning, som vi tidigare har yrkat på.

I betänkandet har Centerpartiet en reservation vad gäller upphävandet av lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor. Jag kommer inte nu att yrka bifall till den reservationen, utan jag återkommer i samband med ett betänkande senare under våren som handlar om yttrandefrihetsgrundlagen och Internet. Jag nöjer mig med detta.

Anf. 136 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Det har nu gjorts flera hundra anmälningar om brott mot personuppgiftslagen, och det börjar växa fram en praxis. Datainspektion-

en har gjort en tolkning av vad journalistik är, och det är en tolkning som i princip innebär att det fria ordet på nätet blir förbehållet journalister som skriver för etablerade medier, som har som sitt enda syfte att verka just som medier. Det visar sig nämligen att vad som är journalistik och vad som inte är det, vad som är sakliga debattinlägg och vad som inte är det, eller som på något annat sätt är tillräckligt lämpliga för att uttalas på nätet är helt upp till Datainspektionens godtycke.

Sedan januari förra året har PUL mjukats upp, och nu är det tillåtet att publicera harmlösa personuppgifter på nätet. Ringa brott ska inte heller bestraffas. Personuppgifter får också spridas till tredje land som har en adekvat nivå till skydd för personuppgifter. Det är i och för sig bra, men det kan vara en mycket inadekvat reglering, eftersom nätet numera är globalt och kan nås från hela världen.

Folkpartiet liberalerna har ställt sig bakom de förändringar som har föreslagits av regeringen, men vi anser att detta bara är ett litet första steg till en övergång till ett mer modernt regelverk.

Vi tycker också att det är mycket viktigt att regeringen nu ser till att ändra direktiven så att det inte blir några tveksamheter när det gäller direktivens förenlighet med vår svenska offentlighetsprincip. Här vill jag redan nu markera att jag stöder reservation nr 1.

Det är uppenbart att Sveriges personuppgiftslag är betydligt skarpare än vad de nuvarande EU-direktiven föreskriver. Det har Folkpartiet framhållit sedan lagens tillkomst. Sverige gör en alldeles för strikt tolkning av EU:s datadirektiv.

Nu är det väldigt viktigt att regeringen skyndsamt gör den här utlovade översynen av personuppgiftslagen, för att bl.a. se om lagen har fått en mer långtgående begränsning än vad som anges i direktiven. Vi har nu fått löfte om det igen.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 137 BARBRO HIETALA NORDLUND (s):

Fru talman! Här går det undan på talarlistan – vi ska försöka hinna bli klara före voteringen kl. 17.

Det är bra att vi i årets betänkande har besked om att regeringen har tillsatt en särskild utredare, vars uppgift och direktiv motsvarar just det som ett enigt KU och även riksdagen tidigare har ställt sig bakom. Det är alltså att analysera möjligheterna att ändra personuppgiftslagen i syfte att åstadkomma ett regelverk inom EG-direktivet som tar sikte på missbruk av personuppgifter.

Regeringen fortsätter arbetet inom EU för att väcka intresse och få stöd för en revidering av direktivet, i enlighet med de uttalanden som utskottet har framfört tidigare.

Det är också bra att utredaren får stor frihet att ta upp andra frågor inom personuppgiftslagen som kan behöva övervägas.

Utredaren ska också fortlöpande samråda med en arbetsgrupp med företrädare för riksdagspartierna. Det är bra.

Det finns tre reservationer i betänkandet, fru talman. Moderaterna och Folkpartiet håller liv i sitt gamla ifrågasättande av dataskyddsdirektivets förenlighet med vår svenska offentlighetsprincip. Om det förhållandet har vi ordat mycket här i kammaren genom åren. Utskottet gör i dag

samma tolkning som regeringen har gjort tidigare, dvs. att direktivets förklaringsats 72 är förenlig med offentlighetsprincipen.

I EU-sammanhang är den svenska hållningen och offentlighetsprincipens starka ställning i vår konstitution väl kända. Under de år som nu har gått har det aldrig kommit någon signal eller reaktion om ifrågasättande av den saken från EU-håll.

Centerpartiet kräver i sin reservation att lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor ska upphävas. Lagen om ansvarig utgivare för elektroniska anslagstavlor är ett hot mot yttrandefriheten, menar Centerpartiet.

Utskottet menar att det finns ett behov av och skäl för en reglering, för visst finns det gränsdragningsproblem, och visst kräver den nya tekniken att lagstiftningen hålls uppdaterad.

Det är sant, som Åsa Torstensson säger, att frågor om yttrandefriheten, nätet, elektroniken, medierna liksom PUL kommer att ses över och beredas i olika sammanhang, och i det betänkande som KU bereder nu, *Yttrandefrihetsgrundlagen och Internet*, återkommer givetvis den här debatten.

Centerpartiet har krav på att lagar ska upphävas. Vare sig det gäller lagen om elektroniska anslagstavlor eller personuppgiftslagen så leder det inte till något klarläggande utan tvärtom. Vi kommer då dessutom att leva i ett laglöst land.

Fru talman! Betänkandets tredje reservation gäller Moderaternas kända krav på avveckling av statens personadressregister, SPAR. Den frågan har behandlats många gånger här i kammaren. Utskottets argument för registret är också väl redovisade i betänkandet, och jag hänvisar till det.

Med det anförda, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkande KU22 och därmed också avslag på reservationerna.

Anf. 138 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Vi har faktiskt varit så kvicka att vi hinner med en förtydligande fråga. Jag skulle vilja ställa en fråga till Barbro Hietala Nordlund.

Vi har själva skrivit i vårt betänkande att personuppgifter ska samlas in för särskilda uttryckligt angivna och berättigade ändamål samt att senare behandling inte får ske på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Vidare har vi sagt att personuppgifterna ska vara adekvata och relevanta och att de inte får omfatta mer än vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål för vilka de har samlats in och för vilka de senare behandlas.

När man samlar in personuppgifter om t.ex. Barbro Hietala Nordlund har det inte handlat om uttryckligen angivna och berättigade ändamål. Man har inte heller använt de här uppgifterna till de ändamål för vilka de har samlats in. Kan det då verkligen finnas skäl att upprätthålla detta statens personadressregister som innebär att staten tjänar pengar på sina medborgares integritet?

Anf. 139 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Fru talman! Vi svarar, liksom regeringen, ja på den frågan.

Enligt artikel 7 i dataskyddsdirektivet är det tillåtet om det är nödvändigt med en behandling för att man ska kunna utföra en uppgift av allmänt intresse. Likaså har vi i SPAR-lagen tillgodosett artikel 14 genom bestämmelsen om att en registrerad genom att göra en framställan kan slippa bli föremål för den här urvalsdragningen. Så det finns inga konflikter i relation till dataskyddsdirektivet och den svenska lagstiftningen vad gäller SPAR.

Anf. 140 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Nej, det är alldeles självklart att man ska upprätthålla artikel 14. Den finns i EU:s dataskyddsdirektiv, och självklart ska vi upprätthålla den. Men frågan är hur staten ser på sina medborgare och på sina medborgares integritet.

Är det verkligen rimligt att staten samlar in uppgifter, som man inte har gjort för att de ska användas i ett register – man har gjort det av helt andra skäl? Sedan buntar man ihop de här uppgifterna och säljer dem till hugade spekulanter.

Det är riktigt att staten anser att detta är ett berättigat ändamål. Vi moderater tycker inte att det är ett berättigat ändamål och kan ur integritetssynpunkt inte försvara detta förhållningssätt från en stats sida. Jag får väl också tillägga att Sverige är den enda europeiska stat – jag vet inte hur det ser ut utanför Europa – som samlar in uppgifter om sina medborgare på detta sätt. Sedan gör man en förtjänst på detta register som man då har fått fram på ett sätt som egentligen inte, enligt dataskyddsdirektiven, var riktigt.

Anf. 141 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Fru talman! Det är inte så att alla uppgifter kan lämnas ut. När det gäller känsliga personuppgifter är det mycket stränga regler. Det finns grundläggande krav på den som behandlar personuppgifter om att personuppgifter som har samlats in för ett bestämt ändamål inte får behandlas för något annat ändamål som anses oförenligt med det ursprungliga.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då dagens votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

14 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 20 mars

UU8 Mänskliga rättigheter m.m. länder, områden, enskilda folkgrupper och vissa FN- frågor

Punkt 2 (Bistånd och mänskliga rättigheter)

1. utskottet

2. res. 1 (m, c)

3. res. 2 (kd, fp)

Förberedande votering:

83 för res. 1

51 för res. 2

164 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

164 för utskottet

84 för res. 1

50 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 38 v, 13 mp

För res. 1: 67 m, 16 c, 1 -

Avstod: 37 kd, 12 fp, 1 -

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 5 (Diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning)

1. utskottet

2. res. 4 (v, c, fp, mp)

Votering:

218 för utskottet

79 för res. 4

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 37 kd, 1 -

För res. 4: 38 v, 15 c, 13 mp, 12 fp, 1 -

Avstod: 1 c

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 7 (Prenatal könsdiskriminering)

1. utskottet
2. res. 6 (v, kd, c)

Votering:

201 för utskottet

97 för res. 6

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 7 mp, 12 fp, 2 -

För res. 6: 38 v, 37 kd, 16 c, 6 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Lotta N Hedström (mp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markrats ha röstat ja.

Punkt 22 (Massakrer på assyrier/syrianer och kaldéer)

1. utskottet
2. res. 10 (v, kd, mp)

Votering:

209 för utskottet

89 för res. 10

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 67 m, 16 c, 12 fp, 2 -

För res. 10: 1 s, 38 v, 37 kd, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 30 (Sanktionerna mot Irak)

1. utskottet
2. res. 11 (v)

Votering:

244 för utskottet

51 för res. 11

3 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 66 m, 37 kd, 16 c, 12 fp, 2 -

För res. 11: 38 v, 13 mp

Avstod: 2 s, 1 m

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 39 (Det officiella utbytet med Taiwan)

1. utskottet
2. res. 14 (m, kd, c, fp)

Votering:

162 för utskottet

134 för res. 14

2 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 38 v, 11 mp

För res. 14: 67 m, 37 kd, 16 c, 12 fp, 2 -

Avstod: 2 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 74 (FN:s reformering)

1. utskottet

2. res. 18 (mp)

Votering:

285 för utskottet

13 för res. 18

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 38 v, 37 kd, 16 c, 12 fp, 2 -

För res. 18: 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 77 (Interneringsläger under andra världskriget)

1. utskottet

2. res. 19 (v)

Votering:

257 för utskottet

38 för res. 19

1 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 66 m, 37 kd, 16 c, 11 mp, 12 fp, 2 -

För res. 19: 38 v

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 18 s, 15 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 4 mp, 4 fp

Kerstin-Maria Stalin (mp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU14 Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar

Punkt 2 (Avfallsförbränning)

1. utskottet

2. res. 1 (v, fp, mp)

Votering:

236 för utskottet

61 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 37 kd, 16 c, 1 fp, 2 -

För res. 1: 38 v, 13 mp, 10 fp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 5 fp

Punkt 5 (Tillverkning av nytt kemiskt ämne)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

284 för utskottet

14 för res. 3

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 37 v, 37 kd, 16 c, 12 fp, 2 -

För res. 3: 1 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 6 (EU:s kemikalielagstiftning)

1. utskottet

2. res. 4 (fp)

Votering:

285 för utskottet

13 för res. 4

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 38 v, 37 kd, 16 c, 13 mp, 1 -

För res. 4: 12 fp, 1 -

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 9 (Kvicksilver i amalgam)

1. utskottet
2. res. 6 (mp, c)

Votering:

268 för utskottet

30 för res. 6

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 38 v, 37 kd, 12 fp, 1 -

För res. 6: 16 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 20 (Bromerade flamskyddsmedel)

1. utskottet
2. res. 9 (mp)

Votering:

285 för utskottet

13 för res. 9

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 38 v, 37 kd, 16 c, 12 fp, 2 -

För res. 9: 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU16 Ändrade regler om annonser i TV-sändningar

Punkt 1 (Ändrade regler om annonser i TV-sändningar)

1. utskottet
2. res. 1 (mp)

Votering:

284 för utskottet

14 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 67 m, 37 v, 37 kd, 16 c, 12 fp, 2 -

För res. 1: 1 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Punkt 3 (Översyn av reklamregler för olika medier)

1. utskottet
2. res. 2 (m)

Votering:

228 för utskottet

69 för res. 2

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 113 s, 38 v, 36 kd, 16 c, 13 mp, 11 fp, 1 -
För res. 2: 67 m, 1 kd, 1 -
Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 3 mp, 5 fp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU22 IT- och integritetsfrågor

Punkt 5 (Utredning av förhållandet mellan förklaringsats 72 i data-skyddsdirektivet och offentlighetsprincipen)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp)

Votering:

216 för utskottet

81 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 38 v, 36 kd, 16 c, 13 mp

För res. 1: 67 m, 12 fp, 2 -

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 v, 6 kd, 2 c, 3 mp, 4 fp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Polisfrågor

16 § Polisfrågor

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU13

Polisfrågor.

Anf. 142 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Inledningsvis ber jag att få yrka bifall till reservation nr 5. Jag ställer mig bakom övriga moderata reservationer samt det särskilda yttrandet.

Fru talman! EU-toppmötet i Göteborg för snart ett år sedan kommer nog de flesta ihåg på olika sätt. Här sattes polisens insatser på prov. Det var en kommendering med händelser som många poliser fortfarande har på näthinnan. Det är inte att undra på. En del poliser kom till Göteborg iklädda lågskor.

Vad jag egentligen menar är att vissa inte hade tillräcklig skyddsutrustning för uppdraget. De hade inte heller genomgått någon ingående samövning.

Med anledning av den här händelsen har det under den allmänna motionstiden inkommit en hel del motioner som tar upp olika frågor om polisen, bl.a. om ordning och säkerhet vid demonstrationer samt om arbetsförhållanden och polisens utrustning.

Eftersom en kommitté är tillsatt för att titta närmare på just dessa frågor låter jag bli att ytterligare kommentera toppmötet i Göteborg.

Fru talman! Jag vill börja med att ta upp något om hur ledarskapet bör fungera inom poliskåren.

Vi vet att den nya yngre generationen av poliser med all sannolikhet kommer att ställa mycket större krav på benägenheten att förändra organisationen med ett tydligt ledarskap.

Vi anser att man måste förbättra möjligheterna till vidareutbildning och fortbildning. Bl.a. bör chefsutbildningar införas på olika nivåer, t.ex. för inspektörer, vakthavande befäl, rotelchefer och kommissarier. Det är också viktigt att karriärmöjligheterna finns och kan utvecklas inom polisen.

Vi är också övertygade om att polisen måste tillföras ny kompetens och specialistkunskap. Det kan vara ekonomer, analytiker, beteendevetare och IT-personal som genom en förkortad utbildning skulle kunna ges en polismans befogenhet.

Därför anser vi att Rikspolisstyrelsen borde kunna fastställa vilka uppgifter som krävs för en polismans befogenhet och inrätta en särskild utbildning genom vilken specialister av de slag som jag nyss räknat upp kan erhålla sådan befogenhet.

Jag skulle vilja fråga Socialdemokraternas talesman i polisfrågor, Margareta Sandgren, varför man inte vill införa ny kompetens inom polisen samt en särskild specialistutbildning.

Det vore intressant att få den debatten här i kammaren eftersom det råder så stor brist på poliser och man behöver fylla på med annan kompetens också.

En reservation som vi fyra borgerliga partier står bakom gäller polisens arbetsuppgifter. Vi anser att polisens uppgifter måste renodlas så att polisen i större utsträckning kan ägna sig åt rent polisiära uppgifter.

Vi anser att vissa av polisens arbetsuppgifter av mer administrativ karaktär snarast måste flyttas över till andra myndigheter. Vi anser att det är angeläget att regeringen skyndar på beredningen av Polisverksamhetsutredningens betänkande och snarast återkommer till riksdagen.

Fru talman! För att dra ned på tiden lite så att debatten går bättre framåt här i kväll, måste jag till sist tillåta mig att ta upp något om radiokommunikationssystemet. Polisen måste redan före utgången av 2003 ha investerat i ett nytt radiokommunikationssystem som kallas TETRA. Det rör sig om hundratals miljoner kronor.

Den nuvarande ordningen är att varje myndighet eller organisation har ett eget system vilket försvårar ett effektivt arbete i väldigt komplexa situationer där polisen och Räddningsverket måste kunna kommunicera med varandra.

Regeringen har gång på gång förhalat denna fråga och undvikit att fatta de beslut som är nödvändiga för att man ska kunna inrätta ett sådant system. Eftersom Skåne och Västra Götaland drabbas av att inte ha ett fungerande system vid utgången av nästa år har polisen tvingats att själv börja arbeta med att upphandla ett eget radiokommunikationssystem, trots att finansieringsfrågan ännu inte är löst.

Regeringen hävdar ständigt att den investeringen kommer att rymmas inom ramen. Instämmer Margareta Sandgren i regeringens bedömning?

Vi från de fyra borgerliga partierna anser att regeringen snarast måste återkomma till riksdagen med ett förslag om att tillföra polisen tillräckliga resurser för att bygga upp och inrätta ett nytt radiokommunikationssystem.

Anf. 143 YVONNE OSCARSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Maud för att det här inte blir en ytterligare budgetdebatt om polisfrågor. Det tycker jag känns trevligt, så tack så mycket!

Det är motioner från den allmänna motionstiden om polisfrågor. Jag räknade efter att det är 63 stycken med många som har flera yrkanden, så det är en massa yrkanden.

Svensk polis har under den senaste tiden varit mycket i fokus. Jag tänker på EU-demonstrationer, uttalanden från elever vid Polishögskolan och de senaste dagarnas händelser i Malmö. Det är inte roligt för någon när vi måste diskutera frågan ur de synpunkterna, men det är ändå viktigt och nödvändigt med öppna diskussioner om polisens arbete och framför allt om det som hände i Göteborg i juni.

Demonstrationsrätten och yttrandefriheten måste ständigt försvaras, och allt övervåld från polisens sida måste alltid nogra utredas. Därför måste vi också noggrant titta på polisens förutsättningar inför Göteborgsmötet. Varje demonstrant under toppmötet, likaså varje polis, har rätt till en rättssäker process vid misstanke om brott. Det kravet finns från medborgarna, och jag vet att det kravet speciellt är mycket stort från mina och Vänsterpartiets sympatisörer och väljare.

Jag vill påminna om vikten av att man kommer med ett förslag om polisens internutredningar. Jag vet att det är en utredning på gång, och jag hoppas att det kommer ett förslag till riksdagen inom kort.

Jag tänker inte säga så mycket mer om Göteborgsmötet, utan det kommer Kalle Larsson att tala mer om senare i sitt anförande, likaså kommer han att nämna polisens beväpning.

I samband med frågan om Göteborg yrkar jag ändå bifall till reservation 2.

Hårdare straff har aldrig löst problem med ökad brottslighet. Vänsterpartiet anser att det är på tiden att vi tillsammans och på allvar försöker se orsaker och sammanhang och lägga större kraft på de brottsförebyggande åtgärderna. Vi har väl alla här mer än en gång tyvärr varit med om att vi i efterhand, när någon har blivit dömd för brott, har sagt: Vad var det vi sade? Det här visste vi redan när det här barnet var i förskoleåldern eller kanske ännu tidigare. Det förstod man väl. Vad var det jag sade om att det skulle gå illa? Jag har t.o.m. hört en del människor säga det med triumf i tonen och med meningen att jag minsann var så smart och klok att jag förstod hur det skulle gå. Då blir jag jättearg. Tonen borde i mycket högre grad vara sorgsen och eftertänksam, med syfte på att fundera vad jag och andra har försummat och kanske direkt gjort fel.

Enligt Vänsterpartiet har vi vid varje brott som begås misslyckats i vår roll att vara samhällsmedborgare och gemensamt ansvariga för allas väl och ve. Det är oftast ingen större överraskning när en människa begår ett brott för första gången. Oftast har det funnits en lång rad med varningssignaler som kunde ha lett till att brottet aldrig hade begåtts.

Vi har kunskap om hur man klonar levande varelser. Det är många många år sedan människan åkte till månen för första gången. Vi kan hålla människor vid liv i årtal med konstlade medel. Men vi har fortfarande så himla mycket att lära oss när det gäller brottsförebyggande åtgärder. Min mening är att vi är för otydliga, vi väntar för länge, det går för sakta, åtgärderna kommer för sent, och när de kommer är de i en alldeles för liten grad i konsekvens med vad människan har gjort. Jag har varit med om många tillfällen där unga människor får samtal som s.k. straff. Man uteblir från samtalet, man får en ny tid, man uteblir, man får kontakt med ytterligare någon människa på kanske någon annan förvaltning, man uteblir, och så går tiden. Det begås ytterligare brott, man blir dömd, fri-vården kopplas in, det blir insatser som att göra samhällstjänst, man kommer inte, och år läggs till år. Till slut utför den unga människan ett mycket allvarligt brott, och då slår rättsväsendet till med ett långt fängelsestraff.

Med de kunskaper som finns om barns signaler, alkohol och narkotika, segregerat boende, arbetslöshet, människors upplevelser, psykiska sjukdomar, fysiska sjukdomar, felaktig kvinnsyn, ökade klassklyftor, växande fattigdom, hämndbeteende borde vi ha hunnit mycket mycket längre med brottsförebyggande insatser. Vi borde inte så ofta i efterhand behöva säga: Vad var det jag sade? För samhällets invånare oavsett profession, kunskap och mandat att reagera och agera borde det finnas en gemensam strategi och tillräckligt med resurser för att hindra att så många brott begås. I stället tvingas vi gång på gång tala om hur vi på bästa sätt ska ta hand om människor, såväl brottsoffer som förövare, när brott redan har begåtts.

Brottsförebyggande arbete är till en mycket liten del ett polisiärt ansvar. Däremot är polisen en mycket viktig del i det totala brottsförebyggande arbetet.

Många beslut inom de flesta områden i samhället kan direkt eller indirekt påverka brottslighet på kort och på lång sikt. Vi löser inte t.ex. hög brottslighet i ett kraftigt segregerat område med fler poliser, inte heller brottslighet bland arbetslösa med fler poliser. Barn utan tydliga normer om rätt och fel är det ingen god idé att hota med strängare straff och fler poliser. För alkoholister och narkomaner är det ett hån att påstå att deras problem skulle minska med fler poliser. Ingen narkoman blir heller frisk av att vara utan narkotika under en kort tid i häkte eller fängelse. Det underlättar, men det är ingen lösning på beroendeproblematik. Kanske är det en mer framkomlig väg att vid stora evenemang där våldsbrottsligheten brukar öka noga se över mängden alkohol som serveras och hur serveringstillstånden efterlevs än att inkalla fler poliser, som måste tas från annan ordinarie verksamhet.

Det finns tydliga riskgrupper i samhället: barn som är dubbla brottsoffer, barn som kanske har en pappa som har slagit barnets mamma, vilket barnet kanske har blivit vittne till och är lojal med både sin slagna mamma och sin pappa som har slagit, barn till dömda, barn till alkoholister, barn till narkomaner, barn till psykiskt sjuka, barn som kränks, barn som blir slagna, barn som blir psykade, barn med mardrömmar varje natt, barn med ätstörningar, barn utan kontakt med båda sina föräldrar, framför allt pojkar utan goda relationer till sina pappor, barn utan normer och regler, barn med krigsupplevelser, barn med läs- och skrivsvårigheter,

barn med ADHD, DAMP osv. Vi i Vänsterpartiet är övertygade om att om vi alla tillsammans bättre skulle ta hand om dessa barn skulle det ske stora och betydelsefulla förändringar inom stora delar av rättsväsendet.

För oss i Vänsterpartiet är det mycket viktigt att hela tiden tänka på polisfrågor ur två perspektiv: medborgarnas och poliskårens. Vi är ansvariga för att medborgarna också i fortsättningen ska ha ett stort förtroende för polisen, såsom det fortfarande är. Sedan kan man skriva i tidningar och politiker kan uttala sig om hur mycket de vill om att människor inte litat på poliser. Vid undersökningar visar det sig att de fortfarande gör det. Men säger man det tillräckligt många gånger blir det en sanning.

Jag vill till slut nämna något om polisens arbete ur kvinnoperspektiv. Det är bra att vi har kvinnofrid, hemfrid och att brott mot kvinnor och barn ses som väldigt allvarliga från polisens håll. Kvinnliga poliser måste bli flera. Kvinnliga polislöner måste upp till samma nivå som manliga polisers löner. Jag har nyligen ställt en fråga till Margareta Winberg där jag frågar om jämlikhetsarbetet i Jämtlands län. Man har där fått en stor summa pengar för att se till att bli bäst i landet på jämställdhet. Där gav man inte de kvinnliga cheferna fortsatt förtroende, utan alla höga chefer närmast länspolisvärdaren är män. Detta kommer vi att fortsätta följa upp.

Slutligen vill jag yrka bifall till vår reservation 10, som handlar om handledning för polisen. Med handledning menar vi att polisen i sitt vardagsarbete ska få möjlighet att prata om och dryfta vad som har hänt och inte bara vid stora katastrofala händelser, som det är nu. Vi tror att poliser, liksom många andra yrkesgrupper, blir påverkade av att kränkas, att kanske bespottas och hela tiden få stoppa undan det i sina själar och magar. Till slut kan det bli för mycket. Vi tror att det underlättar om de får möjlighet till kontinuerlig vardagshandledning.

Anf. 144 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Tack Yvonne Oscarsson för de värmande orden inledningsvis. Jag ska hålla min tunga rätt i mun och inte tala för mycket om pengar, om hur det brister hos polisen. Det är ju väldigt frestande, som ni förstår.

Jag kan hålla med om att förebyggande arbete är mycket viktigt, därför att varje brott är ett brott för mycket.

Yvonne Oscarsson räknade upp olika områden. Men ett område som jag saknade, som jag trodde skulle stå först på listan, var familjens betydelse. Familjen eller föräldrarna, hur man nu vill vinkla det så att inte Kia Andreasson går i taket här i talarstolen, har ju väldigt stor betydelse.

När det gäller detta med större kraft på det förebyggande arbetet blev jag lite ledsen över att Yvonne Oscarsson sade att vi inte ska ha fler poliser. Jag trodde nämligen att vi var väldigt överens om att närpolisen och närpolisorganisationen just är uppbyggd och ska verka, även om det inte kan verka så i dag, förebyggande. Därför vill jag fråga Yvonne Oscarsson igen: Varför säger Yvonne att vi inte ska ha fler poliser, att det inte hjälper? Hon talar inte något om närpolisen.

Anf. 145 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Tack för frågorna. Jag börjar med den första, om familjens ansvar.

Vad jag minns beslutade vi gemensamt, när vi behandlade propositionen om det brottsförebyggande arbetet för ett tag sedan, att fastslå att familjens betydelse i det brottsförebyggande arbetet är centralt. Jag tror att det står precis så. Naturligtvis håller vi i Vänsterpartiet fast vid det och tycker så.

Sedan vill jag inte dra i gång någon större debatt om hur familjen ska se ut etc., men jag tror att Maud och jag är överens om att familjen är viktig i det brottsförebyggande arbetet. Men jag vill också säga att familjen kan vara det mest brottsbefrämjande i ett barns liv. Förekommer det brottslighet bland föräldrar, kanske bland mor- och farföräldrar och hela släkten, är ju just den familjen inte speciellt brottsförebyggande. Det är jätte viktigt att komma ihåg.

När det gäller fler poliser räknade jag upp några sammanhang där jag tror att fler poliser inte är lösningen. Det kan jag upprepa om Maud vill, men jag tror att Maud är så klok att hon begriper vad jag säger. Just nu, vilket hela Rikspolisstyrelsens styrelse är överens om, stämmer planen med beräkningen av hur många poliser som kommer att utbildas på de tre polishögskolorna. Det sägs i muntligt resonemang och finns även någon rad skriftligt om att möjligtvis får framtiden utvisa om man eventuellt måste öppna en fjärde polishögskola. Men just nu är utbildningstakten bra, och det står vi fast vid.

Anf. 146 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Fler polishögskolor – vi behöver ha en fjärde snabbt som ögat om vi ska få fram fler poliser i samhället, så att vi får 19 000–20 000 poliser år 2010.

Jag måste fatta mig kort. Det hjälper inte med fler poliser när det gäller narkomaner, säger Yvonne Oscarsson. Då skulle jag vilja gå tillbaka lite. Innan man har kommit så långt att man har blivit klassad som narkoman, vet vi att socialtjänsten säger så här: Låt poliserna få ta urinprov på unga som är under 15 år, därför att många börjar knarka redan i 12-årsåldern. Det här säger man från professionens sida, och även vi moderater tycker så. Från socialtjänsten säger man att det är polisen som gör den tidiga upptäckten när unga är misstänkta och kan alltså hjälpa dem. Varför säger då Yvonne Oscarsson att vi inte ska ha fler poliser därför att det inte hjälper narkomanerna? Varför kan hon inte hålla med socialtjänsten och professionen – och jag vet att Yvonne Oscarsson har tillhört den tidigare i alla fall – som säger att det är ett mycket bra redskap för att få bukt med eller på ett tidigt stadium hjälpa dem som knarkar?

Yvonne Oscarsson sade även att rättsväsendet slår till och räknade sedan upp hur länge man kan ha hållit på med olika ting innan en ung människa upptäcks. Men då kommer vi in på vårt moderata förslag som ingen här i kammaren vill stödja.

Vi vill alltså att det ska finnas ett polisregister där man kan föra in de olika brott som begås också av ungdomar under 15 år i stället för att skicka över ett enskilt papper till Socialtjänsten. Det behövs en samlad bild, så att inte den som är under 15 år bara ska kunna gå omkring och skratta till den dagen han eller hon fyller 15 år och då kanske har begått 30–40 brott.

Anf. 147 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Professionen är de människor som är satta att kunna mer än vi, som ändå är lekmän på många områden. Ibland är det jättebra att luta sig mot professionen. Andra gånger är det lika enkelt att gå emot den. I det här fallet går jag emot den när det gäller just urinprov på barn under 15 år. Sedan kan jag tycka att det är ett bra verktyg när det gäller ungdomar som är över 15 år.

Det är ett starkt bevis på fattigdom i ett samhälle när vi måste ta till så drastiska åtgärder när det gäller barn när förskola, fritidsgårdar och framför allt skolan inte har lärt sig att reagera när barn misstänks använda narkotika, utan vi måste ta till polisen som ska ta in de här barnen och lösa problemet. Jag tycker inte att det känns riktigt.

Vi pratar om de här barnen som om de vore stora, grova, farliga brottslingar. Det handlar om barn som är illa ute när det gäller alkohol och droger. Då tycker jag att man måste akta sig för sådana övergrepp, även om Maud och vissa inom socialtjänsten och polisen tror att det kan vara en bra metod. Jag tycker det inte.

Anf. 148 RAGNWI MARCELIND (kd):

Fru talman! Jag har inte för avsikt att vara lika snäll som vare sig Maud Ekendahl eller Yvonne Oscarsson. Jag anser att när Sveriges beslutsfattare samlas i riksdagens kammaren för att debattera polisfrågor skulle det vara oansvarigt av oppositionen att inte lyfta fram de problem som finns i poliskåren i dag med anledning av resursbrist. Skulle vi plocka bort budget- och resursfrågor skulle det vara orimligt att försöka förklara varför det finns frågeställningar där oppositionen reserverar sig.

I justitiekottets betänkande nr 13 behandlas polisfrågor. Kristdemokraterna står bakom alla sina reservationer, men yrkar för tidsvinande bifall enbart till reservation 7, punkt 7.

Polisförbundet gjorde alldeles nyligen en rikstäckande undersökning som visade på den verklighet som vi kristdemokrater länge har försökt att peka på, att polisens organisation har stora problem. Nedrustningen av rättsväsendet har lett till en utveckling som vi menar kräver kraftfulla politiska åtgärder. Både på landsbygd och i storstäder saknas just resurser. Under sommaren 2001 var det många polisstationer som tvingades hålla sommarstängt och andra kunde bara ha begränsade öppettider.

Man kan konstatera att långa väntetider leder till att människor tar lagen i egna händer, vilket urholkar förtroendet för polisväsendet. Här säger Yvonne Oscarsson att människor har ett väldigt stort förtroende för polisväsendet, och visst har man det. Men samtidigt finns det en stor risk för att rättsväsendets förtroende urholkas på grund av att man inte ser något resultat när man söker efter polisen. Väntetider på i genomsnitt en timme kan inte vara godtagbart enligt Kristdemokraterna.

Min fråga till majoriteten, till Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, är: Hur lång tid tycker ni att det är rimligt att människor ska behöva vänta? Det kan gälla människor som har utsatts för miss-handel, skadegörelse, inbrott eller stöld. Hur många timmar eller minuter anser ni att en person som har blivit misshandlad ska behöva vänta innan polisen kommer? Och vilka åtgärder avser ni att vidta för att förändra den situation som vi har i samhället i dag, när det faktiskt i genomsnitt är en timmes väntetid över hela landet?

Jag skulle också vilja fråga: Hur tror ni, Margareta Sandgren och Yvonne Oscarsson, att samhällsmedborgarna upplever era påståenden om att det är tillräckligt med poliser, att utbildningstakten är alldeles ypperlig och att den historiska satsningen är så fantastisk när de sitter där med lägenheten uppochnedvänd, tömd på alla värdesaker, och ingen polis finns tillgänglig? Eller om bilen blivit sönderslagen, sonen miss-handlad eller – ännu värre – om en kvinna ligger i en blodig pöl på golvet och ingen polis finns att få tag i? Det är min fråga till er. Vad säger ni till dem som har drabbats? Är det samma svar som ni alltid presenterar för oss här i kammaren, att vi just nu genomför historiens största satsning. Är det svaret ni ger till de människor som har drabbats?

Funderar ni någon gång på vilka frågeställningar det här skapar hos poliskåren? De gnetar, sparar och försöker räcka till. Funderar ni på polischefer som måste säga upp folk för att de inte har pengar? Jag vill fråga majoriteten: Vilka åtgärder är ni villiga att vidta? Anser ni att det här bara är ett organisationsfel? Då blir ju frågeställningen en annan. Vem är det då som har ansvaret? Vem är det då som ska ta itu med organisationen? Verkligheten är trots allt sådan att 193 polisområden har stängts de senaste sex åren.

I en reservation tar vi upp avskrivningarna inom polisen. Vi har drivit den frågan tidigare. Margareta Sandgren var inte sen att i debatten den 5 december år 2000 försöka vinkla detta som att vi skulle ha ett misstroende mot polisen. Så är det ju inte. Vi är dock förvånade över att regeringen och regeringspartierna inte kan ta de signaler som kommer från polis och åklagare på allvar. Man liksom rycker på axlarna åt dem.

Dessutom försöker man få det att framstå som att vi kristdemokrater försöker måla upp en svart verklighet som absolut inte existerar. Min fråga till Margareta Sandgren är då: Är det godtagbart att poliser mitt under regeringens historiska största satsning sitter i samordningsgrupper och avskriver ärenden? Det blir mer och mer vanligt att man inte ens gör en förundersökning. Man tar inte in handlingar i ärendet eller hämtar in videofilmer från exempelvis kameran på banken vid uppenbara bedrägeriärenden. Man hinner helt enkelt inte göra det. Man har också fått order om att skriva av så mycket som möjligt för att det ska bli ordning på ärendebalansen. Är det den verkligheten som kännetecknar Socialdemokraternas historiska satsning år 2000?

Den 1 februari lämnades en anmälan in till Justitieombudsmannen av en kriminalinspektör i Stockholms län. Han ville att JO skulle utreda polisanmälningar om klart konstaterade brott som resulterar i beslutet ”förundersökning inleds ej”. Han kräver en granskning av JO. Efter att den här anmälan kom in har jag försökt förhöra mig lite grann runtom i landet bland poliser om hur det egentligen ser ut. Det står helt klart att poliserna själva är förtvivlade över att de inte hinner med. Avskrivningar sker i alldeles för stor utsträckning. Det säger man samfällt.

En polis sade till mig: Trycket blir för stort. Det kommer hela tiden in nya ärenden som kan anses viktigare eller allvarigare. Med det antal poliser och de resurser vi har räcker inte tiden till, och ärenden skrivs av trots att det finns misstänkta.

Aftonbladet hade en artikel med anledning av denna JO-anmälan den 14 mars. Där har även professor Christian Diesen uttalat sig. Han berättar hur han följt anmälningar av t.ex. sexuella övergrepp på barn i Stock-

holms län under tre års tid. 19 av 20 undersökningar läggs ned! Poliserna har bara resurser, säger han, till att utreda en bråkdel. Det innebär att man gärna lägger ned med åklagarens goda minne så fort man ser att det är svårt att gå vidare. Det kan även gälla grova brottmål. I fråga om ekobrotten är det bara 1 av 50 anmälda som åker fast. Endast 26 % av de polisanmälda brotten klaras upp. Av bostadsinbrotten är det bara 8 % som klaras upp. Då ska vi veta att när ett brott klaras upp innebär det inte nödvändigtvis att en skyldig person döms. Det som räknas är antalet brott där polis och åklagare har fattat ett beslut. Situationen är alltså måhända sämre än det som BRÅ:s statistik redovisar. Det här oroar oss kristdemokrater, och det är därför vi år efter år har motionerat om det här och krävt att de senaste årens avskrivningar inom polisen ska analyseras och utvärderas.

I stället för att regeringen och regeringspartierna har tagit den här frågan på allvar har man försökt låtsas som att det här inte existerade. Jag har också debatterat det här med justitieministern, och han sade så här: Det ska vara en självklarhet i en välfärdsstat att brott ska klaras upp. Jag menar att det inte är så i dag. Det är mängder av målsägande som drabbas utan att man får se att brotten reds upp.

I betänkandetexten säger man att man har ställt sig bakom de prioriteringar som polisen har gjort för 2002 som handlar om att kvaliteten i brottsutredningarna ska höjas så att uppkläringen och lagföringen ökar. Genomströmningstiderna ska bli kortare. Arbetet ska bedrivas så att hänsyn tas till både brottsoffer och vittnen. Ingenting av det här tycker vi fungerar fullt ut som det borde göra i Välfärdssverige.

Jag skulle än en gång vilja ställa en fråga till Margareta Sandgren, som sitter i Rikspolisstyrelsen och som har nära kontakt med rikspolischefen. Han skriver stolt så här i polisens tidning: Antalet ärenden i balans har på några år sjunkit från 192 000 till 136 000. Den siffran ska pressas ned ytterligare – inte för att det är ett självändamål utan för att det höjer farten och kvaliteten. Tycker Margareta Sandgren att det höjer farten och kvaliteten att man kan skriva ned så här många ärenden och avskriva så mycket som möjligt? Eller är det för medborgarens bästa som vi ska se till att vartenda brott utreds så att inte människan i samhället tappar förtroendet för rättsväsendet?

Anf. 149 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Ragnwi Marcelind kommer ständigt in på – och det är väl som det är med det – att utbildningstakten är för långsam. Vi behöver fler poliser. I Rikspolisstyrelsen hade Kristdemokraterna ingen annan uppfattning än majoriteten. Där var det ett enigt beslut att den utbildningstakt som vi har nu inom polisen är den som är rimlig.

Ibland låter det som om Ragnwi Marcelind har någon hög med poliser som vi andra inte känner till som man bara liksom kan plocka fram och stoppa in inom polisväsendet, som är färdiga och utbildade och som går att använda i polisiär verksamhet. Enligt mina bedömningar är det så att det tar två och ett halvt år att utbilda en polis så att den polisen är färdig för att jobba med de frågor som polisen ska jobba med. Det går inte att plocka fram i morgon, utan det här måste man planera. Men ibland verkar det som om Ragnwi Marcelind har poliser som vi andra inte känner till. Det skulle jag vilja veta lite om.

Ragnwi har en fråga: Hur länge ska man vänta? Det anser jag inte går att säga i minuter, sekunder eller vad det nu är Ragnwi Marcelind vill höra. Det beror ju på var man bor, vad det är för brott som har begåtts och hur situationen ser ut. Tyvärr går det inte att svara på den frågan, för den är felställd.

Däremot skulle jag vilja veta vad Ragnwi Marcelind och Kristdemokraterna tycker om vardagshandledning inom poliskåren för att motverka att poliser blir bittra och frustrerade och att man ger hjälp att bearbeta t.ex. upprepade kränkningar och bespottningar. Sådant gör ju att poliser, som är som alla andra människor, kanske låter det frustrerade komma ut vid fel tillfälle.

Anf. 150 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Yvonne Oscarsson frågade mig om jag kan trola fram några poliser ur fickan. Självklart kan jag inte det. Men Yvonne Oscarsson hade kanske kunnat lyssna på de anföranden och yrkanden som Kristdemokraterna gjort sedan jag kom in i riksdagen. Det har snart gått tre och ett halvt år sedan dess. Under alla dessa år har jag yrkat på mer resurser för att man ska kunna ta fram fler poliser.

Vad jag försöker peka på är att jag tycker det skulle vara klädsamt med lite ödmjukhet från majoritetens sida. Man kunde kanske erkänna att man gjorde fel. Man gjorde fel som inte gick in och satsade tidigare. Nu inser man att situationen är allvarlig och vill sätta fart på utbildningen, men man har inte tillräckligt med möjligheter och resurser enligt den plan som man själv har lagt.

Kristdemokraterna har faktiskt finansierat en egen utbildningsplan som skulle ha inneburit en högre utbildningstakt. Sedan säger man att kvaliteten på den utbildningen inte skulle vara bra. Jag förstår den retoriken, men vi tror att det finns möjligheter att använda alla de poliser som i dag inte kan vara ute i aktiv tjänst till att utbilda andra. Jag har kollat detta med många. Det skulle finnas många nya vägar att få fram fler poliser.

Frågan är inte felställd, Yvonne Oscarsson, när jag talar om hur lång tid man ska få vänta. Frågan är väldigt rak och tydlig: Hur lång tid tycker majoriteten att en människa ska behöva vänta? Är i snitt en timmes väntetid tillräckligt för att man ska inse att man måste sätta in mer resurser?

I dag finns det poliser som sägs upp. Det är inte brist på poliser överallt. Det finns orter som Karlstad, som har tvingats säga upp poliser därför att man inte har pengar. Yvonne Oscarsson får nog tänka om lite när hon ställer sådana frågor till mig.

När det gäller påståendet att vi inte skulle vara intresserade av arbetsmiljöfrågor vill jag peka på att vi faktiskt har en reservation om just arbetsmiljön. Vi är oroade över att polisen inte har tagit fram bättre resurser för att rehabilitera de poliser som arbetar.

Anf. 151 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Det här med ton och ödmjukhet tror jag inte jag behöver kommentera mer. Min mening är att jag är en mycket ödmjuk person.

Sedan jag kom in i riksdagen – samtidigt som Ragnwi Marcelind – har vi öppnat två nya polishögskolor, en i Umeå och en i Växjö. Rikspolisstyrelsen, där det fortfarande finns en representant för Kristdemokraterna, har bedömt att detta är den kloka takt som vi just nu måste gå i för att vi ska kunna garantera att kvaliteten i utbildningen blir så bra som möjligt. Jag vill inte ha fler poliser om det sker på bekostnad av att kvaliteten inte blir så bra som den kan vara. Det krävs tid att förbereda utbildningar på denna nivå, och man måste kunna garantera att alla polishögskolor håller samma nivå.

Om det däremot framgent skulle visa sig att det behövs en fjärde polishögskola tänker vi i Vänsterpartiet vara så ödmjuka att vi noggrant funderar på det.

Även om jag vet att Kristdemokraterna har en reservation om arbetsmiljön vill jag ta om frågan en gång till: Vad tycker Ragnwi Marcelind om vår idé om vardagshandledning inom poliskåren? Vi tror nämligen att man skulle kunna spara mycket tid och framför allt mycket energi på det sättet – det går ju åt mycket när poliser inte mår bra.

Anf. 152 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Självklart ska poliser inte behöva må dåligt. Ingen människa i Sverige ska behöva må dåligt på sin arbetsplats. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att det finns rehabiliteringsmöjligheter för alla som arbetar i dag, för man ska kunna gå till sitt arbete med glädje. Så är det tyvärr inte på många ställen, minst av allt inom poliskåren. Därför har vi denna reservation, där vi framhåller att det är viktigt att man ser till att ta fram en arbetsmiljöhandledning för hela landet, så att man kan hjälpa de poliser som är utbrända eller överansträngda.

När det gäller ödmjukhet kan man säga vad man vill, Yvonne Oscarsson. Man kan ju prata med en len ton men ha en tunga som är väldigt vass när det gäller vad man yrkar på. I det avseendet menar jag att det kunde ha varit lite mer ödmjukhet från majoritetens sida när det gäller resurser.

I tre och ett halvt år har ni faktiskt stått här i kammaren och tyckt att vi har haft fel när vi har velat ha mer resurser till polisen. Vi har sagt att det behövs mer resurser för att dels kunna behålla befintlig polis, dels utöka poliskåren. Gång på gång har ni sagt att det antingen varit en organisationsfråga eller att pengarna inte behöver sättas in inom polisen utan inom det sociala, för brottsförebyggande arbete osv.

Vi är inte emot något av det. Men ni har inte velat erkänna att det faktiskt behövs mer pengar till polisen. I dag skördar vi frukten av det. Vi har en lång väg tillbaka om vi ska försöka övervinna detta med att människor blir utan polishjälp trots att de ringer och kallar på den.

När det gäller vardagshandledning sade jag att jag tycker att det är jätteviktigt att polisen får all tänkbar handledning för att orka finnas kvar i sitt arbete. Vi har också en reservation i det betänkande vi diskuterar i dag där vi säger att de som är över 55 år inte ska behöva gå ut och arbeta nattskift. Inte ens i denna fråga har Yvonne Oscarsson kunnat tänka sig

att reservera sig tillsammans med mig. Jag vet inte hur hon tänker när hon säger att hon vill värna om polisen och polisens arbete.

Prot. 2001/02:86
21 mars

Anf. 153 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Jag har inte tänkt föra någon längre debatt med Ragnwi Marcelind, men jag vill göra ett förtydligande. Det riktades ju inledningsvis en del kritik mot Yvonne Oscarsson och mig när det gäller debatten som sådan.

Ärendet handlar ju om polisfrågor. Man har rätt att tala om vad man vill i den här kammaren, men åtminstone jag själv har valt att hålla mig till det som står i betänkandet och i de reservationer som finns. Därför slog jag inte så hårt på trumman om det här med pengar osv. Alla vet ju att Moderaterna är kända för att vilja ha lag och ordning. Så har det varit i många år.

När nu Ragnwi Marcelind ändå står i talarstolen vill jag passa på att fråga henne: Hur många poliser vill ni ha sammanlagt, och vilket år vill ni att det målet ska ha nåtts?

Anf. 154 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! På den första frågan kan jag svara att den utbildningsplan som vi lade fram gällde 19 poliser som skulle vara färdiga till år 2006. Starten skulle vara föregående år. Men det gäller inte nu. Vi har haft detta förslag sedan tidigare.

När det gäller debatten som sådan, Maud Ekendahl, försökte jag inte hoppa på någon av er personligen. Jag ville bara deklarerera min inställning: Man kan inte stå här i kammaren som beslutsfattare med ansvar för att debattera polisfrågor och säga att polisfrågorna inte berörs av resursfrågorna. Det är ju bristen på resurser som är grunden till det problem poliskåren har i dag. Det vet Maud Ekendahl, och det vet för övrigt alla kammarens ledamöter.

I en annan debatt sade någon: Man måste följa traditionen och argumentera på det här sättet när man sitter i majoritet. Vänta bara, Ragnwi Marcelind, tills du hamnar i majoriteten!

Ska vi ha ansvar för att trygga rättssäkerheten i Sverige så att människor inte mister förtroendet tror jag faktiskt att vi måste öka resurserna till polisen. Åtminstone Thomas Bodström har varit med på min linje i varenda debatt jag har haft med honom. Han säger att han inser att vi måste sätta till mer resurser för att man t.ex ska kunna minska avskrivningarna. Det är inte rimligt att det ser ut som det gör i dag.

Anf. 155 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Jag står bakom Centerpartiets reservationer och särskilda yttrande. För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 12.

I detta betänkande behandlas det rekordstora antalet motioner från motionstiden som hanterar polisfrågor. Engagemanget här speglar samhällsdebatten i denna viktiga trygghetsfråga.

Polisen har en viktig roll i debatten om rättstrygghet. Det är till polisen som medborgarna söker sig om de har blivit utsatta för brott, om de uppmärksammat kriminella handlingar, osv. Det gäller att ha en stor tillgänglighet.

Polisfrågor

Det är den synliga polisen, välkänd i samhället, som medborgarna känner och känner förtroende för, som också får respekt och som ger signaler om trygghet.

Begreppet medborgarperspektiv har under ett antal år funnits med i regeringens budgetförslag, så också under detta år. Vad menar majoriteten med medborgarperspektiv?

Tyvärr är det alltmer sällan som vi medborgare möter polisen ute i samhället. Närpolisområdena blir allt större, t.ex. närpolisområdet Söderort, som jag besökte, med 280 000 invånare, lika stort som ett antal av våra polisdistrikt vad gäller invånarantalet. Detta är inte Centerpartiets uppfattning om ett närpolisområde. Vi vill ha polis i varje kommun, och när det gäller de större städerna i varje stadsdel dygnet runt. Poliserna själva ser sig inte som närpolis i dessa jättestora områdena.

Polisens arbetsuppgifter bör renodlas, speciellt är det angeläget nu när det råder en sådan brist på poliser. Det har här talats om hur många tusen poliser det ska vara. Jag tycker inte att det är viktigt att ange det exakta antalet. Men vi vet alla att det inte finns tillräckligt med poliser ute. Därför är det viktigt att de gör det som de är bra på och att man kan anställa civila personer för andra tjänster. Men det måste faktiskt finnas medel för att anställa dessa personer. Om vi går ut och tittar i de olika distrikten ser vi att de har underskott och har inte resurser att anställa för.

Jag vill sedan lyfta fram polisens utredningsbalanser, som jag nämnde tidigare. Detta är för närvarande ett mycket stort bekymmer. Av en BRÅ-rapport framgår det att färre brott klaras upp – 26 % för år 2000. Men vi vet att det har förändrats, och vi vet att det pågår ett arbete. En patrull åker runt i Sverige för att ta reda på balanserna.

Att brotten inte utreds påverkar medborgarnas förtroende för vårt rättsväsende. Avskrivningen av ärenden är stor hos polisen även i fråga om ärenden där det finns goda bevis, ärenden som har blivit liggande och där bevisen har blivit för gamla. Och vi vet att vittnesuppgifter liksom bevis är en färskvara som måste hanteras skyndsamt.

Jag anser att myndigheten måste vara tydlig och markera vad som är rätt eller fel. Det måste vara det grundläggande i hanteringen av brott. Sedan har det ingen betydelse om det är fråga om en cykelstöld eller en bilstöld. Man måste markera och säga att det är fel. Jag tycker inte att vi politiker kan acceptera att man säger att det bara var en cykel och att det inte är så noga och att man därför skriver av det. Vilken signal ger vi då medborgarna?

Beträffande polisens arbetstider börjar det få effekt ute i landet att det har getts möjligheter till en större frihet, och polisens ledning kan styra arbetet efter behovet. Men tyvärr finns det många ställen där man måste arbeta ytterligare med att styra arbetet efter behovet. Men för att detta ska vara möjligt krävs det ett starkt ledarskap. Det är anledningen till att Centerpartiet har föreslagit mer ledarskapsutbildning och större karriärmöjligheter. Fortbildning och vidareutveckling är ett starkt krav från poliserna, och det är eftersatt. I fråga om detta behöver vi verkligen göra insatser. Även om det till viss del pågår är det inte tillräckligt. Men för att det ska vara möjligt måste det frigöras tid för denna fortbildning, och ersättare måste tas in. Och vi vet att det kostar, och dessa pengar måste letas fram någonstans ifrån.

Jag vill också lyfta fram att de som nu är aspiranter och går på polisutbildningen ofta har flera högskolekompetenser. Och i dagens samhälle kräver arbetstagarna en större flexibilitet även vad gäller karriärmöjligheter. För att skapa goda förutsättningar för den framtida rekryteringen är detta en väldigt viktig synpunkt att beakta.

Polisen måste naturligtvis ha verktyg för att kunna arbeta effektivt. Jag vill i det sammanhanget lyfta fram den situation som polisen nu ställs inför när det gäller t.ex. kommunikationssystemet. Det var olyckligt att det inte blev en samverkan i upphandlingen. Alla talar om samverkan, men den förekommer inte i praktiken. T.ex. polisen i Skåne måste ha ett nytt system i drift till den 1 januari 2004, och vi vet ju vilken tid det tar. Vi vet också att detta är förknippat med stora kostnader, men dessa pengar finns inte i budgeten. Jag undrar hur majoriteten tänker lösa detta. Det är ju snart dags för vårbudgeten. Detta är ett måste. Har man inte detta verktyg är det svårt att få effektivitet i polisarbetet.

Det talas mycket om samarbete. Både det nordiska samarbetet och samarbetet inom EU måste prioriteras på alla sätt för att man ska kunna bekämpa den ökande organiserade brottsligheten, inte minst IT-brottsligheten.

Fru talman! För att kunna klara upp brott och ge medborgarna förtroende för rättsväsendet och för att åstadkomma den trygghet som medborgarna har rätt till, både gammal och ung, krävs det faktiskt mer resurser till polisen, ett kraftfullt ledarskap och mer fortbildning och bättre verktyg.

Anf. 156 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Gunnel Wallin och jag brukar inte ha så stora skiljaktigheter när det gäller polisfrågor. Men jag upplevde att hon ställde en fråga om vad majoriteten menar med medborgarperspektiv. För mig är medborgarperspektivet lite grann det som Gunnel Wallin själv var inne på. Det handlar om medborgarnas förtroende för polisen, att polisen gör det den ska, att man känner sig trygg med de poliser vi har, att man blir bemött på ett värdigt och respektfullt sätt, att man möts av, jag höll på att säga glada och pigga poliser och det menar jag väl också, men att poliserna får jobba på tider så att de hinner sova ordentligt och att de får handledning, som vi föreslog, så att det blir ännu gladare och trevligare poliser.

Samtidigt måste man hela tiden som politiker väga medborgarperspektivet mot polisernas perspektiv när det gäller arbetsmetoder. Jag måste säga att jag ser mycket fram emot den utredning som tyvärr är försenad. Den skulle komma den 1 februari, men nu hoppas jag verkligen att den kommer den 1 april. Där har man på ett förhoppningsvis noggrant sätt sett över polisens verksamhet och kan komma med förslag när det gäller renodling av polisens arbetsuppgifter. Därefter kan vi diskutera vad vi tycker att polisens huvuduppgifter framgent ska vara, om man kan lyfta ut uppgifter till andra myndigheter och andra människor i samhället eller hur vi tycker att det ska se ut framöver. Det här är hela tiden en balans mellan medborgarnas syn på polisen och polisperspektivet.

Sedan vill jag säga att de flesta poliser i dag inte har relevant utbildning för den verksamhet de jobbar med.

Anf. 157 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Det är just medborgarperspektivet som inte fungerar. Om man går ut och pratar med folk, var det än är i Sverige, upptäcker man att de inte är nöjda med den hjälp och den trygghet de borde känna att de får från polisens sida. Jag nämnde utredningarna, jag nämnde tillgängligheten. Man är inte nöjd. Då kan inte jag se att detta är ur ett medborgarperspektiv. Jag tycker att man måste respektera medborgarna. Har det begåtts ett brott är det myndighetens skyldighet att reda ut detta och bemöta medborgaren på rätt sätt. Och det fungerar inte.

Anf. 158 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! När det gäller medborgarperspektivet är det alldeles riktigt som Gunnel Wallin säger, det finns en hel del människor som inte är nöjda med bemötandet, med den takt som brottet bereds och hur lång tid många människor upplever att det tar innan utredningen är klar, det blir rättegång och dom faller eller inte. Det håller jag med om.

Samtidigt tycker jag att man måste vara medveten om att det faktiskt finns ett mycket stort antal människor i Sverige som är nöjda med polisens arbete. Det finns många människor som tycker att polisen bemöter både förövare och brottsoffer i svåra situationer bättre än vad sjukvården, socialtjänsten och många andra myndigheter gör. Det tycker jag också att vi i rättvisans namn ska säga. Polisen gör ett gott arbete utifrån de resurser man har.

Men jag håller med Gunnel Wallin om att det naturligtvis kan bli bättre. Vi måste även ha en balanserad debatt om vad som behövs mer. Men det är ändå en hel del som är gott. Det upplever jag hos de människor som vi båda träffar. Det finns också de som upplever att de har fått oerhört mycket stöd och hjälp av enskilda poliser men även av poliskåren som helhet. Det tycker jag är viktigt att ha med i debatten.

Anf. 159 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Visst finns det de som är nöjda och de som får hjälp. Men titta t.ex. på hela glesbygden! Där är polistjänsterna inte besatta. Det kan ta flera dagar innan människor får hjälp därför att man inte har resurser att sätta in. Jag tycker att var man än bor i landet ska man ha denna möjlighet. Den finns inte i dag.

Vi vet också att de som utför kriminella gärningar vet var det inte finns poliser och härjar hej vilt där. Då blir det så, som någon sade tidigare, att medborgarna tar saken i egna händer. Då kan man inte heller säga att det finns någon rättstrygghet.

I slutändan beror det här faktiskt också på resurser, även om Yvonne Oscarsson sade att man inte skulle prata om det. Men det är ju för att det inte finns resurser som arbetsmiljön blir sämre, och det kanske fattas handledning därför att man inte har de möjligheterna. Det är en viktig sak att ha med sig i den här diskussionen.

Anf. 160 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Kära kolleger! På min sons förskola kryllar det av poliser. De är dock inte så gamla. De är fyra år och springer omkring i T-shirts som ska föreställa polisuniformer. De leker tjuv och polis. De speglar någonting som är väldigt viktigt i vårt samhälle, att det finns

statliga tjänstemän som ser till att människor håller sig till de lagar och regler som vi har ställt upp.

Tyvär är behovet att spana, störa och utreda brott i dag större än tillgången på poliser, så man kommer i en sådan här debatt inte undan att nämna, även om det egentligen är en budgetfråga, det faktum att det är brist på poliser i storstad, småstad och glesbygd.

En helgkväll i Gällivare-Jokkmokk finns det två poliser på en yta som är större än Belgien. Dock är det inte riktigt lika mycket folk som bor där.

Jag var nyligen i Norsborg, en förort till Stockholm, och träffade företagareföreningen. De brydde sig inte ett dugg om sänkt skatt. Men det kanske jag inte ska säga i kammaren. De pratade med mig om en enda sak. De pratade om behovet av poliser som hjälpte till att hålla ordning där så att deras gäster vågade gå till restaurangen, så att folk vågade gå och handla. Det finns alldeles för mycket som stör där ute, som förslumar miljön och som gör att det brinner en bil varannan vecka på den stora parkeringen utanför Norsborgs centrum, för det finns inga poliser. Ringer man så kommer de inte. Att det är för få poliser är ett problem.

Ansvaret får väl delas, lite historiskt sett, om jag ska vara helt ärlig. Men man kan inte bara pumpa ut poliser som inte håller kvaliteten. Här finns både rätt och fel. En sådan här debatt visar bara på det gamla ordspråket: Segern har hundratals fäder, men nederlaget är föräldralöst, dvs. ansvaret finns lite tillbaka i tiden. Men jag måste stödja min kollega Ragnwi Marcelind och säga att det är flera här i kammaren som har pratat om mer resurser hela den här mandatperioden och kanske även innan. Majoriteten har ett visst ansvar här.

Det handlar också om att polisen ska göra rätt saker. Vi kan inte bara ha fler poliser. Här har Folkpartiet länge krävt att ärenden om tillstånd ska tas bort från polisen. Hittegods kan man lägga ut på någon annan, passärenden och transporter av missbrukare och psykiskt sjuka kan någon annan få hålla på med. Polisen ska vara polis. Förlösande nog har också en utredning presenterats som verkligen understryker detta. Plockar man bort en del uppgifter kan man snabbt få fram 500 nya operativa poliser. Det är inte en droppe i havet. Det är inte tillräckligt, men det är en bit på väg.

Men det gäller också, tycker jag, att titta närmare på vilket ansvar polisen har när det gäller idrotsevenemang och sådant. Underhållningsidrotten är i dag inte bara en viktig förebild för unga människor när det gäller att hålla på med idrott, som är bra av flera skäl. De här evenemangen är tyvärr också en förebild när det gäller att ägna sig åt våldsverkan. Ni vet hur det kan se ut på en fotbollsmatch när det är hundratals poliser där för att hålla tillbaka några sjuka supportrar som ska slå ihjäl varandra. Så kan vi inte ha det.

Det gäller att fokusera på rätt saker. Men det handlar också om att göra saker effektivt. Det handlar om polisens möjligheter att ägna sig åt spaning och avlyssning, om tillgången på vittnen. Det begås ett brott, polisen kommer dit, de undersöker och människor vittnar, men backar sedan. Människor vägrar alltså i dag att vittna, vilket är ett stort problem i brottsbekämpningen så klart. Man kommer inte åt de grovt kriminella.

Men det kan också gälla den suddiga gränsen som i dagarna är aktuell efter en händelse i Malmö, alltså gränsen mellan bevisprovokation och

brottsprovokation. Den får inte vara så absurt dragen att polisen i Sverige inte kan möta grov organiserad brottslighet. Men jag kan gärna tillstå att det är en mycket svår gräns att dra.

Hur som helst: Jag vet mycket väl att detta handlar om processfrågor, och de har egentligen inte plats i dagens debatt. Men när det gäller polisens arbetsmetoder, fru talman, går det att lyfta fram New York-modellen och nolltolerans. Bra exempel på hur dessa modeller fungerar finns i de län där polismyndigheterna har ägnat sig åt dessa frågor, t.ex. klotter och vandalisering, och därmed har även en hel del annan brottslighet minskat. Man har tagit itu med problemen tidigt. Det finns all anledning att lyfta fram de exemplen.

Närpolisreformen var en bra tanke men en katastrof i sitt genomförande. Här krävs mycket ledarskap för att räta upp reformen. Någon annan har också varit inne på frågan om ledarskap. Det gäller hela tiden att utveckla polisens arbetsmetoder. Tanken med verksamhetsstyrning, med det töntiga namnet Polisens Balanced Scoreboard – det låter käckt – verkar vara ett vettigt sätt att tydligt knyta ihop olika övergripande strategier och prioriteringar med det praktiska med fokus på vilken framgång det kan bli, vilken personal som finns, vilka resurser som finns och att medborgarnas trygghet ska stå i centrum.

En enorm flaskhals i polisarbetet är avrapporteringen av påstådda brott, allra helst som de så småningom till stor del kommer att skrivas av – som flera talare innan mig har berört. Det här har naturligtvis att göra med brist på utredningsresurser. Det handlar också om att den s.k. RAR, den rationella anmälningsrutinen, måste uppdateras och effektiviseras. Det är helt meningslöst att skriva ut papper på ”djupet” som sedan slängs i papperskorgen.

Sverige är i dag en del av en värld som ser mycket annorlunda ut. Det ställer krav på polisamarbete. Jag ser gärna att man effektiviserar polisamarbetet. Det är betydligt lättare att smälta än det faktum att vi i dagarna diskuterar arresteringsorder och utlämnande. Jag är mindre rädd för danska poliser i Sverige än för danska narkotikalangare.

Någon tidigare talare berörde också polisens radiokommunikationssystem. Det kommer att visa sig att bristen på effektiv kommunikation spelade en ganska stor roll vid den katastrof som inträffade i Göteborg vid EU-toppmötet under det svenska ordförandeskapet. Det är häpnadsväckande att det inte har gått att få fram ett gemensamt system med TETRA-standarden för hela den offentliga säkerhetssektorn. Här är en vädjan från Folkpartiet liberalerna att regeringens företrädare skickar med till regeringen att ta till sig av detta och ta med i vårpropositionen att inte slösa med skattepengar. Det är vad detta innebär när man upphandlar duttvis. Här handlar det om att upphandla en gång för alla och kraftfullt säga att detta behövs för att rädda liv, säkra liv och beivra brott i Sverige.

Fru talman! Jag skulle kunna prata mycket om detta, men för tids vinnande yrkar jag i detta läge bifall bara till reservation nr 3 i betänkan-det. Jag står naturligtvis bakom samtliga mina reservationer och det särskilda yttrandet som handlar om Göteborg. Där pågår en utredning som vi ser fram emot.

Anf. 161 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Det var bra att Johan Pehrson tog upp frågan om radiokommunikationssystemet. Jag ber Gunnel Wallin om ursäkt för att jag glömde att svara på den frågan.

Vi i Vänsterpartiet kommer naturligtvis att följa den frågan och göra vad vi kan för att komma fram till en lösning. Jag vet att Rikspolisstyrelsen för diskussioner med departementet om just radiokommunikationssystemet. Sedan får vi hjälpas åt att följa frågan dels hos Rikspolisstyrelsen, dels i utskottet. Det är vad Vänsterpartiet tänker göra.

Jag ser att Folkpartiet har en reservation om evenemangskostnader. Johan Pehrson var själv inne på frågan om framför allt stora idrottsevenemang där det ibland inte är så kul att se poliser så utklädda att det nästan inte går att se att de är poliser. De kan enbart till antal provocera människor som kanske inte ens är där för att titta på idrott utan bara för att ställa till med bekymmer. Vi ser oftare och oftare på TV hur människor åker runt i världen bara för att ställa till med elände.

Vår uppfattning är att det är fråga om en viss sorts människor men också att det förekommer en hel del alkohol och droger i de sammanhangen. En poäng i mitt inlägg var att sådana problem inte löses med fler poliser. Med fler och mer beväpnade poliser för att möta drogade och alkoholpåverkade unga och äldre idrottsåskådare kanske det rent av skulle bli värre. Jag undrar om Johan Pehrson kan hålla med mig om att det kanske handlar om att titta över hur mycket alkohol som förtärs i publiken vid våra idrottsevenemang.

Anf. 162 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Självklart! Drogkulturen – alltifrån sniffning till sprit, alkohol och narkotika – är ett drivhus för all kriminalitet. Det går inte att komma någon annanstans. Det är glädjande att vi här har en så kraftfull gemensam inställning till målet med narkotikapolitiken. Däremot är jag också medveten att en del av oss slirar på alkoholområdet och blundar för de enorma kostnader och den misär som sprit och alkohol orsakar människor i hela världen.

Jag kommer inte ifrån att jag anser att det behövs fler poliser för att störa, spana och sätta åt langarna av tung narkotika. Det är få som missbrukar narkotika som inte säljer narkotika. I dag är det alldeles för vanligt att man bara kommer åt första ledet, men det finns inte resurser att sätta av så många poliser som det krävs för att spana under två tre veckor mot en kvart där det försiggår avancerade affärer. I brist på detta kanske det blir situationer där man försöker ta genvägar, som det verkar ha skett i Malmö. Jag vet ingenting om det fallet, men det är allvarligt att man i desperation för att möta narkotikatrycket tar genvägar.

Svaret är nej på att alkohol och idrott hör ihop. Man ska vara otroligt restriktiv med alkoholtillstånd. Sprit och idrott hör inte ihop.

Anf. 163 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Fru talman! Tack Johan Pehrson för svaret.

Jag är mycket bekymrad över att det på fler och fler idrottsanläggningar finns ölservering. När jag var yngre fick man smuggla in alkoholen själv i en väska eller rock på idrottsarenan om man ville dricka alkohol. Men nu för tiden behöver man inte det eftersom det serveras alkohol

inne på området i diverse öltält osv. Då kommer naturligtvis resultatet som ett brev på posten: I idrottsvärlden ser det inte annorlunda när det gäller proportionerna på hur mycket alkohol människor dricker. Det ser väl lika ut som för världen i övrigt där det finns en del som inte kan hantera alkohol och som ser idrottsevenemang som en orsak till att få dricka på en onsdagkväll eller söndageftermiddag. Där har vi mycket att göra.

Det räcker inte med att säga att idrott och alkohol inte hör ihop. Man måste faktiskt gå till handling för att visa det.

Jag har en fråga till Johan Pehrson och Folkpartiet. Folkpartiet och Vänsterpartiet hamnar ibland på samma sida. Därför har jag en fråga som handlar om kvinnliga poliser. Vi tror nämligen att det blir en annan jargong, ton och balans om det kommer in fler kvinnor inom polisen. Det har blivit så inom så många andra mansdominerade yrken. Det kan bli en killton som inte är bra för kåren eller för de människor de är satta att hjälpa. Vi tror att det vore bra med fler kvinnliga poliser.

Vad säger Folkpartiet om fler kvinnor inom polisen och fler kvinnliga chefer?

Anf. 164 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Vi ser det som enbart positivt. Det gäller alla statliga myndigheter. Vi vet att det finns ett problem med mångfald oavsett etnicitet eller kön i vårt land. Statliga myndigheter måste självklart föregå med gott exempel. Det är inte alltid det sker. Det uppmärksammas till och från i kammaren.

Det som Yvonne Oscarsson sade i sitt inledningsanförande om situationen i Jämtland passar mig bra. Jag ska åka till Östersund på lördag. Jag tänker naturligtvis undersöka vad som har hänt och hur jämställdhetspengarna har handhåfts.

Jag ska ta det till mig och undersöka det. Vi är inne på helt samma linje, så Yvonne Oscarsson kan vara lugn.

Jag vill gå tillbaka till de insmugglade sakerna i bandyportföljerna t.ex. i samband med bandyfinalen på Studenternas i Uppsala för inte så länge sedan. Det är självklart ingenting som man önskar, men jag vill å andra sidan inte påstå att folk använde sig av denna dryck under bandyfinalen. Där har vi heller inga kravaller, utan de söker sig kanske dit sommartid osv.

Jag tror att de som leder den organiserade huliganismen, för att tala klartext, oftast är spiknyktra. Deras kick handlar inte om att de får en bärs eller två, utan om att de blir upphetsade av att skapa och sprida våld. Vi kan nog göra gemensam sak av denna kamp.

Anf. 165 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Jag ska prata om tre ämnesområden där Miljöpartiet också har reservationer. Det första gäller reservation 2, som jag yrkar bifall till. Det handlar om EU-toppmötet i Göteborg.

Tyvär har det framkommit omfattande kritik mot polisens insatser också vid enskilda tillfällen, t.ex. i samband med händelserna vid Schillerska gymnasiet och demonstrationerna på Järntorget. Dessa händelser är viktiga eftersom det har att göra med förtroendet för polisen – det gäller speciellt unga människors förtroende.

Det har lagts en våt filt över dessa händelser. Det har framkommit att ungdomar som kom till Göteborg och var engagerade – också politiskt – blev mycket illa behandlade. Miljöpartiet tycker att händelserna ska utredas av en särskild utredning som är självständig och oberoende. Det finns dock inga tendenser till att detta kommer att ske.

Folkpartiet hänvisar till Göteborgskommittén. Men den kommittén ska inte utreda polisens agerande. Den ska titta på andra frågor runt demonstrationerna, såsom polisens beväpning, om det ska finnas maskerade demonstranter osv. Jag sitter i den parlamentariska sidogruppen, alltså referensgruppen till Göteborgskommittén, och jag är därför helt säker på att det förhåller sig på det viset. Därför behövs en extra utredning som tittar på de andra frågorna.

Vi hade hoppats få med Folkpartiet på en sådan utredning. De har i stället lämnat ett särskilt yttrande.

Reservation 3 handlar om evenemangskostnader. Den frågan har varit uppe till behandling många gånger. Det handlar om att stora idrottsklubbar kan köpa spelare för massvis med pengar, men de kan inte vara med och delta i samhällets kostnader i samband med händelser som kräver stora insatser från polisens sida.

Dessa idrottsklubbar är klassade som ideella föreningar och behöver alltså inte delta i kostnadsansvaret. Vi tycker att detta är fel. I stället borde man öppna upp för andra möjligheter. Vi tycker inte att alla ideella klubbar ska betala ordningskostnader, men i extraordinära situationer borde det vara så. Kulturutskottet och konstitutionsutskottet har tyckt att så borde vara fallet, men justitieutskottet hävdar fortfarande att vi inte ska göra någonting åt saken. Det är beklagligt.

Frågan har också utretts inom polisen, som bara har konstaterat att man inte kan begära att ideella klubbar själva ska stå för kostnaderna. Man har hänvisat till att det blir bättre när klubbarna bolagiseras eftersom de då kan stå för kostnaderna. Men under alla dessa år har ingenting hänt, utan klubbarna är fortfarande ideella föreningar.

Fru talman! Jag vill också ta upp frågan om polisens arbetsmiljö. Det behövs resurser för att bl.a. förebygga stress bland poliser, t.ex. att de inte ska använda tjänstevapen på fel sätt.

För att kunna hantera människor i svåra situationer, vilket polisen hela tiden måste göra, krävs också att polisen får hjälp och stöd i sitt dagliga arbete. De ska kunna söka professionell hjälp, men också kunna få vardagshandledning i en processinriktad metodik för att inte hamna i konfliktsituationer som kan leda till felaktiga lösningar. Det kan också handla om panik och rädsla.

I betänkandet står endast upptagna de klassiska åtgärderna när det gäller dessa problem. Rikspolisstyrelsen har t.ex. anställt en särskild person som ska samordna arbetsmiljöfrågorna och starta projekt. Projekt är det som pengar ska läggas på. Man ska också ha en gemensam arbetsmiljöutbildning där chefernas roll speciellt betonas. Vidare ska det ordnas arbetsmiljökonferenser med föreläsningar och seminarier.

Jag tycker att det är helt fel att lägga pengarna på detta. Lagg i stället pengarna på att ge polismyndigheterna tillgång till den dagliga vardagshjälp.

Jag måste också kommentera det som tidigare har sagts här. Det var nämligen precis de reservationerna, de ämnesområdena, jag hade tänkt ta upp.

När Ragnwi Marcelind och kd gör de salvelsefulla inläggen om allt som är fel måste de ha slutit öronen när det talades om alla projekt som har satts i gång för att rätta till felen. Riksdagens revisorer lämnade t.ex. 1998 en granskningsrapport om polis och åklagare. Enligt rapporten var förundersökningarna inom polisen så dåliga att de fick till följd att utredningarna avskrevs. Det är alltså inte så enkelt som Ragnwi Marcelind säger.

Vi tog denna rapport på stort allvar, och den borgerliga sidan och Miljöpartiet fick till stånd en utredning som nu pågår. Den ska se över frågan om det behövs ett kontrollorgan som har tillsyn över polis och åklagare för att inte situationer liknande de som leder till att så många utredningar avskrivs ska uppstå. Det är inte alls bra att sådant sker, och därför biföll Miljöpartiet tillsättningen av denna parlamentariska utredning. Jag hoppas att utredningen ska komma fram till att detta kontrollorgan behövs.

Också när det gäller pengar måste Ragnwi Marcelind och den borgerliga sidan ha slutit öronen. Visst har Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänstern gett mer pengar till rättsväsendet. Och huvuddelen av pengarna till rättsväsendet har gått till polisen. År 2001 fick polisen 600 miljoner kronor. Innevarande år, 2002, får de över 1 miljard kronor. Vi har hela tiden ökat tilldelningen.

Men jag har också sagt att vi har en gemensam pengapung som vi har fått ihop genom skattemedel, och ur den kan vi ju inte vräka ut pengar enbart till polisen och rättsväsendet. Jag sitter i justitieutskottet och har ansvar för dessa frågor och skulle förstås önska hur mycket resurser som helst. Men det handlar om ansvarstagande. Vi måste se till hela samhället när vi ska fördela dessa pengar. Jag har inte ansvar enbart för rättssäkerheten och polisfrågorna, utan jag har som riksdagsledamot det totala ansvaret. Därför har vi gjort bedömningen att vi inte kan lägga alla pengarna på rättsväsendet. Det vore ju absurt.

Ibland låter det nästan som om vi ska ha poliser ute i varenda buske i hela vårt avlånga land för att ingripa så fort något händer. Så kan vi ju inte heller ha det. Det vore också absurt. I stället måste vi organisera polisen så att den fungerar på ett rimligt sätt, arbeta förebyggande och få det sociala området i balans.

Ja, fru talman, det var det viktigaste jag ville säga.

Anf. 166 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! I det första inlägget som Kia Andreasson hade här sade hon att det behövs mer resurser för att lösa vardagens arbetsmiljöfrågor. Jag instämmer i det. Att arbetsmiljön är som den är med utbrändhet och stress beror ju på att man inte hinner med och klarar av alla anmälningar och allt arbete som ska göras. Därför är detta mycket riktigt kopplat till resurser.

Kia Andreasson säger också att man har gett resurser i massor till polisen. Då måste man ju kolla upp vad de har använts till. Har de använts till rätt saker? Just när det gäller polisen och förundersökningar vill jag säga att man inte har haft möjlighet att göra förundersökningar av hög

kvalitet. Det har kanske i sin tur lett till att man många gånger har avskrivit ärenden. Det är också kopplat till en resursfråga och till ledarskapsdelen. Jag tycker att man kan skilja på chefspositioner och ledarskap. Det är ledarskap som behövs.

Prot. 2001/02:86

21 mars

Polisfrågor

Anf. 167 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det är det absolut. Jag tycker också att vi har en gemensam syn på att ledarskapsfrågorna måste utvecklas enormt. Man ska inte bara arbeta kollektivt inom polisen. De enskilda poliserna har ett mycket stort ansvar i hela organisationen. Det kan inte längre bara vara *en* ledare som bestämmer i de här pyramiderna. Det måste absolut ändras.

Jag sade att jag tyckte att det satsades på fel område när det gällde arbetsmiljön, att de pengar som finns avsatta för detta skulle gå till andra delar. Det handlar just om att hjälpa poliser i vardagssituationen. Det var det som var skillnaden.

När det gäller förundersökningar handlar det om kvaliteten och kunskapen. Riksåklagaren har bestämt att åklagare ska åka runt – och de har åkt runt tidigare – för att hjälpa polisen att få i gång ett bättre sätt att arbeta med förundersökningar. Det har pågått ett arbete, och det hoppas vi också ger resultat. Det är där som detta måste organiseras, och det måste ske utbildning, så att det blir bättre. Det handlar helt enkelt om arbetsmetoderna.

Anf. 168 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Kia Andreasson har ju haft stora möjligheter att påverka hur pengarna ska användas. Det gäller inte minst arbetsmiljön. Jag håller med om att just arbetsmiljön är viktig, så att vi kan bibehålla de poliser vi har.

Men att föra över arbetsmiljöansvaret till *en* central person i organisationen tycker jag är helt fel. Det ska ligga ute på varje enskild arbetsplats, i ledarskapet.

Sedan tog Kia Andreasson upp detta med att det skulle vara ett kontrollorgan som skulle följa upp förundersökningarna. Då blir det ytterligare administrativt arbete och mindre möjlighet att använda poliserna ute i befolkningen, där de gör mest nytta. Det gäller i stället att satsa de här pengarna på förundersökningsledare, så att vi kan få balans i det arbetet.

Anf. 169 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Att polisen nu kontrollerar sin egen verksamhet tycker jag inte är bra. Det är anledningen till att jag tror att vi ändå har mer resurser i form av pengar att sätta in. Då behöver ju inte de här förändringarna som är nödvändiga ske. Därför är det bra med ett kontrollorgan utanför som ser till att det blir en effektiv organisation.

Annars har jag inte mycket att argumentera med Gunnel Wallin om. Det är helt rätt att det här med arbetsmiljön måste ligga ute i organisationen, men det kanske också centralt måste visas på vart pengarna ska gå, precis som jag har sagt. Detta kan tyvärr inte jag som riksdagsledamot ge order om, utan det är Rikspolisstyrelsen som måste göra det.

Anf. 170 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Kia Andreasson säger att man inte kan stå här och säga så enkelt, som Ragnwi Marcelind gör, att det saknas resurser.

Jag skulle vilja fråga Kia Andreasson om hon läste Aftonbladet den 14 mars. Kriminalinspektör Börje Karlsson har anmält fem förundersökningsledare i Stockholms län till JO. Han hävdar att bristande resurser gör att polisen hellre lägger ned fall än utreder dem. Om inte Kia Andreasson tror på honom kanske hon lyssnar till BRÅ:s rapport om varför brottsuppleringen har minskat. Där står det så här: Slutsatsen är att det i hög grad handlar om resurser om brottsuppleringen ska återföras till en mer accepterad nivå, som förelåg före omorganisationen i mitten av 1990-talet. Vissa förbättringar kan säkerligen uppnås genom effektiviseringar, men det är inte rimligt att förvänta sig några stora effekter av sådana åtgärder. En mer realistisk väg är att utöka resurserna för utredningsverksamheten.

Kia Andreasson står här och säger gång på gång att det inte behövs mer resurser. Vi står ju inte här och säger det för att vi på något sätt vill trilskas med regeringen, Miljöpartiet eller polisen, utan vi gör det därför att vi är angelägna om att skapa trygghet för samhällsmedborgarna. De ska känna att deras brott utreds, och polisen ska inte behöva anmäla sig själv. Tycker Kia Andreasson att det är rimligt att vi har kommit till en sådan här situation i polisväsendet i Sverige år 2002? Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan.

Sedan säger Kia Andreasson att det finns så mycket pengar att närpolisen skulle kunna fungera, men den kan inte det därför att den inte har resurser. Närpolisstationerna har ju lagts ned. 193 närpolisområden har stängts de senaste sex åren, och då kan det inte fungera som det skulle göra. Det är bara det vi försöker säga om och om igen.

Jag tycker att det är Kia Andreasson som inte lyssnar och har öronen öppna. Jag försöker förklara varför jag argumenterar på det sätt som jag gör.

Anf. 171 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag sade att vi har gett mer pengar till polisen. Det här året, 2002, är det 1,5 miljarder. I tidigare budgetdebatter har kd haft en viss summa som man vill ge till polisen. När då vi som nu samordnar budgeten – s, v och mp – har gett mer än det har man snabbt också gett mer det budgetåret, men det är ju inte så vi kommer längre. Vi har gett mer pengar till polisen, men det krävs också, Ragnwi Marcelind, analyser och utvärderingar av det som inte fungerar.

Riksdagens revisorer hade sett att förundersökningarna höll dålig kvalitet. Då kanske det inte endast handlar om hur många poliser som finns. En kvalitetshöjning när man gör förundersökningar är betydelsefull och kan göra att fler utredningar leder till att den som har begått brott också döms. Det är det arbetet som nu håller på att bedrivas. Det handlar just om den analysen.

Vi har också diskuterat i utskottet att man skulle ge Riksdagens revisorer uppdraget att ännu en gång titta på varför utredningarna avskrivs. Det har vi pratat om, och vi har varit överens om att vi kanske ska göra det, så det pågår arbete hela tiden. Att bara tala om felen och aldrig tala om vad vi gör för att rätta till felen tycker jag är ensidigt. Och så kommer

man bara med pengar – pengar löser allt. Det är inte så, men visst behövs det pengar också, och det har vi givit.

Prot. 2001/02:86
21 mars

Polisfrågor

Anf. 172 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Varför har då Kia Andreasson inte reserverat sig till förmån för vår reservation där vi kräver just analys och utvärdering av varför avskrivningarna är så stora?

Det är ju precis det vi föreslår. Men Kia Andreasson har inte velat ställa upp på vår reservation. Hon säger att Miljöpartiet tillsammans med regeringspartierna har gett mer pengar. Det har också vi gjort. Även vi har kommit fram till den slutsatsen att resurserna inte räcker, eftersom verkligheten ser ut som den gör.

Kia Andreasson säger att det krävs analyser och utredningar av hur det fungerar i verkligheten. Vi har ju fått rapport på rapport om att det inte fungerar i verkligheten! Det tar i genomsnitt en timme innan polisen är på plats efter att ett brott har anmälts. På många håll dröjer det flera timmar innan polisen anländer. Dessa analyser och värderingar måste väl ge några signaler till oss beslutsfattare om att det är något som inte stämmer.

Jag vill till sist fråga Kia Andreasson: Är det rimligt att människor i Sverige år 2002 inte kan lita på att polisen svarar när de ringer? Är det rimligt, om man svarar, att man säger till den som har varit utsatt för brott att man inte har möjlighet att komma? Är det ett sådant Sverige Kia Andreasson vill ha? Kan Kia Andreasson medge att det faktiskt saknas resurser?

Vi kanske inte har föreslagit tillräckligt med resurser vi heller. Vi måste se över verksamheten för att kunna tillgodose de behov som samhällsmedborgarna har.

Anf. 173 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! De signaler som har kommit om att det tar lång tid att rycka ut och signaler om andra missförhållanden har resulterat, Ragnwi Marcelind, i att det i dag finns två nya polishögskolor. Det har resulterat i att det är personer under utbildning som snart kommer att återta de platser som drogs in, när vi var tvungna att spara pengar inom alla myndigheter. Ragnwi Marcelind vet så väl att detta händer just nu.

Anf. 174 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Kia Andreasson slutar med att nämna de nya poliser som kommer ut som aspiranter och sedan kommer in i verksamheten. Kan vi vara så säkra på att det finns pengar att betala deras löner? Jag ställer den frågan, eftersom Rikspolisstyrelsen och dess chef är djupt oroade över det som Kia Andreasson tog upp tidigare, dvs. kommunikationssystemet TETRA.

Vi vet att Rikspolischefen har begärt en löneram på 2 miljarder kronor för att täcka den kostnaden. Men han har samtidigt sagt att det kan bli så att de nya poliserna får stryka på foten. Det kan bli så, att när de har gått sin utbildning finns det inte pengar att anställa dem. Vad säger Kia Andreasson om det? Har Kia Andreasson uppfattat att det är så allvarligt? Eftersom Kia Andreasson kommer från Västra Götaland och jag från Skåne vet vi att det här måste vara installerat och klart den 1 januari 2004.

När det gäller budgeten var det 1,8 miljarder kronor och inte 1,5 miljarder som polisen fick som nya pengar av regeringen och av er och Vänsterpartiet som dess släpvagnar.

Läs budgetunderlaget som Rikspolischefen har gått ut med och som han presenterade på sammanträdet för två veckor sedan! Där konstaterar Rikspolischefen att de 1,8 miljarderna inte har gått till ett enda nytt område utan ätits upp av underskott och löneuppräknings. Det är synd att jag inte har underlaget med mig. Då hade jag kunnat läsa upp det ordagrant. Är det för att klara de ständiga eftersläpningarna som man ska tillföra nya pengar?

Anf. 175 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Nu börjar vi fördjupa oss i budgeten. Regeringen ska ju lägga fram en vårproposition, och då får vi kanske diskutera ämnet vidare. Jag har redogjort för de överenskommelser som vi har varit med om. Det är avsatt extrapengar för 2003 och 2004. Men det är ett val dessförinnan, så jag kan inte ta direkt ansvar för kommande år. Vi har dock haft intentionen att öka tilldelningen. Självklart måste dessa nya poliser kunna avlönas.

Anf. 176 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Det kommer ett val, sade Kia Andreasson. Vi ska inte nämna några summor, men jag undrar om vi skulle kunna få höra om Miljöpartiet kommer att prioritera rättstryggheten och rättsväsendet kommande valrörelse. Är det en mycket viktig fråga för er?

Anf. 177 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det har jag visat i min redogörelse för de belopp som ändå har tillförts rättsväsendet. Självklart är detta en viktig fråga. Men vi kan inte lösa brottsproblematiken enbart med fler poliser, Maud Eken Dahl. Det krävs insatser från flera områden i samhället. Det är helt klart så.

Anf. 178 MARGARETA SANDGREN (s):

Fru talman! I detta betänkande behandlas motioner från allmänna motionstiden som rör polisfrågor. Inte oväntat tas i en mängd motioner upp händelserna under EU-toppmötet i Göteborg och frågor som rör polisens förutsättningar att upprätthålla ordningen vid demonstrationer. Man tar också upp arbetsmiljö, brottsutredningsverksamhet och internationellt polissamarbete.

Jag är inte särskilt förvånad över att resursfrågorna kommer upp. Naturligtvis har man rätt att ta upp dem också vid detta tillfälle.

Jag skulle vilja börja med att kommentera detta.

Ragnwi Marcelind säger så här: Jag har Thomas Bodström med mig när det gäller mer resurser till polisen. Vi socialdemokrater har också samma uppfattning som socialdemokraten Bodström. Visst behöver polisen mer resurser. Men det ska vägas mot andra angelägna områden som också har betydelse för brottspreventionen, dvs. förebyggande verksamhet.

I polisens budgetunderlag skriver man om ett antal trender när det gäller brottsutvecklingen. Bl.a. lyfter man fram ungdomar och ungdomsbrottsligheten. Man tror att situationen kan bli mycket allvarligare. Man beskriver de segregerade områdena och den grogrund som finns där för en negativ brottsutveckling.

Det står alldeles klart för oss socialdemokrater, liksom jag tror att det gör för Vänsterpartiet och Miljöpartiet, att vi bör göra satsningar för att utjämna klyftorna i samhället och vända utvecklingen när det gäller ungdomar i segregerade områden. Det handlar om att satsa på bostadsområden. Det handlar om fritiden. Det handlar om kulturen. Det handlar om skolan. Det handlar om att satsa också när det gäller narkotikapolitiken och alkoholpolitiken. Man måste väga de intressena mot varandra.

Det är väl allom bekant att statens kaka är begränsad och att vi måste göra en avvägning när det gäller insatserna. Vi har också valt att satsa en hel del på polisen, men det kanske inte är tillräckligt. Vi får se hur det går framöver.

Oppositionspartierna har olika anslag i sina budgetframställningar. Moderaterna satsar mest. Därefter kommer, med halva anslaget, Kristdemokraterna. Centerpartiet satsar ett par hundra miljoner och Folkpartiet 300 miljoner. Är ni inte ense om hur mycket som krävs och vilka behov som ska tillgodoses inom de ramarna? Det kan man fråga sig.

Samtidigt ställs det krav på fler poliser till glesbygden, fler poliser till närpolisområdena, fler poliser när det gäller brottsutredande verksamhet och fler poliser för spaning. Ni anger ungefär samma behov, men ni har inte samma summor i anslaget.

Man kan också ta upp frågan om hur resurserna fördelas inom polismyndigheterna. Det kan man ha synpunkter på. På Lidingö, t.ex., finns det tillräckligt med poliser, men inte i Botkyrka. Man kan fundera på hur polisresurserna fördelas och om de kommer till de områden där de behövs mest.

Låt mig återgå till betänkandet. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna. Naturligtvis tar reservationerna upp ett antal angelägna frågor, men i de flesta fallen pågår det ett arbete som syftar till att uppnå det som både majoriteten och reservanterna eftersträvar.

Självfallet ska polisen ha bästa möjliga förutsättningar och beredskap för att kunna ingripa vid olika händelser som kan ske under vitt skilda omständigheter. Det kan handla om mer resurser, javisst, men lika mycket om att utveckla arbetsmetoder, att ha tillgång till adekvata verktyg och instrument, lättillgängliga uppgifter, vapen och skyddsutrustning samt, inte minst, att ingripande av större slag sker med en god ledning av verksamheten.

Jag ska kommentera några av reservationerna och se om jag hinner med det som några tidigare talare har tagit upp.

Först gäller det ordning och säkerhet vid demonstrationer och polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg. Jag vill säga att regeringen agerade väldigt snabbt och tillsatte en kommitté under ledning av Ingvar Carlsson, som har fått ett vittomfattande uppdrag. Det handlar om kartläggning och analyser. Det handlar om att se över planering och organisation. Det handlar om hur man tillvaratog underrättelseinformation. Det

handlar om polisresurser och utrustning. Det handlar om utbildning, förberedelse och utbyte av information och underrättelser osv.

Man har också i uppdrag att se över polislagen i enlighet med vad som efterfrågas, som jag ser det i alla fall, i reservation 1. Det framgår av betänkandet att man ska överväga om de regler i polislagen som syftar till att upprätthålla ordningen och förebygga brott, t.ex. bestämmelserna om avvisning, avlägsnande och tillfälligt omhändertagande, är ändamålsenligt utformade. Arbetet ska i detta sammanhang bedrivas med utgångspunkt i att behovs- och proportionalitetsprinciperna också fortsättningsvis ska utgöra grundprinciperna vid polisingripanden.

Även Rikspolisstyrelsen har låtit utvärdera polisinsatserna i Göteborg och föreslagit att man ska ta fram ett nationellt koncept för särskilda händelser där man också tar upp frågor om polistaktik, riskanalys, utbildning, utrustning osv.

I reservationen ställs krav på en särskild utredning kring polisens insatser och agerande vid bl.a. Schillerska gymnasiet. Det pågår nu en förundersökning vid åklagarmyndigheten kring de händelserna, och dessutom kommer Göteborgskommittén efter det att förundersökningen är avslutad att titta närmare på händelserna vid Schillerska gymnasiet. Jag tycker därför inte att man behöver ta till ytterligare en utredning för att se över vad som hände där, utan detta är föremål för särskilda utredningar och överväganden.

Utredningsverksamheten är också ett prioriterat område i polisens verksamhet. I regleringsbrevet framgår att man ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå de krav som kan ställas på kvalitet, genomströmningstider, hänsyn till brottsoffer och vittnen m.m. Rikspolisstyrelsen har vidtagit en rad åtgärder, och de erfarenheter som man hittills har uppnått är goda. Under föregående år startade ett metodutvecklingsarbete i syfte att öka kvaliteten och minska genomströmningstider och balanser. Det är inte så – det vill jag säga till Gunnel Wallin – att man bara reste runt för att minska de balanser som fanns, utan det handlade om att utveckla arbetsmetoder och att samtidigt beta av de balanser som finns. Man besökte ett stort antal myndigheter för att förbättra och utveckla utredningsverksamheten. Detta sprids nu till samtliga polismyndigheter. Inriktningen är att finna bra former för att få bra första- och andrahandsåtgärder, väl fungerande undersökningsledning med spetskompetens och tillgång till kvalificerad utredningskompetens även under kvällar och helger.

Kristdemokraterna ställer i en reservation krav på utvärdering. Jag utgår ifrån att den expertgrupp som åker runt också ser över på vilket sätt man hanterar avskrivningsmöjligheterna. Det är naturligtvis inte tillfredsställande om det är som Kristdemokraterna påstår, dvs. att man skulle använda dessa på ett otillbörligt sätt. Naturligtvis kan tiden från anmälan till det att man inleder en förundersökning, om man nu beslutar sig för detta, vara alltför lång med hänsyn till vittnen, möjligheter att spåra upp brottslingen osv. Men det är viktigt att man påbörjar ett metodutvecklingsarbete som handlar om att fånga upp detta med första- och andrahandsåtgärder så att man kan starta en utredning eller förundersökning och sedan gå vidare. Det krävs naturligtvis mer resurser, men det krävs också ett metodutvecklingsarbete.

Jag ska också nämna något – jag ser att tiden tickar i väg – om arbetsmiljön. Denna fråga har man tagit tag i. Förra året anordnades en arbetsmiljökonferens, och vid arbetsgivar dagar har detta varit en av de viktiga punkterna. Man har en särskild samordnare. Man arbetar med gemensam arbetsmiljöutbildning. Man har informationsutbyte om arbetsmiljöområdet. Man har former för att ta fram statistik kring arbetsskador, tillbud och sjukfrånvaro. Således har man påbörjat detta arbete.

I en reservation talas det om att polisernas arbetssituation är så allvarlig att man inte ska behöva jobba natt efter 55 år. Precis det säger Rikspolisstyrelsen i sitt budgetunderlag: Man strävar efter att poliser inte ska behöva jobba helger eller nätter efter det att de fyllt 55 år. Också där är reservanternas krav alltså tillgodosett.

Jag stannar där, fru talman, och yrkar återigen bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 179 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Detta är andra gången i rad vi har en debatt om justitieutskottets frågor och vi moderater i oppositionen inte får svar på våra frågor. Jag vet inte om det är medvetet som Socialdemokraternas företrädare väljer att inte bemöta våra frågor, men jag tycker faktiskt att vi har rätt att få svar. Eftersom vi har replikrätt ställer jag nu frågorna om igen.

Eftersom vi länge har haft diskussioner om vilken brist det är på poliser har vi sagt att vi gärna vill införa ny kompetens inom polisen. Vi vill hjälpa dem att få befogenhet med en specialistutbildning för att få in andra yrkeskategorier – ekonomer, analytiker, beteendevetare osv. – i poliskåren. Varför, Margareta Sandgren, tycker ni inte att det är angeläget att gå med på det?

Min andra fråga är också angelägen eftersom den snart måste vara löst. Det är inte bara jag som har tagit upp detta, men inte ett ord till någon av oss om radiokommunikationssystemet, TETRA-systemet! Var och när kommer pengarna till detta system, som måste vara klart till den 1 januari 2004? Är det detta ni ska ta inom ram, som jag sade tidigare, som regeringen har sagt? Är det då ni ska ta nya polisens löner så att de inte kan anställas ute i organisationen? Jag vill ha svar, tack, Margareta Sandgren!

Anf. 180 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Jag inledde, Maud Ekendahl, med att dels besvara en del av de frågor som ställdes här i kammaren, dels säga att jag skulle försöka hinna svara på de andra. Det gjorde jag inte, utan tiden gick ut. Jag återkommer nu till dem.

När det gäller utbildning för specialister har man ute på polismyndigheterna och i Rikspolisstyrelsen anställt ett antal specialister på en rad områden. Det kan vara analytiker, miljöexperter, ekonomer osv. Man skriver också i sitt budgetunderlag, som både jag och Yvonne Oscarsson har skrivit under, om att i den mån det behövs ge polisens befogenheter också till dessa specialister. Hur man sedan ska utforma detta får vi väl återkomma till. Vi har ställt oss bakom det. Vi tycker att det kan vara en bra väg att gå, och om det behövs ska man naturligtvis göra det. I den delen har vi ingen annan uppfattning, men vi tycker inte att vi behöver ställa oss bakom en reservation om något redan är på gång.

Beträffande ledarskapsutbildning och karriärmöjligheter pågår det en rad arbeten. Naturligtvis ska grundutbildningen följas av vidareutveckling och kompetensspecialisering eller chefsutveckling. Det är oerhört viktigt att de här karriärvägarna finns för unga nyexaminerade poliser. Ska vi kunna behålla poliserna framöver i verksamheten måste vi naturligtvis erbjuda en bra och stimulerande arbetsmiljö, bra arbetsvillkor och också karriärmöjligheter.

Utskottet har tidigare uttalat sig och lämnat ett yttrande till försvarsutskottet om TETRA-systemet. Jag har ingen annan uppfattning än Maud Ekendahl, att det systemet behöver komma i gång.

Anf. 181 MAUD EKENDAHL (m) replik:

Fru talman! Här har vi hört i kväll, och vi har sagt det på olika sätt, att det är eländes elände ute i poliskåren.

Margareta Sandgren har påtvingats rollen att i försvarstal släta över och säga att det inte är så farligt osv. om vad som egentligen händer ute i verkligheten. Då tänkte jag fråga: Är det här ord som Margareta Sandgren bara läser in i protokollet, eller upplever Margareta Sandgren det här när hon besöker närpolisstationer och åker med polisbilar på kvällar och nätter för att ta del av hur verkligheten är? Är Margareta Sandgren ofta ute i verkligheten, eller är det en verklighet som Margareta Sandgren får ta del av men ingen av oss andra när vi är ute? Jag känner inte igen den verklighet som Margareta Sandgren gör gällande.

Ni har sagt om antalet poliser att ni år 2004 vill ha 17 000 poliser i landet. Vi ligger på ca 16 200 i dag. När den borgerliga regeringen hade makten låg vi på 18 200–18 400 under de tre åren. Sedan har det sakta glidit ned till drygt 16 000. Rikspolischefen säger att verksamheten behöver 19 000 poliser för att fungera någorlunda bra. Vilket år beräknar ni socialdemokrater att ni ska uppfylla det? Ni säger 17 000 poliser år 2004. Jag skulle gärna vilja höra det här.

Anf. 182 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Får jag börja med det sista, Maud Ekendahl. Jag tycker att man ska vara lite försiktig när man omger sig med sådana siffror som Maud Ekendahl gör. Under de borgerliga åren fanns det 18 400 poliser, säger hon. Det är inte med sanningen överensstämmande. Ni räknar in dem som gick på grundutbildningen. Det fanns 16 700 poliser. Den statistiken finns att få varsomhelst, både i departement och i riksdag och också hos Rikspolisstyrelsen. Jag har lyssnat av den här siffran många gånger. Det är en siffra som ni använder ute i debatterna. Det var på den tiden så att man anställdes så fort man gick in på utbildningen på Polishögskolan. Dem räknar ni in. Jag tycker att man ska vara lite försiktig.

Jag har inte sagt att allting är bra. Jag har medgett att det finns brister, att vi behöver mer resurser. Men jag är inte beredd att ställa mig bakom den eländesbeskrivning som Moderaterna i alla möjliga och omöjliga sammanhang för fram. Det låter ibland på er som att ingenting bra utförs av poliserna, att man inte kan göra bra ingripanden, att man inte kan utreda, att uppläringsprocenten är noll. Det utförs faktiskt en hel del bra arbete inom polisen. Men det finns brister, och dem ska vi naturligtvis åtgärda.

Anf. 183 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa några frågor till Margareta Sandgren, som bl.a. sade att man skulle utjämna klyftorna. Får också landsbygden sig en skvätt så att klyftorna minskar även där och man får grundservicen med polis tillgänglig i glesbygden?

Min nästa fråga är: Finns det möjligheter till fortbildning? Finns det ersättare så att man kan gå denna fortbildning och utveckla arbetsmetoderna? Hur ser det ut i verkligheten?

Hur är det med medborgarperspektivet hos närpolisen? 280 000 invånare i närpolisområdet – är det detta som Socialdemokraterna och Margareta Sandgren anser är det optimala?

Sedan skulle jag vilja ställa ytterligare en fråga om arbetsmiljön. Margareta Sandgren sade att det hade startats en arbetsmiljökonferens. Det kan väl vara bra. Men hur ser långtidssjukskrivningarna ut för polisen? Går de nedåt eller uppåt?

Anf. 184 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Det är rätt många frågor att besvara på den korta tid man har till förfogande.

När jag talade om att utjämna klyftorna talade jag om att utjämna dem i samhället mellan människor, men det handlar också om att utjämna klyftorna regionalt. Därför har vi ett sådant skatteutjämningsystem som vi har för att utjämna de klyftor som kan finnas.

Vad gäller poliser i glesbygden finns det två problem: dels att det kanske inte finns tillräckligt många, dels att ungdomarna inte söker sig dit utan i första hand till tätortsområdena. Det vet säkert Gunnel Wallin.

I takt med att vi får fler poliser kommer vi också att kunna bemanna i glesbygden på ett bättre sätt än i dag. Det är möjligt att man måste gå även andra vägar. Vi öppnade en polishögskola i Umeå bl.a. av skälet att kunna rekrytera poliser också uppe i Norrland och i glesbygden.

Det låter inte särskilt bra om man har så jättestora närpolisområden som Gunnel Wallin nämnde. Men det är upp till varje polismyndighet att inrätta närpolisområdena. Jag vet att det finns brister och att man därför får göra dem lite större. Men man har gjort det också för att kunna få ett optimalt utnyttjande av resurserna, och det kan se lite olika ut i de olika områdena.

Anf. 185 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! När poliser inte söker sig till glesbygden måste man ställa sig frågan: Vad är orsaken? Det är inte så att man har avlövats verksamheten så att den inte längre är intressant? Då får man naturligtvis göra den intressant så att fler unga söker sig dit och att vi får samma service i hela landet.

Sedan om småföretagare som har handel och som är utsatta för ekonomisk brottslighet. För ett par veckor sedan var det sju fula otäcka angrepp mot småföretagarverksamhet. Dessa små företag kan inte försäkra sig. Bankerna ger dem inte säkerhet, man kan inte låna pengar. Vad säger ni till dessa företagare när man inte kan utreda brotten, inte få tag i brottslingarna? Det är inte lätt att få i gång Sverige och få småföretagare att ställa upp när situationen ser ut så här, och det inom många områden. Vilka råd har Margareta Sandgren att ge till dessa småföretagare?

Anf. 186 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Angående poliser i glesbygd måste man ställa sig frågan varför poliser inte söker sig dit. Men jag tror inte att det alltid handlar om att verksamheten har avlövats. Jag tror att det är så att ungdomar söker sig till större tätorter därför att de tycker att de då kan jobba i en bättre och mer stimulerande verksamhet, vad vet jag. Det handlar inte bara om Norrland, det handlar om mitt eget län. Till orter några mil från tätorten vill man inte söka sig därför att man tycker inte att det är intressant. Man vill vara i tätorten. Det finns anledning att fråga sig varför det är så. Jag tror inte att vi har helhetslösningen än på det. Men naturligtvis måste vi jobba vidare.

När det gäller handel och småföretagarna är det inte bra att man måste ha en större polisnärhet vid sena tider på dygnet. Någon helhetslösning eller något särskilt svar har jag inte, utan alla människor i vårt land ska kunna känna trygghet och få tillgång till polis när man behöver det.

Centerpartiet och Gunnel Wallin kan ju ställa väldigt höga krav med tanke på att ni har ett par hundra miljoner mer. Men med alla de krav som Gunnel Wallin ställer när det gäller glesbygd, utredningsverksamhet, särskilt stöd för småföretag och handel tror jag nog inte att de 200 miljonerna räcker särskilt långt.

Anf. 187 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Jag vill också knyta an till debatten om klyftor. I dag ser det ut så i samhället att när det inte finns poliser att ringa efter, anlitar samhällsmedborgarna vaktbolag för att försöka få sitt skydd. Då är det bara de som har råd att skydda sig som gör det. Jag vill bara fråga Margareta Sandgren om det är förenligt med ambitionen att minska klyftorna, samtidigt som man inte har sett till att det finns tillräckligt med resurser så att det finns poliser, utan samhällsmedborgarna måste köpa sin egen vakt.

Margareta Sandgren sade också att det är lite svårt att se vad borgerskapet vill därför att vi avsätter olika mycket resurser. Men det räcker ju att läsa det här betänkandet för att se att inte heller de regerande partierna är särskilt överens. Kia Andreasson har ju nyss stått här och sagt att det krävs mer resurser när det gäller miljöfrågor, så man kanske ska vara lite försiktig när man uttalar sig i de frågorna.

Vidare sade Margareta Sandgren att man ska väga in de olika insatserna, och det är precis vad vi gör. Om Margareta Sandgren hade läst våra motioner, inte bara på justitieområdet, hade hon sett att vi pekar på ett heltäckande program för att jobba brottsförebyggande, satsa på ungdomsgårdar, se till att man kommer in med åtgärder tidigt och snabbt så att barn och ungdomar inte ska hamna i kriminalitet.

Till sist vill jag fråga: Vad säger Margareta Sandgren – hon har inte svarat på frågan som jag ställde – om antalet avskrivningar? Rikspolischefen säger stolt att antalet avskrivningar höjer farten och kvaliteten. Är det förenligt med Margareta Sandgrens synsätt på de avskrivningar som sker i Sverige i dag?

Anf. 188 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Apropå utjämnade klyftor och vaktbolag för att efterfråga skydd ska vi naturligtvis ha en polis som är så fördelad över landet att medborgarna kan känna trygghet. Men det är ju inte det jag pratar om när jag pratar om att utjämna klyftorna, utan det handlar om att satsa resurser i de områden där resurserna behövs mest.

Jag har inte läst alla Kristdemokraternas motioner i de här frågorna, men jag är inte alldeles övertygad om att jag delar uppfattningen. Ni vill samtidigt vara med och sänka skatterna och framför allt gynna de som har mest resurser. Jag ser att ni vill ha ytterligare en karensdag och att det är de arbetslösa som ska få bidra med lite pengar för att ni ska satsa mer på de här områdena, så jag är inte säker på att jag delar uppfattningen att ni satsar mer på att utjämna klyftorna i landet.

Till detta med avskrivningar. Vad rikspolischefen har uttalat behöver inte jag stå bakom på något sätt. Det får väl stå för honom om han har uttalat att det skulle höja farten och kvaliteten. Vad jag redogör för är att man har påbörjat ett arbete för att öka genomströmningstiderna, för att förbättra kvaliteten och för att man ska ha tillgång till förundersökningsledare dygnet alla timmar, även helger och kvällar. Man ska ha kvalificerad, kompetent personal som när de tar emot anmälningarna kan avgöra hur de ska prioritera. Det är ett viktigt arbete som pågår. Jag säger inte att de har nått ända fram, men man ska väl ändå låta dem arbeta på för att kunna förbättra brottsutredningsverksamheten.

Anf. 189 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Jag skulle bara vilja veta om Margareta Sandgren delar min oro över att polisen t.o.m. JO-anmäler sig själv m.fl. därför att man anser att avskrivningarna hos polisen pressas fram därför att det är en resursfråga – man hinner inte med. Delar Margareta Sandgren den uppfattningen?

Debatten som vi alltid för om kakan som ska fördelas till så mycket som möjligt är egentligen ganska knepig. Vi pratar om hur den befintliga kakan ska räcka att fördela till alla de behov som finns i vårt land. Det kommer den inte att göra i framtiden. Vi måste alltså börja diskutera hur vi ska få den här kakan att bli större. Här har vi kristdemokrater också en rad förslag på hur vi ska kunna stimulera företagande, hur vi ska få människor att i större utsträckning våga anställa fler etc. Det handlar alltså om att våga se framtiden an med en vision om att vi ska kunna ha större möjligheter att fördela pengar. Men nu handlar det om de befintliga pengar som vi har i dag, och vi har avsatt mer pengar till polisen därför att vi vill inte att det ska se ut så här.

Min fråga igen: Tycker inte Margareta Sandgren att det är oroväckande med den ena anmälan efter den andra, där man själv säger att allt inte står rätt till? Ska vi inte våga ta det till oss och erkänna att det som Kristdemokraterna har sagt i sin motion i detta betänkande är värt att utreda och utvärdera?

Anf. 190 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Det är klart att det är oroande. Jag har ingen annan uppfattning än Ragnwi Marcelind i den meningen att det är oroande. Men man går nu igenom polismyndighet för polismyndighet för att förbättra

arbetsmetoder, för att bringa ned balanserna och för att få bättre första-handsåtgärder.

Jag har också sagt att det naturligtvis behövs mer resurser. Men man behöver också utveckla kompetensen så att man kan utreda de anmälningar som kommer in på ett bra sätt och därigenom uppnå en bra kvalitet, så att de kan ligga till grund för ett åtal och kanske så småningom en dom. Men det måste ju hålla hela vägen fram. Detta är jätteviktigt, och jag har ingen annan uppfattning.

Men det ser inte likadant ut i hela landet. Den eländesbeskrivning som ni ibland gör er till tolk för stämmer inte. Det ser sämre ut på vissa håll och bra på andra håll. Det finns naturligtvis brister, och det är inte bra, men de ska åtgärdas. Så är det.

Anf. 191 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Margareta Sandgren säger att reservation 2 om polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg är tillgodosedd. Men det är den inte. Även om åklagarna gör en förundersökning ska den, och det är vitsen med vår reservation, genomföras av en oberoende grupp skild från det dagliga arbetet i rättsväsendet. Det är så extra känsliga saker att utreda att vi anser att de inte ska utredas inom rättsväsendet.

Erfarenheten och historien visar att när utredningar inte sker på det sätt som alla inblandade önskar utan felaktigheter sker, finns det med hela tiden om man inte gör något riktigt åt det. Därför ville vi ha denna oberoende utredning, och en sådan gör inte Göteborgskommittén – det står inte så i direktiven – utan det är åklagarna som gör förundersökningarna. Varför kan inte Socialdemokraterna dra lärdom av alla misstag som har gjorts när man inte har utrett ordentligt och gått till botten med det? Varför kan man inte tillsätta en utredningsgrupp? Vad är det som utgör så stora hinder för det?

Anf. 192 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Som jag sade har Göteborgskommittén ett uppdrag att titta på en rad frågor som härstammar från Göteborgshändelserna. Men man har också beslutat om att göra en förundersökning särskilt när det gäller händelserna vid Schillerska gymnasiet. Därefter kommer Göteborgskommittén att titta på detsamma och återkomma med en rapport i det hänseendet. Jag tycker att yrkandet därmed är tillgodosett. Avvakta och se vad Göteborgskommittén kommer fram till så småningom. Om man inte då är riktigt nöjd med det uppdrag som Göteborgskommittén har givits kan man återkomma. Det har gjorts en hel del insatser, och jag tror att Göteborgskommittén dyker ganska djupt i de olika delarna av händelserna.

Anf. 193 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Personerna som sitter i Göteborgskommittén säger: Vi kommer inte att granska polisens agerande. Det är bara förundersökningarna som kommer att diskuteras. Vi kommer inte att göra det. Det har vi inte direktiv för. Det är så uppdraget är.

Det är därför det skulle vara angeläget att ha den här gruppen nu. Menar då Margareta Sandgren att det här fortfarande ska finnas kvar så att när Göteborgskommittén är färdig – nu har de skjutit upp dagen för att

presentera sin utredning till efter valet – då ska man tillsätta gruppen som ska undersöka? Då har det gått lång tid. De behövs nu, när det är mer aktuellt.

Prot. 2001/02:86
21 mars

Polisfrågor

Anf. 194 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Fru talman! Det har naturligtvis gått lång tid sedan det här skedde, men jag tror att man jobbar med detta. Man har gjort en rad intervjuer med ungdomar i Göteborg, också sådana som berör händelserna i Schillerska gymnasiet. Den uppgift som jag har, och som kommer från Göteborgskommittén, från dem som arbetar som experter eller sekreterare i kommittén, är att de har intentionen att titta särskilt på händelserna i Schillerska gymnasiet men att de avvaktar den förundersökning som åklagarmyndigheten nu håller på med.

Anf. 195 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Redan i fjolårets debatt framhöll jag det tragiska i att åter behöva aktualisera frågan om eftersök av försvunna personer. I debatten för två år sedan tackade jag utskottet för en relativt välvillig behandling av min motion om eftersök av försvunna personer den gången. I årets betänkande hänvisar utskottet endast till tidigare betänkanden och tidigare avslag på motionerna.

Jag har varit noga med att inte väcka samma motion år efter år. I stället tar jag upp de här allvarliga problemen med undermåliga resultat vid eftersök år efter år. Jag kan inse att det direkta valet av sökmetoder inte är en sak för kammaren att besluta om. Däremot borde kammaren, och i synnerhet justitieutskottets ledamöter, vara lyhörda för missförhållanden inom polisväsendet. Oviljan att ta till sig annorlunda metoder och nya metoder tyder på allvarliga ledarskapsproblem inom polisen. Debatten tidigare i dag har visat hur polisens kris blir värre för varje dag. Att man inte har klarat av gränssättningen till brottsprovokation har vi helt nyligen kunnat erfara. Vi har också kunnat erfara hur vanliga brott aldrig beivras och hur högarna stämplade med "ej spaningsresultat" bara växer.

Jag vet detta av egen erfarenhet. Det gäller fallet med min stulna gamla utombordsmotor. Jag vet hur polisen stod maktlös inför en ökande, allt fräckare kader av brottslingar. Jag ordnade ju t.o.m. fram vittne och mer eller mindre namn och adress på förövarna, men till inget resultat. För mig gick det bra. Jag gick till motståndarlaget. De flesta medborgare har ju inte ett sådant här litet kort där det står: Du får härmed ett fribrev från Sveriges fångars centralorganisation. Det har jag, men det har inte den stora majoriteten av medborgare. Det måste bli en ändring.

Fru talman! Dessvärre har sedan debatten för ett år sedan ännu en liten pojke i Västsverige gått vilse och omkommit i terrängen. Det här inträffade samma dag som Jespers föräldrar skulle avtäcka ett minnesmärke över honom, Jesper i Kungsbacka. Ganska nyligen misslyckades man också med att finna en känd rövare, som ringde och berättade att han kommit vilse. Han hittades långt senare död några hundra meter från den plats där han lämnat en stulen bil samma dag som han försvann.

Fru talman! Det är för mig obegripligt att polisen visar en så total ovilja att använda alla till buds stående medel när man söker efter barn och gamla som går vilse. Och i ett humanistiskt samhälle, fru talman,

måste vi använda alla resurser för hitta också bokstavligen vilsekomna rövare.

Jag läste för övrigt i dagens Göteborgs-Posten om två fyraåringar som i går försvann från ett dagis mitt i Göteborg, i Linnéstaden, kl. 11. Dessbättre hittades de – om än vilse – välbehållna kl. 14. Naturligtvis kom de som vanligt till rätta av en tillfällighet, eftersom en privatperson hade uppmärksammat pojarna.

Fru talman! För några veckor sedan besökte jag polisen Bosse Olsson i hans hem utanför Uppsala. Bosse är hundförare och instruktör vid hundsektionen hos Stockholmspolisen. Bosse har tränat fågelhundar till sök. Nu ser jag att kammarens ledamöter, utskottets ledamöter, blir förvånade över att jag inte genast börjar tala om blodhundar. Bosse har alltså tränat fågelhundar. Han menar att det gäller att utnyttja de naturliga egenskaperna hos hundarna, dvs. få dem att utföra ett arbete som är lustfyllt och som består av sådant som hundarna gillar att göra. Då blir resultatet faktiskt bättre.

Fågelhundar springer bara för att de tycker att det är kul. De springer hit och dit och täcker stora områden men håller hela tiden kontakt med föraren. Det går enkelt att lära de här hundarna att sätta sig still när de hittar en människa i stället för en fågel. De har aldrig prägats på fågel. Bosse har utrustat sina hundar med en pejluutrustning som ger olika signal för rörelse och stillastående. Det gör att man enkelt med hjälp av pejlen kan ta reda på var hunden har satt sig och hitta den försvunne. Naturligtvis kan tekniken med modern GPS-utrustning innebära att det blir ännu lättare att lokalisera hund och försvunnen.

Fru talman! Blodhundar följer spår som något naturligt, och de har en stor egen lust att följa spår. Kammarens ledamöter är förhoppningsvis bekanta med det förhållandet att lust är en viktig drivkraft. Många här känner t.ex. stor lust inför att stå i den här talarstolen.

Fru talman! Enligt Bosse Olsson, som fortfarande dagligen jobbar med polishundar, är träning av t.ex. schäfrar för spår eller sök en del av lydnadsträningen. Vallhundar söker och spårar inte för att det är kul. De är avlade för att vakta får mot bl.a. vargen. Därför är spårning en del av lydnadsträningen.

Fru talman! Det visar sig att inte ens en aktiv, betrodd utbildare inom hundpolisen förmår att ändra vanor och introducera nya metoder. Bosse har mötts av samma argument som jag har hört till leda. Det går inte att skyddsträna. Hundarna kan bara användas vid sök. Det lyckas inte alltid osv. Det är samma argument hela tiden.

Jag besökte polisen i New York för ett år sedan. Jag var där 1998 också. Antalet fall då blodhundar har kommit till nytta har ökat sedan 1998 från 206 till 569. På tre år är det alltså mer än en fördubbling. Jag tänker nu nästa vecka, under plenifria veckan, resa några dagar till Devon i England för att på ort och ställe ta del av hur man där jobbar med ett projekt med eftersökning med blodhund. Tidigare har jag, som utskottets ledamöter säkert vet, varit i Essex i samma ärende.

Fru talman! Fågelhundar konkurrerar inte med schäfrar. Blodhundar konkurrerar inte med schäfrar. Pejluutrustningar konkurrerar inte med poliser. Nu är det alltså hög tid att man gör någonting åt de här ledarskapsproblemen inom polisen. Möjligheten att rädda liv måste väga tyngre än prestigen.

Anf. 196 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! EU-toppmötet som avslutade det svenska ordförandeskapet den 15–16 juni 2001 kommer många att minnas länge. Det var dagar då tiotusentals människor i massiva, fredliga demonstrationer krävde en annan världsordning, och det var dagar då organisationer och partier, människor, träffades för att diskutera globala orättvisor, miljöproblem och hur en värld för människor, inte bara för företag, kan skapas.

Det var också dagar då ett litet antal våldsamma demonstranter genom att inbjuda till och låta sig provoceras till våld och genomföra omfattande skadegörelse svärtade ned den systemkritik som tiotusentals andra formulerade. Och lyssna noga nu, kära borgerlighet: Vänsterpartiets avståndstagande från det våld och den skadegörelse som dessa gjorde sig skyldiga till är obetingat och klart.

Men händelserna visade också upp en polismakt som inte kunde hantera händelseutvecklingen och flera gånger begick mycket allvarliga misstag. Självklart handlar det om att skapa en rimlig arbetssituation och ge möjlighet till fortlöpande handledning för polisen precis så som Yvonne Oscarsson tidigare har redogjort för.

Jag ska ta upp ytterligare några aspekter, delvis annorlunda aspekter, på den här problematiken.

Fru talman! Det är förstås inte kammarens uppgift att reda ut enskilda händelser, men om en lag som vi har stiftat systematiskt missbrukas är det vår uppgift att ifrågasätta detta.

Låt mig ge ett exempel: På Järntorget befann sig kvällen den 16 juni 2001 några hundra människor då polisen, utan föregående varning och utan att någon hade kunnat hänvisa till våldsamheter eller störningar, stormade torget och kvarhöll alla på platsen under flera timmar. En del var där för att delta i en fullt laglig manifestation, andra tog en fika, och någon skulle ta bussen hem. På plats hänvisade befäl till att ingripandet skedde med stöd av polislagens 13 §, men denna ger inget stöd för ingripanden utan föregående varning och möjlighet för den som önskar att avlägsna sig. Detta är inte heller bara ett enskilt exempel, utan dessa fall kan staplas på hög.

Fru talman! Utskottet beskriver hur den s.k. Göteborgskommittén nu har tillsatts för att utreda händelseförloppet i Göteborg och eventuellt återkomma med förslag.

För Vänsterpartiets del vill jag säga att vi förstås kommer att delta konstruktivt i den parlamentariska referensgrupp som har knutits till kommittén. Men kommittén har en sådan sammansättning och roll att det är svårt att kalla den oberoende. Många av de organisationer som var aktiva under dagarna i Göteborg ifrågasätter också detta. Det är i sig värt att ta på största allvar. En oberoende bedömning av händelseförloppet, och inte minst av de övergrepp som kan ha begåtts av polisen, är nödvändig.

Fru talman! Så till frågan om polisens beväpning. Vi har i dagens betänkande avlämnat en reservation där vi ifrågasätter om det är rimligt att poliser ständigt går beväpnade med skarpladdade skjutvapen. Vi skulle vilja att man överväger den norska modellen, där sådan beväpning är snarare undantag än regel. Även om direkta jämförelser säkert haltar är det intressant att ta del av de uppgifter som har framkommit då svenska

och norska forskare nyligen jämfört situationen i Norge och Sverige. Det visar sig att svensk polis skjuter fem gånger oftare och skadar fyra gånger fler personer, även om man räknar om siffrorna efter folkmängd.

En av de ansvariga forskarna, Johannes Knutsson, som är svensk och professor i kriminologi vid polishögskolan i Oslo, kommenterar detta i en svensk dagstidning med orden: Frånvaron av skjutvapen kan paradoxalt nog vara en skyddsfaktor. Det vore också en utmärkt åtgärd för att bryta den nu ständigt eskalerande spiralen av våld vid stora politiska möten.

Fru talman! Jag var där, i Göteborg, för nu snart ett år sedan. Jag såg det som många nu har sett: en polismakt som agerade efter sin egen logik och systematiskt överträdde gränsen inte bara för vad som är rimligt och taktiskt utan också för vad som är lagligt. Det var dagar fyllda av poliser som kastade sten, överföll och misshandlade stillsamma demonstranter och förföljde och trakasserade oskyldiga. Polisen avsatte sin egen samarbetsgrupp och byggde en mur av containrar runt Hvitfeldtska, där hundratals ungdomar för lång tid förlorade tron på dialog och samarbete och på polisen över huvud taget.

Jag såg hur polisen utan någon rimlig anledning stormade Järntorget och genomförde massgripanden. Det var dagar då ungdomar som hade kommit till Göteborg för att de ville ha en bättre värld blev tvingade att ligga med ansiktet i kall, blöt asfalt. De hånades av maskerade poliser som kallade dem för horor och kommunistvin och som utdelade till synes slumpmässiga batongslag och sparkar en natt vid Schillerska gymnasiet. Vid Vasaplatsen avlossades skarpa skott rakt in i en folksamling, med allvarliga skador som följde.

Fru talman! Många, främst unga människor, kom till Göteborg för att delta i fredliga demonstrationer och möten men fick på goda grunder och för lång tid sitt förtroende för polisen kraftigt reducerat. Det är bl.a. riksdagens ansvar att bidra till att förtroendet kan återupprättas. Därför har vi i anslutning till dagens betänkande lämnat ett antal förslag.

Anf. 197 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! För åtta år sedan avgav jag en motion här i riksdagen som jag var ensam om att skriva på. Det var en motion som handlade om förbud mot att bära mask vid demonstration. När det röstades om den var det ett femtiotal som röstade för den och tyckte att det var en bra idé.

Jag har återkommit med denna motion några gånger men fått den avslagen. Nu ser jag att det i dagens betänkande finns inte mindre än 15 motioner på samma tema. Dessutom får dessa motioner nu ligga till grund för en utredning, och det är bra. Jag tycker att det är viktigt att den här frågan utreds ordentligt. Vi får väl se vad utgången blir.

Jag har alltid menat att det behövs ett förbud, ända sedan de kravaller som gjorde att jag en gång motionerade och där man gömde sig bakom olika typer av masker och försvårade för polisen att ingripa. Sedan dess har det också framförts att man ska kunna identifiera poliser som bär hjälmar, och det tycker jag är en bra idé. Men det skulle också vara en bra idé att låta polisen avgöra från fall till fall och göra en riskbedömning.

Det ska inte vara något generellt förbud, men man ska kunna säga: I den här demonstrationen skulle vi vilja se att det var förbjudet att bära mask. Polisen skulle ha befogenhet att utfärda ett sådant förbud.

Jag har funderat lite på vad det kunde ha inneburit om man hade haft ett sådant förbud i Göteborg, eller om man åtminstone hade haft möjligheten att utfärda ett sådant förbud. Jag var också i Göteborg. Jag var också bland demonstranterna och kände av stämningen. Jag minns ett tillfälle just vid Hvitfeldtska där några ungdomar drog på sig sina masker och sade: Nu kör vi! Så gick de fram och provocerade de ridande poliser som var där.

Jag såg i ett TT-meddelande som kom för bara två timmar sedan, klockan sex, att polisen i Västra Götaland vill ha maskeringsförbud. Det är en signal från polisen i Västra Götaland. Man påpekar också i pressmeddelandet – det togs förresten upp på TV-nyheterna i kväll – att dansarna har denna möjlighet. Det är alltså inget orimligt krav.

Vi får väl se vad utredningen kommer fram till. De får väl vrida och vända på den här frågan. Men jag har en känsla av att det finns fler som har samma åsikt som jag hade för åtta år sedan, då ett femtiotal riksdagsledamöter tyckte likadant.

Jag har velat göra den här markeringen eftersom det här är sista chansen för mig att säga någonting i denna motionsfråga. Eftersom jag lämnar riksdagen till hösten har jag inte möjlighet att från denna talarstol propagera mer för den här idén. Jag vet att jag har en stor del av poliskåren bakom mig. Vi får som sagt se vad utredningen kommer fram till och vad riksdagen så småningom kommer att besluta.

Anf. 198 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Jag har ett par frågor till Karl-Göran Biörsmark, men låt mig först säga att jag är helt enig om att det utgör ett problem att det finns demonstranter, få till antalet, som både beväpnar sig och maskerar sig för att inte kunna kännas igen när de utövar skadegörelse eller våld mot enskilda personer.

När Karl-Göran Biörsmark nu lyfter fram frågan om ett i någon mening generellt förbud, men också ett förbud från fall till fall, har jag ändå några frågor.

Om man utfärdar ett generellt förbud, vilket det har motionerats om ett stort antal gånger, måste man kunna svara på frågan om exempelvis de kommunalarbetare som drog papperspåsar över huvudet för att protestera mot att de kände sig trakasserade på sin arbetsplats skulle drabbas av ett sådant förbud. Man måste fråga sig om den kurd som demonstrerar mot den turkiska staten och därför, enligt min mening, har all anledning att maskera sig, bör drabbas av ett maskeringsförbud.

Väljer man att utfärda förbud från fall till fall får man likafullt stora bekymmer. En del av oss demonstrerar olika årstider. Om man en kall vinterdag har både mössa och halsduk på sig – är det tillräckligt för att falla under Karl-Göran Biörsmarks maskeringsförbud? Om man håller banderollen lite för högt upp över näsan – är det tillräckligt för att falla under ett maskeringsförbud? Så är fallet i Tyskland ibland.

Man måste avgränsa sig och tydligt visa vad man menar. Generella ställningstaganden i all ära, men när vi stiftar lagar och fattar beslut bör vi veta vad konsekvenserna kan bli.

Anf. 199 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Jag förstår att Kalle Larsson inte har läst min motion. Om han hade gjort det hade han inte behövt ställa dessa frågor. Men man läser ju inte alla motioner. Det är ganska givet att det är på det sättet. Jag ska inte klandra Kalle Larsson för det. Det är många motioner som jag inte läser.

Men i detta fall, när det handlar om den motion som jag har väckt och det som jag tror på, är det alltså inte fråga om ett generellt förbud. Jag sade detta i mitt anförande. Om Kalle Larsson hade lyssnat på det hade han inte heller behövt ställa dessa frågor.

Jag menar alltså, precis som jag sade, att detta ska kunna bedömas från fall till fall. Och jag har förtroende för att svensk polis kan göra dessa bedömningar vid dessa typer av demonstrationer.

Jag ska säga något om exemplet med demonstranter som har papperspåsar över huvudet. Man måste ju ha demonstrationstillstånd och ange plats, tid och vilka vägar man ska gå och vilka som ska hålla i demonstrationen. Om polisen då vet att det är sjuksköterskor som ska stå på Sergels torg och demonstrera och gärna vill ha påsar över huvudet för att inte bli igenkända är jag övertygad om att polisen kan göra en sådan riskbedömning i detta fall att man låter sjuksköterskorna demonstrera med påsar över huvudet.

Jag är alltså inte för ett generellt förbud. Jag tror inte på det själv, utan det ska göras en riskbedömning från fall till fall. Därför tycker jag att de argument som Kalle Larsson för fram inte riktigt har bäring på min motion och mitt förslag.

Anf. 200 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Nej, de har väl inte det den här gången. Men om inte mitt minne sviker mig har det ju i debatten och även i tidigare motioner av Karl-Göran Biörsmark väckts förslag också om generellt maskeringsförbud.

Fortfarande är frågan mer problematisk än vad det nu låter. Jag ställde frågan om mössa och halsduk skulle kunna betraktas som maskering en kall vinterdag. Jag ställde frågan om en banderoll som hålls för högt kan bli föremål för maskeringsförbud om polisen har lust med det.

Om vi går på Karl-Göran Biörsmarks linje överlämnar vi ytterligare en del av bedömningen till polisen och låter den inte längre vara föremål för yttrande- och demonstrationsfrihet. Alla sådana förändringar tror jag att alla vi, både Karl-Göran Biörsmark och jag, som värnar demonstrations- och yttrandefriheten ska vara mycket försiktiga med att göra. Jag är inte beredd att för Vänsterpartiets del i dag säga att ett maskeringsförbud ska kunna genomföras, inte heller från fall till fall, bara därför att polisen har uppfattningen att man bedömer det vara rimligt på plats. Demokratiska rättigheter, demonstrationsfrihet och yttrandefrihet går för mig före.

Anf. 201 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Kalle Larsson har en majoritet med sig på sitt resonemang. Men i en demokrati försöker man med argument föra fram sina åsikter, och det är det som jag gör. Det tar tid. Jag sade att det var åtta år sedan jag motionerade första gången, och jag var då ensam. Nu är det 15 motioner med en massa namn. Det är så man flyttar fram positionerna i fråga om sina idéer. Vem vet, kanske Kalle Larsson om 20 år säger att det var en mycket bra idé som Karl-Göran Biörsmark föreslog en gång i tiden i Sveriges riksdag. Man kan aldrig veta.

Sedan kan man naturligtvis hitta på en massa svårigheter med sjalar, mössor, banderoller, osv., men jag tycker att jag har svarat på detta.

En skillnad mellan Kalle Larsson och mig kanske är att jag har lite större förtroende för polisen i sådana här frågor. Jag är tacksam för att polisen agerar kraftfullt i vissa lägen, t.ex. vid denna typ av demonstrationer. Det kändes på något sätt ändå tryggt att ha polisen i närheten när jag rörde mig i Göteborg. Sedan spårade det ur, och vi vet orsaken. Vi har tittat mycket på detta. Det var inte, som det ibland framstår som, polisen som provocerade fram våld. Det var maskerade demonstranter som kastade sten. Jag kan inte tro att det skulle ha urartat på det sättet om inte dessa personer hade funnits med sina maskerade ansikten och sina gatstenar. Om de inte hade funnits på plats hade det blivit ett succéfullt möte, en lugn demonstration. Jag gick omkring bland de spelande trubadurerna. Och det fanns både barn och unga människor med som lugnt och tryggt kunde demonstrera. Men vi måste komma åt dem som förstör för oss som vill ha fria demonstrationer i säkra former. För det ska vi ta hjälp av polisen.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 22 mars.)

17 § Samhällets räddningstjänst och sotningsväsendet m.m.

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU4

Samhällets räddningstjänst och sotningsväsendet m.m.

Samhällets

räddningstjänst och

sotningsväsendet m.m.

Anf. 202 OLA RASK (s):

Fru talman! Jag ska fatta mig ganska kort av det enkla skälet att vi är eniga i försvarsutskottet. Jag yrkar naturligtvis först bifall till förslaget i betänkandet och kan ge några korta kommentarer.

Det är enligt utskottets mening anmärkningsvärt att regeringen inte under detta riksmöte lägger fram en proposition. Det slår vi fast, och vi hoppas att det ska leda till att regeringen nu skyndsamt lägger fram en proposition om sotningsväsendet till riksdagen.

När det gäller transporter av farligt gods är det inte lika anmärkningsvärt, men viktigt, att det sker en snabb hantering som gör att vi kan undanröja de risker som många farliga transporter utgör, inte minst här i Stockholmsregionen.

Än en gång yrkar jag bifall till förslaget i försvarsutskottets betänkande.

Anf. 203 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Det är bra att Ola Rask understryker det anmärkningsvärda i att ingenting har hänt när det gäller att avskaffa sotningsmonopolet. Man behöver sätta ordentligt tryck på regeringen att efterkomma kravet från ett enigt utskott om att avskaffa monopolet. Frågan är utredd fyra eller fem gånger med samma slutsats. Riksrevisionsverket har framfört kritik och förslag. 1998 lades Sotningsutredningens slutbetänkande fram. 2001 lades nästa utredning med krav på avveckling av monopolet fram. Riksdagen har vid varje riksmöte begärt att förslag i ärendet skyndsamt ska läggas fram. Fastighetsägarna, hyresgästerna, SABO, Kommunförbundet och HSB kräver att monopolet ska avskaffas.

Som alla monopol är detta monopol dyrt för alla boende, både villaägare och hyresgäster. Det är helt enkelt omöjligt att sätta ett pris utan konkurrens och prispress. Kommunerna som förhandlar om priset för sotning har ingen möjlighet att ens delvis på egen hand införa konkurrens genom att göra skilda upphandlingar för olika delar av kommunen eftersom det skulle strida mot likställighetsprincipen. Det är alltså regeringen som helt har frågan i sin hand.

Men framför allt innebär reglering schabloner och godtycke som blir dyra genom att det görs fel saker och onödigt arbete. Bibehållandet av monopolet har hindrat att reglerna har anpassats till den tekniska utvecklingen. Det blir dålig service och dålig kundanpassning genom att samordningen med övriga ventilations- och energihushållningsåtgärder helt enkelt inte fungerar.

Såsom slås fast i utredningen skulle åtgärderna bli betydligt mer anpassade till behovet om fastighetsägare betrodde att ta ansvar för fastighetens sotning, precis som de har ansvar för fastigheten i alla andra avseenden. Kommunerna skulle ges ett tillsynsansvar.

Utredningen föreslår också att en villaägare ska kunna sota själv och att övrigt arbete utförs av certifierad personal.

Remissinstanserna visar att situationen har förvärrats av att samma instanser utför och kontrollerar under nuvarande reglering. Det är mycket svårt att påtala missförhållanden.

Frågan om sotningsmonopolet kan inte bagatelliseras med att det är lite pengar, för det är faktiskt 700–800 miljoner om året för landets hyresgäster och villaägare.

Kanske 300 miljoner av dessa kostnader är verkligen helt onödiga. Ett par hundra miljoner betalas för att imkanaler i flerfamiljshus ska rensas vart tredje år. Utredningar och remissinstanser visar att detta har föga med brandsäkerheten att göra och att reglerna för imkanalrensning borde ha tagits bort för länge sedan.

Effekten av monopolet kan illustreras av en remissinstans. Det gäller den ökade kostnaden för imkanalrensning för bostadsföretagets hyreshus i Stockholmsregionen. Priset per timme är fastlagt, men tidsåtgången kan variera. Bostadsföretaget noterade att tid och därmed kostnad för imkanalrensning ökade markant när behovet av sotning minskade till följd av att fjärrvärme infördes. Företagets kostnad per lägenhet för imkanalrensning var på 80-talet densamma som för villor, och det tog ungefär 20 minuter per bostad. Därefter ökade tidsåtgången för rensningen i deras hus, först till trekvarts timme, sedan till en timme, därefter till en och en halv timme och i något fall t.o.m. till två och en halv timme per rensning.

Uppenbarligen var regeringen på väg att lägga fram ett förslag i höstas. Men det stoppades plötsligt. I ett interpellationssvar anges att regeringen först måste utreda effekterna av avvecklingen av andra monopol, t.ex. taxi och elmarknaden, innan man lägger fram förslag. Som stockholmare blir jag oroad. Vad har det sedan mycket länge avskaffade taxi-monopolet med detta att göra? Jag kan bara inte tro att regeringen är så rädd för konkurrens och så rädd för att ge enskilda villaägare och fastighetsägare ansvar för brandsäkerhet att detta är skälet till att förslaget stoppas.

Som moderat har jag lite svårt att frigöra mig från misstanken att skälen är rent politiska. Regeringen kanske helt enkelt ser det som för vågat att föreslå en konkurrensutsättning och avreglering samtidigt som regeringen ger sig på Stockholms starka utveckling mot avreglering, konkurrens och enskild drift av offentlig verksamhet.

Fru talman! Vi har ett enigt utskottsbetänkande, men jag vill med detta understryka vikten av utskottets uppdrag till regeringen att agera utan fördröjning. Sotningsmonopolet måste avskaffas och kraven som framförs av Kommunförbundet, fastighetsägare, hyresgäster och boende, dvs. de som betalar, respekteras. Situationen håller på att bli ohållbar, särskilt som kommunerna förlitat sig på att regeringen skulle lägga fram sin aviserade proposition och att vi i riksdagen redan skulle ha beslutat om detta.

Jag förutsätter att regeringens utskottskamrater ser till att aviserade utredningar av taxi etc. inte bara är undanflykter för att regeringen ska slippa lägga fram förslag. Och jag vill uppmana regeringen att lyssna på sina kamrater i försvarsutskottet och snabbt bestämma sig och återkomma med förslag. Monopolet är en relik från skråväsendets tid på 1500-talet. Låt oss nu se till att det avskaffas.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i försvarsutskottets betänkande nr 4.

Anf. 204 BERIT JÓHANNESSON (v):

Fru talman! Jag tänker inte ta upp sotningsmonopolet. Vi har ett enigt utskott i den frågan. Jag vill ta upp en annan sak, och det är brandförsvaret. Det behövs män och kvinnor med annan kulturell och etnisk bakgrund i brandförsvaret. Detta konstaterar Vänsterpartiet som en del i en motion om integrering som behandlas i det här betänkandet.

Vi är inte ensamma om den åsikten. Det visar bl.a. en artikel i Sirenen, som är Räddningsverkets tidning, under rubriken "Arbetet i mångfaldsfrågorna är en förutsättning för utveckling". Den person som har skrivit den här artikeln är brandchef i Malmö och heter Lars Berg. Jag vill citera lite ur hans kloka artikel.

"Att arbeta med mångfaldsfrågorna är nödvändigt", skriver han. Han skriver också: "Det är inte något politiskt diktat som gör att vi måste arbeta med dessa frågor. Det handlar tvärtom om självbevarelsedrift, att skapa förutsättningar för att kunna utveckla verksamheten och behålla det stora förtroendet i samhället. Allmänheten kommer att ställa andra krav och andra förväntningar i framtiden. Vi måste inse att vår omvärld förändras i allt snabbare takt. Vi måste spegla denna omvärld. Annars blir vi inte trovärdiga."

Jag tycker att det är mycket kloka ord. Om fler inom offentlig förvaltning och privata företag hade den här synen skulle vår arbetsmarknad se annorlunda ut.

Det finns positiva tecken på att man kan öka antalet invandrare inom t.ex. brandmannayrket. Dessa tecken bejakar vi. Bernadottegymnasiet, som bl.a. finns i Göteborg, förbereder främst elever med invandrarbakgrund för uniformerade yrken, bl.a. brandmannayrket.

Regeringen anser glädjande nog att etnisk och kulturell mångfald bör betraktas som en förutsättning vad gäller Försvarmaktens personalförsörjning. Kommunförbundet och Räddningsverket har gjort en översyn av räddningsmannautbildningen. Utskottet har uttalat att man utgår från att mångfaldsfrågorna ska behandlas i det sammanhanget. Därför uppmanar jag Kommunförbundet och Räddningsverket: Läs de kloka och framåtsyftande orden i artikeln! Läs också den inriktning som regeringen har givit Försvarmakten! Vi kommer att följa de här frågorna med mycket stor noggrannhet, för det handlar ju till syvende och sist om trovärdighet.

Fru talman! Bifall till förslaget i betänkandet!

Anf. 205 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Viktiga frågor i ett betänkande där vi är helt överens måste få några minuter till några viktiga ord om just farligt gods och sotningsväsendet.

Jag vill ta upp farligt gods därför att Ola Rask i sin inledning av debatten sade att det transporteras mycket farligt gods i Stockholmsområdet. Jag vill tala om att från Karlstad till Oslo, på E 18 och väg 61, passerar 700 långträdare varje dag över gränsen med mycket farligt gods. Jag ringdes upp i dag av en tjänsteman som har med dessa transporter att göra och som såg att den här debatten skulle hållas i dag. Han ville påtala att detta faktiskt även långt ute i glesbygden är en viktig fråga.

Jag vill igen understryka vår enighet i utskottet, men det är väldigt viktigt att denna fråga prioriteras av regeringen och att det snart kommer nya och bättre säkerhetsåtgärder för dessa transporter.

Ett litet exempel: I min hemby åkte en långträdare ned i älven som ligger 20 meter från köttbhallen. Vi var mycket rädda i byn. Tänk om det var klor i bilen. Det kommer 500 sådana varje dygn. Vi hade tur, det var betongväggar från en betongfabrik i Norge den gången. Men det är mycket farliga transporter ute på vägarna. Vi har nu enigt påtalat för regeringen att det måste göras någonting åt denna fråga.

Så till sotningsväsendet. Vi säger ju avreglera mera, privatisera mera. Det är ord som ligger oss varmt om hjärtat som har en icke-socialistisk syn. Till min stora glädje ser jag nu att hela utskottet, även den socialistiska majoriteten – lett av en icke-socialistisk ordförande förstås, som kanske underlättat frågan – står bakom budet till vår regering att nu verkligen göra någonting åt denna viktiga fråga.

Jag är uppväxt i en järnaffär med ett rörmokeri. Jag jobbade i sex år mest med rörmokerisidan. Jag kunde aldrig förstå att inte mina rörmokare Torsten Andersson och Hugo Sjöstedt, som satte in oljeeldningen, som satte in pannan och som kunde den på sina fem fingrar, inte kunde få sota pipan, fru talman, inte kunde få ta imkanalen, fast de var bättre. Det skulle Arvid Nilsson komma och göra som hade kontrakt med kommu-

nen. Elektrikern Knut Karlsson fick göra allt det elektriska i husen, och han hade konkurrens av många andra. Men sotaren skulle vara en socialiserad person som inte kunde utsättas för konkurrens.

Med stor glädje ser vi som tror på den fria företagsamheten att ett enigt utskott säger till regeringen att avsocialisera sotningsväsendet så fort som det är möjligt. Det är med stor glädje jag står här efter att ha jobbat med denna fråga i 25 år i kommunstyrelsen utan att lyckas. Vi hoppas att regeringen lyssnar på sina kamrater i försvarsutskottet och att avregleringen, avsocialiseringen och privatiseringen av sotningsväsendet sker snabbt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 mars.)

18 § Naturkatastrofer m.m.

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU5
Naturkatastrofer m.m.

Anf. 206 STIG SANDSTRÖM (v):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet. Utskottet är enigt i betänkandet.

Vi har fått frågan varför vi i Vänsterpartiet inte har reserverat oss. Vi har drivit frågan hårt tidigare. När man läser betänkandet kan man få ett felaktigt intryck av att det är Miljöpartiet som har drivit frågan. I Miljöpartiets särskilda yttrande står följande: ”Det är därför bra att regeringen, i linje med Miljöpartiets intentioner, genomför en översyn av systemet för utbetalningar från anslaget för förebyggande åtgärder mot naturkatastrofer.”

Vad jag vet är det första gången som Miljöpartiet har yttrat sig i frågan. Däremot har vi i övriga partier drivit frågan hårt.

Anledningen till att vi yrkar bifall är dels att vi inte vill motionera för motionerandets egen skull, dels att frågan faktiskt förs framåt. Det pågår en del utredningar som nu börjar läggas fram på bordet. För några dagar sedan fick vi utredningen *Samhället, säkerhet och beredskap*. Där föreslås åtgärder för att ändra om beredskapssystemet från invasionsförsvar till förebyggande åtgärder på nya områden, t.ex. naturkatastrofer. Det handlar om att vara beredd på att flytta över pengar från försörjningen av industrivaror, befolkningskyddet, skyddsrummen, transporter och postbefordran till nya hotbilder. Det tycker vi är jättebra. Samtidigt går det att öka kommunernas ekonomi och förebygga nya och verkliga hot, t.ex. översvämningar. Det tycker vi är ett viktigt framsteg. Vi tror att på så vis kan ekonomin frigöras för att förbättra det förebyggande arbetet.

I en annan utredning ges ett annat skäl. Den handlar om extraordinära insatser i kommuner och landsting när det uppstår svårigheter. Det förslaget går ut på att man vill erbjuda kommuner och landsting att de får rätt, om det finns synnerliga skäl, att stödja enskild som drabbas av extraordinära händelser. Det tror jag också är en öppning. Det är kanske på kommunal nivå som katastrofåtgärderna ska ligga. Kommunerna känner

Prot. 2001/02:86
21 mars

*Samhällets
räddningstjänst och
sotningsväsendet m.m.*

Naturkatastrofer

verksamheterna och vet hur skadorna har drabbat. Om kommunerna får ekonomiskt utrymme får de möjlighet att göra insatser.

Om dessa två åtgärder, som ännu inte har behandlats av riksdagen, ses som ett steg framåt tänker vi i stället återkomma i de sammanhangen.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 207 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Egentligen skulle vi kanske ha kopplat ihop det förra betänkandet om räddningstjänst och farligt gods, som kan leda till naturkatastrofer, med detta betänkande. Jag tog ju upp exemplet med långtradaran som välte i älven som råkade vara lastad med betong i stället för klor – som skulle ha blivit en otrolig olycka.

Nu ska vi inte tala om sådana olyckor, utan nu blir det en hälsning från mig med anledning av översvämningarna i Arvikatrakten. Jag kommer ju från Värmland.

Jag bor vid ett sjösystem där Dalslands kanal släpper sitt vattenflöde ned i Stora Gla mot Dalsland och mot Vänern. Min närmaste stad Arvika ligger vid Glafsfordens tillrinningsområden. Vattenytan höjdes med flera meter. En beslutoförmåga på vissa ställen gjorde att katastrofen inträdde.

Nu ska försvarsutskottet besöka Arvika och få en ingående information om vad som skedde. Om man inte har sett detta med egna ögon kan man inte riktigt förstå vad som hände. Detta har lärt oss otroligt mycket. Vi är överens i utskottet om att detta är en viktig fråga som måste åtgärdas. Här finns särskilda yttranden där vi lägger fram olika förslag.

Jag står bakom förslaget om en katastroffond. Övriga på Värmlandsbänken, från olika partier, har väckt motioner med nästan samma lydelse om katastroffond. Varför talar vi om en katastroffond? Jo, vi vet vad som händer nu när bönder, småföretagare och kommuner väntar på ersättning för skador på grund av katastrofen.

Fru talman! Det får inte ske en gång till att man inte vet var medel ska tas ifrån för att ersätta drabbade. Här finns bönder. Bönder är för mig företagare. Här finns småföretagare, t.ex. ställdes ett tryckeri under vatten. Jag har besökt Visnums-Kil utanför Kristinehamn där Vänern har svämmat över på bondgårdarna. De har inte återställts. Det har kostat mycket pengar, och de väntar på ersättning. Detta är inte bra. Vi måste på något sätt åtgärda detta.

Vi är överens om att något ska ske. Vi nämner det i våra särskilda yttranden. Jag vill speciellt påpeka för de riksdagsledamöter som är närvarande och för protokollet att en katastroffond måste upprättas som omedelbart kan sättas in, så att *inte* t.ex. byggandet av vägavsnitt blir uppskjutet på grund av en naturkatastrof eftersom redan beslutade medel måste användas för att laga vägar.

Vägverket i Värmland väntar på extrapengar på grund av katastrofen. Det är någonting som vi måste ta till oss och som regeringen måste åtgärda. Helst, enligt min syn, ska det vara med hjälp av en katastroffond.

Anf. 208 STIG SANDSTRÖM (v):

Fru talman! Jag har bara en fråga: Varför har Runar Patriksson inte reserverat sig?

Anf. 209 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Jag har ett särskilt yttrande i frågan. Vi har väckt en motion. Jag tycker att den gemensamma skrivningen är bra. Jag vill ha detta sagt i min egenskap av representant för det område som har drabbats av en så svår naturkatastrof. Jag tror inte att den som inte har bott i Arvikatrakten riktigt förstår hur angeläget det är att denna fråga får en lösning.

Anf. 210 STIG SANDSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tycker också att det är angeläget med en katastroffond. Men det måste vara någonting som är bra i betänkandet eftersom Runar Patriksson inte har reserverat sig. Det är en stor skillnad på ett särskilt yttrande och en reservation. Ett särskilt yttrande är inte till intet förpliktande.

Anf. 211 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Stig Sandström vet också att vi hade ett bra resonemang om frågan, och jag ansåg att enigheten var så viktig att detta skulle skickas till regeringen. Vi valde att skriva ett särskilt yttrande på grund av att vi i detta utskott jobbar ganska seriöst och försöker komma överens om viktiga frågor. Ändå tycker jag att det är väldigt viktigt att få påtala det som har hänt i Värmland för riksdagen, i kammaren och i debatten, för protokollet och för framtiden, så att Arvika inte blir glömt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 mars.)

19 § Flygutbildning

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU6
Flygutbildning.

Anf. 212 OLLE LINDSTRÖM (m):

Fru talman! Den militära flygutbildningen är ständigt återkommande i den här kammaren. I det betänkande som vi ska ta ställning till i dag behandlas åtta motioner där man framför synpunkter på och förslag om den militära flygutbildningens lokalisering. Samtliga motioner avstyrks med motivet att beslut i frågan redan är fattat.

Dessutom uttalar utskottsmajoriteten att utskottet inte har någon erinran mot det regeringsbeslut som fattades mot bakgrund av riksdagens tidigare beslut om den militära flygutbildningen. Det är i det avseendet vi skiljer oss åt, och det är också anledningen till den moderata reservationen.

Fru talman! Riksdagen beslutade den 17 maj 2001 att Försvarsmaktens samlade flygutbildning – såväl GFU som GTU – ska förläggas till någon eller några av de kvarvarande flottiljerna, till F 4 i Östersund, F 7 i Sätenäs, F 17 i Kallinge eller F 21 i Luleå. Motivet var att minska antalet verksamhetsställen och därmed också kostnaderna.

I Försvarsdepartementet tillsattes en arbetsgrupp som fick till uppgift att utreda eller analysera vilken flottilj som passade bäst för flygutbildningen. F 4 i Östersund och F 21 i Luleå diskvalificerades direkt. Återigen framkallades den – i den här delen av landet – ständiga myten om att Norrlands kyla och mörker är förödande för nästan all militär verksamhet. F 7 och F 17 utreddes och ansågs olämpliga av andra skäl. Försvarsdepartementet ansåg tydligen att riksdagens beslut behövde man inte bry sig så mycket om. I stället analyserades Malmen i Linköping och Uppsala. Arbetsgruppen föreslog flygutbildningen i Malmen, vilket också blev regeringens beslut den 20 december 2001.

Fru talman! I direkt strid med riksdagens beslut har regeringen beslutat att förlägga den militära flygutbildningen till Malmen i Linköping, vilket utskottsmajoriteten nu ställer sig bakom. Det var samma utskottsmajoritet som stod bakom riksdagens beslut i maj 2001. Det självklara hade väl varit att regeringen återkommit till riksdagen när den konstaterat att riksdagens beslut inte kunde effektueras.

Det finns för övrigt många outrätade frågetecken när det gäller Malmen. Klarar man miljökonsekvensanalysen, och vad kostar eventuella åtgärder? Hur stora är egentligen investeringskostnaderna? Säger vi nej till en samordnad europeisk flygutbildning genom att nu lokalisera den nationella flygutbildningen till ett område som av luftrumsskäl inte klarar de europeiska kraven?

Miljöprovningen sker ju på vanligt sätt, men jag vill erinra om att den flygflottilj som fanns på Malmen lades ned på 70-talet av bullerskäl, och enligt uppgifter har helikopterflygningen viss tidsbegränsning i dag.

När det gäller investeringskostnaderna har vi i utskottet erhållit en redovisning från departementet som visar på 204 miljoner kronor för flygutbildningen. Några veckor senare begärde jag av riksdagens utredningstjänst ett underlag eller en kostnadsberäkning på dessa investeringar. Utredningstjänsten skriver bl.a. följande: Beslutet grundar sig i stor utsträckning på en arbetsgruppsrapport som presenterades för regeringen i november 2001. I beslutet uppdrar regeringen till Försvarsmakten att påbörja de åtgärder som krävs för att lokalisera all militär flygutbildning på Malmen. De investeringar som krävs på Malmen är i dagsläget således inte kända.

Då uppstår givetvis frågan: Hur kan detta vara möjligt? Utredningstjänsten hänvisar nämligen till en av de personer som deltog i arbetsgruppens arbete. Var investeringskostnaderna kända i november och december, men inte den 6 februari, när jag fick utredningstjänstens svar?

Enligt Fortifikationsverket har ingen kostnadsberäkning begärts och således inte verkställts. Man har anledning att befara att regeringens beslut på grund av bristfälligt ekonomiskt underlag leder till ökade fasta kostnader för Försvarsmakten i framtiden.

Fru talman! Det är mycket viktigt att noggranna kostnadsberäkningar redovisas innan beslut fattas. Alltför ofta tvingas vi konstatera att investeringskostnaderna skjuter i höjden och tar resurser från verksamheter-

na. Försvarsmakten har vid två tillfällen i närtid påpekat i utskottet att de fasta kostnaderna måste minska, om det ska vara möjligt att fullfölja nödvändig övningsverksamhet.

Jag har ytterligare ett frågetecken. En samordnad europeisk flygutbildning har aktualiserats sedan något år tillbaka. En av tre utbildningsplatser bör och kan lokaliseras till norra delen av Skandinavien. Här har Sverige en god chans att vara med och enligt min mening ett försteg gentemot Finland på grund av vår flyghistoriska bakgrund. Men då måste vi också visa intresse och engagemang.

Den 28 december 2001 undertecknade 10–11 EU-länder en överenskommelse om att gå vidare, efter de ingående samtal som hade varit tidigare. Sverige har deltagit i samtalen men ej skrivit på överenskommelsen. Finland är däremot med och har dessutom anmält intresse för att få utbildningen till Finland. Det är mycket viktigt för vårt flygvapen om en framtida samordnad europeisk flygutbildning kunde etableras i vårt land.

Omfattningen av en sådan etablering kräver mer av outnyttjat luftrum och kan således inte samordnas på Malmen. Därför är jag orolig för att om flygutbildningen till slut hamnar på Malmen är det samtidigt troligen ett nej till en samordnad europeisk flygutbildning i Sverige. Det vore inte trevligt.

Fru talman! Det finns flera skäl att ompröva regeringens beslut i denna fråga. Riksdagens beslut måste även regeringen respektera. Klarar man inte av att följa riksdagens beslut får man återkomma. Detta visar att regeringen nonchalerar riksdagen och tar sig friheter att göra något helt annat.

Med detta anförande, fru talman, vill jag yrka bifall till den moderata reservationen.

Anf. 213 BERIT JÓHANNESSEN (v):

Fru talman! Frågan om flygskolorna har varit ett långt och jobbigt kapitel. Men Vänsterpartiet har accepterat och är övertygat om att Malmen kommer att bli bra när allt är på plats, både de grundläggande och taktiska militära flygskolorna. Därmed ställer vi oss bakom utskottsberedningens svar på motionerna i frågan. Det har varit motioner som har spretat åt olika håll, som vi vet.

Jag vill ta upp en fråga som jag anser är av stor vikt när man verkställer det här beslutet.

Enligt förslaget att flytta de militära flygskolorna till Malmen ska den grundläggande flygutbildningen, GFU, den 31 december 2002 flytta från F 10 i Ängelholm via Uppsala och vidare till Malmen i juni 2003.

Utskottet har uttalat att det är angeläget att regeringen ytterligare överväger om det är möjligt att överföra slutfasen av den aktuella GFU-omgången direkt till Malmen i stället för via F 16. Jag vill kraftfullt understryka det uttalandet från utskottet.

Denna mellanlandning, om jag får vara lite vitsig, är mycket olycklig. Flygutbildningen är störningskänslig. Utbildningens kvalitet och säkerhet är mycket beroende av en etablerad och förtroendefull kontakt mellan flyglärare och elev. De flyglärare som följer med från F 10 får starta verksamhet och etablera sig och sina elever på nya ställen två gånger.

Den elevgrupp som startar i maj på F 10 ska alltså flytta mitt i utbildningen till Uppsala för att där avsluta sin grundläggande del.

Den nya grupp som eventuellt startar i januari ska också mitt i utbildningen flytta till Malmen. De flyglärare som följer med till Malmen får alltså pendla under ett halvår till Uppsala, eller också får man skaffa sig en temporär bostad och lämna sin familj nere i Skåne. Därför är detta förslag väldigt bekymmersamt, att man inte ska flytta direkt från F 10 till Malmen.

Den här mellanlandningen är dyr och onödig. Det kan tyvärr också hända att flyglärare väljer att inte ta steget att flytta med till Malmen i och med denna mellanlandning på F 16. De här riskerna och riskfaktorerna bör Försvarsmakten undvika. Det finns ju flera riskfaktorer i detta. Om det inte blir en bra flygutbildning som kan utvecklas i lugn och ro direkt på Malmen finns det rena risker med själva flygningen och inläringen.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 214 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! I den stora försvarsdebatten den 29 mars 2000 avslög vi kristdemokrater hela den proposition som då debatterades. Vi kunde inte ställa oss bakom det förslag som Socialdemokraterna och Centern hade gjort upp om med hjälp av Vänstern.

En av de invändningar som vi kristdemokrater hade var att propositionens förslag inte var den helhetslösning som regeringen, Centerpartiet och Vänsterpartiet ansåg att den var och talade sig så varma för. Organiseringen av marinens underhållsvarv, OPIL:s lokalisering, liksom lokaliseringen av den grundläggande flygutbildningen var några av de viktiga frågor som då fortfarande hängde fritt i luften.

I debatten pekade jag bl.a. på riskerna med att fatta ett stort och omvälvande försvarsbeslut på grundval av ett dåligt genomarbetat beslutsunderlag. Beslutet kunde ha blivit riktigt bra om arbetsgruppen, som tog fram beslutsunderlaget, hade följt de riktlinjer som regeringen gav. Nu blev det inte så. Den s.k. styrgruppen valde i stället att lösa uppgiften efter eget huvud trots att försvarsministerns ursprungliga riktlinjer var mycket tydliga. De innebar bl.a. att nyinvesteringar skulle undvikas.

Fru talman! Det betänkande vi diskuterar nu handlar just om nyinvesteringar, därför att man inte har tagit fasta på och utnyttjat tidigare gjorda investeringar vare sig det gäller människors kunskap, materiel, byggnader eller engagemang.

Det är viktigt att medborgarna, de som har valt oss, ska kunna lita på att vi gör vårt allra yttersta för att de beslut som vi fattar ska hålla en så hög kvalitet som möjligt. En viktig förutsättning för det är ju att de underlag som ligger till grund för propositionsskrivande och utskottsarbete är genomarbetade och håller en utredningstekniskt sett hög standard. Det ska kunna gå att följa tankegången i en utredning, även om sakfrågan i sig är komplicerad. Beslutsfattandet får inte bli fel på grund av dåliga eller styrda utredningsunderlag. Det ser jag som ett allvarligt hot mot demokratin, fru talman.

Jag har ytterligare allvarlig kritik mot hanteringen av försvarsfrågan. Jag anser – och jag har påpekat det i utskottet flera gånger – att det är

mycket svårt, ja näst intill omöjligt, att få en helhetsbild av den stora omvälvning av försvaret som är på gång. Vi behandlar och fattar beslut om små delar av en otroligt stor, komplicerad och kostnadskrävande verksamhet utan att det ges möjlighet att överblicka helheten. Det här ger ett förvirrat och svårbedömt intryck. Konsekvenserna av det förslag som är aktuellt att besluta om är inte överblickbara.

Som exempel kan nämnas att flygskolans placering inte togs med vid den stora försvarsdebatten i mars 2000. Den kom att behandlas ett år senare, men då kunde man ändå inte enas om var flygskolan skulle ligga. Frågan befinner sig, vill jag påstå, fortfarande i långbänk. Jag är inte övertygad om att detta är sista gången vi debatterar i riksdagen om var flygskolan ska placeras.

Fru talman! Riksdagens beslut förra våren blev att tidigare beslut om att åtta JAS 39 Gripen-divisioner fördelas på fyra flottiljer skulle ligga fast. De flottiljer som beslutades ska finnas kvar är F 4 i Östersund, F 7 i Sätenäs, F 17 i Kallinge och F 21 i Luleå. Dessutom beslutade riksdagen efter en lång och många gånger hetsig debatt i utskottet att Försvarsmaktens samlade flygutbildning – såväl GFU, grundläggande flygutbildning, som GTU, grundläggande taktisk utbildning – ska förläggas till någon eller några av de kvarvarande fyra flottiljerna.

Men nu har verkligheten kommit ikapp regeringspartiet och dess stödpartier. Man har nu insett att det av olika skäl inte går att bedriva flygutbildning vid någon av de flygflottiljer som ska vara kvar. Tänk om man hade insett det lite tidigare! I stället förblindades man av regionalpolitiska och andra skäl och har därför inte sett, vill jag påstå, till hela Sveriges bästa.

Trots att riksdagen har beslutat annat är det nu helt plötsligt Malmens flygplats i Linköping som gäller. Investeringarna är inte så stora, säger man om regeringens nya förslag eller beslut. De går "bara" på ett par hundra miljoner av skattebetalarnas medel. Men jag vill påstå att utskottet ännu inte har fått en fullständig ekonomisk redogörelse för investeringskostnaderna för Malmenprojektet. Sedan vet vi inte heller om det över huvud taget kan komma till stånd, då miljöprövningen ännu inte är klar eller godkänd. Likväl ska vi här och nu fatta beslut om detta förslag som har kommit fram utan att riksdagen har fattat beslut om att det tidigare beslutet om att lägga utbildningen vid någon av de kvarvarande fyra flottiljerna skulle brytas upp.

Fru talman! Jag anser att flygvapnet genom riksdagsmajoritetens beslut att lägga ned Skånska flygflottiljen, F 10 i Ängelholm, och Upplands flygflottilj, F 16 i Uppsala – flygvapnets två viktigaste rekryteringsmagneter – försattes i en onödig, obegriplig och svår situation. Det är därför angeläget att av bl.a. rekryterings- och kompetensskäl snarast få till stånd en långsiktigt hållbar lösning på frågan om flygskolans placering.

När det gäller det förslag till beslut som nu föreligger har regeringen agerat på ett sätt som inte ter sig rimligt. När regeringen fann att en annan lösning än den av riksdagen angivna var bättre och kanske genomförbar borde den ha underställt riksdagen det förslaget för beslut och då angivit skälen till att den grundläggande flygutbildningen inte kan förläggas till de av riksdagen tidigare beslutade kvarvarande flottiljerna.

Därför anser vi kristdemokrater att regeringen förtjänar kritik på den punkten, och det säger vi i ett särskilt yttrande.

Vi kristdemokrater är också kritiska till att flygskolan inte samlokaliseras med tungt stridsflyg genom regeringens nya förslag, och gjorda investeringar tillvaratas inte.

Den nödvändiga miljöprövningen kan också komma att påverka frågans lösning. Om den planerade lokaliseringen av flygutbildningen till Malmen ur miljösynpunkt ger mindre gynnsamma långsiktiga förutsättningar anser vi att riksdagsbeslutet från maj 2001 ska rivs upp och att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett nytt förslag.

Fru talman! Nu har vi den situation vi har inom flygvapnet, inklusive flygutbildningen. Vi kristdemokrater är inte nöjda med den. Det har vi framfört i många olika sammanhang. Men vi har också sagt att de som arbetar inom försvarets flyg och flygutbildning snart måste få lugn och veta vad som ska gälla. Av bl.a. den anledningen bifaller vi regeringens förslag men med de allvarliga invändningar som finns i vårt särskilda yttrande som jag har berört.

Anf. 215 BERNDT SKÖLDESTIG (s):

Fru talman! I maj förra året beslutade vi i kammaren om den militära flygutbildningen. Efter långa diskussioner under flera år tog vi i kammaren ett beslut, som gav regeringen i uppdrag att lösa frågan var vi skulle förlägga den gemensamma flygutbildningen.

Regeringen återkom till utskottet med en redovisning av det beslut man tagit om förläggningen till Malmen. Där kan man få plats med både den grundläggande flygutbildningen och den grundläggande taktiska utbildningen. Man kan också samordna flygutbildningen med helikopterförarutbildningen. Detta tycker jag är ytterligare ett plus. Genom detta förslag får vi all flygutbildning samlad på ett enda ställe.

Flera av talarna före mig har påpekat att det inte står något i beslutet om Malmen. Vi beslutade att flygutbildningen skulle förläggas till någon av de kvarvarande flottiljerna. Malmen i Linköping är i dag en del av flygverksamheten på F 16 och kommer att bli en del av F 17 – alltså en kvarvarande flottilj.

När vi diskuterade frågan i utskottet tog vi fasta på en sak. Det var det som Berit Jóhannesson tog upp – flyttningen från Ängelholm via Uppsala till Linköping. Vi har också påpekat i betänkandet att det är viktigt att man försöker slippa mellanlandningen och därför flyttar verksamheten direkt till Malmen. Jag vet, efter kontakter med dem som jobbar med det här, att man är i full färd med att klara av det. Jag hoppas att man kan lösa den frågan också.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motioner och reservationen.

Anf. 216 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Berndt Sköldestig säger att regeringen fick möjlighet att besluta om var flygutbildningen skulle ligga. Naturligtvis är det regeringen som ska fullfölja riksdagens beslut, men nu har man gått ifrån riksdagens beslut genom att lägga utbildningen på en helt annan plats än vad riksdagen beslutade.

Jag vill fråga Berndt Sköldestig: Ska regeringen verkligen kunna sätta sig över riksdagen på det här sättet? Det hade väl varit lämpligt att man hade återkommit till riksdagen med ett nytt förslag?

Det finns också många frågetecken, inte minst kring det som jag tog upp i mitt anförande. Vi har fått en kostnad redovisad, men Riksdagens utredningstjänst kan över huvud taget inte få fram något underlag. Fortifikationsverket har inte heller fått i uppdrag att ta fram en kostnadsberäkning. Det verkar alltså som om beräkningen av investeringen är en höftning. Med tanke på Försvarmaktens ekonomi och de erfarenheter vi har av tidigare investeringar och kostnader, som har drabbat verksamheterna inom Försvarmakten hårt, borde man vara ännu mer försiktig den här gången. Man borde inte lösa det på samma sätt som tidigare.

Anser inte Berndt Sköldestig att det finns brister i underlaget som är så pass allvarliga att man måste göra en omprövning?

Anf. 217 BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker inte, Olle Lindström, att det finns stora brister av den enkla anledningen att man nu projekterar det som ska ske på Malmen. Man har sagt 204 miljoner, och det är väl den ram man håller sig inom när man nu projekterar detta.

Frågan om regeringen har frångått riksdagens beslut eller inte är en fråga som konstitutionsutskottet ska avgöra. Som jag sade är Malmen nu en del av en flottilj, och den kommer senare att vara en del av en kvarvarande flottilj. I det fallet tycker jag inte att det finns några stora felaktigheter.

Diskussionerna i kammaren och i utskottet talar för att vi måste se till att få frågan löst. Vi kan inte ha det hängande i luften. Vi är tvungna att lösa frågan om vi vill ha en utbildning som ger oss piloter till de flygplan som vi tillsammans har investerat mycket pengar i. Jag tror att det är viktigt att vi löser frågan nu.

Jag är inte orolig för miljön. Jag tror att det kommer att klara sig. Man diskuterade utifrån den utredning som gjordes om man skulle förlägga två skarpa divisioner till Malmen, och det är det inte frågan om. Det är frågan om skolverksamhet med ett betydligt skonsammare plan – SK 60.

Anf. 218 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag vet mycket väl att konstitutionsutskottet får pröva den frågan och huruvida regeringen har rätt att gå ifrån riksdagens beslut. Men vi riksdagsledamöter i kammaren måste ändå ha en känsla för om regeringen kan göra på det sättet. Riksdagen står faktiskt över regeringen konstitutionellt. Då är det anmärkningsvärt att det finns riksdagsledamöter som tillåter att regeringen inte följer de beslut som Sveriges parlament har fattat.

När det gäller miljöprovningen kan jag säga att det har visat sig att man hela tiden har haft farhågor gällande det buller och de störningar som har förekommit. Det blir flera verksamheter. Vi har specialflyget, där det blir ökad helikopterverksamhet. Dessutom ska både GFU och GTU dit. Vi får se vad miljöprovningen säger.

Det viktiga är ändå vilka kostnader det kan innebära. Det går kanske att klara miljöprovningen, men vad kostar de åtgärder som måste vidtas?

Det är det som är det allvarliga. Vi vet vilka investeringar man har gjort under lång tid inom försvaret och hur bristfälliga resurser man har för övningsverksamhet inom hela Försvarmakten.

Anf. 219 BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik:

Fru talman! När det gäller förläggningen är Olle Lindström och jag oense. Vi får som sagt svar så småningom. Jag tycker att det helt och hållet ligger inom ramen för det vi beslutade i maj förra året.

En del miljöåtgärder kommer att vara tvungna att vidtas vid Malmen, men dem hade man fått vidta oavsett om flygskolan hade kommit dit eller inte. Det har ingenting med flygskoleverksamheten att göra. Det har med FMV Provs verksamhet att göra. De provar ut de Gripenplan som ska placeras på flottiljerna. Det är 2 500 flygrörelser per år. Det är den springande punkten. Det har egentligen inte ett dugg med flygskoleverksamheten att göra.

Det miljötillstånd som i dag finns för Malmen täcker in mer än hälften av den verksamhet som den gemensamma flygskolan kommer att bedriva. Den grundläggande flygutbildningen täcks av det miljötillstånd som finns i dag. Jag är inte så orolig vad gäller detta.

Jag håller med Olle Lindström om att vi ska använda pengarna så effektivt som möjligt. Jag utgår från att den kostnadsram som man har redogjort för inför oss kommer att hålla. Jag tycker att vi gemensamt ska se till att det blir så.

Det är faktiskt ett bra sätt att förvalta redan gjorda investeringar. Malmen finns ju. Malmen skulle inte försvinna. Där finns merparten av de faciliteter man behöver. Inte minst viktigt är att vi kan samordna den utbildning som helikopterpiloterna behöver när det gäller fastvingeflyg till en plats. Vi samordnar lärarresurser, t.ex.

Jag tror att det är en bra lösning som ger oss möjligheter att använda pengarna på ett bra sätt så småningom.

Anf. 220 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Det beslut om flygutbildningen som riksdagen fattade den 16 maj 2001 har redan i analyser beskrivits som ett lågvattenmärke för beslutsfattande i Sveriges riksdag. Det stöddes egentligen enbart av Vänsterpartiet. Märkliga turer i försvarsutskottet hade drivit fram ett utskottsförslag som regeringen och de partier som stod bakom propositionen inte ansåg vara det bästa men som de likväl stödde. Företrädarna för Moderaterna och Kristdemokraterna ansåg beslutet vara det sämsta tänkbara, dvs. enligt deras uppfattning klart sämre än propositionen. Beslutet hade således de facto ett mycket svagt stöd i riksdagen och har också tämligen samstämmigt klassats ned av alla som värnar det svenska flygförsvaret. Något ställningstagande till hur och var flygutbildningen skulle lokaliseras gjordes inte, men man beslöt, som redan sagts, att den lokalmässigt skulle placeras vid någon av de kvarvarande fyra flottiljerna.

Detta märkliga beslut har sedan regeringen inte kunnat eller velat följa. I stället har man fattat ett regeringsbeslut som placerar flygskolan på Malmen i Linköping, en flottilj som 1994 lades ned inte minst av miljöskäl. Riksdagens beslut kan alltså inte på något sätt anses vara uppfyllt i och med detta. Regeringen borde då ha återkommit till riksdagen.

Det är något uppseendeväckande att en utskottsmajoritet nu inte reagerar mot detta konstitutionellt felaktiga handlings sätt, som också skett på så lösa boliner.

Att bygga upp en flygskola på Malmen medför höga och helt onödiga investeringskostnader. Dock försöker man mörka detta, vilket väl redan har framgått i replikskiftet med Olle Lindström. Förfarandet är ett slöseri med skattemedel eftersom en lämplig plats redan finns i Uppsala, där halva flygskolan sedan länge är etablerad. All nödvändig infrastruktur och byggnation finns redan vid F 16, t.ex. start- och landningsbanor, hangarer, elevförläggningar inte minst, matsalar och idrottsanläggningar. Miljöprövning för en flygskola i Uppsala är redan genomförd. Såväl kommun som länsstyrelse stöder en lokalisering av Flygvapnets flygskola till Uppsala. Uppsala är sålunda den bästa lokaliseringen.

Förhållandet stärks av att F 16 förutsätts hysa hela flygskolan, såväl den grundläggande flygutbildningen som den taktiska delen, under första halvåret 2003 efter nedläggningen av F 10 i Ängelholm och i avvaktan på att verksamheten kan komma i gång på Malmen. Detta kan man nu göra utan några som helst svårigheter.

Var finns då logiken i beslutet att förlägga flygskolan till Malmen? I dag bedriver man omfattande helikopterutbildning där och viss annan flygverksamhet. Att utöver denna flygverksamhet även genomföra Flygvapnets flygutbildning, som är av en helt annan karaktär, kommer att leda till bristande flygövningsutrymme i luften. En fördel med lokalisering till Uppsala är just att man slipper de investeringar och den miljöprövning som behövs på Malmen.

Enligt Fortifikationsverket räcker det inte med en ny hangar på Malmen. En större flygplansplatta, som måste miljöanpassas med oljeavskiljare m.m., måste också byggas. Åtgärder måste också vidtas för att man ska kunna flyga med laddade flygplan. Prislappen enbart för detta – detta har mörkats helt och hållet här i dag, men jag vet siffrorna – uppskattas av Fortifikationsverket till minst 400–700 miljoner kronor. Detta talas det tyst om, och det har nonchalerats i den utredning som gjordes – förmodligen för att ansvariga beslutsfattare när räkningen kommer ska kunna förneka vetskap om detta. Men nu står det i protokollet. Försvaret kommer dock att inom sina begränsade ramar tvingas klara detta.

Till allt detta kommer att man i Linköping också måste bygga upp elevbostäder för skolan, bostäder som för denna kategori redan finns i Uppsala – ytterligare en faktor som man hoppat bock över i alla kalkyler. Det verkar uppenbart att ansvariga försöker dölja fakta om den ofördelaktiga ekonomin i att förlägga flygskolan till Malmen i stället för Uppsala.

I anslutning till vissa motioner i ärendet föreslår jag därför att flygskolan ska förläggas till Uppsala. Då kan Flygvapnet organisera sin flygskola enligt regeringens tidigare proposition. Fördelarna utöver de ekonomiska är som sagt flera. All flyganknuten utbildning samordnas då under en huvudman, F 20. Denna lösning innebär dessutom en bättre handlingsberedskap inför framtiden om vår säkerhetsbild skulle förändras.

Argumenten som talar för en flygskola i Uppsala är så utomordentligt starka att det onekligen är förvånande att regeringen inte kunde förmå sig att återkomma med sin tidigare proposition i ärendet, den proposition

som Socialdemokraterna då var så angelägna om att den borde bifallas. Varför kan de inte tala om att de argumenten fortfarande står sig?

Fru talman! Med hänvisning till detta yrkar jag att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en flygstridsskola med en verksamhet som innefattar F 20:s verksamhet samt GFU och GTU ska inrättas i Uppsala samt att regeringen utan dröjsmål bör analysera behovet av fortsatt flygförsvar i huvudstadens närhet. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna Fö204, Fö209, Fö210 och Fö245 samt avslår motionerna Fö231, Fö253, Fö254 och Fö263, samtliga detta år.

Fru talman! Händelser som inträffat i vår omvärld visar dessutom på det olyckliga i att lägga ned verksamheten i Uppsala på det sätt riksdagsbeslutet innebär. Det torde vara helt ostridigt att det för landets och huvudstadens säkerhet, med den inriktning nya hot har, kan vara av största betydelse att ha flygstridskrafter lokaliserade i Mälardalen, inte enbart på långt avstånd från huvudstaden, inte minst för att vårt luftförsvar med dess behov av incidentberedskap måste ha möjlighet att snabbt anpassas till aktuella hotbilder. Inom ramen för det anpassningsförsvar som det tydligt uttalats att vårt land ska ha bör det därför analyseras vad de nya hotbilderna innebär. Jag har tagit upp också detta i min motion.

I praktiken har regeringen tagit visst intryck av detta genom sina beslut om F 16:s framtida roll som reservbas och förläggningen av OPIL till Uppsala. Men jag finner det anmärkningsvärt att utskottet trots mitt yrkande i motionen över huvud taget inte berör den frågan. På sätt och vis är ju motionsyrkandet redan tillgodosett genom regeringens beslut. Men om detta säger utskottet inget, vilket jag tycker är lite anmärkningsvärt.

Fru talman! Jag ska avsluta med att hänvisa till mitt yrkande, som jag vet har stöd från många håll. Jag ställer det därför att jag anser att argumentationen också i den reservation som har avgivits är väl tunn, även om Olle Lindström nu har förstärkt den. I en votering mellan reservationen och utskottsmajoritetens förslag kommer jag att rösta för reservationen eftersom den, inte minst efter Olle Lindströms inlägg, ger öppningar för ett framtida bättre beslut om och när man upptäcker de uppenbara nackdelarna och svårigheterna med Malmenlösningen.

Anf. 221 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Lennart Hedquist kan man tro att Uppsalaalternativet inte föranleder några kostnader alls. Så är ju inte fallet. Man har undersökt och jämfört Uppsalaalternativet med Malmen, och det visar sig då att hyreskostnaderna bedöms bli 40 miljoner kronor lägre i Malmenalternativet än i Uppsalaalternativet. En sådan undersökning har man gjort för att ha en referens att gå efter.

Likaså är investeringarna ungefär 120 miljoner kronor lägre i Malmenalternativet än i Uppsalaalternativet. Men på Lennart Hedquist låter det som att allting var gratis i Uppsala, och så är alltså inte fallet.

Jag tror att Malmenalternativet kommer att bli alldeles utomordentligt när det är färdigt och när man har flyttat de båda flygskolorna dit, förhoppningsvis utan att mellanlanda den grundläggande flygutbildningen i Uppsala under tiden.

Reservbaser finns även på Gotland, så det är inget uppseendeväckande att man har en reservbas.

Anf. 222 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det är på sitt sätt bra men samtidigt lite rörande att de här s.k. kalkylerna åberopas som beslutsunderlag. Investeringarna i Uppsala är i förhållande till de investeringar som behövs på Malmen försumbara, skulle jag vilja säga. Men det är klart att man kan låtsas annat genom att framlägga en kalkyl där hänsyn inte tagits till väldigt många av de investeringar som måste göras på Malmen.

Fru talman! Jag försökte visa att de sammanlagda investeringarna på Malmen torde röra sig om över miljarden om man tar hänsyn till allt som måste göras där för att flygskolan ska kunna fungera.

Berit Jóhannesson får gärna tro på de siffror som hon åberopar, och sedan får vi väl se om några år vem som har rätt, om det nu skulle bli så olyckligt att Malmenalternativet genomförs.

Anf. 223 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tror inte alls att det är olyckligt att man genomför Malmenalternativet. Dessutom blir Malmen kopplad till F 17 och därmed till en flygflottilj. Jag är övertygad om att det här kommer att bli ett mycket bra alternativ.

Anf. 224 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag förstår att Berit Jóhannesson tror det. I och för sig kan det väl vara logiskt. Vänsterpartiet har ju haft som ett övergripande mål i hela den här flyttcirkusen att se till att flygskolan inte ligger i Uppsala. Nu står de vid sitt mål, även om det inte blev riktigt det riksdagsbeslut som drevs igenom i våras. Jag finner det anmärkningsvärt att man kan fatta ett beslut i riksdagen och sedan applådera att det inte genomförs. Men jag förstår Berit Jóhannesson. För er var målet att skolan inte skulle hamna i Uppsala, och det har ni uppnått. Men jag hoppas att det blir andra som tar sitt förnuft till fånga innan den här cirkusen är slut.

Anf. 225 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag har inte under de här åren stött på ett ärende där så många konstigheter har uppträtt som i det här ärendet, inget ärende där beslutet så totalt har avvikit från vad experter har ansett vara det riktiga beslutet.

Fru talman! Jag begärde ordet för att yrka bifall till det av Lennart Hedquist framlagda yrkandet. Jag gör det av följande skäl.

Jag menar att försvarsutskottet inte har tagit sin försvarspolitiska och utbildningspolitiska uppgift på allvar. Man har låtit försvarspolitiska hänsyn och utbildningshänsyn stå tillbaka för regionalpolitiska hänsyn. Regeringen har inte följt det av riksdagen fattade beslutet, det är uppenbart. Försvarsutskottet har inte haft några invändningar mot att man inte följer riksdagens beslut, beslutet som alltså var att flygutbildningen skulle förläggas till någon av de fyra kvarvarande flygflottiljerna. Utskottet har vidare inte brytt sig om – och det har nyss redovisats här – att kostnaderna för förläggningsen till Malmen vida kommer att överstiga de kostnader som man hade haft om man hade förlagt den till Uppsala.

Min uppfattning är att försvarsutskottet har hanterat den här frågan på ett klandervärt sätt. Det känns inte tryggt att det utskottet ska hantera frågor som har med vår säkerhet att göra.

Fru talman! Alltså yrkar jag bifall till det av Lennart Hedquist framlagda yrkandet.

Anf. 226 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att ansluta mig till det yrkande som Lennart Hedquist lade förut. Låt oss först göra en liten tillbakablick.

För knappt ett år sedan lade ÖB fram sin utredning och sitt förslag, som innehöll fyra flygflottiljer. Där ingick Luleå, Uppsala, Såtenäs och Ronneby samt nedläggning av flottiljen i Östersund. ÖB:s uppgift var att formulera vad som var bra för försvarets förmåga, inte att ta ställning till regionalpolitiska aspekter. Sedan grep sig försvarsutskottet an frågan, och då rök enligt mitt tycke allt vad försvarspolitik heter. Omsorgen om försvarets ekonomi kastades också över bord. Upplands flygflottilj, som försvarsministern och ÖB hade varit överens om skulle vara navet i flygvapnet, blev av med allting.

Riksdagen fattade den 17 maj 2001 ett beslut med innebörden att Försvarsmaktens samlade flygutbildningar ska förläggas till någon eller några av de fyra kvarvarande och här nämnda flottiljerna. De här flottiljerna, som angavs vara de fyra kvarvarande, var flottiljerna i Östersund, Såtenäs, Kallinge och Luleå. Regeringen bemyndigades att utifrån detta riksdagens ställningstagande fatta det slutgiltiga beslutet.

Regeringen har därefter i december 2001 beslutat om en placering av flygskolan till Malmen, Linköping, och därmed frångått riksdagens beslut. Med den orimliga tolkning som regeringen gjort av riksdagens beslut skulle regeringen i stort sett ha kunnat placera flygskolan varsomhelst och angivit att enheten organisatoriskt ska höra till någon av de kvarvarande flottiljerna. Jag anser att regeringen förtjänar kritik för detta.

Att förlägga flygskolan till Malmen kommer att kosta ett antal hundra miljoner. Detta ska jämföras med att i princip allt finns färdigt i Uppsala. I Uppsala är också miljöprovningen färdig. Det är den inte i Linköping. Ändå väljer man Malmen i Linköping. Varför? Var finns logiken?

Den nödvändiga miljöprovningen kan komma att påverka frågans lösning. Därför kräver Kristdemokraterna i sitt särskilda yttrande att riksdagsbeslutet från maj 2001 rivs upp om den planerade lokaliseringen av flygutbildningen på Malmen ger ur miljösynpunkt mindre gynnsamma långsiktiga förändringar. Då, om inte tidigare, måste regeringen återkomma till riksdagen med ett nytt förslag.

Till sist: När F 16 läggs ned försvinner den enda huvudstadsnära flottiljen. Detta kan inte vara rimligt, inte minst med tanke på det vi var med om den 11 september.

Anf. 227 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Ursäkta att jag går upp i den här debatten som jag inte var anmäld till. Jag ska fatta mig kort för att ingen oklarhet ska råda om Folkpartiets syn på frågan.

Jag tror att försvarsministern sitter och skrattar på sin kammare åt det som vi håller på med här i kväll. Vi hade en möjlighet att ställa oss bakom en proposition, vilket inte någon av oss gjorde. Efter det blev det

ett helt nytt läge. Alla som sitter i försvarsutskottet vet att Folkpartiets politik har varit, F 17, F 7, F 4, F 21. Det har jag sagt vid samtliga sammanträden.

Till slut kom vi överens att dessa fyra flottiljer skulle finnas i Sverige. Då fanns inte F 16 kvar. Flygskolan skulle förläggas till någon av dessa flottiljer. Malmen var ett detachement till F 16 och blir det nu till F 17. Hade frågan drivits vidare om att förlägga den till någon av de fyra flottiljerna, hade Folkpartiet hävdat F 17. När nu Malmen är F 17:s detachement står vi helt bakom förslaget.

Så här skriver den folktoppartistiske riksdagsledamoten Karl-Göran Biörsmark: Stor osäkerhet råder för närvarande om var försvarets flygskola ska förläggas. Flygplatsen Malmen i Linköping är ett utmärkt alternativ. I området finns sedan gammalt en stark flygkultur och därmed en kompetens som borde vara positiv för den tilltänkta flygskolan. Redan i dag förekommer utbildning på Malmen. Bra och moderna lokaler och god kvalitet finns inom området, vilket innebär låga investeringskostnader.

Det här har Karl-Göran Biörsmark skrivit i en motion som vi ställer oss bakom som partiprogram, och jag är övertygad om att detta inte är ett lokalpatriotiskt förslag.

Anf. 228 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag ska inte kommentera de interna folktoppartistiska tiraderna utan i stället ta upp huruvida försvarsministern sitter och skrattar på sitt rum. Jag tror att försvarsministern, som ju är statsvetare, har anledning att beklaga den form av beslutsfattande som hans proposition kom att utsättas för våren 2001. Men jag tycker att försvarsministern borde ha insett att det plötsligt skulle komma en tid då den propositionen hade kunnat bli riksdagens beslut. Det hade varit ett betydligt bättre beslut än det som nu kom att bli riksdagsbeslutet.

Jag tycker också att försvarsministern borde ha insett att han hade kunnat lägga fram den propositionen till riksdagen igen när alternativet som utpekades i riksdagsbeslutet inte gick att genomföra. Då hade han ju fått igenom det förslag som han själv i sin proposition ansåg vara det bästa. Nu har riksdagen målat in sig i ett godkännande av ett alternativ på Malmen som är dyrt och dåligt.

Anf. 229 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Jag vet inte vad jag ska svara på frågan. Jag har inte sett något förslag ens från Hedquists Moderaterna i den riktningen. Jag är inte övertygad om ifall Olle Lindström menar att det förslag han lägger fram är F 16 i Uppsala eller om det är F 10 i Ängelholm. Det är så många oklarheter. Men det förslag som en majoritet nu står bakom är ett starkt förslag, inte ett svagt förslag som Lennart Hedquist säger.

Anf. 230 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag friskriver inget parti för något uppträdande i den här frågan. Men jag tycker att man borde ha kunnat samla sig till det beslut som hade varit det bästa för landet.

Anf. 231 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Tack, Lennart Hedquist, för att ingen friskrivs i denna fråga. Nu lever vi med det här beslutet.

Margareta Viklund trodde att vi skulle diskutera den här frågan ytterligare gånger. Hon är den första som jag har hört här i riksdagen säga sig vara säker på att få vara här i höst efter valet. Det är väl inte säkert att nästa riksdag tar upp frågan. Men om vi är kvar, Margareta Viklund, får vi väl se om frågan kommer upp igen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 mars.)

20 § Kustbevakningen

Föredros
försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU8
Kustbevakningen.

Anf. 232 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! Kustbevakningen har ständig beredskap för sjöräddning och bidrar därigenom till ökad säkerhet och trygghet till sjöss. Verksamheten omfattar även eftersökning med flyg samt miljöövervakning. En ständigt pågående och utökad övervaknings- och kontrollverksamhet kräver hög beredskap för miljöräddningstjänst till sjöss och sjöräddningstjänst.

Sveriges geografiska förhållanden är utifrån övervakningssynpunkt i många avseenden speciella. Sverige har en lång kust i förhållande till landets yta. Territorialgränsen i havet är betydligt längre än Sveriges landgräns. Förutom att Sveriges kust är en av unionens längsta med två yttre gränser, en runt kusten och en runt Gotland, är den dessutom en av de mest svårövervakade genom vidsträckta skärgårdsområden och glesbygd.

Detta betänkande om Kustbevakningen behandlar fyra motionsyrkanden varav tre från Kristdemokraterna. Jag vill ta upp vårt yrkande nr 2, som handlar om att förebygga och bistå vid brandolyckor till sjöss, och yrkar bifall till reservationen.

Fru talman! Olja och kemikalier transporteras i stora mängder varje år i fartygstrafiken på Östersjön. Det innebär att det finns en permanent och långt ifrån obefintlig risk för bränder och kemikalieolyckor. Det är därför angeläget att kunna förebygga olyckor och ha en beredskap för dem så att de kan begränsas. En olycka kan i vissa fall undvikas eller minimeras genom att man så att säga flyttar olyckan eller det fartyg som utgör olycksrisken med hjälp av en bogserbåt. Denna nödbogsering kan t.ex. ske till en hamn där det finns större resurser eller bara till en mindre hotad eller utsatt plats.

I dag finns det ingen ändamålsenlig organisation för brandbekämpning i Östersjön. När en olycka inträffar i Östersjön får man i dag räkna med att det tar flera timmar innan bogserbåtar eller fartyg med tillräcklig brandsläckningskapacitet når fram till olycksplatsen. Vid tidigare olyckor har det i vissa fall tagit ett helt dygn innan en bogserbåt kunnat nå fram.

Problemet med de bristande nödbogserings- och brandbekämpningsresurserna i Östersjön har hög prioritet i Helsingforskommissionen och ingår bl.a. i en deklARATION som representanter för samtliga regeringar i länderna runt Östersjön antog den 11 september 2001 i Köpenhamn.

Kustbevakningen har till uppgift att utföra effektiv övervakning av svenskt sjöterritorium och har det nationella ansvaret för miljöräddningstjänst till sjöss, vilket bl.a. innefattar ansvaret för åtgärder vid olje- och kemikalieolyckor. Kustbevakningen har utbildat räddningsdykare samt utrustat sina miljöskyddsfartyg för brandbekämpningsinsatser.

Brandsläckning är *ett* sätt att förhindra miljöfarliga utsläpp. Hos Kustbevakningen finns således en bas vad beträffar såväl snabbhet som uthållighet, som erfordras för att bistå befälhavaren på ett brinnande fartyg och för insatser på ett redan övergivet fartyg.

Utskottsmajoriteten håller med Kristdemokraterna om att det finns behov av bättre resurser i Östersjöområdet för att ingripa vid fartygsbränder och kemikalieolyckor till sjöss. Vi är alltså överens i den frågan, men vi kristdemokrater tycker att det är dags att gå vidare. Därför är det rimligt att Kustbevakningen nu får till uppgift att utarbeta ett förslag om att förebygga och bistå vid brandolyckor till sjöss samt säkerställa en ändamålsenlig nödbogseringsberedskap.

Fru talman! Det är ofta så att först när någon olycka inträffat skapas intresse att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra den skada som inträffat.

Bifall till reservationen.

Anf. 233 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget till beslut i försvarsutskottets betänkande nr 8 om Kustbevakningen.

Som tidigare har sagts är det ett betänkande som bygger på behandling av motioner. Det finns alltså inget regeringsförslag. Motionerna tar upp frågor som varit diskuterade och är kända tidigare, bl.a. flygövervakning, brandbekämpning, kemikaliebekämpning till sjöss och andra saker som Kustbevakningen utför tillsammans och i samverkan med andra myndigheter och aktörer.

Samverkan är ett kungord i de här sammanhangen. Det fanns med redan när den dåvarande försvarsministern Roine Carlsson lade fram förslaget och riksdagen sedan beslutade att inrätta en kustbevakning, en civil myndighet inom Försvarsdepartementets område.

Man kan, om man vill, studera instruktionen för Kustbevakningen. Där finns mycket av det som många av motionerna tar upp redan inskrivet. Det gäller samverkan och sambruk. Man kan också avläsa det i hur styrelsen i Kustbevakningsverket är sammansatt, nämligen med representanter från de olika myndigheter som ska samverka och se till att stödja samhället i de olika sammanhang där samhället blir utsatt för påfrestningar. Jag kan nämna Tullen, Räddningsverket, Försvarsmakten och Fiskeriverket, myndigheter där man sambrukar och sammanvänder Kustbevakningens resurser.

Det som också förtjänar att sägas i det här sammanhanget är att, vad gäller oljebekämpning, brandbekämpning och bekämpning av kemikalier till sjöss, sker ju detta i samarbete med de andra länderna runt Östersjön. Det övas också ofta i de här sammanhangen. Jag vill påstå att det funge-

rar ganska väl, och det hjälper inte att enbart ha en nationell samordning. Man måste även ha en internationell samordning med de olika länderna runt Östersjön.

Regeringen har låtit en utredare se över Kustbevakningens långsiktiga investeringsbehov, och den utredningen har inlämnats till regeringen så sent som den 1 februari innevarande år. Det kanske kommer förslag så småningom.

Det som också berörs mycket i motionerna är sambruk och kanske detta att bryta ned lite gamla, traditionella gränser, och även de lagstadgade gränser som finns, vad gäller behandling av civila olyckor. Det görs ju för närvarande, efter ett riksdagsbeslut efter en motion från s och c, ett försök på Gotland där man ser om man kan hitta de här samarbetena mellan de olika myndigheterna för att kunna utnyttja de resurser vi har gemensamt.

Fru talman! Kustbevakningsverket är ju en myndighet som är relativt ung, men som ändå har varit föremål för mycket diskussion och många utredningar. Jag tror faktiskt att själva Kustbevakningen som sådan behöver den arbetsro som den förtjänar för att kunna vara den civila myndighet som vi ska känna stöd och trygghet från i olika delar av samhället.

Anf. 234 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! Christer Skoog tar upp internationellt samarbete i Östersjön. Det är naturligtvis oerhört viktigt, och där pågår ju ett mycket omfattande arbete där Kustbevakningen är inblandad. Jag talade om Helsingforskommissionen men jag tror att Kustbevakningen i praktiskt taget samtliga länder runt Östersjön på något sätt är inblandad.

I vår motion har vi inte sagt att det bör vara en helt nationell åtgärd som Sverige ensamt ska svara för. Jag menar att Kustbevakningen kan ha det internationella samarbetet som utgångspunkt men ändå försöka ta fram ett förslag till hur en organisation för nödbogsering skulle kunna se ut i Östersjöområdet.

Man kan bara tänka sig en tankerolycka, en olycka mellan en tanker och ett stort passagerarfartyg där brand uppstår. Man kan tänka sig vad det skulle kunna innebära. Då är det viktigt att det finns en nödbogseringsverksamhet på ganska nära håll för att försöka minimera de risker som kan finnas.

Sedan håller jag med Christer Skoog om att sambrukstanken är någonting att bygga vidare på. Den utredning som Christer Skoog hänvisar till förväntar jag mig mycket av. Om det sedan kan leda till sambruk mellan Försvarmakten och Kustbevakningen när det gäller flygövervakning, som vi har tagit upp i vår motion, så är det bra. Det har talats om isbrytare och annan verksamhet. Vi får se vad som händer. Det viktigaste är att man tar tag i detta nu.

Anf. 235 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Det Åke Carnerö tar upp, och som finns i reservationen, om bogserstöd vid svåra olyckor med tankbåtar och liknande är så klart en viktig fråga. Men det vi kan diskutera är om det är Kustbevakningen som ska stå för detta. Som det ser ut nu har inte Kustbevakningen enligt min mening några lämpliga fartyg. I så fall handlar det om en resurstilldelning till Kustbevakningen som inte finns i dag. Det är möjligt att Åke

Carnerö och Margareta Viklund har pengarna till att finansiera detta också, men som det ser ut i dag finns de inte.

Däremot tror jag att det finns anledning att utöka det internationella samarbetet i Östersjön och se till att gemensamt använda de resurser som finns om olyckan skulle vara framme och det händer någon katastrof med en oljetanker eller något annat med tanke på den nu aviserade ökade oljetrafiken på Östersjön.

Anf. 236 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! Det här handlar inte i första hand om pengar. Vi har inte sagt att Kustbevakningen ska stå för alla kostnader. Kustbevakningen är en lämplig aktör när det gäller att ta fram ett förslag. Sedan får vi naturligtvis, om det gäller resurstilldelning, ta ställning till detta i den här kammaren. Men jag tror att Kustbevakningen redan har god kunskap, har en bas att utgå från och förstår problematiken. Det är därför vi har föreslagit att de ska få ta fram ett sådant här förslag.

Anf. 237 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Ja, Kustbevakningen har en bra erfarenhet från havet och vad som kan hända på havet. Jag tror också att Kustbevakningen tillsammans med andra aktörer kan vara en viktig länk i den kedja som ska ta fasta på vad som kan hända och se till att vi inte drabbas för hårt. Men vi får väl avvakta, och det tror jag att Åke Carnerö och jag kan vara överens om, att regeringen återkommer med anledning av den långsiktiga översynen och det långsiktiga investeringsbehov i Kustbevakningen som kan föranledas av denna.

Dessutom har ju Kustbevakningen numera, med de resurser de har, utökade uppgifter, nämligen fiskebevakning. Det gäller inte minst fiskebevakningen ute i de internationella zonerna. Det är också en viktig uppgift som har lagts på dem.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 mars.)

21 § Försvarsunderrättelsetjänst

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU9
Försvarsunderrättelsetjänst.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 22 mars.)

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

- 2001/02:93 Ändringar i djurskyddslagen, m.m.
- 2001/02:94 Proviantering med obeskattade varor för försäljning ombord på färjelinjer mellan Sverige och Norge
- 2001/02:112 Förändringar i kommunkontosystemet
- 2001/02:118 Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna
- 2001/02:124 Straffansvaret för människohandel
- 2001/02:126 Medling med anledning av brott
- 2001/02:128 Vissa inomhusmiljöfrågor
- 2001/02:131 Vissa ändringar i systemet för statsstödd exportfinansiering
- 2001/02:143 Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning
- 2001/02:146 Verkställighet av utländska domar på privaträttens område
- 2001/02:147 Snabbare lagföring
- 2001/02:149 Sveriges tillträde till Förenta nationernas internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism
- 2001/02:151 Tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen
- 2001/02:155 Världlandsavtal för Organisationen för det globala nätverket för vattenfrågor, m.m.
- 2001/02:167 Ändringar i konkurrenslagen för effektivare kartellbekämpning, m.m.
- 2001/02:168 Tillämpning av EG-förordningen om gränsöverskridande betalningar i euro
- 2001/02:169 Ändringar i lagen om beredskapslagring av olja och kol
- 2001/02:170 Vissa frågor om koncessionsavgift på televisionens område

Skrivelser

- 2001/02:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen
- 2001/02:114 Redogörelse för den svenska exportkontrollpolitiken och exporten av krigsmateriel år 2001
- 2001/02:141 Redogörelse för bolagiseringen av affärsverket Statens järnvägar
- 2001/02:148 Mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU
- 2001/02:152 Ansvarsfullt fiske – svenska prioriteringar för EU:s framtida fiskeripolitik
- 2001/02:166 Barnpolitiken – arbetet med strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter
- 2001/02:171 Unescos världsarvskonvention och de svenska världsarvsobjekten
- 2001/02:172 Nationell strategi för hållbar utveckling

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 21 mars

2001/02:330 av *Gunilla Wahlén* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Västsahara

2001/02:331 av *Marie Engström* (v) till finansminister Bosse Ringholm
Schablonbeskattning

2001/02:332 av *Jan-Evert Rådström* (m) till näringsminister Björn
Rosengren
E 45

2001/02:333 av *Inger René* (m) till jordbruksminister Margareta Win-
berg
Jämställdhet och mänskliga rättigheter

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 2 april.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 mars

2001/02:927 av *Inga Berggren* (m) till socialminister Lars Engqvist
Vård i grannland

2001/02:928 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Nationella mål för folkhälsan

2001/02:929 av *Inga Berggren* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Öresundsintegrationen och den svenska högskoleomsen

2001/02:930 av *Inga Berggren* (m) till statsrådet Leif Pagrotsky
Brotaxan på Öresundsbron

2001/02:931 av *Maria Larsson* (kd) till jordbruksminister Margareta
Winberg

Kvinnor på ledande befattning inom offentlig sektor

2001/02:932 av *Roy Hansson* (m) till jordbruksminister Margareta Win-
berg

Verksamhet vid lantbrukets försöksstationer

2001/02:933 av *Annelie Enochson* (kd) till statsrådet Ingela Thalén
Ersättning till sjöanställda

2001/02:934 av *Johnny Gylling* (kd) till statsrådet Lena Sommestad
Satsning på alternativa drivmedel

2001/02:935 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Avvecklingen av kärnkraften

2001/02:936 av *Agne Hansson* (c) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder

2001/02:937 av *Agne Hansson* (c) till kulturminister Marita Ulvskog
Nedsättning av TV-avgift för synskadade

2001/02:938 av *Lars Björkman* (m) till statsrådet Jan O Karlsson
Omhandertagande av asylsökande

2001/02:939 av *Magda Ayoub* (kd) till statsrådet Jan O Karlsson
Kristna konvertiter från islam

2001/02:940 av *Maud Ekendahl* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Snatteri

2001/02:941 av *Jan Erik Ågren* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Ersättningsjobb i Sollefteå

2001/02:942 av *Birgitta Ahlqvist* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Demokratiutveckling i Burma

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 april.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 mars

2001/02:865 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utrikesminister Anna Lindh

Japan och kommersiell valfångst

2001/02:866 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Anna Lindh
USA:s kärnvapenpolitik

2001/02:874 av *Margareta Cederfelt* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Nationella insatsstyrkan

2001/02:875 av *Gudrun Lindvall* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

Lagstiftningen inom miljöområdet

2001/02:878 av *Helena Bargholtz* (fp) till utrikesminister Anna Lindh
Homosexuellas situation i Lettland

2001/02:884 av *Inger Strömbom* (kd) till statsminister Göran Persson
Samarbetet mellan regering och riksdag i EU-frågor

2001/02:891 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Sydafrikas syn på valet i Zimbabwe

2001/02:903 av *Lilian Virgin* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Nationellt centrum för vindkraftsinformation

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 april.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.52,
av talmannen därefter t.o.m. 11 § anf. 119 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 16 § anf. 150 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. anf. 199 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Val av ombudsman vid JO-ämbetet.....	1
2 § Justering av protokoll	1
3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.....	1
4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte i Barcelona den 15-16 mars 2002.....	3
Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	3
Anf. 2 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp).....	6
Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	7
Anf. 4 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp).....	7
Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	7
Anf. 6 PER UNCKEL (m)	7
Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	8
Anf. 8 PER UNCKEL (m)	8
Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	9
Anf. 10 MORGAN JOHANSSON (s)	9
Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	9
Anf. 12 WILLY SÖDERDAHL (v).....	10
Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	10
Anf. 14 WILLY SÖDERDAHL (v).....	11
Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	11
Anf. 16 KIA ANDREASSON (mp).....	12
Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	12
Anf. 18 KIA ANDREASSON (mp).....	12
Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	13
Anf. 20 MARIANNE ANDERSSON (c).....	13
Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	13
Anf. 22 MARIANNE ANDERSSON (c).....	14
Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	14
Anf. 24 AGNE HANSSON (c)	15
Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	15
Anf. 26 AGNE HANSSON (c)	15
Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	16
Anf. 28 BJÖRN VON DER ESCH (kd).....	16
Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	16
7 § Förnyad bordläggning.....	17
8 § Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar	17
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02: MJU14	17
Anf. 30 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	17
Anf. 31 ESKIL ERLANDSSON (c).....	18
Anf. 32 HARALD NORDLUND (fp).....	19

Anf. 33 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	19
Anf. 34 CARINA OHLSSON (s).....	22
Anf. 35 HARALD NORDLUND (fp) replik.....	23
Anf. 36 CARINA OHLSSON (s) replik.....	24
Anf. 37 HARALD NORDLUND (fp) replik.....	24
Anf. 38 CARINA OHLSSON (s) replik.....	24
Anf. 39 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	24
Anf. 40 CARINA OHLSSON (s) replik.....	24
Anf. 41 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	25
Anf. 42 CARINA OHLSSON (s) replik.....	25
Anf. 43 ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	26
Anf. 44 CARINA OHLSSON (s) replik.....	26
Anf. 45 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd)	26
Anf. 46 BARBRO FELTZING (mp).....	27
(Beslut fattades under 15 §.).....	29
9 § Ändrade regler om annonser i TV-sändningar	29
Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU16	29
Anf. 47 LARS HJERTÉN (m).....	29
(forts. 12 §).....	30
Ajournering	31
Återupptagna förhandlingar	31
10 § Frågestund.....	31
Anf. 48 TALMANNEN.....	31
<i>Maxtaxa för äldre .....</i>	<i>31</i>
Anf. 49 SVEN BRUS (kd)	31
Anf. 50 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	31
Anf. 51 SVEN BRUS (kd)	32
Anf. 52 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	32
<i>Kostnader för rehabilitering .....</i>	<i>32</i>
Anf. 53 LENA EK (c)	32
Anf. 54 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	33
Anf. 55 LENA EK (c)	33
Anf. 56 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	33
<i>Aktivitetsgarantin.....</i>	<i>34</i>
Anf. 57 KENT OLSSON (m).....	34
Anf. 58 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	34
Anf. 59 KENT OLSSON (m).....	34
Anf. 60 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	35
<i>Lönediskriminering av mödrar .....</i>	<i>35</i>
Anf. 61 LARS LEIJONBORG (fp).....	35
Anf. 62 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	35
Anf. 63 LARS LEIJONBORG (fp).....	36
Anf. 64 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	36
<i>Skuldavskrivningar .....</i>	<i>36</i>
Anf. 65 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	36
Anf. 66 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	37
Anf. 67 MARIANNE SAMUELSSON (s).....	37

Anf. 68 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	37
<i>Tekniska hjälpmedel för synskadade</i>	38
Anf. 69 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	38
Anf. 70 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38
Anf. 71 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	38
Anf. 72 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38
<i>Utländskt ägande av svenska företag</i>	38
Anf. 73 GUNNAR HÖKMARK (m).....	38
Anf. 74 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	39
Anf. 75 GUNNAR HÖKMARK (m).....	39
Anf. 76 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	39
<i>Bostäder i tillväxtregioner</i>	40
Anf. 77 OWE HELLBERG (v).....	40
Anf. 78 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	40
Anf. 79 OWE HELLBERG (v).....	40
Anf. 80 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	41
<i>Torskfiske</i>	41
Anf. 81 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	41
Anf. 82 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	41
Anf. 83 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	42
Anf. 84 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	42
<i>Svarta lägenhetsaffärer</i>	42
Anf. 85 INGER SEGELSTRÖM (s).....	42
Anf. 86 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	42
Anf. 87 INGER SEGELSTRÖM (s).....	43
Anf. 88 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	43
<i>Samepolitiken</i>	43
Anf. 89 ULF BJÖRKLUND (kd).....	43
Anf. 90 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	44
Anf. 91 ULF BJÖRKLUND (kd).....	44
Anf. 92 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	44
<i>Kvinnoförtryck</i>	45
Anf. 93 ANA MARIA NARTI (fp).....	45
Anf. 94 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	45
Anf. 95 ANA MARIA NARTI (fp).....	45
Anf. 96 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	45
<i>Arbetsuppgifter för f.d. generaldirektör</i>	46
Anf. 97 ROY HANSSON (m).....	46
Anf. 98 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	46
Anf. 99 ROY HANSSON (m).....	46
Anf. 100 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	46

<i>SLU:s forskningsresurser</i>	47	Prot. 2001/02:86
Anf. 101 KENNETH JOHANSSON (c)	47	21 mars
Anf. 102 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	47	
Anf. 103 KENNETH JOHANSSON (c)	47	
Anf. 104 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	48	
<i>Föräldraledighetslagen</i>	48	
Anf. 105 BARBRO FELTZING (mp)	48	
Anf. 106 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	48	
Anf. 107 BARBRO FELTZING (mp)	48	
Anf. 108 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	49	
Anf. 109 TALMANNEN	49	
11 § Aktuell debatt: Situationen i Mellanöstern	49	
Anf. 110 YVONNE RUWAIDA (mp)	49	
Anf. 111 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	50	
Anf. 112 YVONNE RUWAIDA (mp)	52	
Anf. 113 BERTIL PERSSON (m)	53	
Anf. 114 MURAD ARTIN (v)	54	
Anf. 115 MATS ODELL (kd)	56	
Anf. 116 MARIANNE ANDERSSON (c)	57	
Anf. 117 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp)	58	
Anf. 118 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	60	
Anf. 119 YVONNE RUWAIDA (mp)	61	
Anf. 120 BERTIL PERSSON (m)	62	
Anf. 121 MURAD ARTIN (v)	62	
Anf. 122 MATS ODELL (kd)	63	
Anf. 123 MARIANNE ANDERSSON (c)	63	
Anf. 124 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp)	64	
Anf. 125 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	64	
Anf. 126 YVONNE RUWAIDA (mp)	65	
Anf. 127 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	66	
12 § (forts. från 9 §) Ändrade regler om annonser i TV- sändningar (forts. KU 16)	66	
Anf. 128 EWA LARSSON (mp)	66	
Anf. 129 KENTH HÖGSTRÖM (s)	67	
Anf. 130 EWA LARSSON (mp)	69	
Anf. 131 KENTH HÖGSTRÖM (s)	69	
Anf. 132 EWA LARSSON (mp)	70	
Anf. 133 KENTH HÖGSTRÖM (s)	70	
(Beslut fattades under 15 §.)	70	
13 § IT- och integritetsfrågor	71	
Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU22	71	
Anf. 134 INGER RENÉ (m)	71	
Anf. 135 ÅSA TORSTENSSON (c)	71	
Anf. 136 HELENA BARGHOLTZ (fp)	71	
Anf. 137 BARBRO HIETALA NORDLUND (s)	72	
Anf. 138 INGER RENÉ (m) replik	73	

Anf. 139 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik	74
Anf. 140 INGER RENÉ (m) replik	74
Anf. 141 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik	74
(Beslut fattades under 15 §.)	74
Ajournering.....	74
Återupptagna förhandlingar	75
14 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 20 mars	75
UU8 Mänskliga rättigheter m.m. länder, områden, enskilda folkgrupper och vissa FN- frågor	75
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens samman- träde	78
MJU14 Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar	78
KU16 Ändrade regler om annonser i TV-sändningar	79
KU22 IT- och integritetsfrågor	80
16 § Polisfrågor	80
Justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU13.....	80
Anf. 142 MAUD EKENDAHL (m).....	80
Anf. 143 YVONNE OSCARSSON (v).....	82
Anf. 144 MAUD EKENDAHL (m) replik.....	84
Anf. 145 YVONNE OSCARSSON (v) replik	84
Anf. 146 MAUD EKENDAHL (m) replik.....	85
Anf. 147 YVONNE OSCARSSON (v) replik	86
Anf. 148 RAGNWI MARCELIND (kd).....	86
Anf. 149 YVONNE OSCARSSON (v) replik	88
Anf. 150 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	89
Anf. 151 YVONNE OSCARSSON (v) replik	90
Anf. 152 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	90
Anf. 153 MAUD EKENDAHL (m) replik.....	91
Anf. 154 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	91
Anf. 155 GUNNEL WALLIN (c)	91
Anf. 156 YVONNE OSCARSSON (v) replik	93
Anf. 157 GUNNEL WALLIN (c) replik.....	94
Anf. 158 YVONNE OSCARSSON (v) replik	94
Anf. 159 GUNNEL WALLIN (c) replik.....	94
Anf. 160 JOHAN PEHRSON (fp)	94
Anf. 161 YVONNE OSCARSSON (v) replik	97
Anf. 162 JOHAN PEHRSON (fp) replik	97
Anf. 163 YVONNE OSCARSSON (v) replik	97
Anf. 164 JOHAN PEHRSON (fp) replik	98
Anf. 165 KIA ANDREASSON (mp).....	98
Anf. 166 GUNNEL WALLIN (c) replik.....	100
Anf. 167 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	101
Anf. 168 GUNNEL WALLIN (c) replik.....	101
Anf. 169 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	101
Anf. 170 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	102
Anf. 171 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	102
Anf. 172 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	103
Anf. 173 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	103

Anf. 174 MAUD EKENDAHL (m) replik	103
Anf. 175 KIA ANDREASSON (mp) replik	104
Anf. 176 MAUD EKENDAHL (m) replik	104
Anf. 177 KIA ANDREASSON (mp) replik	104
Anf. 178 MARGARETA SANDGREN (s).....	104
Anf. 179 MAUD EKENDAHL (m) replik	107
Anf. 180 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	107
Anf. 181 MAUD EKENDAHL (m) replik	108
Anf. 182 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	108
Anf. 183 GUNNEL WALLIN (c) replik	109
Anf. 184 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	109
Anf. 185 GUNNEL WALLIN (c) replik	109
Anf. 186 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	110
Anf. 187 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	110
Anf. 188 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	111
Anf. 189 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	111
Anf. 190 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	111
Anf. 191 KIA ANDREASSON (mp) replik	112
Anf. 192 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	112
Anf. 193 KIA ANDREASSON (mp) replik	112
Anf. 194 MARGARETA SANDGREN (s) replik.....	113
Anf. 195 GÖRAN LINDBLAD (m).....	113
Anf. 196 KALLE LARSSON (v)	115
Anf. 197 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp).....	116
Anf. 198 KALLE LARSSON (v)	117
Anf. 199 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp).....	118
Anf. 200 KALLE LARSSON (v)	118
Anf. 201 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp).....	119
(Beslut skulle fattas den 22 mars.).....	119
17 § Samhällets räddningstjänst och sotningsväsendet m.m.....	119
Försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU4.....	119
Anf. 202 OLA RASK (s).....	119
Anf. 203 ANNA LILLIEHÖÖK (m).....	120
Anf. 204 BERIT JÓHANNESSON (v)	121
Anf. 205 RUNAR PATRIKSSON (fp)	122
(Beslut skulle fattas den 22 mars.).....	123
18 § Naturkatastrofer m.m.	123
Försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU5.....	123
Anf. 206 STIG SANDSTRÖM (v).....	123
Anf. 207 RUNAR PATRIKSSON (fp)	124
Anf. 208 STIG SANDSTRÖM (v).....	125
Anf. 209 RUNAR PATRIKSSON (fp)	125
Anf. 210 STIG SANDSTRÖM (v).....	125
Anf. 211 RUNAR PATRIKSSON (fp)	125
(Beslut skulle fattas den 22 mars.).....	125
19 § Flygutbildning	125
Försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU6.....	125
Anf. 212 OLLE LINDSTRÖM (m).....	125
Anf. 213 BERIT JÓHANNESSON (v)	127

Anf. 214	MARGARETA VIKLUND (kd)	128
Anf. 215	BERNDT SKÖLDESTIG (s)	130
Anf. 216	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	130
Anf. 217	BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik	131
Anf. 218	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	131
Anf. 219	BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik	132
Anf. 220	LENNART HEDQUIST (m)	132
Anf. 221	BERIT JÓHANNESSON (v) replik	134
Anf. 222	LENNART HEDQUIST (m) replik	135
Anf. 223	BERIT JÓHANNESSON (v) replik	135
Anf. 224	LENNART HEDQUIST (m) replik	135
Anf. 225	HARALD NORDLUND (fp)	135
Anf. 226	MIKAEL OSCARSSON (kd)	136
Anf. 227	RUNAR PATRIKSSON (fp)	136
Anf. 228	LENNART HEDQUIST (m)	137
Anf. 229	RUNAR PATRIKSSON (fp)	137
Anf. 230	LENNART HEDQUIST (m)	137
Anf. 231	RUNAR PATRIKSSON (fp)	138
	(Beslut skulle fattas den 22 mars.)	138
20 §	Kustbevakningen	138
	Försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU8	138
Anf. 232	ÅKE CARNERÖ (kd)	138
Anf. 233	CHRISTER SKOOG (s)	139
Anf. 234	ÅKE CARNERÖ (kd)	140
Anf. 235	CHRISTER SKOOG (s)	140
Anf. 236	ÅKE CARNERÖ (kd)	141
Anf. 237	CHRISTER SKOOG (s)	141
	(Beslut skulle fattas den 22 mars.)	141
21 §	Försvarsunderrättelsetjänst	141
	Försvarsutskottets betänkande 2001/02:FöU9	141
	(Beslut skulle fattas den 22 mars.)	141
22 §	Bordläggning	142
23 §	Anmälan om interpellationer	143
24 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	143
25 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	144
26 §	Kammaren åtskildes kl. 21.37.	145

Elanders Gotab, Stockholm 2002